

**UCHWAŁA NR XLIV/439/2017
RADY MIASTA KRAŚNIK**

z dnia 31 sierpnia 2017 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego
miasta Kraśnik**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.¹⁾), art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073), w związku z uchwałą Nr LVI/346/2014 Rady Miasta Kraśnik z dnia 4 sierpnia 2014 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik, **Rada Miasta Kraśnik** uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik zatwierdzonego uchwałą Nr XL/327/01 Rady Miejskiej w Kraśniku z dnia 29 listopada 2001 roku, zmienionego uchwałą Nr LX/344/2014 Rady Miasta Kraśnik z dnia 4 sierpnia 2014 roku.

§ 2. Integralnymi częściami niniejszej uchwały są:

1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik stanowiące załącznik nr 1, składające się z:

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik - część I” – tekst ujednolicony,
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik - część II-V” – tekst ujednolicony,
- „Kraśnik - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” – ujednolicony rysunek Studium w skali 1:10 000,
- „Kraśnik - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - Infrastruktura techniczna - Stan aktualny na 2017 r.” – rysunek w skali 1:10 000,
- „Kraśnik - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - Wartości kulturowe i krajobrazowe - Stan aktualny na 2017 r.” – rysunek w skali 1:10 000,
- „Kraśnik - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - Schemat stref funkcjonalno-przestrzennych” – rysunek.

2) Rozstrzygnięcie Rady Miasta Kraśnik o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik, stanowiące załącznik nr 2.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kraśnik.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miasta Kraśnik

Tomasz Saj

¹⁾Zmiana tekstu jednolitego wymienionej ustawy została ogłoszona w: Dz. U. z 2016 r. poz. 1579, 1948, z 2017 r. poz. 730, 935

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XLIV/439/2017
Rady Miasta Kraśnik
z dnia 31 sierpnia 2017 r.

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA KRAŚNIK**

CZEŚĆ I

BURMISTRZ MIASTA KRAŚNIK

Kraśnik – 2017

Niniejsze opracowanie wykonane zostało w Autorskiej Pracowni Projektowej Architekt Marzeny Siostrzewitowskiej, Lublin, ul. Świętokrzyska 50. Formalną podstawą opracowania jest umowa nr 37/UM / 98 z dnia 28 lipca 1998 roku, zawarta pomiędzy Pracownią a Zarządem Miasta Kraśnika.

ZESPÓŁ AUTORSKI :

mgr Maria Kawalko, upr. urb. nr 955/89 - Główny Projektant, zagadnienia zieleni i rekreacji

mgr Jacek Babuchowski, rzecz. TUP nr 231- ochrona środowiska przyrodniczego

mgr inż. arch. Marzena Siostrzewitowska, upr. urb. nr 1487, upr. bud. nr Lb/1600/92

- zagadnienia przestrzenne, ochrona środowiska kulturowego

dr Waldemar Gorzym -Wilkowski - sfera społeczno - gospodarcza

mgr inż. Krystyna Tarkowska - komunikacja i transport

mgr inż. Edward Pomorski, upr. urb. nr 946/89, upr. bud. nr 2321/Lb/74

- inżynieria sanitarna

inż. Stefan Mazurek, upr. bud. nr 2844/Lb/86 - elektroenergetyka i telekomunikacja

Zmianę Studium – część I i tekst jednolity zatwierdzony :

Uchwałą Nr XLIV/439/2017 Rady Miasta Kraśnik z dnia 31 sierpnia 2017 wykonał zespół biura projektowania urbanistycznego „PAWEŁ PIZŁO” w Stalowej Woli w składzie:

- mgr inż. Paweł Pizło - kierownik zespołu
- mgr inż. Łukasz Stęplewski - koordynator projektu
- mgr Michał Pyra

Objaśnienie użytych znaczników w tekście zmiany Studium:

abedef – wyraz bądź ciąg wyrazów skreślony w związku z podjętą uchwałą o zmianie Studium

abcdef – wyraz bądź ciąg wyrazów dodany w związku z podjętą uchwałą o zmianie Studium

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. CELE I ZADANIA STUDIUM W SYSTEMIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

2.1. Podstawowe dane o mieście

2.2. Rys historyczny - rozwój miasta na przestrzeni wieków

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. Środowisko przyrodnicze - położenie fizyczno-geograficzne

1.2. Uwarunkowania społeczno - gospodarcze - miejsce w sieci osadniczej regionu

1.3. Układ zewnętrznych powiązań komunikacyjnych

1.3.1. Układ zewnętrznych powiązań drogowych

1.3.2. Układ zewnętrznych powiązań kolejowych

1.4. Uwarunkowania regionalne rozwoju rekreacji

1.5. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH

2.1. Środowisko przyrodnicze

2.1.1. Uwarunkowania naturalne

a/ Przewodnie cechy środowiska naturalnego

b/ Odporność środowiska przyrodniczego i krajobrazu na antropopresję

c/ Ocena fizjograficzna warunków rozwoju miasta

d/ Walory przyrodnicze

2.1.2. Uwarunkowania antropogeniczne

a/ Degradacja środowiska wynikająca z eksploatacji zasobów naturalnych

b/ Warunki aerosanitarne

c/ Warunki hydrosanitarne

d/ Zagrożenie odpadami

2.1.3. Uwarunkowania ekologiczne wynikające z funkcjonowania systemu ekologicznego

2.2. Zasady funkcjonowania struktury przestrzennej

2.2.1. Układ przestrzenny, główne elementy kompozycji miasta

a/ Osie kompozycyjne

b/ Dominanty przestrzenne

c/ Wnętrza urbanistyczne

2.2.2. Struktura krajobrazu miasta

a/ Strefy atrakcyjnego ukształtowania powierzchni i interesującego krajobrazu

2.2.3. Warunki ekspozycji i percepcji krajobrazu

a/ Punkty widokowe

b/ Wglądy do wnętrza, ukierunkowane widoki na interesujące obiekty

c/ Ulice widokowe

d/ Miejsca szczególne - "najpiękniejsze" w krajobrazie miasta i okolic (poza strefą ochrony konserwatorskiej)

2.2.4. Kolizje przestrzenne

a/ Obiekty destrukcyjne w krajobrazie miasta

b/ Bariery - przesłony

2.3. Środowisko kulturowe

2.3.1. Komponenty kształtujące krajobraz kulturowy Starego Miasta

a/ Układ urbanistyczny

b/ Historyczne parcelacje i stopień ich czytelności w obecnym układzie zabudowy

c/ Zabudowa staromiejska

d/ Sylweta miasta lokacyjnego

e/ Wzgórze zamkowe

2.3.2. Walory historyczno - architektoniczne obiektów wpisanych do rejestru zabytków

2.3.3. ~~Walory historyczno – architektoniczne obiektów figurujących w ewidencji dóbr kultury woj. Lubelskiego~~ Zabytki nieruchome ujęte w Gminnej ewidencji zabytków miasta Kraśnik

2.3.4. Wykaz obiektów o dużych walorach kulturowych lub ważnych dla tożsamości Kraśnika Lubelskiego

2.3.5. Wykaz obiektów świadczących o tożsamości kulturowej Kraśnika Fabrycznego – o reprezentatywnych cechach socrealizmu

2.3.6. Zabudowa drewniana

2.3.7. Stanowiska archeologiczne

a/ Wykaz stanowisk archeologicznych w granicach miasta

b/ Stanowiska archeologiczne położone w najbliższym sąsiedztwie granic administracyjnych miasta

c/ Uwarunkowania konserwatorskie w zakresie prowadzenia prac archeologicznych i wykopaliskowych

2.3.8. Obiekty destrukcyjne w strefie ochrony konserwatorskiej

2.3.9. Analiza osadnictwa

a/ Analiza osadnictwa w aspekcie historycznym

b/ Analiza współczesnego rozwoju osadnictwa w okolicach miasta Kraśnika

2.3.10. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

2.4. Uwarunkowania społeczno - gospodarcze

2.4.1. Ludność

2.4.2. Gospodarka

2.4.3. Budżet miasta

2.4.4. Infrastruktura społeczna

2.4.5. Mieszkalnictwo

2.5. Układ komunikacyjny

2.5.1. Układ zewnętrznych powiązań miasta

a/ Układ zewnętrznych powiązań drogowych

b/ Układ zewnętrznych powiązań kolejowych

2.5.2. Układ wewnętrznych powiązań miejskich

2.5.3. Zaplecze techniczne motoryzacji

a/ Stacje paliw i obsługi

b/ Parkingi i garaże

2.5.4. Transport publiczny

2.6. Systemy infrastruktury technicznej

2.6.1. Zaopatrzenie w wodę

2.6.2. Kanalizacja sanitarna

- 2.6.3. Kanalizacja deszczowa
- 2.6.4. Ciepłownictwo
- 2.6.5. Zaopatrzenie w gaz
- 2.6.6. Gospodarka odpadami
- 2.6.7. Elektroenergetyka i telekomunikacja
 - a/ Sieci zasilające 110 KV
 - b/ Źródła zasilania energią elektryczną
 - c/ Układ sieci zasilających średniego napięcia
 - d/ Miejskie stacje transformatorowe
 - e/ Układ sieci niskiego napięcia
- 2.7. Zieleń i rekreacja
 - 2.7.1. Zagospodarowanie rekreacyjne
 - a/ Baza noclegowa
 - b/ Cykliczne imprezy kulturalne stanowiące o atrakcyjności miasta
 - 2.7.2. Zieleń
 - a/ Parki, zieleńce, zieleń osiedlowa
 - b/ Wykaz terenów zieleni miejskiej
 - c/ Ogrody działkowe
 - 2.7.3. Obiekty i urządzenia sportowe
- 2.8. Uwarunkowania prawne - ochronne
 - 2.8.1. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody
 - 2.8.2. Obszary chronione na podstawie ustawy o lasach
 - 2.8.3. Obszary chronione na podstawie ustawy prawo geologiczne i górnicze
 - 2.8.4. Obszary chronione na podstawie prawo wodne
 - 2.8.5. Tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych
 - 2.8.6. Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie dóbr kultury
 - 2.8.7.
 - 2.8.8. Strefy ochronne od terenów specjalnych wprowadzane decyzją Wojewody na podstawie ustawy o ochronie środowiska
 - 2.8.9. **Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej**
- 3. OCENA JAKOŚCI PRZESTRZENI MIEJSKIEJ ORAZ STANDARDÓW ŻYCIA I OBSŁUGI
 - 3.1. Jakość zagospodarowania
 - 3.2. Atrakcyjność krajobrazu miejskiego
 - 3.3. Ocena stopnia przekształceń krajobrazu kulturowego
 - 3.4. Sfera społeczno - gospodarcza
 - 3.4.1. Ocena przestrzeni miejskiej
 - 3.4.2. Struktura władania gruntami a tereny budowlane
 - 3.5. Ocena istniejącego układu komunikacyjnego
 - 3.5.1. Ocena istniejącego podstawowego układu komunikacyjnego miasta
 - 3.5.2. Ocena stanu istniejącego układu obsługującego miasta wraz z obsługą parkingową i garażową
 - 3.5.3. Ocena układu kolejowego
 - 3.5.4. Ocena obsługi komunikacji pasażerskiej
 - 3.5.5. Ocena obsługi zaplecza technicznego
 - 3.6. Diagnoza systemów infrastruktury sanitarnej
 - 3.7. **Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia**

4. OCENA OBOWIĄZUJĄCYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

- 4.1. Ocena planu ogólnego w aspekcie istniejących i potencjalnych kolizji ekologicznych
- 4.2. Sfera społeczno - gospodarcza.
- 4.3. Ocena zasad obsługi przyjętego w planie ogólnym miasta układu komunikacyjnego
 - 4.3.1. Układ komunikacyjny w relacji do zabudowy
 - 4.3.2. Koncepcja układu komunikacyjnego obowiązującego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego
 - 4.3.3. Obsługa transportowa miasta
 - 4.3.4. Ocena koncepcji obsługi komunikacyjnej miasta i jej elementów
 - 4.3.5. Zagrożenia i szanse

5. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ - POTENCJAŁY, PROBLEMY, KOLIZJE, ZAGROŻENIA

- 5.1. Ochrona środowiska - obszary problemowe
 - 5.1.1. Rejon dworca autobusowego
 - 5.1.2. Projektowany zbiornik wodny "Budzyń"
 - 5.1.3. Krasne
 - 5.1.4. Strefy ochrony pośredniej zewnętrzne ujęć wody
 - 5.1.5. Złoże Kraśnik III i Kraśnik IV
 - 5.1.6. Podsumowanie problemów ekologicznych
- 5.2. Problemy i zagrożenia struktury funkcjonalno - przestrzennej
 - 5.2.1. Główne problemy przestrzenne i funkcjonalne
 - 5.2.2. Obszary przestrzeni miejskiej o krajobrazie zdegradowanym
- 5.3. Główne problemy ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 5.3.1. Sprzeczności i konflikty związane z dotychczasowymi funkcjami miasta a zasobami kulturowymi
 - 5.3.2. Możliwości i ograniczenia rozwoju miasta na podstawie oceny środowiska kulturowego
 - a/ Uwarunkowania będące silnymi ograniczeniami rozwoju; Identyfikacja czynników zagrażających i modyfikujących analizowane zasoby*
 - b/ Uwarunkowania będące silnymi predyspozycjami rozwoju – atutami*
- 5.4. Problemy i potencjały rozwoju przestrzennego Kraśnika - sfera społeczno - gospodarcza
- 5.5. Główne problemy wynikające z oceny stanu i rozwoju układu komunikacyjnego
- 5.6. Główne problemy wynikające z oceny stanu infrastruktury technicznej

WSTEP

1. CELE I ZADANIA STUDIUM W SYSTEMIE PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Cel opracowania studium i planów oraz zalecenia dotyczące głównych uwarunkowań, jego treści oraz wymagań formalnych określa art. 6 i 7 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r.

Charakter studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta wskazuje na potrzebę zapewnienia silnych związków tego dokumentu ze studium zagospodarowania przestrzennego zarówno województwa jak i kraju. Te uwarunkowania zewnętrzne, szczególnie w przypadku, gdy planowane są ponadlokalne inwestycje publiczne, mają często decydujące znaczenie dla rozwoju.

Studium jest obowiązkowo wykonywaną częścią lokalnego systemu planowania, która wraz z nieobligatoryjnym dokumentem strategią rozwoju społeczno-gospodarczego, a także strategią informacyjną miasta stanowi pierwszy i najważniejszy poziom planowania w mieście.

Wraz z opracowaniami o charakterze operacyjnym (programy inwestycyjne, gospodarki gruntami, aktywizacji gospodarczej itp.) oraz opracowaniami i aktami o charakterze regulacyjnym (plany miejscowe, WZiZT, decyzje o pozwoleniu na budowę) dokumentami niższych poziomów tworzy lokalny system planowania, którego jest główną osią.

Przedmiotem studium są :

- treści związane ze stanem istniejącym, czyli diagnoza aktualnej sytuacji miasta i uwarunkowań jego rozwoju, dająca rozpoznanie obiektywnych okoliczności rozwoju zgodnie z wymaganiami art. 6 ust. 4 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym,
- treści określające kierunki rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej, a więc podstawowe reguły działania w przestrzeni przyjęte przez samorząd, zgodnie z art. 6 ust.5 ustawy.

Studium jest dokumentem zawierającym m. in. bardzo bogaty zestaw informacji na temat środowiska miasta, jego społeczności i gospodarki. Temu służy część analityczna studium i zgromadzony zasób wiadomości o mieście, który uaktualniany i wzbogacany, może być każdorazowo wykorzystany nie tylko dla realizacji polityki przestrzennej, ale także dla promocji rozwoju miasta, sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych, oraz opracowania ofert ukierunkowanych na potencjalnych inwestorów.

Studium jest najważniejszym punktem odniesienia i źródłem informacji koordynacyjnych dla opracowanych planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu wydawanych bez planu miejscowego.

Studium zawiera rozwiązania przestrzenne osadzone w realiach społeczno-ekonomicznych w związku z oczywistą potrzebą powiązania kierunków zagospodarowania przestrzennego z podstawami rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Podsumowując, można powiedzieć, że **podstawowymi zadaniami studium są:**

- rozpoznanie aktualnej sytuacji miasta, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej miasta, w tym zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenie podstawy do koordynacji planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu wydawanych bez planów,
- promocja rozwoju miasta.

W prawidłowym rozwoju miasta, dla realizacji celów społeczno-ekonomicznych w pierwszym rzędzie należy maksymalnie wykorzystać instrumenty gospodarki przestrzennej. Sposób przełożenia „wizji rozwojowej” zawartej w kierunkach zagospodarowania przestrzennego na język konkretnych działań miasta wywołujących pożądane zmiany struktury przestrzennej w określonych obszarach – czyli sposób formułowania i zapisów polityki przestrzennej zostanie przedstawiony w części V.

Studium jest samodzielnym aktem planistycznym wytyczającym kierunki rozwoju przestrzennego, stanowiącym podstawę uchwalenia przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Podstawową cechą odróżniającą studium od planów miejscowych jest brak mocy przepisu gminnego uprawniającego do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Rada gminy w drodze uchwalenia studium tworzy podstawę do uchwalania w przyszłości przepisów gminnych w formie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z tego względu ustawodawca wymaga, aby w treści studium określone zostały w szczególności:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji, przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, wynikające z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa.

Studium nie ma żadnej mocy zobowiązującej wobec mieszkańców gminy ani żadnych innych podmiotów samodzielnie gospodarujących na jej obszarze. Studium jest bowiem tzw. aktem kierownictwa wewnętrznego, co oznacza, że ma ono moc zobowiązującą jedynie wobec lokalnych władz samorządowych. Po uchwaleniu studium rada i wójt gminy powinny konsekwentnie realizować założenia polityki przestrzennej gminy, wytyczonej w jego treści.

Ranga uchwalonego studium jest wysoka zarówno w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywanych w następstwie realizacji studium, jak i w odniesieniu do działań rady i wójta gminy w sferze zagospodarowania przestrzennego. Decyzje rady gminy podejmowane w trybie jej uchwał nie mogą być sprzeczne z polityką przestrzenną gminy.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik, zwane w dalszej części opracowania „Studium”, została wykonana na podstawie uchwały Rady Miasta nr LVI/346/2014 z dnia 4 sierpnia 2014r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik.

Dokument został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1073) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

2.1. Podstawowe dane o mieście, miejsce Kraśnika w regionie Kraśnik - 2017

1. status - gmina miejska
2. liczba ludności – ~~37816~~ 35 223 osób, w tym ~~18.179~~ 16 698 mężczyzn i ~~19.637~~ 18 535 kobiet
3. przyrost naturalny - ~~2,2%~~ -2,4
4. saldo migracji ~~-15 osób~~ -183
5. powierzchnia - ~~25,3 km²~~ 26,09 km²
6. pracujący w gospodarce narodowej - 12.446
7. zarejestrowani bezrobotni - ~~2.034~~ 1.841
8. podmioty gospodarcze - ~~2.377~~ 2324
9. dochody budżetu - ~~26.360 tysięcy złotych~~ 94,8 mln
10. wydatki budżetu miasta - ~~25.916~~ 103,6 mln

Kraśnik leży w północno-zachodniej części województwa lubelskiego. Jest siódmym co do liczby ludności ośrodkiem miejskim spośród 40 miast nowego województwa (po 4 stolicach byłych województw, Puławach i Świdniku). Z tej racji posiada silną pozycję w regionalnej sieci osadniczej, jest bowiem wielofunkcyjnym ponadlokalnym ośrodkiem osadniczym oraz posiada znaczny i wyraźnie wyodrębniający się subregion węzłowy. Do Kraśnika jako centrum usługowego, kulturowego i ekonomicznego ciąży obszar zamieszkiwany przez ponad 100 tysięcy osób, zatem samo miasto stanowi zaledwie 1/3 potencjału demograficznego własnego subregionu.

Stąd też pozycja Kraśnika w regionie jest niezagrożona, nawet przez dominujący w województwie Lublin, a także przez sąsiadujący od południa subregion (dwukrotnie większej od Kraśnika) Stalowej Woli. Miasto nie ma także konkurencji wewnątrz własnego regionu węzłowego, w którym istnieje jedynie jeszcze 1 niewielkie miasteczko - Annopol. Natomiast zauważalny jest proces odwrotny - wywiera presję na obszary oddziaływania pobliskich, mniejszych miast o randze ponadlokalnej - Opola Lubelskiego, Bychawy, Janowa Lubelskiego.

Kraśnik jest tradycyjnie ukształtowanym ośrodkiem handlowo-usługowym i administracyjnym. Działa tutaj jeden z największych kompleksów szkolnictwa ponadpodstawowego, ochrony zdrowia, siedziba 1 z 20 powiatów w województwie lubelskim, centra wielu samorządowych i rządowych agend samorządowych. Miasto wzmacnia w ostatnich latach swoje znaczenie usługowe, m.in. stając się ośrodkiem zawodowego szkolnictwa wyższego.

Szczególnie znacznie posiada Kraśnik w skali regionu jako ośrodek gospodarczy. Zatrudnienie w przemyśle i budownictwie stawia je na czwartym miejscu w dużym województwie lubelskim (wyżej od m.in. Chełma, Białej Podlaskiej i Świdnika). Dominujący w mieście zakład przemysłowy - Fabryka Łożysk Toczyńskich - jest także jednym z największych przedsiębiorstw całego regionu.

Przez Kraśnik przechodzą dwie spośród głównych dróg Lubelszczyzny, sytuując to miasto w roli ważnego węzła komunikacyjnego, o randze ponadregionalnej. Przebiega tędy (zaliczona do sieci dróg ekspresowych) droga nr 19 Białystok - Lublin - Rzeszów, obsługująca południkowy transport wschodniej Polski, a także znaczną część ruchu z państw bałtyckich na południe Europy. Przez drogę tę przechodzi również coraz więcej transportu z Warszawy na południowy wschód Polski i południe Europy. Przez Kraśnik wiedzie też droga nr 74, obsługująca ruch z Lublina i większości regionu lubelskiego w kierunku Śląska i Krakowa.

2.2. Rys historyczny - rozwój przestrzenny miasta na przestrzeni wieków. ¹

1. Badania archeologiczne wykazują, że osadnictwo na obszarze miasta rozwijało się od okresu neolitu środkowej epoki kamienia (4500 - 1700 lat p.n.e.). Liczne są też znaleziska z epoki brązu i wpływów rzymskich. Na początku naszych dziejów obszar terytorialny, na którym leży Kraśnik zajmowały

¹ Na podstawie Studium historyczno - urbanistycznego - R. Gapski 1988 oraz Uzupełniającego studium historyczno - urbanistycznego - Zespołu Dokumentacji Historycznej s. c. "Mansarda" 1994

plemiona Łędzian, wchodzące pod koniec IX wieku w skład państwa Wiślan. W okresie pierwszych Piastów okolice Kraśnika, bardzo słabo zaludnione, wchodziły w skład Ziemi Sandomierskiej.

2. Wcześniej od Kraśnika rozwinęła się Struża, pełniąca, jak świadczy nazwa, rolę strażnicy na przebiegających tędy szlakach handlowych z Krakowa przez Zawichost do Lublina oraz w kierunku Rusi. W drugiej połowie XII w. w Struży istniał kościół, a w sąsiedztwie pojawiły się wsie Sulów i Zakrzów (ob. Zakrzówek). Natomiast Kraśnik (wcześniej królewska osada targowa) pojawia się po raz pierwszy w źródłach w 1377 r., kiedy to nastąpiła lokacja miasta na prawie magdeburskim. Z 1403 r. pochodzą pierwsze wzmianki o kościele i parafii.
3. Z okresu przedlokacyjnego są jedynie dowody na istnienie osadnictwa na wzgórzu zwanym „Zamczyskiem”. Inwentarz zamku w 1646 r. wzmiankuje też o „starym zamczysku” - górnym (prawdopodobnie z XIII w.) oddzielonym przekopem od zamku wzniesionego w XIV w. - dolnego. Stał tam również drewniany kościół pod wezwaniem NMP. Zamek nowszy był drewniany, kryty gontem, w stylu „starożytnym”, zbudowany w czworobok, otoczony fosami i parkanem z dylów. Otaczały go zabudowania gospodarcze: kuchnie, wozownie, stajnie, piekarnia oraz browar. Do zamku prowadziła brama i most wznoszący się nad „przekopem”. Zamek został ostatecznie spalony przez Szwedów w 1657 r..
4. Nie wiadomo czy miasto powstało na miejscu przedlokacyjnej osady czy też osada ta znajdowała się w rejonie wzgórza zamkowego. Za pierwszym wariantem przemawia nieregularny, trapezoidalny kształt rynku, ze skośnie wybiegającą ulicą Kościuszki. Jest to być może pozostałość po przedlokacyjnym układzie, który dostosowany był do ciągu komunikacyjnego. Wokół placu rynkowego wytyczono cztery bloki zabudowy, wyznaczające podstawową siatkę ulic.
5. Od początku XV w. do połowy XVI w. miasto przeżywało szczególny rozkwit urbanistyczny i architektoniczny. Przed 1469 r. rozpoczęto budowę obecnego kościoła pod wezwaniem NMP. Na północ od rynku, na cyplu wzgórza miejskiego zlokalizowany został klasztor kanoników regularnych, który otoczono murem dostosowanym do przebiegu ulic Klasztornej i Kościuszki. Mur ten połączony został ze wzniesionymi ok. 1485 r. murami otaczającymi miasto. Przebieg murów miejskich dostosowany był do ukształtowania terenu wzgórza i istniejących przypuszczalnie wcześniej wałów ziemnych. W skład obwarowań wchodziły fosy, wały, mur ceglany oraz parkan. U wylotu głównych traktów handlowych usytuowane zostały bramy miejskie, a w kierunku przedmieść furty.
6. W XVI w. miasto sukcesywnie rozwijało się poprzez narastanie przedmieść poza linią obwarowań miejskich. W 1541 r. Kraśnik otrzymał z nadania Tęczyńskich wieś Piaski, pola, łąki i lasy na Podlesiu, a w końcu XVI w. do miasta należało już także przedmieście Zarzecze.
7. Liczba mieszkańców wzrastała, a z nią rozszerzała się zabudowa. Początkowo zajmowała ona tyły bloków rynkowych wzdłuż wewnętrznej linii murów. W 1531 r., poza murami na wzgórzu, u podnóża którego biegł trakt lubelski, został ufundowany szpital i kościół Św. Ducha (pierwotnie drewniany). W 1631 r. Kraśnik liczył 122 domy (z czego 30 należało do Żydów). Otaczające miasto przedmieścia, począwszy od XVI w. posiadały typowo wiejski układ, nie związany z centrum zespołu. Z czasem w pobliżu obwarowań miejskich tworzą się ciągi uliczne, kształtujące w ten sposób układ obrzeży miasta. Część z nich została przekształcona z dróg prowadzących do furt miejskich (Ogrodowa, Bagno), a część wykształciła się z ciągów u podnóża murów lub wałów (Podwalna, Strażacka, Wierzbowa). Zapis z 1631 r. świadczy, że za murami istniała zabudowa mieszkalna: na Podlesiu stało 107 domów, a na Zarzeczu 62. Ukształtowała się komunikacja z połączeniem siatki ulic i ciągów drożnych przedmieść: Rokicina, Podlesia, Gór i Zarzecza. Do początku XVII w. funkcjonowały wodociągi, które później uległy zniszczeniu.
8. W drugiej połowie XVIII w. Kraśnik przeżywa okres stagnacji w swym rozwoju. Widać wyraźne piętno zniszczeń jakich miasto doznało wskutek wojen ze Szwedami (w 1657 r. spalono 95 domów). Przy odbudowie po zniszczeniach „Potopu” miasto uintensywniało zapewne zurbanizowanie przedmieść, ale nie powiększyło już swego obszaru.
9. Następnny obraz miasta na podstawie map kartograficznych pochodzi z I poł. XIX w., w którym wspomniano wjazdową Bramę Lubelską. Ostateczna likwidacja obwarowań w ciągu XIX w. zmieniła charakter miasta z obronnego - zamkniętego na otwarte. Przyczyniło się to do ściślejszego powiązania śródmieścia z ciągami ulicznymi na obrzeżu i z przedmieściami. Stan ten dawał realne możliwości do uporządkowania układu całego zespołu i do podjęcia planowej regulacji miasta. Plany miasta z 1808 r. i

1923 r. zawierają już niewielkie tylko odcinki murów w rejonie bram. W XIX w. miasto nawiedziły cztery wielkie pożary (np. w 1813 r. spłonęła 1/3 zabudowań).

10. Plan regulacyjny z 1823 r. obejmujący śródmieście w granicach murów miejskich, przewiduje wyrównanie istniejących ciągów podmurnych wewnątrz obwarowań. Plany z 1837 r. notują już uformowany zespół ulic na południowy zachód oraz wschód od dawnych murów. Z opisu z 1860 r. dowiadujemy się, że miastu przybyły trzy nowe przedmieścia (ulice): Piaski, Zarzecze i Góry.
11. Po stłumieniu powstania w 1863 r. rząd carski wybudował, do dzisiaj zachowane koszary wojskowe przy drodze do Urzędowa. W wyniku reformy administracyjnej Kraśnik stracił prawa miejskie w 1878 r., by odzyskać je dopiero w 1918 r.
12. W 1914 r. w pobliżu miasta przeprowadzono linię kolejową Lublin - Rozwadów, co sprzyjało rozwojowi miasta w połączeniu z rozpoczęciem w 1938 r. fabryki amunicji z osiedlem w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego. Tuż przed wybuchem II wojny światowej miasto liczyło 12780 mieszkańców. Działania wojenne doprowadziły do zniszczenia dzielnicy żydowskiej (100 budynków). W 1947 r. wydano pierwsze pozwolenia na budowę. Powoli zaczęło się rozwijać budownictwo indywidualne. W połowie lat 50-tych przystąpiono do stawiania pierwszych bloków wielokondygnacyjnych. Najintensywniejszy rozwój budownictwa mieszkaniowego na potrzeby pracowników fabryki przypada na lata 1952 - 56. W tym czasie powstały też pierwsze ważniejsze obiekty użyteczności publicznej. W 1954 r. Kraśnik Fabryczny otrzymał prawa miejskie. W 1975 r. dokonano połączenia obu miast w jeden organizm miejski.

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. Środowisko przyrodnicze - położenie fizyczno -geograficzne

Miasto leży w pd.-wsch. części Wzniesień Urzędowskich, jednego z subregionów Wyżyny Lubelskiej. Rozbudowało się na pograniczu dwóch wyraźnie odmiennych od siebie pod względem krajobrazowym mikroregionów geomorfologicznych, rozdzielonych od siebie doliną Wyżnicy. Dzielnice Zarzecze I i II, Piaski, Budzyń i osiedle fabryczne znajdują się w obszarze pagórkowatej wierzchowiny zbudowanej głównie z opok i opok marglistych, dość słabo urzeźbionej, złobionej suchymi dolinkami denudacyjnymi. Natomiast część miasta położona po pd.-zach. stronie doliny znajduje się na terenie pagórkowatej wierzchowiny z pokrywą lessową. Odznacza się ona b.urozmaiconą rzeźbą /w znaczeniu bogactwa lessowych form morfologicznych/ i dużych deniwelacjach terenu.

1.2. Uwarunkowania społeczno - gospodarcze - miejsce w sieci osadniczej regionu

Kraśnik zajmuje dość ważne miejsce w sieci osadniczej regionu lubelskiego. W obecnym województwie lubelskim jest to trzeci pod względem znaczenia ośrodek centralny - po Lublinie ze Świdnikiem i Puławach. Kraśnik należy do ośrodków, które wytworzyły wokół siebie wyraźny i spójny obszar węzłowy o charakterze subregionu, obsługiwany przez ośrodek centralny w stopniu bezwzględnie dominującym. Znaczenie miasta dla regionu wynika zarówno z posiadanego potencjału demograficznego, jak i z posiadanego zestawu usług publicznych i komercyjnych. Kraśnik jest przy tym jednym z ośrodków równoważących strukturę przestrzenną województwa (obok P i Lubartowa). Nie podlega bezpośredniemu, „konkurencyjny” oddziaływaniu Lublina na poziomie subregionalnym. Nie ma także w swoim sąsiedztwie miasta o porównywalnym potencjale osadniczym.

Z powyższych względów także w nowym, poszerzonym terytorialnie województwie lubelskim Kraśnik ma szanse na utrzymanie, a nawet wzmocnienie swojej rangi. 1 stycznia 1999 roku stanie się stolicą dużego samorządowego powiatu, obejmującego - obok samego Kraśnika - 9 gmin (8 gmin wiejskich i 1 miejsko-wiejską - Annopol). Łączna liczba ludności powiatu wyniesie ok. 105 tysięcy osób, a jego powierzchnia - 1.005 km². Powstanie powiatu niewątpliwie wzmocni oddziaływanie Kraśnika na otaczające

go gminy. Zwiększy m.in. bowiem obszar obsługiwany przez funkcjonujące w mieście funkcje zrejonizowane - o 4 gminy oddzielone dotychczas granica województwa, a liczące ok. 32 tysięcy mieszkańców. Stwarza to dobre perspektywy dla rozwoju funkcji egzogenicznych miasta - przede wszystkim obiektów usługowych o charakterze ponadlokalnym.

Zgodnie z przepisami wprowadzającymi reformę administracyjną, a także w myśl aktualnych (październik 1998 roku) projektów organizacyjnych, lokalizacja siedziby powiatu w Kraśniku będzie oznaczała funkcjonowanie w tym mieście Urzędu Powiatowego (starostwa), a także szeregu organów administracji zespolonych. Będą to: Powiatowa Komenda Policji, Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowy Inspektorat Weterynarii, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Geodeta Powiatowy, Powiatowa Inspekcja Budowlana, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Komisja Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowe Centrum Kryzysowe, Powiatowy Rzecznik Konsumenta.

1.3. Układ zewnętrznych powiązań komunikacyjnych miasta.

Powiązania Kraśnika z obszarem województwa i kraju zapewniają drogi krajowe, wojewódzkie oraz powiązania kolejowe. Układ ten wspomagany jest siecią dróg gminnych.

1.3.1. Układ zewnętrznych powiązań drogowych.

■ Drogi krajowe i wojewódzkie.

Miasto leży na ciągach głównych powiązań drogowych krajowych o znaczeniu międzyregionalnym i regionalnym.

Przez obszar miasta z północnego wschodu na południowy wschód ulicami Lubelską, Przemysłową, Janowską przechodzi droga międzyregionalna Nr 19 /Budzisko/ - Augustów - Białystok - Lublin - Kraśnik - Rzeszów. Droga ta zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23.01.1996 r. w sprawie ustalenia sieci autostrad i dróg ekspresowych została zaliczona do dróg ekspresowych z symbolem S 19 i będzie przystosowana do parametrów drogi II klasy technicznej. Jej całkowita długość w obszarze miasta wynosi 3650m. Ruch przynoszony przez tę drogę w 1995 r. wynosił 6500 p.u./dobę (przy wylocie jej w kierunku Lublina), a na wylocie z Kraśnika w kierunku Janowa 4500 p.u./dobę.

Z północnego wschodu na południowy zachód przez centrum Starego Miasta przechodzi druga droga międzyregionalna Nr 74 Kraśnik - Anapol - Kielce w IV klasie technicznej. Długość całej drogi w granicach miasta wynosi 4600m. Obciążenie ruchem na drodze Nr 74 wynosiło w rejonie ulicy Lubelskiej 6500 p.u./dobę, na ulicy Cegielnianej 4300 p.u./dobę.

Droga nr 833 Chodel - Urzędów - Kraśnik (województwo) wchodzi do miasta od strony północno-zachodniej i w stanie istniejącym jest drogą regionalną IV klasy technicznej. Długość drogi w granicach miasta wynosi 8000m. Wielkości ruchu przynoszone tym ciągiem drogowym to: 3300 p.u./dobę. Łączna długość dróg krajowych w obszarze miasta wynosi 16250 m.

■ Drogi (od 01.01.1999 r.) powiatowe

Poza układem dróg krajowych powiązania Kraśnika z układem zewnętrznym województwa i przyległych obszarów zapewniają istniejące drogi powiatowe:

- Nr 22517 Kraśnik - Dzierzkowice
- Nr 22520 Dzierzkowice - Kraśnik Fabryczny
- Nr 22521 Dzierzkowice - Kraśnik Fabryczny
- Nr 22562 Kraśnik - Popkowice

Drogi te łączą Kraśnik ze wschodnimi terenami województwa.

- Nr 22588 droga w kierunku Trzydnika
- Nr 22613 droga na Rzeczyce długości 507 m

Dwie ostatnie drogi wiążą miasto z terenami południowymi i sąsiednim województwem tarnobrzeskim. Powiązanie Kraśnika z zachodnią częścią województwa lubelskiego i gminą Szastarką w województwie tarnobrzeskim odbywa się poprzez układ dróg wojewódzkich Nr 22590, 22591, 22592 włączających się do drogi krajowej Nr 19 już poza obszarem miasta. Łączna długość dróg powiatowych przelotowych na terenie miasta wynosi 7779 m.

■ Drogi gminne

Z ważniejszych ciągów dróg gminnych wchodzących w obszar miasta należy wymienić drogi:

- Nr 2244007 Kraśnik - Słodków

1.3.2. Układ zewnętrznych powiązań kolejowych

W północno wschodniej części miasta stycznie do obszaru przechodzi pierwszorzędna dwutorowa linia kolejowa Lublin - Przeworsk ze zlokalizowanym przy ulicy Kolejowej dworcem. Długość linii kolejowej wynosi 1,017 km.

W ciągu doby przez stację kolejową Kraśnik przejeżdżają 23 pociągi pasażerskie w obie strony w tym jeden międzynarodowy i jeden pośpieszny.

Wielkość ruchu towarowego zamyka się dwoma pociągami na dobę, sporadyczne trzema, według rozkładu jazdy 11. Wielkość przewozów na stacji wynosi około 580 ton.

1.4. Uwarunkowania regionalne rozwoju rekreacji

Kraśnik położony jest w odległości ok. 50 km od stolicy województwa Lublina w obrębie tzw. kraśnicko - urzędowskiego rejonu rekreacyjnego III kategorii atrakcyjności. Miasto posiada zachowane, mimo pożarów i wojen zabytki m.in.: XV - wieczny kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, dawny klasztor z przełomu XV - XVI wieku, przy nim drewniany szpital z tego okresu nazywany dworkiem modrzewiowym, dwie synagogi, zameczysko z zachowanymi fosami kryjące pozostałości średniowiecznego zamku. W okolicach Kraśnika bierze swój początek Roztocze - kraina jeszcze zbyt mało znana wśród turystów. Miasto znajduje się w centrum Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Teren ten charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Na szczególne uwzględnienie zasługują walory geobotaniczne i faunistyczne. Wyjątkowo urozmaicona jest szata roślinna. Występuje tu wiele rzadkich gatunków roślin. Teren bogaty jest w ciekawe zbiorowiska roślinne, a zwłaszcza grądy lipowo - dębowe w licznych lessowych wąwozach, lasy bukowe, jodłowe oraz wiele interesujących gatunków istniejących dzięki małemu przekształceniu środowiska. Dogodne warunki życia mają tu liczne występujące gatunki zwierząt chronionych. Okolice Kraśnika wyróżniają się również dużą atrakcyjnością krajobrazową. Rzeźba terenu jest bardzo urozmaicona i zróżnicowana. Liczne jary, wąwozy, wierzchowiny z łagodnymi stokami, pola wydymowe porośnięte lasami sosnowymi, dolina rzeki Wyżnicy z fragmentami lasów łągowych oraz pozostałościami dawnych stawów w przeważającej liczbie nadających się do rekonstrukcji, to godne zwiedzania elementy malowniczego krajobrazu. Atutem miasta jest również wyjątkowo czyste powietrze. ~~Na terenie gminy Kraśnik znajdują się bardzo duże pokłady lessu, doskonałego materiału do produkcji i wypału cegły ceramicznej. Do dziś na terenie gminy funkcjonuje 18 cegielni. W sąsiedniej gminie Urzędów są również liczne obiekty godne obejrzenia: wały obronne z XVI wieku, kościoły w Urzędowie, Bobach, Popkowiecach, sanktuarium Św. Otylii, ośrodek garncarski w Bęczynie. Rejon Urzędowa znany jest ze sztuki garncarskiej od wielu lat.~~

Rejon kraśnicko - urzędowski jest przewidywany do rozwoju wypoczynku świątecznego głównie dla mieszkańców Kraśnika. Na skupiska tego wypoczynku wskazuje się: Las Rudki, Słodków, Zwierzyniec. Kraśnik winien pełnić rolę ośrodka usługowo - turystycznego dla rejonu. Należy więc przewidzieć i zapewnić możliwość lokalizacji instytucji i obiektów obsługujących ruch turystyczny (m. in. miejsca noclegowe, informacja turystyczna, usługi łączności, ochrony zdrowia, gastronomii, handlu, administracyjno - finansowe). Pożądane jest stworzenie programu zagospodarowania rekreacyjnego obejmującego możliwość różnych form wypoczynku m.in. pobytowego, świątecznego i codziennego z wykorzystaniem walorów kulturowych samego Kraśnika oraz naturalnych predyspozycji obszarów rekreacyjnych z istniejącymi i możliwymi do odtworzenia zbiornikami wodnymi.

1.5. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnika uwzględniono zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w dokumentach strategicznych o znaczeniu ponadlokalnym takich jak: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Przedsięwzięcia o priorytetowym znaczeniu dla realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030r.), Plan Zagospodarowania Województwa Lubelskiego. Uwzględnienie ww. zadań jest zatem przeniesieniem do ustaleń studium pewnych podjętych ustaleń organów administracji publicznej lub Sejmu RP.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Zgodnie z wymogami ustawowymi zawarte w niej ustalenia i zalecenia zostały przeniesione do planów zagospodarowania województw.

Cele i kierunki polityki przestrzennej województwa sformułowane w Planie Zagospodarowania Województwa Lubelskiego są to cele wyprowadzone bezpośrednio z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz innych dokumentów strategicznych przyjętych na poziomie krajowym i wojewódzkim i przekładają się one na odpowiednie zapisy dotyczące rozwoju społeczno- gospodarczego oraz na zagadnienia przestrzennego rozwoju i przekształceń elementów struktury przestrzennej województwa. Cele polityki przestrzennej określone w Planie Zagospodarowania Województwa Lubelskiego to:

Cel główny: policentryczny rozwój sieci osadniczej poprzez dążenie do zwartości i wielofunkcyjności obszarów zabudowanych - skupienie zabudowy i zapewnienie bliskiej dostępności podstawowych usług.

Cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie funkcjonowania ośrodków miejskich, jako ogniw procesów dyfuzji aktywności społeczno-gospodarczej,
2. Powstrzymanie żywiołowego rozlewania się miast,
3. Równomierny rozwój wielofunkcyjnych ośrodków lokalnych,
4. Koncentracja osadnictwa wiejskiego,
5. Poprawa dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej,
6. Rozwój usług i sieci ośrodków pomocy społecznej wynikającej z rosnącej liczby seniorów.

Szczegółowe zasady:

1. Efektywne wykorzystanie terenów przeznaczonych pod zabudowę minimalizujące jej ekspansję na tereny otwarte,
2. Harmonizowanie układów osadniczych z siecią ekologiczną,
3. Projektowanie wielofunkcyjnych jednostek urbanistycznych z zapewnieniem pełnej obsługi w infrastrukturę techniczną i społeczną,
4. Segregacja i strefowanie funkcji wykluczające prawdopodobieństwo wystąpienia kolizji,
5. Restytucja powierzchni biologicznie czynnych i włączenie ich w system zieleni miejskiej w projektach rewitalizacji terenów zdegradowanych,
6. Lokalizowanie szpitali na terenach o korzystnych warunkach sozologicznych.

W zakresie środowiska przyrodniczego cele główne to:

1. Wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń,
2. Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
3. Zintegrowana ochrona jakości życia człowieka,
4. Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie potrzeb wodnych regionu,
2. Harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazu,
3. Powiększenie zasobów leśnych,
4. Ochrona i wykorzystanie naturalnych zasobów uzdrowiskowych,
5. Utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi,
6. Integrowanie regionalnego systemu obszarów chronionych z systemami krajowymi i europejskimi,
7. Przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych strukturach ekologicznych,
8. Zwiększenie odporności środowiska na antropopresję oraz poziomu bezpieczeństwa przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi,
9. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania ekosystemów w miastach.

W zakresie środowiska kulturowego główny cel to: wzmocnienie tożsamości kulturowej regionu poprzez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi.

Cele szczegółowe:

1. Identyfikacja, zachowanie i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz różnorodności krajobrazu kulturowego,
2. Zachowanie przed zatarciem specyfiki kulturowej ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych,
3. Zachowanie i wzbogacenie zasobów dóbr kultury współczesnej,
4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego.

W zakresie gospodarki główny cel to: zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej.

Cele szczegółowe:

1. Rozwój potencjału społeczno-ekonomicznego węzłów i ośrodków gospodarczych,
2. Wykorzystanie endogenicznych potencjałów i rozwój specjalizacji regionalnej,
3. Zrównoważone wykorzystanie potencjałów rozwojowych tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym i zasobach naturalnych przestrzeni województwa,
4. Dywersyfikacja działalności gospodarczej na obszarach wiejskich,
5. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki rybackiej opartej na wysokiej jakości produktów akwakultury,
6. Rozwój infrastruktury turystycznej,
7. Zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej obszarów i terenów rekreacyjnych,
8. Wzmocnienie oferty zatrudnienia i usług w miastach z uwzględnieniem potrzeb obsługi okolicznych terenów wiejskich.

W zakresie transportu główny cel to: poprawa dostępności komunikacyjnej regionu.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie kluczowej infrastruktury umożliwiającej sprawne powiązania transportowe obszaru województwa z głównymi ośrodkami miejskimi w kraju i w Europie,
2. Poprawa wewnętrznych powiązań transportowych,
3. Wzrost roli transportu publicznego w obsłudze podróży,
4. Integracja różnych środków transportu w organizacji systemu przewozów.

W zakresie energetyki główny cel to: zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa.

Cele szczegółowe:

1. Zaspokojenie zapotrzebowania odbiorców na media energetyczne,
2. Osiągnięcie stabilności dostaw energii,
3. Dywersyfikacja źródeł energii przy uwzględnieniu odnawialnych źródeł energii.

W zakresie teleinformatyki główny cel to: powszechny dostęp do usług teleinformatycznych.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu,
2. Zapewnienie łączności telekomunikacyjnej w obszarze całego województwa,
3. Rozwój sieci punktów publicznego dostępu do Internetu.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej główny cel to: wyposażenie jednostek osadniczych w systemy wodno-ściekowe.

Cele szczegółowe:

1. Ochrona obszarów zasobów wód podziemnych oraz ujęć wód,
2. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w pierwszej kolejności na obszarach wskazanych do szczególnej ochrony wód,
3. Zapewnienie skutecznej ochrony terenów zurbanizowanych przed ściekami deszczowymi,

4. Zmniejszenie dysproporcji pomiędzy rozwojem sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej.

W zakresie gospodarki odpadami główny cel to: wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowywania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych.

Cele szczegółowe:

1. Optymalizacja zasięgów regionów obsługi systemem gospodarowania odpadami,
2. Zapobieganie degradacji środowiska poprzez zmniejszanie uciążliwości składowisk gminnych, w tym poprzez rekultywację zamkniętych obiektów.

W zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego główny cel to: zapewnienie warunków przestrzennych służących potrzebom obronnym państwa oraz ochronie ludności i jej mienia przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie możliwości funkcjonowania i rozwoju infrastruktury niezbędnej do potrzeb obronności państwa,
2. Zwiększenie odporności zagospodarowania przestrzennego na skutki ekstremalnych zjawisk naturalnych,
3. Usprawnienie systemu bezpieczeństwa publicznego,
4. Zapobieganie i zminimalizowanie skutków poważnych awarii przemysłowych.

Miasto Kraśnik należy do obszaru funkcjonalnego „Roztoczańsko – puszczańskiego”, dla którego za priorytet rozwojowy uznano aktywizację gospodarczą poprzez wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego, leśnego i turystycznego. Funkcje rozwojowe mają stanowić: podstawowe – gospodarcza (ukierunkowana na przetwórstwo drewna), turystyczna, towarzyszące – rolnicza (ukierunkowana na rolnictwo ekologiczne i produkcję roślin przemysłowych), uzdrowiskowa.

Wiodące kierunki zagospodarowania to:

- rozwój infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ośrodki edukacji ekologicznej) i usług obsługi turystyki,
- rozwój gospodarstw agroturystycznych, ekologicznych i agroleśnych,
- rozwój bazy przetwórstwa drewna,
- gospodarcze wykorzystanie zasobów uzdrowiskowych (w tym rozwój bazy sanatoryjnej) i energetycznych,
- rozwój bazy rynku hurtowego i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- zachowanie drożności i walorów przyrodniczych paneuropejskiego korytarza ekologicznego,
- zachowanie wstążeczkowego układu pól (rozłogów pól) charakterystycznego dla krajobrazu rolniczego Roztocza Zachodniego,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych,
- regulacja stosunków wodnych terenów użytków rolnych,
- wzbogacanie funkcjonalne obszarów wiejskich.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęto następujące wytyczne dotyczące kształtowania przestrzeni w dokumentach planistycznych (poniżej wymieniono te, które mogą dotyczyć miasta Kraśnik):

- W kształtowaniu przestrzeni publicznych w sporządzanych dokumentach planistycznych należy zapewnić im wysoką jakość funkcjonalną i estetyczną z jednoczesną ochroną historycznych walorów miejsca,
- Przy planowaniu terenów mieszkaniowych, usługowych i innych należy zapewnić ochronę ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, pasażów handlowych, terenów sportowo-rekreacyjnych),
- Podniesienie konkurencyjności miast wymaga ich integracji poprzez:
 - Koncentrowanie uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych strefach, z dążeniem do równoważenia rozmieszczenia miejsc pracy w obrębie miasta,
 - Kształtowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych umożliwiających osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania,
 - Zachowanie historycznych założeń, układów urbanistycznych i przestrzeni publicznych,
 - Restrukturyzację i planowanie zagospodarowania w sposób zapobiegający powstawaniu środowiskowych kolizji funkcjonalnych,
 - Uzupełnienie jednolitych funkcjonalnie fragmentów miasta niekolizyjnymi funkcjami uzupełniającymi, z dążeniem do wykształcenia układów wielofunkcyjnych struktur miejskich o skali wyznaczonej zasięgiem dojścia pieszego,
- Krystalizowanie struktur osadnictwa wiejskiego i wykorzystanie potencjałów terenów wiejskich poprzez:
 - Przywracanie struktur przestrzennych z zachowaniem skali i formy charakterystycznej dla obszarów wiejskich,
 - Zapewnienie dostępności do ośrodków skupiających funkcje usługowe,
 - Przywrócenie i usprawnienie powiązań komunikacyjnych miejscowości wiejskich z ośrodkami lokalnymi i ponadlokalnymi,
 - Zachowanie dziedzictwa kulturowego z jego wykorzystaniem do rozwoju turystyki,
 - Zwiększenie funkcji pozarolniczych w kształtowaniu osadnictwa wiejskiego,
 - Rozbudowa infrastruktury technicznej zwłaszcza sanitarnej i utylizacji odpadów,
 - Poprawa stanu technicznego infrastruktury energetycznej i stabilności zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- W miejskich i gminnych ośrodkach lokalnych lokalizację funkcji usługowych w zakresie: administracji, porządku publicznego i bezpieczeństwa,
- W gminnych dokumentach planistycznych należy zapewniać możliwości kompleksowego rozwoju usług ochrony zdrowia i opieki społecznej, telekomunikacji, ochrony zdrowia ludzi i zwierząt, kultury, oświaty, wychowania, handlu i gastronomii, a także innych usług i drobnej przedsiębiorczości,
- Wskazywanie w dokumentach planistycznych szczybla lokalnego obiektów dziedzictwa kulturowego, które mogą być wykorzystywane jako placówki instytucji kultury,
- Kształtowanie placówek edukacyjnych jako przestrzeni kompleksowych (dydaktycznych, sportowych, kulturalnych),
- Do czasu objęcia ochroną prawną GZWP i w celu ochrony wód podziemnych wskazuje się projektowane obszary ochronne dla zbiornika 407, w których wyklucza się realizację przedsięwzięć wpływających negatywnie na stan jakościowy i ilościowy wód podziemnych,
- W celu zabezpieczenia jakości wód płynących wprowadza się ochronę naturalnej obudowy biologicznej rzek i kształtowanie biologicznych buforów w postaci pasów ochronnych. Szczególną ochroną obejmuje się zbiorowiska łąkowe,
- W celu zwiększenia zasobów wodnych ustala się obowiązek uwzględniania retencjonowania wód deszczowych w planach obszarów funkcjonalnych miast,
- Za kopaliny strategiczne uznaje się kopaliny, które mają szczególne znaczenie dla gospodarki Państwa (węgiel kamienny, margle),
- Za elementy ekspozycji krajobrazowej wskazane do zachowania i ochrony uznaje się: elementy ekspozycji czynnej - punkty widokowe, osie widokowe, powiązania widokowe, elementy ekspozycji biernej - panoramy, panoramy miast i miejscowości, strefy ekspozycji widokowej obiektów,

zespołów i elementów rzeźby terenu, ekspozycje wnętrz krajobrazowych, dominanty naturalne i urbanistyczne, otwarcia widokowe,

- W kształtowaniu zagospodarowania na terenach korytarzy ekologicznych uznaje się za niezbędne:
 - Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej migrację zwierząt, w przypadku konieczności stosowania nasypów poprzecznie do osi korytarza,
 - Kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej w przypadku niemożności zachowania naturalnych powiązań bądź realizacji odpowiednich rozwiązań technicznych,
 - Utrzymanie przestrzeni wolnej od zabudowy,
 - Stosowanie przepławek lub innych rozwiązań zapewniających zachowanie wymaganej drożności dla gatunków ryb, dla których wyznaczono korytarz rzeczny,
 - Kształtowanie pasm struktur przyrodniczych,
 - Zwiększenie ciągłości lesistych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia,
 - Restytucję użytków zielonych kosztem gruntów ornych w korytarzach dolinnych,
 - Odbudowę stosunków hydrologicznych,
- Systemy przyrodnicze miast i gmin powinny być ze sobą spójne i uwzględniać elementy regionalnej sieci ekologicznej,
- Obszary odznaczające się trwałym nagromadzeniem najcenniejszych walorów przyrodniczych należy objąć ochroną jako: rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, lasy ochronne,
- W ramach kształtowania systemu przyrodniczego miasta należy:
 - Zidentyfikować elementy systemu, które wymagają ochrony,
 - Określić niewralgiczne, najczęściej zdegradowane elementy systemu i kierunki ich rewitalizacji przyrodniczej,
 - Określić optimum powierzchniowe Systemu Przyrodniczego Miasta w granicach miasta,
 - Określić sposób użytkowania terenów znajdujących się w granicach SPM i jego bezpośrednim otoczeniu,
 - Uwzględnić warunki zewnętrzne niezbędne do prawidłowego funkcjonowania systemu,
- W celu poprawy stopnia retencyjności zlewni ustala się:
 - Zalesianie stref wododziałowych w celu zwiększenia stopnia odpływu podziemnego,
 - Budowę zbiorników małej retencji,
 - Ochronę i rewitalizację struktur przestrzennych odpowiadających za mikroretencję,
 - Ochronę i restytucję obszarów mokradłowych,
- W zakresie kształtowania krajobrazu kulturowego uznaje się za niezbędne:
 - Kontynuowanie tradycyjnych form osadnictwa,
 - Utrzymanie regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych,
 - Skupianie zabudowy na zasadach dogęszczania istniejącej struktury osadniczej przy kontynuowaniu historycznego układu i charakteru,
 - Ograniczanie realizacji napowietrznych linii elektroenergetycznych w otoczeniu obiektów i zespołów zabytkowych na rzecz sieci podziemnych,
 - Stosowanie form zabudowy nawiązujących do tradycyjnego budownictwa,
 - Utrzymanie walorów krajobrazowych współtworzących walory krajobrazu kulturowego,
 - Ochronę ciągów alejowych wzdłuż dróg: wojewódzkich, powiatowych, gminnych,
- Dla obiektów zabytkowych ustala się: zachowanie zabytków z wyeksponowaniem ich wartości wraz z ich najbliższym otoczeniem w celu zachowania tożsamości kulturowej miejsca, zagwarantowanie ochrony krajobrazowej historycznych sylwet przestrzennych i osi widokowych a także ekspozycji i obserwacji archeologicznej,
- Jako ogniwa uzupełniającej przestrzeni gospodarczej traktuje się wielofunkcyjne obszary śródmiejskie predysponowane do rozwoju usług nieuciążliwych, zróżnicowanych form aktywności gospodarczej o małej skali, w tym rzemieślniczej skierowanej na zaspokojenie potrzeb mieszkańców,
- Wskazuje się obszary rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej obejmujące obszary chronionego krajobrazu z uwzględnieniem czynnej ochrony ekosystemów służące podnoszeniu walorów turystycznych oraz obszary rozwoju turystyki krajoznawczej obejmujące ostoje siedliskowe Natura 2000 zgodnie z planami działań ochronnych,
- W kształtowaniu zagospodarowania obszarów turystycznych należy:
 - Uzależnić rozwój nowych terenów budownictwa letniskowego od pełnego ich wyposażenia w infrastrukturę sozologiczną,

- Zapewnić dostępność strefy brzegowej zbiorników wodnych wykorzystywanych turystycznie poprzez traktowanie jej jako przestrzeni publicznej,
- Wykluczyć z zabudowy rekreacyjnej tereny łąkowo-torfowiskowe,
- Podnieść estetykę zabudowy oraz zachować naturalne elementy krajobrazu,
- Ze względu na warunek zapewnienia odpowiedniej ochrony przed skutkami ruchu drogowego zaleca się, aby budynki mieszalne i przeznaczone na pobyt ludzi sytuować od zewnętrznej krawędzi jezdni w odległości nie mniejszej niż:
 - dla drogi ekspresowej: 90 m dla budynków jednokondygnacyjnych, 110 m dla budynków wielokondygnacyjnych, 250 m dla budynków szpitali, i innych wymagających szczególnej ochrony,
 - dla drogi krajowej głównej ruchu przyspieszonego: 50 m dla budynków jednokondygnacyjnych, 70 m dla budynków wielokondygnacyjnych, 200 m dla budynków szpitali, i innych wymagających szczególnej ochrony,
- W celu zapewnienia ładu przestrzennego, w przypadku obniżenia kategorii drogi na terenach zabudowanych, rekomenduje się utrzymanie istniejących linii zabudowy,
- Dokumenty strategiczne i planistyczne szczebla lokalnego wskazuje się jako podstawę lokalizacji i realizacji infrastruktury rowerowej w uzgodnieniu z właściwym zarządcą drogi,
- Przy lokalizacji infrastruktury elektroenergetycznej należy:
 - Ograniczyć jej ingerencje w krajobraz,
 - Nie podejmować działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których wyznaczony został konkretny obszar Natura 2000,
 - Zachować minimalną szerokość pasów technologicznych dla linii 400 kV - 70 m (po 35 m od osi linii) i 40 m dla istniejących linii 110 kV, W ramach wykorzystania biomasy do produkcji energii wyklucza się lokalizację instalacji do produkcji biogazu na terenach zabudowy mieszkaniowej lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie, dopuszcza się na terenach zabudowy zagrodowej lokalizację instalacji 0,1 MW, ale nie więcej niż 0,5 MW,
- W ramach wykorzystania energii słońca wskazuje się obszary o zróżnicowanych warunkach lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych - preferowane nieużytki w szczególności we wschodnich i południowo-wschodnich obszarach województwa z ograniczeniem lokalizowania na terenach obszarów Natura 2000,
- Z uwagi na możliwą emisję odorów zaleca się uwzględnianie przy lokalizacji biogazowni rolniczych następujących stref możliwego niekorzystnego oddziaływania: 300 m dla biogazowni o mocy powyżej 0,5 MW i 500 m dla biogazowni o mocy powyżej 2,0 MW,
- W zakresie energetyki słonecznej zaleca się nie lokalizowanie farm słonecznych zajmujących powyżej 1,0 ha powierzchni na obszarach chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody lub wskazanych do objęcia ochroną, obszarach dolin rzecznych i korytarzy ekologicznych, obszarach zagrożonych powodzią, obszarach o wysokich walorach krajobrazowych, obszarach gruntów ornych objętych ochroną prawną gleb klas I-III,
- W ramach przeciwdziałania skutkom suszy w zakresie przebudowy systemu melioracji szczegółowych w kierunku zwiększenia ich funkcji nawadniających,
- Wyklucza się lokalizację zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w granicach administracyjnych miast i zwartej zabudowy wsi w innym trybie niż procedura sporządzenia planu miejscowego,
- Obligatoryjność określenia w lokalnych dokumentach planistycznych warunków lokalizacji i funkcjonowania zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych,
- Kształtowanie zagospodarowania zapewniającego utrzymanie bezpiecznej odległości pomiędzy zakładami stwarzającymi zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych a osiedlami mieszkaniowymi, obiektami użyteczności publicznej, budynkami zamieszkania zbiorowego, obszarami objętymi formami ochrony przyrody, obszarami ochronnymi ujęć wód oraz obszarami ochronnymi wód śródlądowych, obszarami upraw wieloletnich, drogami krajowymi, innymi takimi zakładami.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, miasto stanowi ośrodek lokalny rekomendowany do

wzmacniania funkcji subregionalnych położony na przebiegu głównych powiązań transportowych opartych o drogi krajowe i wojewódzkie oraz linie kolejowe. W związku z tym przyjmuje się zasadę nadrzędności działań służących utrzymaniu i wzmacnianiu jego funkcji podstawowych (wiodących) oraz preferencje rozwojowe, tj.:

- koncentracji urbanizacji (w tym rozwoju gospodarczego) i jej rozwój na terenach podmiejskich w zorganizowanych układach przestrzennych;
- rozwoju infrastruktury transportowej zapewniającej sprawność powiązań komunikacyjnych, minimalizacji zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizje z elementami regionalnej sieci ekologicznej.

Ponadto przez teren miasta Kraśnik przebiegają korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym stanowiące element pasmowy obszaru nadrzędnej funkcji przyrodniczej oraz znajdują się kluczowe w skali krajowej i regionalnej ekosystemy leśne cechujące się dużym stopniem naturalności. Obowiązuje dla nich zasada przyporządkowania wszelkich działań utrzymaniu ciągłości powiązań ekologicznych oraz podporządkowanie wszelkiej działalności utrzymaniu wartości przyrodniczych.

Miasto Kraśnik jest rekomendowane do miast tworzących miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych o znaczeniu regionalnym (rozdz. VII.2, rys. 20). Dla obszarów tych, jako wiodące kierunki zagospodarowania PZPWL wskazuje:

- realizację układów obwodnicowych;
- rozwój i integrację transportu publicznego;
- usprawnienie i integrację systemów gospodarki komunalnej.

Miasto położone jest w obszarze funkcjonalnym o znaczeniu regionalnym rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej) oraz Roztoczańsko - puszczańskim obszarze funkcjonalnym. W związku z tym PZPWL wskazuje potrzebę wzmacniania funkcji ośrodka służących obsłudze otaczających terenów wiejskich.

Na terenie miasta Kraśnik znajdują się zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- rozbudowa drogi nr 833 Chodel - Kraśnik od km 0+000 do km 26+679;
- budowa drogi ekspresowej S19 gr. województwa - Międzyrzec Podlaski - Lubartów - Lublin - Kraśnik - gr. województwa;
- modernizacja linii kolejowej nr 68 na odc. Lublin - Stalowa Wola Rozwadów wraz z elektryfikacją;
- rozbudowa krajowej sieci przesyłu gazu DN 700 Rozwadów - Końskowola - Wronów.

2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH

2.1. Środowisko przyrodnicze

2.1.1. Uwarunkowania naturalne

a/ Przewodnie cechy środowiska naturalnego

■ *Budowa geologiczna i rzeźba*

Miasto Kraśnik leży w obszarze dwóch jednostek strukturalnych: antykliny Kraśnika /sięgającej 5 km długości i 1 km szerokości oraz o amplitudzie 400 m/ i synkliny Liśnika. W strefie antykliny rozwinęła się dolina Wyżnicy, której oś na pd.-wsch. od miasta /tj. od Stróży do wsch. granicy gminy pokrywa się z osią antykliny.

Decydujące znaczenie w budowie geologicznej odgrywają skały kredowe tworzące podłoże przedczwartorzędowe. Ich spąg obniża się od głębokości 100 m w strefie zachodniej granicy miasta do głębokości 500-800 m w części pd. /tj. w synklinie Liśnika/ i do głęb. 250 m w części pd.-wsch. /tj. w rejonie Stróży/. W obszarze miasta skały kredowe odsłaniają się na powierzchni tylko na pd. od Suchyni oraz w prawym zboczu doliny Wyżnicy od dzielnicy fabrycznej przez Piaski do Stróży, miejscami są przykryte cienką warstwą osadów piaszczystych i piaszczysto-pylastych pochodzących z okresu zlodowacenia Odry. Na pd. od Wyżnicy skały kredowe są przykryte warstwą lessów o miąższości 3-10 m, w spągowej części silnie spiaszczonych. Dno doliny Wyżnicy budują utwory holoceniskie /współczesne/, tj. piaski przechodzące w stropowej części w muły i torfy, o łącznej miąższości 3-5 m.

O rzeźbie obszaru zdecydowały skomplikowana tektonika, dość zróżnicowana litologia utworów powierzchniowych, a także procesy rzeźbotwórcze w okresie czwartorzędu. Kierunek doliny Wyżnicy /NW-SE/ jest identyczny z kierunkiem uskoku, a o kierunkach suchych dolin denudacyjnych przesądzą spękania kredy.

Osią morfologiczną miasta jest płaskodenna, asymetryczna dolina Wyżnicy. Wcięta jest w przyległy teren na głębokość 23-25 m. Jej lewe, nadbudowane lessom zbocze, jest bardziej strome od prawego /nachylenie na dłuższych odcinkach sięga 15°, lokalnie dochodzi nawet do 25°/ i silniej rozcięte różnowiekowymi formami erozyjnymi. Szerokość dna doliny na ogół stopniowo rośnie od 270 m w Słodkowie I do 500 m przy zachodniej części miasta /w rejonie śródmienia zmniejsza się do 150 m/. Wysokości względne dna sięgają maksimum 3 m.

Charakter rzeźby terenu w granicach miasta jest wyraźnie dwudzielny /lit. a / . Pozbawiona pokrywy lessowej część obszaru miasta położona na pn-wsch. i pn. od doliny Wyżnicy odznacza się niewielkim zróżnicowaniem rzeźby. Dominują tam szerokie doliny denudacyjne oraz połogie, długie stoki. Wypukłymi formami rzeźby są wały wydymowe spotykane w lesie kraśnickim. Natomiast obszar miasta położony na przeciwnym brzegu Wyżnicy charakteryzuje się bardzo żywym ukształtowaniem powierzchni topograficznej. Najbardziej znamienne są młode formy erozyjne, tj. wąwozy i debrza rozcinające strefę zbocową doliny na głębokości do 35 m i przebiegające na ogół prostopadle do jej przebiegu. W granicach miasta znajduje się tylko jeden duży wąwóz-Podlesie

/a ściślej mówiąc tylko jego ujściowy odcinek/, natomiast tereny położone na pn-zach. od Podlesia /rejon Bojanówki/ są silnie przekształcone odkrywkową eksploatacją lessu /wyróbiska poeksploatacyjne, skarpy/. Drugorzędnymi formami morfologicznymi wierzchołki lessowej są niewielkie zagłębienia bezodpływowe i kotły suffożyjne utrudniające budownictwo.

■ *Wody*

Wody podziemne

Warunki hydrogeologiczne są pochodną skomplikowanej budowy geologicznej. W obszarze miasta występują dwa zasadnicze poziomy wodonośne: kredowy i czwartorzędowy. Pierwszy z nich tworzą wody krążące w systemie warstwowo-szczelinowym w silnie spękanych opokach górnokredowych. Jest to poziom najbardziej zasobny, powszechnie eksploatowany. Zasilany jest poprzez infiltrację opadów atmosferycznych, przy czym jest ona najłatwiejsza w strefach płytkiego występowania spękanych skał kredowych przykrytych cienką warstwą zwietrzliny bądź osadów piaszczystych /rejon Bojanówki, prawe zbocze dol. Wyżnicy/. Zwierciadło wody generalnie obniża się ku pn.-zach. i zach., ale osie drenażu podziemnego i powierzchniowego nie pokrywają się, co jest dowodem ścisłych związków warunków krążenia wód kredowych z tektoniką. Warunki te dodatkowo komplikują strefy nieciągłości zwierciadła wody, będące skutkiem skokowych zmian wysokości położenia zwierciadła wody, będących z kolei efektem zmienności litologicznej warstw wodonośnych /Michalczyk 1988/. W dolinie Wyżnicy poziom kredowy łączy się z czwartorzędowym /w tym przypadku można mówić o jednym poziomie kredowo-czwartorzędowym/. Tworzą go wody aluwialne, płytkie, zasilane bocznymi wpływami wód kredowych, ale silnie reagujące na opady atmosferyczne i stany wód w rzece. Wody te nie nadają się do celów konsumpcyjnych ze względu na silne zanieczyszczenie bakteriologiczne.

Na pd. od obszaru zainwestowania miasta, w rejonie komunalnego ujęcia wody, występują dwa zawieszoności poziomy wód czwartorzędowych. Pierwszy z nich jest związany ze śródlasowymi warstwami piasków, zaś drugi - z podlessowymi piaskami zalegającymi na zwietrzelinie skał kredowych /Michalczyk 1988/. Oba poziomy stopniowo ubożają wskutek wykorzystywania ich zasobów przez gospodarstwa indywidualne, a także z uwagi na sąsiedztwo ujęcia komunalnego.

Wody kredowe to wody słodkie, twarde wskutek znacznej zawartości rozpuszczonych związków wapnia i magnezu. Wody czwartorzędowe na ogół mają niższy odczyn i większą twardość niewęglanową /Michalczyk 1993/. Wody podziemne są drenowane przez źródła, a także zasilają rzeki przedostając się do nich poprzez piaszczyste osady aluwialne.

W granicach miasta występują dwa obszary źródłiskowe: w Pasiece i Budzynie, a w jego bezpośrednim sąsiedztwie, również w Słodkowie i Kol. Wyżnianka. Dominują wypływy małe o wydajności do 2 l/sek., położone na obrzeżu dna doliny Wyżnicy. Pod względem rodzaju siły powodującej wypływ wody /tj. stanu napięcia zwierciadła wody zasilającej źródło/ są to źródła spływowe /grawitacyjne/

natomiast ze względu na warunki geologiczne w jakich występują - źródła szczelinowe i szczelinowo-warstwowe. W rejonie Pasieki funkcjonuje 6 źródeł z których największe o wydajności 4 l/sek. zasila staw hodowlany, a w Budzynie - dwa źródła i dwie mlaki /Inwent. przyr. 1994/.

Wody powierzchniowe

Okolice Kraśnika znajdują się w takim subregionie Wyżyny Lubelskiej, który odznacza się wyjątkowo małą gęstością sieci wodnej, zjawiska wodne koncentrują się prawie wyłącznie w dolinach rzecznych, podczas gdy wierzchowiny są niemal bezwodne. Wyżnica jest wąską strugą, na dłuższych odcinkach uregulowaną. Pomimo realizacji rowów melioracyjnych dno miejscami pozostaje podmokłe, nawet w okresie suszy.

Zmienność przepływów rzeki jest mała, głównie wskutek regulującego zasilania wodami szczelinowo-warstwowymi /Michalczyk 1988/. Rzeka charakteryzuje się śnieżno- deszczowym reżimem. Maksymalne przepływy występują podczas roztopów, tj. w m-cach luty-kwiecień, a od kwietnia przepływy zmniejszają się, osiągając roczne minimum we wrześniu. W Kraśniku Wyżnica prowadzi średnio 0,4 m³/sek wody, w okresach minimum przepływ nie przekracza 0,1 m³/sek.

W granicach administracyjnych miasta brak powierzchniowych wód stojących. Natomiast w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru zainwestowania miasta znajdują się: kompleks stawów hodowlanych o łącznej powierzchni 47 ha na wysokości Budzyna, a także 5 małych stawów w miejscowości Pasieka.

■ Klimat

Klimat jest kształtowany przez powietrze polarno- morskie. Średnie roczne temperatury powietrza na poziomie rzeczywistym wynoszą 7,7° C. Średnia najzimniejszego miesiąca stycznia wynosi - 2,7° C, a średnia najcieplejszego miesiąca - lipca wynosi 18,7° C. Zmienność temperatur z dnia na dzień jest niewielka, co należy uznać za korzystną cechę bioklimatu. Dominują wiatry zachodnie, przy czym największe prędkości / 5 m³/sek/ osiągają w styczniu. Średnia roczna suma opadów sięga 500 mm. Ich rozkład w ciągu roku jest nierównomierny, na lato przypada 340 mm, a na zimę 160 mm.

W przeprowadzonej przez Zinkiewiczów /Zinkiewicz W., Zinkiewicz A., 1975/ regionalizacji klimatycznej województwa lubelskiego rejon Kraśnika znajduje się w tzw. lubelsko - chełmskiej dziedzinie klimatycznej, dla której najbardziej charakterystycznymi wskaźnikami /spośród 6 wyodrębnionych dziedzin/ są, poza znacznymi sumami opadów atmosferycznych, również najwyższe liczby dni z opadami gradowymi /10-18 dni w ciągu roku/ oraz najwyższe wartości usłonecznienia względnego w okresie letnim /45-50 %/.

■ Gleby

Zróznicowany charakter powierzchniowych utworów geologicznych decyduje o niejednorodnej pod względem cech przyrodniczych i wartości użytkowej pokrywie glebowej. I tak na głębokich lessach występujących na pd. od doliny Wyżnicy wykształciły się żyzne bielice lessowe, jedynie na stromiznach występują mniej żyzne gleby brunatne. Z kolei na płytko występującej zwietrzelinie kredowej w strefie krawędziowej doliny w rejonie Bojanówki powstały rędziny. W prawobrzeżnej części miasta dominują bielice wytworzone z piasków słabo gliniastych. W dolinie Wyżnicy natomiast na bazie utworów aluwialnych powstały mady pyłowe i pyłowo-ilaste. W lokalnych zakłębłościach na madach występują torfy na ogół o miąższości 0,5 - 0,7 m.

Pod względem wartości produkcyjnej przeważają gleby klasy IIIa /33,4 % powierzchni gruntów ornych/ i IIIb /32,4 % pow.gr.ornych/. Gleby kl. IVa zajmują 17,5 % ogólnego arealu, natomiast odsetek gleb pozostałych klas jest znikomy. Nieco odmienne proporcje występują wśród gleb łąkowych, tu zdecydowanie przeważają gleby w kl.II /39,3 %/, a w dalszej kolejności występują gleby kl. III /25,9 %/ i V /21,4 %/.

Pod względem walorów agroekologicznych w ogólnym areale gleb ornych dominują gleby w kompleksie 2-gim, tj. pszennym dobrym /41,5 %/, natomiast w areale gleb łąkowych proporcje kompleksów 1z, 2z i 3z są b.wyrównane, a ich odsetek kolejno jest następujący 39,3 %, 35,7 % i 25,0 %.

■ *Szata roślinna*

Pomimo długotrwałej, a w ostatnich dekadach nasilającej się antropopresji na środowisko w mieście zachowały się dwa rejonów z roślinnością w części odznaczającą się cechami względnie naturalnymi. Do rejonów tych należą:

- las Kraśnik Fabryczny,
- zadrzewienia oraz roślinność łąkowo-pastwiskowa w podmokłych częściach doliny Wyżnicy.

Las Kraśnik Fabryczny to subkontynentalny grąd lipowo-grabowy, występujący na glebach brunatnych wytworzonych z piasków gliniastych, zdegradowany wskutek wieloletniego sztucznego preferowania w nich głównie sosny i dębu. W dolinie Wyżnicy incydentalnie występują płaty łągu jesionowo-olchowego i olsu porzeczkowego.

Zbiorowiska łąkowe i łąkowo-pastwiskowe to mozaika zbiorowisk trawiastych w różnym stopniu przekształconych wskutek nawożenia, uprawy traw i roślin dwuliściennych wysokoproduktywnych oraz zmeliorowania terenu /Świąż 1990/. Zbiorowiska wodne i nadwodne są związane ze stawami, rzadziej występują w rozlewiskach Wyżnicy. Najliczniejsze skupiska roślinności ruderalnej występują w obszarach gęsto zainwestowanych miasta i w rejonie stacji PKP, natomiast w obszarze gruntów ornych - roślinność segetalna. W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru administracyjnego miasta /Karpiówka, Podlesie/ na nasłonecznionych zboczach stwierdza się występowanie muraw ciepłolubnych.

■ *Świat zwierzęcy*

W obszarze miasta panuje fauna /awifauna, entomofauna/ synantropijna, przy czym zgrupowania fauny w pd.-zach. części miasta, silniej urzeźbionej i urozmaiconej pod względem użytkowania terenu, są bogatsze gatunkowo od mało zróżnicowanych hipsometrycznie i ekologicznie terenów w pn.-wsch. części miasta.

Bardziej urozmaicona fauna, choć z przewagą gatunków synantropijnych występuje w dolinie Wyżnicy pomiędzy Słodkowem I i Budzyniem. Najbardziej natomiast urozmaicona zoocenoza jest związana z podmokłymi zadrzewiozami i zakrzewionymi łąkami w Budzynie oraz z kompleksem stawów. Szczególną uwagę zwracają gatunki związane ze środowiskiem wodnym, wśród nich stwierdza się występowanie kilku rzadkich gatunków ptaków.

b/ Odporność środowiska przyrodniczego i krajobrazu na antropopresję

Odporność środowiska przyrodniczego na antropopresję określa się pod względem podatności geokomponentów na działanie czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Odporność krajobrazu ocenia się pod kątem jego wrażliwości na zmiany w zagospodarowaniu /zwłaszcza na zabudowę/.

Najmniej odporna jest hydrosfera, zarówno ze względu na minimalne przepływy w rzece /które bardzo ograniczają jej zdolność do samooczyszczania/, a także z uwagi na dużą przepuszczalność warstwy aeracyjnej. Okoliczności te wywołały konieczność objęcia hydrosfery specjalną ochroną, odcinek Wyżnicy pomiędzy punktem zrzutu ścieków z oczyszczalni w Kraśniku do miejscowości Dzierzkowice - Rynek uznano za odcinek regeneracji jakości wody. Wiąże się z tym zakaz zrzutu ścieków na tym odcinku, a prawie całą zlewnię rzeki zaliczono do tzw. Obszaru Wysokiej Ochrony /OWO/ wód podziemnych.

Odporność pedosfery w mieście jest bardziej zróżnicowana. W kontekście presji urbanizacyjnej najistotniejsza jest podatność pokrywy glebowej na inżynierskie prace ziemne. Prowadzone, zwłaszcza w nieostrożny sposób, w obrębie terenów lessowych, mogą przyczyniać się do wzrostu dynamiki procesów rzeźbotwórczych, głównie erozyjnych. Pod tym względem część miasta rozwijająca się na skalistym podłożu /a więc położona w pn.- wsch. i pn. stronie dol. Wyżnicy/ posiada lepsze możliwości rozwoju.

Dla ekspansji przestrzennej miasta Kraśnika mniejsze znaczenie posiada odporność szaty roślinnej na antropopresję, ponieważ potencjalne tereny możliwe do zabudowy pozbawione są naturalnych fitocenozy.

c/ Ocena fizjograficznych warunków rozwoju miasta

Do zasadniczych kryteriów oceny fizjograficznych warunków funkcjonowania i kształtowania przestrzeni miejskiej należą: charakter morfometryczny rzeźby, warunki gruntowo-wodne /geologiczno-inżynierskie/ i warunki klimatyczne /mezo- i topoklimat/. Mniejsze znaczenie posiadają kryteria glebowe /walory przyrodnicze gleb/, roślinne i krajobrazowe, choć w konkretnych okolicznościach ich ranga może być pierwszoplanowa lub co najmniej równorzędna z pierwszymi trzema.

Cechy morfometrii i morfografii rzeźby terenu po pd. i pd.-zach. stronie doliny Wyżnicy są niekorzystne w aspekcie potrzeb budownictwa. Dla lekkiej zabudowy /budynki do 3-ch kondygnacji, obiekty małej architektury/ panują tu zaledwie dostateczne warunki /deniwelacje 5-10 m, spadki 10-15 %/, a miejscami /rejon Podlesia/ określane są jako niedostateczne. Natomiast dla zabudowy ciężkiej o dużej powierzchni /budynki mieszkalne powyżej 3-ch kondygnacji, budownictwo przemysłowe/ w tej części miasta przeważają warunki niedostateczne. Warunki dostateczne /deniwelacje 2-5 m, spadki 5-10 %/ dla tego typu zabudowy występują głównie w rejonie Bojanówki. Podobnie jak dla budownictwa ciężkiego ocenia się warunki realizacji podziemnych tras wodociągów i kanalizacji sanitarnej.

Odmienne warunki w tym względzie występują po przeciwległej stronie doliny. Tu, zarówno dla lekkiej jak i ciężkiej zabudowy panują dobre morfometryczne warunki dla posadawiania budynków. Wyjątkiem jest strefa tzw. Rygołtowych Dołów, rozciągających się od dzielnicy przemysłowej w kierunku zabudowy jednorodzinnej Kwiatkowiec.

Spod oceny przydatności pod zabudowę pod omawianym kątem wyłączono dno doliny Wyżnicy, uznając, że względy ekologiczno-klimatyczne i przyrodnicze nie pozwalają na traktowanie tego terenu jako możliwego do pozyskania dla celów mieszkaniowych.

Podobnym przestrzennym zróżnicowaniem, co morfometria i morfografia rzeźby, odznaczają się warunki geologiczno- inżynierskie podłoża. W pd.-wsch. części miasta położonej na lessach warunki geol.-inż. podłoża utrudniają budownictwo. Przyczyną takiej oceny są aktywne zjawiska geodynamiczne, szczególnie niebezpieczeństwo suffozji chemicznej i mechanicznej /tej ostatniej szczególnie w pobliżu strefy zboczowej doliny i stref krawędziowych wąwozów/, a także erozja. Po prawej stronie doliny warunki geol.-inż. są korzystne dla budownictwa. Dominują tam grunty spoiste, zwarte i półzwarne, w obrębie których nie występują zjawiska geodynamiczne.

W obu częściach miasta głębokość do wody gruntowej przekracza 2 m. Jedynie w dolinie rzecznej wody gruntowe występują na mniejszych głębokościach.

Klimat miasta /tzw. mezoklimat/ określają czynniki klimatyczne charakterystyczne dla lubelsko-chełmskiej dziedziny klimatycznej /pkt. 1.2.3./, modyfikowane zainwestowaniem terenu i istnieniem wielu źródeł ciepła wpływających na temperaturę i wilgotność powietrza, wiatr i inne elementy klimatu. Dla warunków zamieszkania decydujące znaczenie posiada topoklimat, tj. zespół czynników klimatycznych ściśle związanych z określonymi formami morfologicznymi rzeźby. I w tym aspekcie prawobrzeżna część miasta posiada lepsze warunki rozwoju. Występują tam bowiem zbocza o ekspozycji pd. i pd.-zach. /rzadziej pd.-wsch. - Budzyń/ o optymalnych warunkach solarnych. Ponadto b.korzystnym modyfikatorem klimatycznym jest las Kraśnik Fabryczny, który łagodzi termikę powietrza, zmniejsza turbulencję i prędkości wiatru i podnosi walory zdrowotne bioklimatu. Natomiast najbardziej niekorzystne są zbocza o ekspozycji pn. oraz cieniste wąwozy, a te dominują w lewobrzeżnej części miasta.

Topoklimat, w aspekcie potrzeb budownictwa mieszkaniowego, poprawia się w części skrajnie pd.-zach., tj. najwyższej wyniesionej w tej części miasta ponad dno doliny Wyżnicy. Ona sama odznacza się w mieście najgorszymi warunkami termiczno- wilgotnościowymi i insolacyjnymi, narażona jest na sploty i stagnowanie chłodnego powietrza /częste w zimie tzw. mrozowiska, a także najczęstsze w jej strefie są mgły radiacyjne i opary oraz inwersje termiczne.

d/ Walory przyrodnicze

W obszarze miasta stosunkowo najmniej przekształcone środowisko zachowało się w dolinie Wyżnicy i w lesie Kraśnickim. Najbardziej mozaikowata struktura ekologiczna występuje w rejonie stawów w Budzynie, gdzie sąsiadują ze sobą zbiorowiska wodne, łąkowe i zaroślowe. Taka sytuacja ekologiczna sprzyja występowaniu zróżnicowanym gatunkowo zoocenozom, wśród których stwierdzono występowanie kilku rzadkich gatunków. Również wśród roślin naczyniowych spotyka się rzadkie gatunki z pełnikiem europejskim na czele.

Na wyróżnienie pod względem przyrodniczym zasługuje również rejon kilku stawów występujących w zakolu doliny Wyżnicy, w obrębie którego uchodził niegdyś do Wyżnicy potok Krasny. Ten zakrzewiony i zatrawiony biotop jest siedliskiem dla ptaków wodnych i zaroślowych. Zachowały się tam również naturalne zbiorowiska łąkowe z chronionym storczykiem.

Interesująca przyroda ożywiona jest również związana z doliną Wyżnicy pomiędzy śródmieściem Kraśnika a Suchynią, głównie dzięki licznym podmokłościom. W ich obrębie ocalało wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt /głównie płazów/. Ponadto łąki stanowią dość bogate żerowisko dla entomofauny, spośród spotykanych tu owadów na wyróżnienie zasługuje paż królowej.

Las Kraśnicki jest silnie zantropogenizowany, ale i w jego obszarze, oprócz gatunków synantropijnych w awifaunie, rejestruje się gatunki związane z naturalnymi wielogatunkowymi lasami mieszanymi.

2.1.2. Uwarunkowania antropogeniczne

a/ Degradacja środowiska wynikająca z eksploatacji zasobów naturalnych

■ Eksploatacja wód podziemnych

Głównym poziomem eksploatacyjnym jest poziom kredowy. Jego eksploatacja podlega wahaniom w zależności od potrzeb warunkowanych koniunkturą gospodarczą. Pierwsze duże ujęcie wody wybudowano dla potrzeb Fabryki Amunicji w latach 30-tych. Po II wojnie światowej ujęcie zmodernizowano i rozbudowano o 6 dalszych studni. Obecnie pracuje 8 studni o łącznej wydajności 675 m³/h, a obecny średnio-dobowy pobór wody sięga 14 % wydajności ujęcia. Ujęcie komunalne zaopatrujące w wodę Kraśnik Fabryczny składa się z 10 otworów eksploatacyjnych i jednej studni niepracującej/ Inwent. przyr. 1994/. U schyłku lat 80-tych dobowa wydajność ujęcia wynosiła 250 m³/h i nie pokrywała potrzeb, a deficyt częściowo był pokrywany z ujęcia FLT. Aktualny pobór wody w pełni pokrywa potrzeby dzielnicy. W 1975 r. uruchomiono ujęcie wody dla Zakł. Przetwórstwa Owocowo- Warzywnego, złożone z 5 studni o dużych wydajnościach. Koncentracja wymienionych ujęć wód podziemnych na niewielkim obszarze, a także kolejno powstające ujęcia dla niewielkich zakładów przemysłowych i usługowych oraz instytucji spowodowały obniżenie się zwierciadła wody w północnej części miasta. W efekcie utworzył się płaski lej depresyjny wspólny dla FLT, ZPOW i ujęcia komunalnego o powierzchni ok. 22 km². W 1984 r. w południowej części miasta na wierzchołku uruchomiono 4 z 7 studni ujęcia komunalnego. Obecnie eksploatowanych jest 6 studni, a łączna wydajność pracujących studni wynosi 260 m³/h i, podobnie jak ujęcia komunalne dla dzielnicy fabrycznej zaspokajają potrzeb dzielnicy. Również i tu wytworzyła się depresja o zbliżonej powierzchni /ok. 19 km²/, której efekty /zanik wody w studniach gospodarczych/ są notowane w Spławach i Podlesiu. Trzecim ujęciem wody, oprócz ujęć komunalnych w dzielnicy fabrycznej /ul. Żwirki i

Wigury/ i w starym Kraśniku /ul. Głęboka/, pozostającym w dyspozycji Kraśnickiego Przedsiębiorstwa Komunalnego, jest ujęcie wody "Kolejowa". Jako najmniejsze /30-40 - krotnie mniejszy pobór od dwóch poprzednich/ wytworzyło b. małą depresję. Obecnie wydajność eksploatacyjna ujęć komunalnych przekracza o 65 % aktualny pobór wody, a ujęć zakładowych o 84 %,co zabezpiecza możliwość pokrycia zwiększonego poboru wody w okresie perspektywicznym.

■ Eksploatacja kopalin

Do występujących w obszarze miasta kopalin należą kruszywa naturalne, surowce ilaste i surowce węglanowe. Brak jednak szczegółowego rozpoznania tego ostatniego surowca, którego złoża miejscami odsłaniają się w północnej części miasta.

Kruszywa naturalne są reprezentowane przez piaski aluwialne i wodnolodowcowe. Występują na niewielkich powierzchniach w Budzynie, Piaskach i w rejonie stacji kolejowej i są eksploatowane na potrzeby lokalnego budownictwa. Dotychczas nie udokumentowano żadnego ze złóż tego surowca.

Najpowszechniej występują lessy przydatne do produkcji cegły pełnej niskich klas i klinkieru drogowego. Do niedawna były one eksploatowane przede wszystkim w położonych na terenie miasta i gminy złożach Kraśnik 1, Kraśnik 2, Kraśnik 3, Kraśnik 4, Kraśnik 5 i Wyżnica. Ze względu na wyeksploatowanie trzech z nich /Kraśnik 1, Kraśnik 2 i Kraśnik 4/ oraz położenie pozostałych trzech na żyznych terenach rolnych zostaną one wszystkie zdjęte z bilansu zasobów. Obecnie na terenie miasta funkcjonują dwie cegielnie znajdujące się po pn. stronie ul. Kościuszki i eksploatujące znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie złoża. Ponadto w dwóch punktach w Budzynie eksploatowany jest piasek. W granicach gminy znajdują się 23 punkty eksploatacji kopalin. W sumie na terenie miasta i gminy zinwentaryzowano 27 punktów eksploatacji, z których w 20 stale lub okresowo eksploatuje się less, a w 7 - piasek. Obszary prognostyczne występowania lessów bądź piasków występują poza obszarem administracyjnym miasta, na pd., pd.-wsch. i wsch. od terenów zainwestowanych /rys. 1:50.000/.

Wieloletnia eksploatacja głównie surowców ilastych i brak rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych doprowadziły do deformacji naturalnego ukształtowania terenu, zniszczenia pokrywy glebowej i degradacji krajobrazu. Wydobywanie lessu niezgodnie z przepisami prawa geologicznego i górnictwa spowodowało również wzrost dynamiki procesów erozyjnych na terenach przylegających do miejsc wydobycia surowców. Wszystkie te niekorzystne zjawiska koncentrują się w pd. części miasta pomiędzy Sławami i Podlesiem. Należy podkreślić, że każde nieczynne wyrobisko jest potencjalnym miejscem nielegalnego gromadzenia odpadów, wiele z nich stanowi już dzikie wysypisko.

b/ Warunki aerosanitarne

W mieście występuje duża koncentracja źródeł zanieczyszczeń powietrza. Przytłaczający udział w ogólnej emisji posiadają Fabryka Łóżysk Toczných i Kraśnickie Przeds. Energetyki Ciepłej /tab. II i III/. Oba zakłady emitowały w 1996 r. 94,8 % ogólnej ilości pyłów i gazów. Pozostałe większe znajdujące się na obszarze miasta emitory zanieczyszczeń, wytwarzają nieporównanie mniejsze ilości pyłów i gazów od FŁT i KPC, bo w granicach 20-100 Mg/rok.

Jednak o ogólnym tle zanieczyszczeń powietrza w rejonie miasta decydują również dziesiątki niewielkich kotłowni lokalnych, setki palenisk domowych, komunikacja i transport, a także zapylenie lessowe.

O specyfice sytuacji Kraśnika w omawianym problemie stanowią:

- koncentracja na niewielkim obszarze dwudziestu cegielni okresowo zanieczyszczających powietrze w bezpośrednim ich otoczeniu,
- wyjątkowo duża uciążliwość transportu /trudne warunki terenowe, brak obwodnicy/,
- naturalne zapylenie /duże stężenie pyłu lessowego/.

Z tych trzech okoliczności najbardziej dotkliwe skutki dla warunków aerosanitarnych południowej "starej" części miasta wywołuje transport, szczególnie ciężki tranzyt przez śródmieście. Z kolei zapylenie lessowe jest najbardziej odczuwalne podczas wietrznych i bezśnieżnych zim.

c/ Warunki hydrosanitarne

Kraśnik posiada bardzo trudne warunki absorpcji ścieków oczyszczonych i nie oczyszczonych przez wody płynące bez szkody dla ich stanu sanitarnego /niewielkie przepływy Wyźnicy, częste b.głębokie niżówki/.

Precyzyjna liczba odprowadzanych ścieków do górnej Wyźnicy w obszarze miasta i powyżej niego jest trudna do ustalenia, szacuje się, że powyżej śródmieścia ilość ta przekracza 200-300 l/sek. Nie do uchwycenia są również przecieki z nieszczelnych szamb usytuowanych na obrzeżu bądź wręcz w dnie doliny. Największy skoncentrowany zrzut ścieków oczyszczonych /choć w nie zadawalającym stopniu/ ma miejsce z mechaniczno - biologicznej oczyszczalni komunalnej w dzielnicy fabrycznej. Przepustowość oczyszczalni wynosi 23500 m³/d, a ilość ścieków do niej odprowadzanych /1998 r./ - 6500 m³/d. Porównanie obu liczb daje wyobrażenie o niedorozwoju sieci kanalizacyjnej w mieście. W sąsiedztwie, tj. w Fabryce Łóżysk Toczných funkcjonuje mechaniczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków przemysłowych o wydajności 9100 m³/d.

Na stan wód Wyźnicy w mieście wpływa również pracująca /z licznymi przerwami wskutek powtarzających się awarii/ dla potrzeb młeczarni w Kwiatkowicach przestarzała mechaniczno- biologiczna oczyszczalnia o wydajności 600 m³/d.

W 1996 r. stan czystości wód Wyźnicy był następujący:

- odcinek rzeki od źródeł do OSM w Kwiatkowicach - II klasa,
- odcinek rzeki od OSM do oczyszczalni komunalnej - III klasa /okresami woda nie odpowiada normom/,
- rzeka poniżej punktu zrzutu ścieków z oczyszczalni komunalnej - poza klasyfikacją.

Przekroczenia dopuszczalnych norm występują najczęściej ze względu na niską ilość tlenu, wysokie BZT5 i zawartość metali, a także fosfor ogólny, fosforany i miano Coli.

Wieloletnim problemem są również ścieki deszczowe, szczególnie mocno obciążone zawiesiną lessową, a także zanieczyszczenie wód podziemnych. Kraśnik należy do nielicznych miast w woj. lubelskim, obok Lublina i Puław, gdzie stwierdzono zanieczyszczenie użytkowego poziomu wodonośnego produktami ropopochodnymi. W studniach wierconych w mieście stwierdza się podwyższone stężenie chlorków /31,25 - 37,5 mg/dm³/, a w studniach kopanych jeszcze wyższe, bo w

granicach 52,5 - 61,25 mg/dm³. Ponadto stwierdza się podwyższoną zawartość azotanów w studniach wierconych i kopanych /ponad 3,0 mg/dm³/ i azotynów w studniach wierconych /ponad 0,01 mg/dm³ - Michalczych, Suchorab 1991/. Parametry jakościowe wód w głębszych wskazują na ich lepszą jakość od wód płytszych, ujmowanych przez studnie kopane. Z wyjątkiem żelaza odpowiadają wymogom stawianym wodzie przeznaczonej do picia.

Zmiany jakości wód podziemnych w rejonie Kraśnika następują pod wpływem czynników antropogenicznych i geogenicznych. Do pierwszych z nich należą głównie przecieki z szamb, wspomniane już przenikanie do gruntu produktów ropopochodnych, spływ i infiltracja zanieczyszczonych wód z miejsc składowania odpadów oraz roztworów soli z jezdnii w okresie zimowym. Do przyczyn geogenicznych należą przede wszystkim intensywny pobór wód podziemnych i melioracje osuszające w dolinie Wyżnicy.

d/ Zagrożenie odpadami

Zagrożenie środowiska odpadami na terenie miasta jest relatywnie niewielkie, duże natomiast jest na obrzeżu obszaru administracyjnego miasta, głównie w strefie wąwozów i na terenach przyleśnych. W mieście funkcjonuje zorganizowany zbiór odpadów komunalnych do kontenerów. Odpady są wywożone na położone na terenie gminy miejsko-gminne wysypisko w Wilczych Dołach, wypełnione w 96 %. Odpady przemysłowe składowane są również na tym wysypisku /są to osady poneutralizacyjne, pogalwanizerskie, zużyte stale hartowane i odpady lakiernicze z FŁT/ oraz w położonych na terenie FŁT dwóch składowiskach przemysłowych: na odpady technologiczne /gromadzone są tymczasowo, do czasu wywiezienia na wysypisko w Wilczych Dołach/ i żužel. W bezpośrednim sąsiedztwie wysypiska komunalnego funkcjonuje wylewisko odpadów płynnych pochodzących z FŁT, których nie może oczyścić oczyszczalnia zakładowa /nafta, emulsje olejowe, pasty polerskie/. Stan sanitarny wysypiska miejsko-gminnego budzi obawy. Wskutek niewystarczającej izolacji niecki wysypiska /jednowarstwowe utwardzenie gruntu gliną/, a także braku nieprzepuszczalnych utworów naturalnych, rejestruje się skażenie gleb cynkiem, niklem, kadmem i miedzią. Zanieczyszczone wody opadowe odpływają do wąwozu w kierunku SW. Wyżnica przepływa w odległości 3 km w tym właśnie kierunku, a najbliższa studnia wiercona w Lasach znajduje się w odległości 1,2 km.

Z 26 stwierdzonych dzikich wysypisk na terenie miasta i gminy większość koncentruje się w rejonie Budzyna i Wilczych Dołów na północy oraz w wąwozach Podlesia i Suchyni.

2.1.3. Uwarunkowania ekologiczne wynikające z funkcjonowania systemu ekologicznego

Przyjmując zlewnię górnej Wyżnicy za fizjocenozę, tj. strukturalną jednostkę krajobrazową /Babuchowski, Sempliński 1994/ trafna identyfikacja kanałów przepływu materii żywej i jej skupisk pozwala na określenie tych ogniw i rejonów systemu ekologicznego, które współdecydują o stopniu jej koherencji. Niezbędnym elementem takiej analizy jest określenie najbardziej newralgicznych punktów systemu, zarówno z punktu widzenia potencjału ekologicznego, jaki reprezentują jak i zagrożeń oddziaływujących na system.

Czynnikiem przesądzającym o stopniu rozwinięcia systemu w mieście /a w dużym stopniu i w gminie/ jest rzeźba. Natomiast największe zakłócenia w funkcjonowaniu systemu powodują liniowe bariery ekologiczne i źródła antropopresji znajdujące się w obrębie obszarów zasilania ekologicznego.

Głównymi elementami systemu /rusztu/ ekologicznego są:

- węzeł poliekosystemowy Budzyń,
- korytarz ekologiczny regionalny, który współtworzy las kraśnicki,
- korytarz ekologiczny lokalny, jakim jest dolina Wyżnicy.

Z uwagi na potencjał biotyczny, jaki reprezentuje węzeł ekologiczny Budzyń można go uznać za węzeł I-go rzędu /tj. regionalny/, choć jego zasilający wpływ na otoczenie jest dość ograniczony zabudową starego Kraśnika w dnie doliny. **W sąsiedztwie miasta, a na terenie gminy identyfikuje się jeszcze 2 węzły ekologiczne: źródłiskowy w Stróży i leśny k. Polichny.** Płynącą pomiędzy węzłami Stróża i Budzyna i dalej w kierunku zachodnim Wyżnicę można uznać za ciąg ekologiczny, szczególnie dobrze funkcjonujący poniżej Kraśnika. Powiązania ekologiczne doliny Wyżnicy, z zalesionymi wododziałami są słabe. W obszarze miasta i jego bezpośrednim sąsiedztwie jedynie leśne powiązanie doliny z lasem kraśnickim na kierunku Budzyna - Opoczna Góra - Dąbrowa Bór nosi znamiona quasi - korytarza ekologicznego, pozostałe mają

charakter ekologiczno-funkcjonalny, tzn. wymagają intensywnego kształtowania ekomelioracyjnego /tj. zadrzewień i zakrzewień w układach pasmowych/.

Głównym wnioskiem wynikającym porównania systemu ekologicznego z systemem /układem/ antropogenicznym jest konstatacja, że główny element systemu ekologicznego - węzeł Budzyń - funkcjonuje w sąsiedztwie największego w mieście węzła antropopresji, jaki współtworzą oczyszczalnie ścieków i Fabryki Łożysk Tocznych. W miarę skutecznym przeciwdziałaniem degradującemu wpływowi obu źródeł antropopresji jest /Babuchowski, Sempliński 1994/ budowa, na bazie stawów, zbiornika wodnego, którego wpływ na otaczające tereny byłby bardziej odczuwalny.

Liniovymi barierami ekologicznymi w mieście są przejścia drogowe przez dolinę»Wyżnicy w Kwiatkowicach, Budzyniu i Wyżniance. Barię potencjalną jest projektowana obwodnica miasta.

B.uciążliwym dla bliższego i dalszego sąsiedztwa są ogniska zanieczyszczeń skoncentrowane w północnej dzielnicy przemysłowej. Lokalizacja zakładów metalowych w lesie rozerwała ciągłość równoleżnikowego kompleksu leśnego, a wybudowanie osiedla fabrycznego spowodowało izolację lasu od doliny.

Przykładem "korka ekologicznego" utrudniającego komunikację ekologiczną w ciągu doliny jest ta część śródmieścia Kraśnika, która jest położona w dnie doliny. Ponadto okolicznością niesprzyjającą pożądanej w każdych warunkach ekologicznej wymiany międzystrefowej jest obudowa doliny pasami zabudowy mieszkaniowej.

2.2. Zasady funkcjonowania struktury przestrzennej

2.2.1. Układ przestrzenny, główne elementy kompozycji miasta

Kraśnik, jako struktura funkcjonalno - przestrzenna składająca się z dwóch sztucznie połączonych organizmów miejskich, Kraśnika Lubelskiego i Fabrycznego, nie posiada komponowanego układu urbanistycznego, osi kompozycyjnych i założeń. Jako całość **tworzy układ pasmowy** wzdłuż osi komunikacyjnej jaką jest ulica Urzędowska. Na końcach tej ulicy znajduje się Kraśnik Fabryczny i dzielnica Kraśnika Starego - „Piaski - Zarzecze”, uformowane na układach kratowych ulic. Pasmowy układ pomiędzy w/w dzielnicami, bardzo przewężony w części środkowej (Budzyniu), charakteryzuje się monotonnym ciągiem zabudowy zagrodowo - jednorodzinnej. Jedyнным urozmaiczeniem trzy - kilometrowego pasma jest rozwidlenie ulic Budzyńskiej, Długiej i Nadstawnej z otwarciem widokowymi w dolinę rzeki i w kierunku północnym.

Najstarsza część miasta, powstała na wzgórzu nad doliną rzeki Wyżnicy, posiada bardzo czytelny układ urbanistyczny. Główna oś kompozycyjna, biegnąca po dawnym szlaku handlowym (z Krakowa przez Zawichost do Lublina i na Ruś) przechodzi po przekątnej rynku, wokół, którego powstało ufortyfikowane uprzednio miasto. **Linia dawnych murów** obronnych, biegnąca po naturalnych skarpach i **pierścieniowo otaczająca miasto** jest do dziś czytelna w przestrzeni. Stare Miasto może poszczycić się układem urbanistycznym wpisany do rejestru zabytków o wybitnych walorach kompozycyjnych - z centralnie usytuowanym rynkiem, interesującym układem ulic wychodzących z jego naroży, ulicami przymurnymi (Wąską, Niecałą) i podmurnymi (Wierzbową, Strażacką, Podwalną, Okopową) otaczającymi dawne miasto lokacyjne i podkreślającymi jego usytuowanie na wzgórzu. Wokół tej najstarszej części miasta, na osiach ulic wybiegających z rynku (Rycerskiej, Ogrodowej, Kościuszki, Lubelskiej, Bagno, Narutowicza) lub d. przymurnych (Strażacka, z kontynuacją w Podleskiej) ukształtowały się przedmieścia. Ulice Piłsudskiego, Szewska, część ulicy Narutowicza i Obożnej tworzą następny (nie zamknięty) pierścień. Dalej położona ulica Dąbrowskiej, kierunek wewnętrznej ulicy Grodzkiej, również podkreślają ten układ. **Stare Miasto, jak też cała dzielnica Śródmieście tworzy układ koncentryczny**, ograniczony ukształtowaniem powierzchni: doliną rzeki i wąwozami. Wąwozy - ulice, schodzące do doliny ul. Szewskiej i ulicy Zaklikowskiej (Stroma, Skośna, Rzeczycka, Szewska) to również część zmodyfikowanego układu koncentrycznego uwarunkowanego ukształtowaniem powierzchni. Dalej powstałe **dzielnice: Góry, Bojanówka, Zarzecze, Piaski, Kwiatkowice mają charakter pasmowy** - są "rozwinęte" po dwóch stronach doliny Wyżnicy. Są to dzielnice powstałe **wzdłuż ulic poprzecznych** Zaklikowskiej i Obożnej - Suchyńskiej, Janowskiej i Jagiellońskiej oraz Urzędowskiej) **do głównego ciągu komunikacyjnego** - ulicy Lubelskiej.

Współczesne miasto w Kraśniku Lubelskim - dzielnica Piaski Zarzecze - **powstało na kratowym układzie ulic** w kwartale ograniczonym ulicami Urzędowską, Lubelską i Al. Tysiąclecia. Jest to dzielnica wielorodzinna z enklawami zabudowy wielorodzinnej "przyczepiona" do północno - wschodniego końca

ulicy Urzędowskiej. Ulice na tym osiedlu nie mają kontynuacji po południowej stronie Urzędowskiej, gdzie pomiędzy nią, a ulicą Jagiellońską zachował się krajobraz zdegradowanej wsi. Zabudowa zagrodowa została tu miejscami zastąpiona przez „miejskie klocki” zabudowy jednorodzinnej, powstałe na części siedlisk lub na wydzielonych z nich działkach. Siedliska nie zostały jednak polikwidowane i tak budynki gospodarcze: stodoły i obory wymieszane są z pudełkami krytymi w większości dachem kopertowym. Gdziegdzie królują jak perełki, szczególnie od strony ul. Jagiellońskiej, malownicze drewniane chałupy o dużych walorach architektonicznych i regionalnych, wartościowym wystroju elewacji. Obszar tej zabudowy odcina blokowisko położone na północ od Urzędowskiej (na całej jego długości) od doliny rzeki Wyżnicy.

Kraśnik Fabryczny, powstały wokół „przypiętej” do ul. Urzędowskiej pętli ulic (Al. Niepodległości, Gazowa, Krasieńskiego, Słowackiego), przecinają dwie znaczące dla układu, główne ulice poprzeczne, o kierunku północ - południe: Wyszyńskiego i Mickiewicza. Miasto wewnątrz i wokół pętli - to najstarsza, powojenna część Kraśnika Fabrycznego z charakterystyczną dla tego okresu socrealistyczną zabudową mieszkaniową i użyteczności publicznej. Ta **przeskalowana w stosunku do wielkości miasta, wielkokubaturowa zabudowa** o typowych cechach reprezentatywnych dla socrealizmu, jest najbardziej „miejską”, a nawet „wielkomiejską” enklawą w krajobrazie całego miasta. Niewątpliwie też jest świadectwem powstania Kraśnika Fabrycznego i pewnego rodzaju strefą jego „tożsamości”. Stwarza też specyficzny klimat w aspekcie porównania jej gabarytów do skali niewielkiego miasteczka. ■ **Osie kompozycyjne**

Ulicę Urzędowską można uznać jedynie za potencjalną oś kompozycyjną miasta, gdyż obecnie nie posiada ona równomiernie rozłożonego zainwestowania lub w sposób komponowany zagospodarowanych pierzei, wnętrza urbanistycznych, dominant i punktów krystalizujących układ pasmowy.

Główna ulica wprowadzająca do miasta - ul. Lubelska (również potencjalna oś) obudowana jest na odcinkach samotnymi budynkami jednorodzinnymi i użyteczności publicznej jak: Urząd Miejski, Zakład Doskonalenia Zawodowego, czy przemysłowymi, a na części osiedlem wielorodzinnym. Faktyczną osią kompozycyjną staje się na obszarze Śródmieścia, posiadając swą kontynuację w ulicy Strażackiej, a następnie Podleskiej. Od mostu na Wyżnicy, wspinająca się pod górę Lubelska, jest malowniczą i widokową ulicą, mimo, że miejscami zaniedbaną. Szczególnie skrzyżowanie Lubelskiej, Narutowicza i Strażackiej stanowi miejsce widokowe z panoramą rozciągającą się na północ aż do Zakładu Energetycznego.

■ **Dominanty przestrzenne**

W panoramie Kraśnika dominanty przestrzenne tworzą: kościół p.w. Wniebowstąpienia NMP i kościół Św. Ducha w Kraśniku Starym oraz kościół przy ul. Krasieńskiego w Kraśniku Fabrycznym.

■ **Wnętrza urbanistyczne**

Najważniejszym wnętrzem urbanistycznym jest Rynek Starego Miasta, którego walory opisano w rozdz. "Środowiska kulturowe".

Współczesny Kraśnik Lubelski właściwie jest takich wnętrza pozbawiony. Przy ulicy Urzędowskiej znajduje się jedno takie wnętrza - Plac 22-go Pułku Ułanów - z usytuowaną w nim dawną twierdzą Pułku (obecnie Urząd Stanu Cywilnego). Pomiędzy blokami na osiedlu wielorodzinnym wytworzyło się zielone wnętrza, czytelne raczej dzięki obniżeniu terenu niż ukształtowaniu otaczającej zabudowy. Wnętrza to, przeznaczone na cele rekreacyjne, zagospodarowane jest trawnikami, ścieżkami spacerowymi i boiskiem sportowym.

W Kraśniku Fabrycznym centralnym wnętrzem wytworzonym przez otaczającą zabudowę jest skwer "20 - lecia" na rogu ul. Mickiewicza i Al. Niepodległości. Porośnięty wysokimi drzewami i mający kontynuację za ulicą Sikorskiego jest bardziej odbierany jako park niż wnętrza. Najładniejszy skwer - bardziej czytelny jako wnętrza dzięki małej ilości wysokich drzew, znajduje się przy Al. Niepodległości obok Domu Kultury. Wnętrza to posiada centralnie usytuowaną fontannę i atrakcyjnie skomponowaną zieleń. Mniejsze wnętrza i poszerzenia ulic znajdują się na skrzyżowaniu ul. Wyszyńskiego i Al. Niepodległości.

2.2.2. Struktura krajobrazu miasta.

Miasto zlokalizowane jest na wysokości dwustu metrów nad poziomem morza, na krawędzi doliny ograniczonej stromym zboczem, które stwarza jednocześnie jakby naturalną granicę pomiędzy starym i współczesnym Kraśnikiem. Teren miasta od południa i południowego - wschodu łagodnie wznosi się, osiągając w punkcie kulminacyjnym ponad 270 m n. p. m.

W obszar miasta „wchodzi” od południa (wzdłuż ulicy Podleskiej) **dolina mająca swą kontynuację w ulicy Szewskiej**, z ciągnącą się wzdłuż tych ulic, atrakcyjną widokowo, wielką skarpią. Dolina, bardzo zaniedbana z powodu zarezerwowania jej pod przebieg ulicy zbiorczej, jest pięknym zielonym sięgaczem podkreślającym poprzez swe obniżenie wzgórze miasta lokacyjnego. **Malownicze wąwozy** biegnące do dzielnicy Góry i Pasieka od ulicy Szewskiej i Zaklikowskiej (Krzywa, Śliska, Skośna i inne) **są charakterystyczne dla wschodniej części Śródmieścia..** Prawie nie zagospodarowane obszary ze względu na trudne ukształtowanie terenu (istnieją tylko dwie urządzone ulice Rzeczycka i Widerlika) są najpiękniejszą krajobrazowo (po Starym Mieście i Wzgórzu Zamkowym) dzielnicą Kraśnika. Szczególny urok posiadają tereny wzdłuż ulicy Spokojnej, położone na wzniesieniu nad głębokim wąwozem biegnącym w kierunku doliny Wyżnicy (od ulicy Widerlika do Zaklikowskiej) oraz wąwóz ulicy Krzywej. **Wzgórza** (staromiejskie i "Zamczysko") **wraz ze skarpami i wąwozami** (w których znajdowały się niegdyś fosy) - to elementy krajobrazu charakterystyczne dla części zachodniej Śródmieścia (ciągnące się dalej w stronę Bojanówki).

Należy podkreślić, że ukształtowanie powierzchni, rzeźba terenu, na którym położony jest Kraśnik Lubelski stwarza wielkie możliwości wykreowania przestrzeni miejskiej o pięknym i niepowtarzalnym krajobrazie.

Główną osią zieloną, w Kraśniku Starym (niestety czytelna lepiej na mapie miasta, niż w realnej przestrzeni) **jest dolina rzeki Wyżnicy.** Walory tej doliny widoczne są z kilku punktów widokowych Starego Miasta i przy cmentarzu oraz w dzielnicy Góry i Pasieka (przy stawach już za granicami administracyjnymi miasta), z ulic Janowskiej i Jagiellońskiej biegnących nad samą doliną. Niestety współczesna część Kraśnika Lubelskiego, jak wyżej wspomniano, odcięta jest od doliny wzrokowo i funkcjonalnie.

■ **Strefy atrakcyjnego ukształtowania powierzchni i interesującego krajobrazu:**

1/ wzgórze Starego miasta w obrębie dawnych murów obronnych wraz ze strefą jego ekspozycji wzdłuż ul. Obożnej

2/ wzgórze: Zamczyska i dalsze zlokalizowane na zachód, wzdłuż ul. Obożnej (na północ od cmentarza parafialnego)

3/ wzgórze wzdłuż doliny Wyżnicy i ul. Zaklikowskiej wraz z wąwozami, np. równoległym do ul. Spokojnej.

2.2.3. Warunki ekspozycji i percepcji krajobrazu.

Położony na wzgórzach Kraśnik Lubelski jak również Fabryczny posiada dużo miejsc widokowych, z których rozciągają się wspaniałe panoramy. Najważniejszy z nich położony jest u wejścia na cmentarz parafialny, usytuowany na wysokim wzniesieniu. Roztacza się z niego bardzo piękny widok na położony po drugiej stronie doliny Kraśnik Fabryczny. Drugi taki punkt znajduje się u wjazdu z kierunku Lublina w ulicę Przemysławą, skąd widać położoną na drugim wzniesieniu, za doliną rzeki, osadę Pasiekę i Góry. Interesujący widok na Kraśnik Fabryczny rozciąga się też z pól na północ od dzielnicy Piaski, przysłonięty jednak ostatnio zabudową wielorodzinną. Punkt widokowy w Kraśniku Fabrycznym z panoramą na Stary Kraśnik znajduje się przy ul. Urzędowskiej, na zboczu wzniesienia - nad oczyszczalnią. Dwa piękne miejsca widokowe znajdują się na ulicach biegnących ku dolinie Wyżnicy, z których rozciąga się widok na usytuowaną za rzeką osadę Kol. Wyżnicę i pola. Ważny punkt widokowy, chociaż położony poza granicami miasta, znajduje się na grobli pomiędzy stawami w dolinie rzeki. Widać z niego zlokalizowane na wzgórzu Stare Miasto.

■ **Punkty widokowe:**

1/ na ul. Przemysławej przy wjeździe z ul. Lubelskiej - szeroka panorama na południową stronę Wyżnicy - wzgórze dzielnicy Góry,

2/ przy cmentarzu parafialnym, od strony Budzynia - widok na Kraśnik Fabryczny , 3/ w północnej części wzgórza „Zamczysko” - widok na dolinę rzeki Wyżnicy i zbocze po jej północno - wschodniej stronie (zabudowę przy ul. Jagiellońskiej i Urzędowskiej),

4/po północnej stronie Al. Tysiąclecia (w połowie odległości pomiędzy ul. Św. Faustyny a Nową) - szeroka panorama w kierunku północnym na pola zamknięte lasami; widok na Kraśnik Fabryczny został przesłonięty nowym osiedlem wielorodzinnym, 5/ na czołowej (od strony wschodniej) grobli stawów w Budzyniu - panorama na Stare Miasto i zespół klasztorny (przesłonięty w dużym stopniu

wysokimi drzewami), 6/ przy ul. Reymonta, w pobliżu ogródków działkowych - widok na dolinę rzeki Wyżnicy i usytuowane tam stawy,

7/ na ul. Krasieńskiego, przy skrzyżowaniu z Al. Młodości - widok na południową stronę doliny Wyżnicy

8/ na ul. Mickiewicza, na odcinku od Al. Młodości do ul. Żeromskiego - szeroka panorama na

południową stronę doliny Wyżnicy 9/ na ul. Wyszyńskiego, na krawędzi skarpy, poniżej osiedla wielorodzinnego - szeroka panorama na południową stronę doliny Wyżnicy

10/ na ul. Gazowej, u podnóża osiedla wielorodzinnego - szeroka panorama na południową stronę Wyżnicy

■ ***Wglądy do wnętrza, ukierunkowane widoki na interesujące obiekty.***

1/ widok ze skarpy przy ul. Niecałej obok schodków prowadzących do ul. Zgoda na zabudowania po północnej stronie ul. Jagiellońskiej

2/ widok na wieżę kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP z ulicy Kochanowskiego 3/ wglądy do doliny rzeki Wyżnicy i na jej przeciwległy brzeg z ul. Urzędowskiej, w tym na wieżę kościoła na Starym Mieście

4/wglądy z ul. Konopnickiej i ul. Sikorskiego na zielone wnętrze (trawnik) ograniczone ścianą lasu przy ul. Urzędowskiej

■ ***Ulice widokowe Starego Kraśnika:***

1/ ul. Przemysłowa, w północnej części 2/ ul. Bagno - Bożnicza

3/ część ul. Lubelskiej, w dół (na północ) od skrzyżowania z ul. Strażacką

4/ ul. Zgoda, na odcinku od ul. Podwalnej do ul. Oboźnej

5/ część ul. Rzeczyckiej, od skrzyżowania z ul. Widerlika

oraz Kraśnika Fabrycznego:

6/ ul. Krasieńskiego

7/ ul. Mickiewicza

8/ ul. Wyszyńskiego

9/ ul. Gazowa - przedłużenie w kierunku doliny Wyżnicy

■ ***Miejsca szczególne - „najpiękniejsze” w panoramie miasta i okolic (poza strefą ochrony konserwatorskiej):***

1/ skwer przy Al. Niepodległości, przy Domu Kultury i wejściu na stadion - miejsce wyjątkowo estetyczne, z ładnie skomponowaną i urządzoną zielenią wysoka i niską oraz centralnie usytuowaną fontanną.

2/ park na rogu Al. Niepodległości, ul. Mickiewicza i Sikorskiego - miejsce z dużą ilością starych i wysokich drzew oraz alejkami i fontanną (zielen niską jest mniej zadbane); pełni ono bardzo ważną rolę jako miejsce autentycznej przestrzeni publicznej, gdzie odbywają się spotkania towarzyskie mieszkańców.

3/ zespół stawów na zakończeniu ulicy Zaklikowskiej otoczony wspaniałą skarpią porośniętą drzewami (poza granicami administracyjnymi miasta, jednak blisko centrum, ok. 500 m) - miejsce „magiczne” o wielkim uroku i zachwycającym krajobrazie; ze skarpy rozciąga się piękny widok na stawy oraz na dolinę Wyżnicy i położone za

nią Zarzeczce (przeznaczone do zniszczenia przez projektowaną obwodnicę). 4/ wąwóz ulicy Krzywej - miejsce zaniedbane, lecz malownicze, stwarzające atmosferę tajemniczości; skarpa porośnięta atrakcyjnym drzewostanem, potencjalny ciąg turystyczny i spacerowy

5/ skarpa i wąwóz pomiędzy ul. Zaklikowską i Widerlika - miejsce o bardzo ciekawym ukształtowaniu powierzchni; głęboki wąwóz i wysoka skarpa o malowniczej nieregularnej krawędzi, porośnięte wspaniałym drzewostanem; obecnie znajduje się tam kilka obiektów drewnianych w stanie ruiny.

Należy zaznaczyć, że cała dzielnica Góry odznacza się wybitnymi walorami krajobrazowymi, przy czym stanowi obszar zabudowy mieszkaniowej, w znacznej ilości zdegradowanej lub zaniedbanej.

6/ulica Zamkowa - malownicze przejście piesze, prowadzące po schodkach z wysokiej skarpy; na części w wąwozie.

3/ dolina ul. Szewskiej wraz ze skarpią po jej południowo - wschodniej stronie 4/ skarpa przy ul. Zaklikowskiej oraz znajdujący się obok niej wąwóz prowadzący do ul. Widerlika (od ul. Spokojnej na wschód)

2.2.4. Kolizje przestrzenne

■ *Obiekty destrukcyjne w krajobrazie miasta.*

W części współczesnej Kraśnika Lubelskiego obiektem stwarzającym nieporządek w przestrzeni jest budynek usługowy pomiędzy zabudową wielorodzinną przy ul. Lubelskiej, położony pod dziwnym kątem w stosunku do otaczających bloków. Drugim takim obiektem jest sklep - "stodoła" (blaszane pudełko) zlokalizowany na rogu ul. Koszarowej i Al. Tysiąclecia. Wiele małych budynków destrukcyjnie wpływających na krajobraz skupiło się na terenie objętym m.p.z.p. "Koszarowa". Zbiorowisko zdegradowanej zabudowy znajduje się w paśmie pomiędzy ul. Urzędowską a Jagiellońską, głównie w środkowej jego części oraz przy zabytkowym młynie i przy ul. Parkowej – w dolinie rzeki Wyżnicy. Zgrupowanie garaży - blaszaków straszy swoim wyglądem przy

Al. Tysiąclecia - ulicy prowadzącej na najnowsze osiedle wielorodzinne Kraśnika.

W Kraśniku Fabrycznym główne obiekty destrukcyjne to zabudowa przemysłowa znajdująca się przy Al. Niepodległości u wjazdu do miasta z ul. Urzędowskiej, obiekty usługowe na rogu Al. Niepodległości i Konopnickiej, zabudowa przemysłowo - składowa przy Komunalnej z barakiem usługowym stojącym frontem do Al. Niepodległości. Innym rażącym obiektem jest blok mieszkalny stojący za budynkiem przy ul. Sportowej, prostopadle do Al. Niepodległości. Wykonana na tym obiekcie (zlokalizowanym pomiędzy dwoma ciężkimi budynkami w stylu socrealistycznym, z gzymsami i attykami typowymi dla tego okresu) "fatalna" nadbudowa w postaci stromeo dachu wyraźnie dezorganizuje przestrzeń. Należy również wymienić jako przykłady destrukcyjnej zabudowy sklepy "pudełka" przy ul. Krasińskiego, parterowy budynek zlokalizowany w pierzei zachodniej Parku 20 - lecia obok budynków wyższych, garażowiska pod lasem - na zamknięciach widokowych ulic Komunalnej i Garażowej, oraz bardzo dużo porozrzucanych po całym mieście obiektów małokubaturowych, głównie stacji trafo, garaży i śmietników. Zgrupowania garaży - blaszaków znajdują się u podnóża skarpy, na której "przysiadł" Kraśnik Fabryczny - obok ul. Wyszyńskiego i Mickiewicza.

■ *Bariery - przesłony*

Największą barierą wzrokową uniemożliwiającą odbiór walorów Starego Miasta i Zespołu Klasztornego z kościołem pod wezwaniem MNP jest zieleń wysoka porastająca wzgórze staromiejskie. Barierą w odbiorze wizualnym sylwetki Kraśnika Fabrycznego - z punktu widokowego przy Al. Tysiąclecia - jest powstałe "za bardzo na północ" nowe osiedle wielorodzinne. Bariery w percepcji krajobrazu doliny rzeki Wyżnicy są obiekty mieszkalne i gospodarcze usytuowane obok zabytkowego młyna przy projektowanym przebiegu ulicy Żytniej. Wiele opisanych w poprzednim punkcie obiektów destrukcyjnych stanowi istotne bariery wzrokowe w odbiorze krajobrazów miasta, jak np. budynki wielokubaturowe przy Rynku i ul. Ogrodowej, kioski "tymczasowe" przy Strażackiej (przesłaniające widok na biegnącą pod górę ul. Bożniczą). Barierę wzrokową w odbiorze panoramy prawobrzeżnego Kraśnika Lubelskiego oraz Budzynia z punktu widokowego położonego na wzgórzu "Zamczyska" stanowi zabudowa w dolinie przy ul. Obożnej (mieszkańcowa i usług opieki społecznej). Bariery te nie tyle przesłaniają panoramy, co zakłócają ich odbiór, stwarzając przeszkody, nieporządek i bałagan przestrzenny oraz powodując niepokój i "rozproszenie wzroku" w percepcji krajobrazu.

2.3. Środowisko kulturowe

2.3.1. Komponenty kształtujące krajobraz kulturowy Starego Miasta².

a/ Układ urbanistyczny o wyjątkowej jak na warunki Lubelszczyzny regularności, dostosowany do warunków topograficznych wzniesienia.

- Głównym elementem kompozycji układu jest rynek o kształcie zbliżonym do trapezu wydłużonego w kierunku zachodniego naroża. Odstępstwo od typowego kwadratowego rynku jest cechą, podnoszącą wartość zachowanego układu, charakteryzującą miasta powstałe na przelotowych trasach

komunikacyjnych (w przypadku Kraśnika trasa przebiega po diagonalnej rynku). Staropolski rynek nie posiadał nawierzchni utwardzonej, dopiero w XIX w. uzyskał bruk z kamieni polnych. Środek rynku nigdy nie był zabudowany. Ratusz XVI - wieczny (drewniany) był

- skromny i stał zapewne w pierzei. Kolejny ratusz z całą pewnością usytuowany był w pierzei południowo - zachodniej.

- **Układ szachownicowy, z parami ulic wybiegających pod kątem prostym z rynku jest jedną z najważniejszych wartości kompozycyjnych i historycznych.** Miasto posiada prostopadłościenną siatkę ulic wewnątrz obszaru objętego linią d. murów oraz ulice obiegające wokół wewnętrznej strony obrębu murów (wprowadzone prawdopodobnie w wyniku regulacji w 1823 r.): Wąską i Niecałą (dawniej Zatylną); po stronie zewnętrznej d. murów ulice podkreślające również linię tych murów bądź wałów: Podwalną i Wierzbową.

- **Ważnymi elementami układu podkreślającymi szersze ulice przelotowe były nieistniejące dzisiaj bramy:** Lubelska (przy ob. Ul. Narutowicza, rozebrana w wyniku pożaru w 1870 -tych latach) i Sandomierska (przy ob. Ul. Kościuszki) oraz furty prowadzące na przedmieścia : Podleska i u wylotu dzisiejszej ul. Okopowej Prawdopodobnie spod zespołu synagogałnego miała być wyprowadzona droga (furta) na mogiłki żydowskie. **Źródła pisane mówią też o istnieniu baszty zwanej „Baba”** (co na ogół wiązało się z okrągłym kształtem), flankującej Bramę Lubelską u szczytu skarpy na płn.-wsch. narożu założenia. Podobnego strategicznego punktu można upatrywać na północnym narożu obwarowań.

- Bloki (kwartały) zabudowy wyznaczane były wg zasady mającej na celu uzyskanie ich kwadratowych narysów (ich głębokość odpowiadała krótszemu bokowi rynku - 50 m liczone bez światła ulic) po wschodniej i zachodniej stronie rynku. **Dłuższe boki rynku posiadają na ok. 2/3 swojej długości wąskie uliczki (Ratuszowa, Tęczyńskich),** które i tu pozwoliły zastosować tę zasadę. Bloki przy wałach posiadają połowę normalnej głębokości. Regularne rozmieszczenie dotyczy pierwszego rzędu bloków przy rynku, natomiast regularność drugiego uzależniona jest od warunków topograficznych wzniesienia, którego skrajem przeprowadzono wały, parkany, a potem mury.

- Bardzo cenną **wartością układu czytelną do dzisiaj jest linia przebiegu dawnych murów, widoczna w ukształtowaniu terenu,** szczególnie skarp wzdłuż ulicy Podwalnej i Lubelskiej oraz skarpy i uskoku terenu przy ul. Strażackiej. Ostatnio zniszczono historyczną rzeźbę terenu przy ul. Ogrodowej poprzez budowę wielkokubaturowego budynku ordynarnie przecinającego dawną linię murów. Struktura murowana obwarowań na pewno występowała po stronie południowej miasta wzdłuż ulicy Wierzbowej oraz od d. Bramy Lubelskiej wzdłuż ob. ul. Strażackiej. Po północnej stronie murów należy przewidywać raczej parkany obronne na wałach.

b/ Historyczne parcelacje i stopień ich czytelności w obecnym układzie zabudowy.

- Daleko idące przebudowy pierzei rynkowych w znacznym stopniu zatarły pierwotne podziały, dlatego wnioski dotyczące ich historycznego rozplanowania są tylko hipotetyczne. Wydaje się być bezspornym fakt dużej rozpiętości szerokości działek od 8 m do 24 m (co wynika zapewne z łączenia działek pod budowę zajazdów). Można przyjąć, że pierwotna wielkość parceli wynosiła na terenie całego miasta ujętego murami obronnymi **8 m x 50 m,** zaś w blokach o mniejszej głębokości **11 m x 36 m.** Obecnie **historycznych podziałów można doszukiwać się jedynie w kwartale wzdłuż ulicy Krakowskiej,** lub analizować szerokości całych kwartałów, ponieważ w innych blokach przyrynkowych wszystkie historyczne parcelacje zostały zniszczone.

² Na podstawie Uzupełniającego studium historyczno - urbanistycznego Starego Miasta w Kraśniku - Zespół Dokumentacji Historycznej s. c. "Mansandra" 1994

- Kształt parceli wynikał z chęci ulokowania wokół rynku jak największej liczby budynków przeznaczonych na cele handlowe lub rzemieślnicze. Front działek zajmował budynek mieszczący na parterze warsztat lub sklep, a na poddaszu lub piętrze pomieszczenia mieszkalne. W głębi parceli znajdowały się budynki gospodarcze i ogród. Większość parceli, mimo przekształceń własnościowych zachowała swój pierwotny układ zabudowy. Odstępstwem od okresu polokacyjnego było nadanie zwartości zabudowie głównych ulic dojazdowych.

- Wzrastające zapotrzebowanie na ziemię w mieście przyniosło podziały wynikające z **przepełnienia głębokości bloków, tworząc w ten sposób zwartą dookólną zabudowę kwartałów**

(kwartał ograniczony ulicami Narutowicza, Olejna, Bożnicza i Rynek), diametralnie odbiegającą od wcześniejszej, mającej rozluźniony charakter.

c/ Zabudowa staromiejska.

- Główne skupiska zabudowy staromiejskiej znajdują się w miejscach, gdzie koncentrowała się pierwotna zabudowa miasta lokacyjnego: wokół rynku oraz przy ul. Olejnej, w sąsiedztwie zespołu kościelnego (ul. Klasztorna i górny odcinek ul. Kościuszki), przy głównych wlotach do miasta (ul. Narutowicza i Kościuszki - 7, 9, 11), przy ul. Podwalnej.
- Siedemnastowieczny Kraśnik (gdyż dopiero ta zabudowa jest uchwytna źródłowo) posiadał ok. 120 domów drewnianych, których **cechą charakterystyczną były podcienia biegnące zwarcie wokół rynku**. Ich tradycja przetrwała do XIX w. Pierwotna jednokondygnacyjna zabudowa występowała w dwóch typach. Jeden to obiekty płytkie, wąskofrontowe (izba, kuchnia, dwie podpiwniczone komórki od strony frontowego podcienia), drugi to obiekty aż czterotraktowe, z sienią przejazdową z boku, w której odbywał się handel, z podcieniem i „wielką izbą” w trakcie tylnym oraz wysokim użytkowym poddaszem. Na pocz. XX w. we wszystkich pierzejach przeważała jednokondygnacyjna, murowana, kalenicowa zabudowa zwarta, zróżnicowana kilkoma kamienicami jednopiętrowymi i wyjątkowo dwupiętrową w pierzei zachodniej.
- Dzisiaj, **najlepiej zachowana pierzeja północno - zachodnia kontynuowana w ul. Krakowskiej, najwartościowsza jako zespół na starym mieście, reprezentuje właśnie zabudowę parterową**. Znaczna głębokość zabudowy przesądziła o ujednoliconym charakterze dwuspadowych lub trójspadowych dachów z ostrym kątem nachylenia połaci, pokrytych blachą. Gładko tynkowane wydłużone fasady posiadają skromną dekorację architektoniczną, głównie w postaci gzymsów.
- Typową zabudową dla miasta położonego na trakcie komunikacyjnym były liczne zajazdy oraz browary (w XVII w. - 23 karczmy i 13 browarów). Zajmowały one działki o zróżnicowanej powierzchni; część z nich była murowana. Cztery zajazdy, zachowane do okresu powojennego usytuowane były w pierzejach rynku. Dwa najokazalsze (na miejscu ob. budynku poczty oraz na pustym obecnie placu żużlowym - tzw. „Adria” lub „zajazd skarbowy”) niestety nie przetrwały, wyburzone w latach 60 - 70 pod nową bezstylową zabudowę. Pozostały - jako tym cenniejsze relikty - znacznie przebudowane zajazdy przy ul. Krakowskiej. Jeden z nich posiada cechy pierwotnego układu z szeroką sienią przejazdową na osi. **Cechą charakterystyczną architektury zajazdów była „rozsiadła”, przysadzista bryła z potężnym czteropłaciowym dachem** (pierwotnie pod gontem) i szeroką sienią przejazdową z odcinkowym lub uskokowym otworem bramnym w fasadzie. Skromna dekoracja architektoniczna zajazdów klasycystycznych ograniczała się do profilowanych gzymsów (skrytych pod wydatnymi okapami) oraz boniowania narożników i obramień otworów.
- Wcześniejszy charakter rynku jest typowy dla małego miasta południowej Lubelszczyzny. Należy podkreślić jednak **walor indywidualności rynku kraśnickiego przejawiający się w wyjątkowym nagromadzeniu malowniczych zajazdów** oraz różnicującym formę zestawieniu parterowych obiektów o „rozciągniętych” fasadach wąskofrontowymi, dwu- i trzykondygnacyjnymi kamieniczkami czynszowymi. Kres charakterowi miasta przyniosło wprowadzenie wielkokubaturowych, zunifikowanych pod względem architektonicznym budynków: domu handlowego, poczty oraz budynku wielorodzinnego.
- Poza strefą przyrynkową, historyczna zabudowa niska i wysoka występuje w podobnych proporcjach (z przewagą obiektów dwukondygnacyjnych) i podobnym udziałem, z reguły niewłaściwych pod względem konserwatorskim, najnowszych uzupełnień. Pod względem chronologicznym obecna zabudowa poza rynkiem pochodzi głównie z pocz. XX w. i z okresu międzywojennego. Nosi cechy eklektyczne, z użyciem motywów klasycznych. **Zwraca uwagę prawidłowa interpretacja motywów architektonicznych z dostosowaniem do niewielkiej skali miasta**. Do najciekawszych obiektów należą: kamienica przy ul. Narutowicza 20 (1927) oraz zespół kamienic w północno - zachodniej pierzei ulicy Olejnej wzniesionych na przełomie XIX/XX wieku. Przy ul. Kościuszki zachowały się obiekty architektoniczne z początku XX wieku i okresu międzywojennego, należące do najciekawszych realizacji w mieście. Najokazalszym jest gmach d. Towarzystwa Opiekuńczego (ob. siedziba ZOZ), wybudowany w 1912 r., przy ul. Kościuszki 26. Dobre proporcje oraz interesujący detal eklektyczny posiadają również kamienice i domy pod nr 7 (1927 r.), 9, i 11 (1928 r.).
- Istnieje również niezbyt liczna grupa obiektów drewnianych, głównie parterowych z użytkowym poddaszem, rozrzuconych na obszarze całego zespołu. Są to budynki na murowanych przyziemiach,

ozdobnie oszalowane drewnem impregnowanym w naturalnym kolorze, o dachach dwuspadowych z pokryciem blachą ocynkowaną (przy ul. Szkolnej, Podwalnej).

■ Obiekty sakralne, wpisane do rejestru zabytków stanowią najważniejszą wartość kulturową Kraśnika. Są to zespół klasztorny z kościołem NMP oraz barokowy kościół szpitalny z drugiej połowy XVII w., a przy nim drewniany szpital dla ubogich z tego okresu zwany dworkiem modrzewiowym. Oba kościoły stanowią dominanty, przysłonięte jednak drzewami, przy czym (ze względu na większą kubaturę) kościół MNP jest dominanta bardziej znaczącą w panoramie miasta.

d/ Sylweta miasta lokacyjnego.

■ Od strony północnej miasto posiadało trzy zespoły eksponujące się na wysokiej skarpie: zespół zamkowy, kościelno - klasztorny i północne naroże zespołu staromiejskiego z murami obronnymi. Z tych trzech zespołów zamek i mury obronne miasta nie istnieją; pozostało po nich jedynie ukształtowanie terenu. Główny zatem walor atrakcyjności w panoramie miasta widzianej od północy przypada na zespół klasztorny. Zespół jednakże oraz całe wzgórze miejskie porośnięte jest wysoką roślinnością, która uniemożliwia właściwą ich ekspozycję.

e/ Wzgórze zamkowe.

■ Z ukształtowania wzgórza wynika gruszkowaty kształt dawnego założenia (brak jest historycznej kartografii), zwróconego tylko wąskim dojazdem w kierunku miasta, otoczonego od północy wodą, a od wschodu i zachodu fosami wykorzystującymi naturalne wąwozy. Dojazd do zamku musiał przebiegać po nasypie ziemnym z mostem zwodzonym u wjazdu do bramy zamkowej. Wymagało to dużego obniżenia terenu, które wykorzystano przy budowie amfiteatru, całkowicie niszcząc charakter dawnego podzamcza. Jedyną pozostałością dawnego ukształtowania jest przejście w kierunku zamczyska skrajem skarpy. Zamek, wg odnalezionych opisów, nie posiadał murów obronnych, a jedynie parkan na wale, z basztami na narożach i bramę wjazdową na osi boku południowego (w miejscu ostrego wcięcia dzisiejszego parkingu - targowiska). Założenie było kształtu obłego, z wyraźnie wyodrębnionym suchą fosą zamkiem górnym

o szczupłym czworokątnym obrysie ((sądząc z XII - wiecznej metryki była to raczej wieża mieszkalno-obronna z zabudowaniami na ówczesnym podzamczu, które w czasach Tęczyńskich przekształciło się w zamek dolny, również drewniany). Powierzchniowo na wzgórzu brak jest wszelkich reliktów oprócz **charakterystycznego ukształtowania terenu, które stanowi o ogromnej wartości kulturowej, poświadczającej historię i metrykę Kraśnika.**

■ Wielką wartość stanowi rzadkie już zachowanie się w całości obrysu wzgórza, które od końca XVII w. określano jako „Zamczysko Skarbowe”. Fakt, iż **traktowano je jako własność narodową, a nie prywatną, pozwolił mu przetrwać wszelkie systemy bez podziału na działki i bez zabudowy.** Dopiero w ostatnich czasach w zachodniej części obszaru pojawiły się prywatne uprawy ogrodnicze, duża ilość współczesnych nasadzeń drzew i krzewów, a nawet ślady zieleni komponowanej z lat 1970 - tych w pobliżu zamku górnego - wszystkie o bardzo negatywnym wpływie dla wartości kulturowych.

■ Tereny przyległe do przedzamcza od zachodu charakteryzuje bezład architektoniczny

i urbanistyczny, typowy dla zabudowy obrzeży małych miast, powstałej po II wojnie światowej. Teren ten, mimo braku historycznej zabudowy ma jednak znaczenie ze względu na położenie w strefie ekspozycji zamczyska.

2.3.2. Walory historyczno - architektoniczne obiektów wpisanych do rejestru zabytków:² _____

Wszelkie prace prowadzone w obiektach wpisanych do rejestru zabytków jak również znajdujących się w obrębie układu urbanistycznego Kraśnika wpisanego do rejestru zabytków wymagają uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

² Na podstawie Katalogu Zabytków Województwa Lubelskiego i decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisie do rejestru zabytków.

1/ układ urbanistyczny miasta - **A/641**; XIV - wieczne założenie urbanistyczne o typowym układzie regularnego miasta średniowiecznego, zamykającego się w obrębie dawnych obwarowań, przedmieść rozciągniętych wzdłuż dawnych szlaków komunikacyjnych; układ dostosowany do warunków terenowych, które nadały miastu malowniczą sylwetę i walory widokowe w panoramie miejskiej; w tym:

a/ wzgórze „Zamczysko”

2/Zespół klasztorny kanoników regularnych, ul. Klasztorna 3 - **A/482**; szczególnie cenny przykład zespołu architektonicznego, narastającego od gotyku poprzez renesans do baroku, bogato wyposażony w cały szereg ciekawych dzieł sztuki a także w unikalną dekorację architektoniczno - rzeźbiarską wnętrza, kamienną o charakterze gotycko - renesansowym.:

a/ kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Augustyna, wzniesiony przed 1469 r., wielokrotnie rozbudowywany, przekształcany i odnawiany w XV - XVII wieku, w duchu gotycko renesansowym i barokowym oraz na początku XX wieku, wraz z pełnym wystrojem architektonicznym i całym wyposażeniem w zabytki ruchome.

b/ kaplica p.w. św. Jacka, klasycystyczna, wzniesiona w końcu XVIII wieku na rzucie trójkąta; bryła zwarta przylegająca do muru kościelnego; prostokątne wejście na osi elewacji frontowej; dach dwuspadowy, kryty papą, drzwi dwuskrzydłowe, płycinowe; elewacja frontowa trójosiowa z prostokątnymi oknami na osiach bocznych, opilastrowana na narożach i między otworami, zwieńczona trójkątnym szczytem z półkolistą niszą na osi; szczyt obwiedziony gzymsem gierowanym nad głowicami pilastrów i przerwany nad wejściem.

c/ dzwonnica, barokowa, wzniesiona przed 1682 rokiem na planie kwadratu; restaurowana w XVII i XIX w.; dwukondygnac., połączona z otaczającym murem; elewacje jednoosiowe, opracowane jednolicie, na narożach zdwojone pilastry filungowe w obu kondygnacjach; parter na cokole przerwany otworem wejściowym umieszczonym w elewacji frontowej; na osiach płyciny obramione opaskami w tynku, nad nim okrągłe otwory; kondygnacje przedzielone gzymsem; gzyms koronujący gierowany trójstopniowo; wnętrze o planie krzyża równoramiennego, wpisane w kwadrat.

d/ cmentarz przyklasztorny z zadrzewieniem, żelaznym ogrodzeniem z bramami z pocz. XX w.

e/ dziedziniec klasztorny otoczony murem, z pierwszej poł. XVII w., z bramą wjazdową, barokową, wzniesioną w XVII lub XVIII w.

e/ dawne zabudowania gospodarcze ciągnące się wzdłuż ogrodzenia dziedzińca klasztornego.

3/ zespół kościelny przy kościele św. Ducha, ul. Narutowicza 31 - **A/545**; przykład XVIII - wiecznej barokowej budowli sakralnej o cechach architektury prowincjonalnej, nawiązującej układem wnętrza i linearnym traktowaniem fasady do typowego schematu siedemnastowiecznych świątyń Lubelszczyzny

a/ kościół rektoralny (poszpitalny) p.w. św. Ducha, wzniesiony w latach 1758 - 61 z fundacji Zamojskich, w 1945 r. powiększony o kruchtę, murowany, usytuowany na wzniesieniu, orientowany, jednonawowy z wydłużonym prezbiterium, zamkniętym łukiem odcinkowym; rozczłonkowane pilastrami wnętrze kościoła jest sklepienie, fasada bezwieżowa, zwieńczona szczytem barokowym ze splotami i wazonami, a narożniki opięte wydatnymi przyporami.

b/ cmentarz przykościelny z kamiennymi nagrobkami c/ drzewostan, z czterema pomnikami przyrody

4/ szpital przykościelny tzw. „dworek modrzewiowy”, ul. Narutowicza 29 - **A/1105**; wzniesiony pierwotnie w 1531 r., drewniany; obecny z II poł. XVIII w. również drewniany; przerabiany i remontowany w XIX i XX w.; późnobarokowy, na rzucie prostokąta, kryty dwuspadowo, z dwoma gankami; wnętrze dwutraktowe z dwoma sieniami przelotowymi, w których znajdują się arkadowe kominy.

5/ synagoga I (duża), w granicach działki, ul. Bożnicza 6a - **A/565**; dawna bóżnica, później dom kahalny, wzniesiona być może w XVII w., przebudowana w XVIII w., murowana na rzucie prostokąta, o wnętrzu złożonym z kwadratowej sali z bimą na czterech słupach i niszą na rodąły oraz przylegającego do niej od zachodu przedsionka; przykład żydowskiej budowli kultowej o charakterze architektury barokowej.

6/ synagoga II (mała), w granicach parceli, ul. Bożnicza 6a - **A/566**; dawna bóżnica, wybudowana zapewne w drugiej połowie XVII w., murowana, założona na rzucie prostokąta, o elewacjach z podziałami pilastrowymi i z wnętrzem składającym się z części głównej męskiej oraz przedsionka i usytuowanej ponad nim małej części kobiecej; nakryta dachem czterospadowym, łamanym z wystającym okapem, wspartym na

profilowanych drewnianych kroksztynach; wewnątrz zachowane fragmenty dekoracji malarskiej, pochodzącej zapewne z XIX w., typowy przykład barokowej świątyni żydowskiej.

7/ cmentarz z I Wojny Światowej, ul. Lipowa - **A/1059**, o pow. 2242 m², na działce nr ew. 314/2; założony na rzucie prostokąta ze słabo czytelnym układem mogił, w tym symetrycznie ułożonych - zbiorowych; typowy przykład wojennego cmentarza z czasów I - ej Wojny Światowej.

2.3.3. Zabytki nieruchomości ujęte w Gminnej ewidencji zabytków miasta Kraśnik

Lp.	Określenie obiektu lub zespołu obiektów wraz z datowaniem	nr rej. zabytków
1.	układ urbanistyczny miasta Kraśnika w obrębie d. obwarowań miejskich, wzgórza zamkowego i rejonu kościoła szpitalnego wraz z sylwetą miasta i skalą jego zabudowy, w gran. wg zał. planu	A/641
2.	zespół d. kościoła i klasztoru kanoników regularnych: kościół paraf. pw. Wniebowzięcia NMP z wystrojem architektonicznym i wyposażeniem w zabytki ruchome, d. klasztor z wystrojem architektonicznym i dekoracją sgraffitową oraz zabytkowymi ruchomościami, kaplica pw. św. Jacka (d. kostnica), dzwonnica, cmentarz kościelny z zadrzewieniem i żelaznym ogrodzeniem z bramkami, dziedziniec klasztorny otoczony murem z bramą wjazdową, d. zabudowania gospodarcze (wzdłuż ogrodzenia dziedzińca klasztornego od wewnątrz)	A/482
3.	kościół poszpitalny pw. św. Ducha z wyposażeniem wnętrza, otaczający drzewostan i kamienne nagrobki w gran. cmentarza kościelnego (4 zabytkowe nagrobki), ogrodzenie cmentarza (wg postanowienia), wzgórze na którym usytuowany jest kościół	A/545
4.	dawny szpital przykościelny tzw. dworek modrzewiowy, z działką, w gran. wg zał. planu, ul. Narutowicza 29	A/1105
5.	bożnica (później dom kahalny), w gran. działki, ul. Bożnicza 6, 6a/ ul. Ogrodowa	A/565
6.	d. bożnica, w gran. Parceli, ul. Ogrodowa	A/565
7.	cmentarz z I wojny światowej, ul. Lipowa	A/1059
8.	dawny zajazd, Plac Wolności 11/13	
9.	kapliczka z figurą św. Floriana, u zbiegu ul. Piłsudskiego i Strażackiej	
10.	kamienica, ul. Kościuszki 6/8	
11.	kamienica ul. Kościuszki 11	
12.	kamienica ul. Kościuszki 26	
13.	dom, ul. Kościuszki 7	
14.	kamienica ul. Narutowicza 20	
15.	kamienica ul. Narutowicza 34	
16.	kamienica ul. Narutowicza 36	
17.	kamienica ul. Narutowicza 38	
18.	cmentarz parafialny Kościuszki	
19.	cmentarz żydowski najstarszy I ul. Podwalna	
20.	cmentarz żydowski stary II ul. Ogrodowa/Strażacka	
21.	cmentarz wojenny I wojna św., Kraśnik Fabryczny	
22.	układ urbanistyczny Kraśnika Fabrycznego	
23.	budynek Archiwum Państwowego, Kraśnik Fabryczny, ul. Niepodległości 41	

24.	budynek Domu Kultury, Kraśnik Fabryczny, ul. Niepodległości 44	
25.	pomnik ku czci pomordowanych Kraśnik Fabryczny.	
26.	głaz pamiątkowy poświęcony 100 rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki	
27.	pomnik-krzyż poświęcony pamięci poległych powstańców styczniowych	
28.	pomnik poświęcony pamięci ofiar hitlerowskiego terroru (na cmentarzu parafialnym)	
29.	pomnik na zbiorowej mogile żołnierzy Armii Radzieckiej	
30.	pomnik ku czci poległych żołnierzy 24 Pułku Ułanów	

2.3.3. ~~Walory historyczno – architektoniczne obiektów figurujących w ewidencji dóbr kultury woj. lubelskiego (podany numer jest numerem z ewidencji prowadzonej przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków):³~~

~~Wszelkie prace prowadzone przy obiektach figurujących w ewidencji dóbr kultury woj. lubelskiego wymagają uzyskania opinii Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.~~

~~8/ dom, ul. Rynek 10 – Nr 12210; dawny zajazd usytuowany narożnie przy Rynku i ul. Kościuszki; parterowy, murowany, otynkowany, przykryty trójpołaciowym dachem z szerokim okapem, pokryty blachą w arkuszach; elewacja wsparta na cokole; zachowane pozostałości boniowania.~~

~~9/ Rynek – Plac Wolności – Nr 10435~~

~~10/ kapliczka, Kraśnik Lasy – Nr 10431 (poza granicami administracyjnymi miasta)~~

~~11/ kapliczka, ul. Piłsudskiego – Nr 10432~~

~~12/ kapliczka, ul. Urzędowska – Nr 10433 (drewniana)~~

~~13/ kapliczka, ul. Janowska – Nr 10434~~

~~14/ kamienica, ul. Kościuszki 6/8 – Nr 10436; kamienica w zwartej zabudowie; murowana z cegieł, tynkowana, dwukondygnacyjna; nakryta dwuspadowym dachem, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacja frontowa symetryczna z przelotową bramą na osi, powyżej której balkon z metalową oryginalną balustradą; górna kondygnacja z podziałami ramowymi; otwory okienne ujęte profilowanymi opaskami i prostymi uskokowymi gzymsami; poniżej linii okien pas płytyn; stolarka częściowo zachowana z okresu międzywojennego.~~

~~15/ kamienica, ul. Kościuszki 9 – Nr 10437; wolnostojąca, murowana z cegły, otynkowana, z poddaszem użytkowym, nakryta dachem mansardowym, przykrytym gontem oraz blachą ocynkowaną w arkuszach; fasada sześciosiowa, rozdzielona w kierunku pionowym pilastrowanym gzymsem, zwieńczona pasem zredukowanego belkowania; na wysokości parteru dwa balkony na dekoracyjnych murowanych wspornikach, z metalowymi, ażurowymi balustradami; okna w profilowanych obramieniach zdobnymi dekoracją płaskorzeźbioną w tynku, dwuskrzydłowe z prostokątnymi naślemionami na osi I piętra, z podziałem o układzie odwróconym; typ okazałej kamienicy czynszowej z bogatą dekoracją architektoniczną.~~

~~16/ kamienica, ul. Kościuszki 11 – Nr 10438; wolnostojąca, frontowa, murowana z cegieł, tynkowana, dwukondygnacyjna, nakryta dachem czterospadowym, pokrytym blachą otynkowaną; elewacja frontowa ujęta w dolnej części boniowanymi lizenami, na piętrze kanelowanymi pilastrami; otwory pietra flankowane pilastrami wspierającymi uskokowy gzyms; fasadę wieńczy półkoliście zamknięty szczyt ujęty splawami; Na osi balkon z metalową balustradą z okresu budowy; typ kamienicy czynszowej z eklektycznym wystrojem elewacji.~~

³ Na podstawie Katalogu Zabytków Województwa Lubelskiego oraz Uzupełniającego studium historyczno - urbanistycznego - Zespołu Dokumentacji Historycznej s. c. "Mansarda" 1994

~~17/ kamienica, ul. Kościuszki 24 – Nr 10439; frontowa w zwartej zabudowie, murowana z cegły, otynkowana, piętrowa, nakryta dachem dwuspadowym; fasa da sześciosiowa, zwieńczona szerokim pasem zredukowanego belkowania; okna w profilowanych obramieniach, dwuskrzydłowe, z prostokątnym naświetlem.~~

~~18/ kamienica, ul. Kościuszki 26 – Nr 10440; najbardziej reprezentacyjny obiekt w mieście; kamienica murowana z cegły, otynkowana, sytuowana w zabudowie zwartej, z jednym przejazdem na tyły; dwukondygnacyjna, z trójkondygnacyjnymi ryzalitami bocznymi, zwieńczonymi dekoracyjnymi attykami; oś środkowa zaakcentowana płytkim ryzalitem z głównym wejściem, zwieńczona trójkątnym szczytem wspartym na kolumnach korynckich podtrzymujących zredukowane belkowania; fasada rozczłonkowana pasem fryzu, zwieńczona zredukowanym belkowaniem; przekrycie dachu spadami poszitymi blachą w arkuszach; otwory o zróżnicowanych przekryciach prostokątnych i półkolistych; na wysokości I pietra dekoracyjne balkony o murowanych balustradach; parter boniowany; okna ościeżnicowe, o współczesnych podziałach z nadświetleniami.~~

~~19/ dom, ul. Kościuszki 7 – Nr 10441; narożny, wolnostojący, parterowy, murowany z cegieł, tynkowany, z dachem dwuspadowym pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; ze ściętym narożnikiem, w którym znajduje się otwór wejściowy z pseudoportalem, zwieńczony trójkątnym szczytikiem; otwory ujęte profilowaną wstęgą z uszakami; elewację wieńczy gzyms koronujący; typ małomiasteczkowej architektury użyteczności publicznej, z wystrojem eklektycznym.~~

~~20/ kamienica, ul. Narutowicza 20 – Nr 10442; kamienica wolnostojąca, frontowa, murowana z cegieł tynkowana, dwukondygnacyjna, z użytkowym poddaszem; nakryta dachem dwuspadowym pokrytym blachą ocynkowaną; elewacja frontowa symetryczna z dekoracją na górnej kondygnacji w formie pionowej artykulacji otworów okiennych pilastrami; okna ujęte kanelowanymi pilastrami wspierającymi gzymsy w kształcie płycin zdobionych motywami kwiatowymi; elewacje wieńczy dwuosiowy szczyt poddasza.~~

~~21/ kamienica, ul. Narutowicza 34 – Nr 10443; wzniesiona w 1926 r.; po 1945 r. wymieniono pokrycie dachu na blachę ocynkowaną; murowana z cegły, otynkowana, na planie prostokąta, dwutraktowa, wąskofrontowa, dwukondygnacyjna, pokryta dachem dwuspadowym; w tylnej części klatka schodowa; elewacja frontowa dwuosiowa, artykułowana gzymsem międzykondygnacyjnym i zębatym gzymsem wieńczącym; okna drugiej kondygnacji ujęte w profilowane obramienia; elewacje: boczna i tylna – proste, bez dekoracji i podziałów.~~

~~22/ kamienica, ul. Narutowicza 36 – Nr 10444; dom mieszkalny z 1926 r., murowany z cegły, otynkowany; na planie prostokąta, wąskofrontowy; wewnątrz o układzie jednotraktowym z klatką schodową dostawioną z tyłu; trójkondygnacyjny (w tym poddasze); dach typu mansardowego; frontowa elewacja siedmioosiowa; na osi ryzalit wydzielony lizenami; gzyms międzykondygnacyjny i gzyms wieńczący ujmujący od dołu mansardę; okna I-go pietra w profilowanych obramieniach z gzymsami nadokiennymi; na środkowych i skrajnych osiach balkony zdobione żeliwną balustradą; w partii poddasza okna faeiatowe przebite w połaci dachowej, ujęte we własne odcinki, nakryte daszkiem.~~

~~23/ kamienica, ul. Narutowicza 38 – Nr 10445; z lat 20 – tych XX w.; usytuowana w zwartej pierzei, murowana z cegły, otynkowana, na rzucie prostokąta, dwutraktowa z klatką schodową w części tylnej, wąskofrontowa, trzykondygnacyjna, z dachem typu mansardowego; elewacja frontowa czterosiowa; gzyms pośredni i wieńczący; okna I-go pietra ujęte w profilowane obramienia, poniżej prostokątne płyciny; od góry gzymsy nadokienne; w partii poddasza faeiatowe okna w drewnianej obudowie zamknięte naczółkami z daszkiem dwuspadowym.~~

~~24/ kamienica, ul. Narutowicza 46 – Nr 10446~~

~~25/ kamienica, ul. Pl. Wolności 14? – Nr 10447 – (wyburzony, do usuniecia ze spisu)~~

~~26/ młyn, tzw. Grzebień, zabytek techniki, ul. Jagiellońska – Nr 10448; drewniany, z XIX w.; nieczynny; śluza zniszczona~~

~~27/ młyn, zabytek techniki, ul. Jagiellońska 5 – Nr 10449; młyn wodny wymieniany od XV wieku~~

~~28/ młyn, zabytek techniki, ul. Urzędowska (w dolinie rzeki) – Nr 10450; drewniany, z I ćw. XX w., dawniej wodny, potem elektryczny, nieczynny.~~

~~29/ ementarz parafialny, ul. Kościuszki – Nr 10451; założony ok. 1840 r., o pow. 6 ha~~

~~30/ ementarz żydowski najstarszy 1, ul. Podwalna – Nr 10452~~

~~31/ ementarz żydowski stary 2, ul. Strażacka – Nr 10452~~

- 32/ cmentarz wojenny z I –ej WŚ, Kraśnik Fabryczny –Nr 10453; założony w 1915 r., regularny, zbliżony do prostokąta, ze zdewastowanymi płytami nagrobkowymi, położony w niewielkim zagłębieniu terenu, ok. 300m od ujęcia wody, ok. 500 m na zach. od obiektów sportowych i w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej przy Al. Niepodległości (zlikwidowany w 1962 r. decyzją władz miasta); teren zdewastowany.
- 33/ kapliczka, ul. Jagiellońska –Nr 10454
- 34/ cmentarz żydowski –Nr 10456
- 35/ mogiła wojenna z II WŚ , Kraśnik Góry –nr 10457 – (mogiła położona jest poza granicami administracyjnymi miasta).
- 36/ dom, Rynek 12 –Nr 12210; dawny zajazd usytuowany kalenicowo przy zajeździe narożnym; parterowy murowany i otynkowany, przykryty dachem dwuspadowym, pokryty częściowo gontem; wraz z zabudową tylną oparty na klasycznym planie litery T; frontowa część posiada obszerną sień przejazdową, usytuowaną lekko z boku osi; otwór bramny z łukiem spłaszczonym; fasada gładka, zwieńczona profilowanym gzymsem.
- 37/ dom, ul. Krakowska 1/3 –Nr 12211; dom mieszkalny narożny w zwartej zabudowie pierzei ulicy; murowany z cegieł, tynkowany, parterowy, nakryty dachem dwu spadowym; fasada ze skromnym detalem architektonicznym ograniczonym do gzymsu koronującego i pilastrów.
- 38/ dom, ul. Krakowska 5 –Nr 12211; kamienica frontowa, w zwartej zabudowie pierzei ulicy; murowana z cegły, otynkowana, dwukondygnacyjna, nakryta dachem dwuspadowym, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; fasada symetryczna, z balkonem na osi, z metalową balustradą .
- 39/ dom, ul. Krakowska 7 –Nr 12211; dom mieszkalny frontowy, w zwartej zabudowie, murowany z cegły, tynkowany, parterowy, nakryty dwuspadowym dachem, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; detal architektoniczny ograniczony do uskokowego gzymsu.
- 40/ dom, ul. Krakowska 9 –Nr 12211; kamienica frontowa w zwartej zabudowie; murowana z cegły, otynkowana, dwukondygnacyjna, nakryta dwuspadowym dachem, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; fasada gładka, zwieńczona profilowanym gzymsem, ze skrajnymi osiami podkreślonymi pilastrami.
- 41/ dom, ul. Wesola 5 –Nr 12214; kamienica usytuowana frontowo w zabudowie zwartej, murowana z cegieł, tynkowana, trójkondygnacyjna, nakryta dachem o mocno spłaszczonych połaciach dachowych, krytych blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacje pozbawione dekoracji architektonicznej, artykułowane na skrajnych osiach balkonami z dekoracyjnymi metalowymi balustradami; stolarka drzwiowa z okresu międzywojennego.
- 42/ dom, ul. Bożnicza 5 / Olejna 10 –Nr 12216; kamienica usytuowana narożnie u zbiegu ulic, w zwartej zabudowie ulicy Bożniczej; murowana z cegieł, tynkowana, dwukondygnacyjna, nakryta dachem czteropołaciowym z mansardą, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacje przedzielone gzymsem kordonowym, podcięty fryzem kostkowym i zwieńczone uskokowo gzymsem koronującym; okna górnej kondygnacji ujęte profilowanymi opaskami, poniżej zdobione prostokątnymi płycinami z rombem na osi; na parterze wschodniej elewacji resztki boniowania; środkowa oś elewacji południowej podkreślona balkonem z metalową balustradą z przełomu XIX/XX wieku.
- 43/ dom, ul. Olejna 8 –Nr 12216; kamienica usytuowana w zabudowie rozluźnionej, frontowa, murowana z cegły, tynkowana, nakryta dachem dwuspadowym, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacja frontowa z resztkami dekoracji architektonicznej na II piętrze w postaci uskokowych profilowanych obramień otworów oraz prostych gzymsów o analogicznym profilu; na wewnętrznych osiach II piętra balkony z metalowymi balustradami.
- 44/ dom, ul. Kościuszki 10/12 –Nr 12212; kamienica usytuowana w zwartej zabudowie, murowana z cegieł, tynkowana, dwukondygnacyjna, z dwoma oficynami od strony północno – zachodniej; nakryta dachem dwuspadowym, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacja frontowa –symetryczna, z przejazdową bramą na osi, powyżej której balkon z metalową oryginalną balustradą; dekoracja ograniczona do uskokowego gzymsu koronującego.
- 45/ dom, ul. Ogrodowa 1 / Bożnicza 2 –Nr 12217; kamienica narożna w zabudowie zwartej, murowana z cegieł, tynkowana, dwukondygnacyjna, nakryta dachem dwuspadowym, pokrytym blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacja frontowa dwufasadowa, pozbawiona detalu architektonicznego, ze ściętym narożem; niesymetryczna; w narożu balkon z metalową balustradą.
- 46/ dom, ul. Wierzbowa 4 –Nr 12213; kamienica frontowa wolnostojąca, murowana z cegieł, tynkowana, dwukondygnacyjna, z suterrenami, nakryta dachem z naczółkiem na osi, pokrycie dachu

~~blachą ocynkowaną w arkuszach; elewacja frontowa artykułowana w narożach i osiach ryzalitu boniowanymi pilastrami; okna ujęte profilowanymi opaskami; na osi elewacji balkon z metalową oryginalną balustradą; typ prowincjonalnej architektury z użyciem eklektycznego detalu architektonicznego.~~

~~47/ kamienica, ul. Lubelska 4~~

2.3.4. Wykaz obiektów o dużych walorach kulturowych lub ważnych dla tożsamości Kraśnika Lubelskiego.

- 1/ kamienica przy ul. Podwalnej 38
- 2/ kamienica przy ul. Podwalnej 6/8
- 3/ dom mieszkalny przy ul. Podwalnej 2; parterowy
- 4/ dom mieszkalny przy ul. Podwalnej 4; parterowy
- 5/ dom mieszkalny przy ul. Rycerskiej, parterowy, drewniany
- 6/ dom mieszkalny przy ul. Rycerskiej, parterowy, drewniany
- 7/ dom mieszkalny przy ul. Szkolnej 5; parterowy, drewniany
- 8/ dom mieszkalny przy ul. Oboźnej, parterowy, murowany
- 9/ budynek użyteczności publicznej (ob. Przychodnia Przeciwalkoholowa), ul. Kościuszki, parterowy, murowany
- 10/ budynek gospodarczy (powyżej amfiteatru) przy ulicy bez nazwy, parterowy, murowany
- 11/ dom mieszkalny na rogu ul. Wesolej i Krakowskiej, piętrowy, murowany
- 12/ dom mieszkalny przy ul. Niecałej, piętrowy, murowany, na skarpie, przy schodkach ulicy Zgoda
- 13/ dom mieszkalny na rogu ulicy Lubelskiej i Jagiellońskiej, parterowy, drewniany
- 14/ budynek użyteczności publicznej przy ul. Lubelskiej (przedszkole z lat 60 - tych), na wysokiej skarpie
- 15/ budynki (obecnie o funkcji składowo-przemysłowej), dawne koszary carskie, przy ul. Urzędowskiej, Kopernika i Nowej
- 16/ budynek użyteczności publicznej (wł. Szpitala Rejonowego), przy Al. Tysiąclecia
- 17/ dworzec PKP przy ul. Kolejowej, Nr 50301
- 18/ dom mieszkalny przy ul. Budzyńskiej 45, parterowy, drewniany
- 19/ Pomnik ku czci pomordowanych, Kraśnik Fabryczny, Nr 50003
- 20/ kapliczka przy ul. Widerlika
- 21/ kapliczka przy ul. Rzeczyckiej
- 22/ kapliczka przy ul. Jagiellońskiej
- 23/ kapliczka przy ul. Cegielnianej
- 24/ figura Matki Boskiej na rogu ul. Urzędowskiej i Nadstawnej 25/ Bank Spółdzielczy przy ul. Kościuszki

2.3.5. Wykaz obiektów świadczących o tożsamości kulturowej Kraśnika Fabrycznego - o reprezentatywnych cechach socrealizmu:

- 1/ gmach Archiwum Państwowego na rogu ul. Wyszyńskiego i Al. Niepodległości
- 2/ Dom Kultury przy al. Niepodległości
- 3/ budynek mieszkalny na rogu ul. Dekutowskiego i Al. Niepodległości
- 4/ budynek mieszkalny przy Al. Niepodległości, narożny przy parku
- 5/ gmach Poczty Polskiej na rogu ul. Wyszyńskiego i Sikorskiego
- 6/ Dom Dziecka przy ul. Sikorskiego
- 7/ budynek Liceum Ekonomicznego przy ul. Sikorskiego (część starsza)
- 8/ starsza, zachodnia część Szkoły Podstawowej przy Al. Niepodległości
- 9/ zespół budynków mieszkalnych z usługami w parterach przy Al. Niepodległości (obie strony), na odcinku od ul. Dekutowskiego do ul. Wyszyńskiego
- 10/ zespół obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej przy ul. Wyszyńskiego, na odcinku od Al. Niepodległości do ul. Sikorskiego.

2.3.6. Zabudowa drewniana

Drewniane kraśnickie „chałupy i zagrody, często bardzo piękne i odznaczające się regionalną specyfiką, w przeszłości padły ofiarą ognia, a te, które się uchowały zastępowane były (i są nadal) bunkrowatymi domami z pustaków bądź suporeksu, przekrytymi najczęściej płaskimi, kopertowymi lub niesymetrycznymi dachami. Dawna drewniana horyzontalna chałupa została zastąpiona miejskim bloczkiem o trzech lub czterech poziomach”.⁴

Ostatnie "resztki" drewnianych zespołów zabudowy zachowały się w dzielnicy Budzyń przy ul. Nadstawnej (mniejsze przy Budzyńskiej i Świerkowej) oraz przy Jagiellońskiej 1 pojedyncze na Starym Mieście oraz przy ul. Podleskiej (ale głównie poza granicami administracyjnymi miasta).

„Drewniane budownictwo Kraśnika było wznoszone według dwóch typów - domy o konstrukcji węglowej i późniejsze częściej szalowane dodatkowo deskami. Zewnętrznie różniły się głównie rodzajem przekryć dachowych. Jedną formą to dach dwuspadowy o prostym szczycie oraz bardziej urozmaicony dach dwuspadowy z naczółkami. Kryte były słomą lub gontem. Dzisiaj ostały się kryte blachą lub dachówką. Często na osi budynku znajdował się ganek, nieraz na słupkach”.⁵

Obydwa typy domów do dzisiaj spotyka się w Kraśniku, o czym świadczą załączone fotografie. Można jeszcze spotkać ostatnie domy o konstrukcji węglowej (ul. Podleska, Jagiellońska) z oboma typami dachów malowane wapnem z oknami dwudzielnymi z naświetlem oraz z okapami - również na ścianach szczytowych (na linii stropu). Istnieje też kilka domów z wyprowadzonymi pod okap belkami stropowymi (Rycerska, Podleska). Wiele budynków szalowanych posiada ciekawy detal architektoniczny w postaci drewnianych fryzów (czasami podwójnych) - ząbkowanych wzorków wyciętych w poziomej desce biegnącej wzdłuż dolnej lub górnej linii okien, a niekiedy na wysokości stropu w przypadku domów ze ścianką kolankową. Zdobienia „ząbkowe” (w postaci małych trójkątów) występują też na ścianie szczytowej domów jako zakończenie desek stanowiących szalowanie samego szczytiku. Domy poniżej linii okien szalowane są deskami pionowymi, w strefie okien zaś poziomymi. W przypadku wyższych domów lub ze ścianką kolankową - nad oknami występuje znowu szalowanie pionowe. Spotyka się jeszcze domy z okiennicami: przy Jagiellońskiej, na rogu Jagiellońskiej i Lubelskiej, Podleskiej, Urzędowskiej (dom ten zastąpiony już nowym budynkiem zapewne w najbliższym czasie zniknie bezpowrotnie).

Najwspanialszym zabytkiem drewnianym jest oczywiście dworek modrzewiowy (opisany w rozdziale 1.3.2 pkt.4), wpisany do rejestru zabytków, z pięknymi dwoma gankami wspartymi na drewnianych, żłobkowanych kolumnach zakończonych płaskorzeźbionymi, drewnianymi głowicami. Słupy - kolumny w narożach budynku również posiadają drewniane głowice. Na jednej części elewacji frontowej ostały się jeszcze okiennice, druga zaś jest już ich pozbawiona (zastąpiono je współczesnymi metalowymi kratami). Dworek mieści nieodpowiednie funkcje: sklep zoologiczny i metalowy. Zabytek posiada zaniedbane wnętrze, rozsypującą się podmurówkę, pęknięty i odarty z drewnianej ozdoby narożny słup.

2.3.7. Stanowiska archeologiczne

Na terenie miasta i gminy Kraśnik obserwuje się niezwykle liczne ślady osadnictwa pradziejowego od okresu neolitu po średniowiecze i nowożytność (teren Zamczyska), które w przeważającej części skupiają się na stoku jak i w samej dolinie Wyżnicy.

a/ Wykaz stanowisk archeologicznych w granicach miasta

AZP 83-77

Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 11, nr stanowiska w miejscowości 7
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 12, nr stanowiska w miejscowości 8
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 13, nr stanowiska w miejscowości 9
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 14, nr stanowiska w miejscowości 10
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 15, nr stanowiska w miejscowości 11
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 25, nr stanowiska w miejscowości 38
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 26, nr stanowiska w miejscowości 39
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 27, nr stanowiska w miejscowości 40

⁴ sformułowania zaczerpnięto z " TOŻSAMOŚĆ ARCHITEKTURY POLSKIEJ" Krzysztof Chwalibóg 1998

⁵ "Studium historyczno - urbanistyczne Kraśnika" R. Gapski 1988

Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 52, nr stanowiska w miejscowości 41
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 53, nr stanowiska w miejscowości 42
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 54, nr stanowiska w miejscowości 43
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 55, nr stanowiska w miejscowości 44
Wyżnianka kolonia	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 23, nr stanowiska w miejscowości 11
Wyżnianka kolonia	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 24, nr stanowiska w miejscowości 12

AZP 83-78

Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 1, nr stanowiska w miejscowości 45
Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 2, nr stanowiska w miejscowości 46
Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 3, nr stanowiska w miejscowości 47
Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 4, nr stanowiska w miejscowości 48

AZP 84-77

Kraśnik	AZP 84-77 nr stanowiska na obszarze 27, nr stanowiska w miejscowości 35
Kraśnik	AZP 84-77 nr stanowiska na obszarze 28, nr stanowiska w miejscowości 36
Kraśnik	AZP 84-77 nr stanowiska na obszarze 29, nr stanowiska w miejscowości 37

AZP 84-78

Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 1, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 2, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 7, nr stanowiska w miejscowości 6
Kraśnik Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 8, nr stanowiska w miejscowości 12
Kraśnik Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 9, nr stanowiska w miejscowości 13
Kraśnik Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 10, nr stanowiska w miejscowości 14
Kraśnik Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 12, nr stanowiska w miejscowości 16
Kraśnik Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 22, nr stanowiska w miejscowości 17
Kraśnik Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 23, nr stanowiska w miejscowości 18
Kraśnik Góry	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 24, nr stanowiska w miejscowości 19
Kraśnik Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 28, nr stanowiska w miejscowości 20
Kraśnik Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 29, nr stanowiska w miejscowości 21
Kraśnik Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 30, nr stanowiska w miejscowości 22
Kraśnik Fabryczny pld.	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 31, nr stanowiska w miejscowości 23
Kraśnik Fabryczny pld.	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 32, nr stanowiska w miejscowości 24
Kraśnik Fabryczny pld.	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 33, nr stanowiska w miejscowości 25
Kraśnik Fabryczny pld.	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 34, nr stanowiska w miejscowości 26
Kraśnik Fabryczny pld.	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 35, nr stanowiska w miejscowości 27

Kraśnik Fabryczny pld.	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 39, nr stanowiska w miejscowości 31
Kraśnik Zarzecze I	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 40, nr stanowiska w miejscowości 32

Numeracja: (nr stanowiska / liczba porządkowa spisu u Konserwatora Zabytków)

- 14/1— osada z epoki brązu
- 13/2— domniemana osada z wczesnego średniowiecza
- 9/3— osada z wczesnego średniowiecza
- 1/4— osada z wczesnego średniowiecza
- 2/5— cmentarz z okresu wpływów rzymskich
- 3/6— skarb z okresu wpływów rzymskich
- 7/7— osada z wczesnego średniowiecza
- 8/8— osada z wczesnego średniowiecza
- 9/9— osada z wczesnego średniowiecza
- 10/10— osada z epoki brązu oraz z okresu wpływów rzymskich
- 12/11— osada z epoki brązu
- 23/12— osada z wczesnego średniowiecza?
- 28/13— domniemana osada z epoki brązu oraz z wczesnego średniowiecza
- 29/14— osada ze średniowiecza
- 30/15— domniemana osa z epoki brązu oraz z wczesnego średniowiecza
- 31/16— osada z epoki neolitu oraz z epoki brązu
- 32/17— domniemana osada z epoki neolitu oraz z wczesnego średniowiecza
- 33/18— osada z epoki brązu
- 34/19— osada z epoki brązu oraz z wczesnego średniowiecza?
- 35/20— osada z epoki neolitu, brązu oraz z wczesnego średniowiecza?
- 36/21— osada z epoki brązu
- 37/22— osada z epoki brązu? oraz z wczesnego średniowiecza
- 38/23— osada z epoki brązu oraz z wczesnego średniowiecza
- 39/24— osada z wczesnego średniowiecza
- 3/33— osada z wczesnego średniowiecza
- 4/34— obozowisko z epoki brązu
- 5/35— obozowisko z ?
- 6/36— obozowisko z epoki brązu
- 7/37— obozowisko z epoki brązu
- 10/38— kurhan?
- 15/39— cmentarz z okresu wpływów rzymskich
- 16/40— obozowisko z?
- 19/41— Zamezysko, osada, z epoki wczesnego średniowiecza i późnego średniowiecza
- 21/42— osada z wczesnego średniowiecza
- 22/43— osada z wczesnego średniowiecza
- 23/44— obozowisko z epoki brązu
- 24/45— obozowisko z epoki brązu
- 25/46— obozowisko z epoki neolitu, osada z epoki żelaza oraz z okresu wpływów rzymskich,
Dwór z wczesnego i późnego średniowiecza
- 27/47— osada z epoki żelaza
- 28/48— obozowisko z?
- 29/49— osada z wczesnego średniowiecza
- 30/50— obozowisko z epoki brązu, osada z wczesnego średniowiecza
- 31/51— osada z okresu wpływów rzymskich
- 32/52— osada z epoki brązu, żelaza, okresu wpływów rzymskich, wczesnego średniowiecza
- 33/53— obozowisko z epoki brązu i okresu wpływów rzymskich, osada z wczesnego średniowiecza
- 34/54— obozowisko, osada, z epoki brązu oraz z okresu wpływów rzymskich

~~35/55 – obozowisko z okresu wpływów rzymskich~~
~~36/56 – osada z epoki brązu~~
~~39/57 – obozowisko z?~~
~~40/58 – osada z epoki brązu~~

b/ Stanowiska archeologiczne położone w najbliższym sąsiedztwie granic administracyjnych miasta

~~Na terenie GMINY KRAŚNIK w Ośrodku Wyżnica znajduje się kilka osad, ślad osadnictwa oraz obozowisk z epoki neolitu, brązu, pradziejowych, wczesnego i późnego średniowiecza, XIV–XVII w. (nr stanowisk od 17 do 21 oraz od 8 do 20), w Kol. Wyżnica ślad z okresu wpływów rzymskich (nr stanowiska 7), w Pasiece osady z epoki brązu i wczesnego średniowiecza (nr stanowisk 2-5 i 26), w Słodkowie osada z wczesnego średniowiecza (nr stanowiska 27), w Suchyni ślady i obozowiska z wczesnego i późnego średniowiecza, nowożytności (nr stanowisk od 1 do 6), osada z epoki neolitu (nr stanowiska 15).~~

Na terenie miasta Kraśnika jak i Gminy Kraśnik oraz Dzierzkowice, tj. na wspomnianym stoku i w samej dolinie Wyżnicy wyznaczone są strefy zainteresowania archeologicznego (obserwacji archeologicznej). Są to strefy niezwykle wartościowe z punktu widzenia archeologii, stąd potrzeba ich skutecznej ochrony przed zniszczeniem. Wszelkie inwestycje związane z pracami ziemnymi, prowadzonymi w rejonach wyznaczonych stref - głównie w obszarze położonym wzdłuż, jak i w samej dolinie Wyżnicy - mogą naruszyć istniejące stanowiska archeologiczne, powodując bezpowrotną utratę informacji o rozwoju osadnictwa na tym terenie.

c/ Uwarunkowania konserwatorskie w zakresie prowadzenia prac archeologicznych i wykopaliskowych

Z uwagi na duże nasycenie zabytkami i stanowiskami archeologicznymi zarówno Starego Kraśnika jak i doliny rzeki Wyżnicy, wszelka działalność inwestycyjna wymaga nadzoru archeologicznego lub poprzedzających je badań archeologicznych - na stanowiskach o dużej wartości kulturowej.

W stosunku do stanowisk archeologicznych wymienionych w lit. a/ oraz oznaczonych na planszy uwarunkowań studium specjalnym symbolem i numeracją istnieje

- obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich inwestycji naruszających powierzchnię gruntu poniżej 30 cm (kubaturowych, liniowych, drogowych, poboru surowców mineralnych itp.) oraz zmian w użytkowaniu gruntów,
- roboty ziemne, związane z uzgodnionymi inwestycjami muszą być prowadzone pod nadzorem uprawnionego archeologa, po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac archeologicznych,
- w przypadku natrafienia podczas w/w nadzorów na ślady obiektów archeologicznych, prace ziemne muszą być przerwane na czas niezbędny do przeprowadzenia archeologicznych prac wykopaliskowych,
- w/w prace muszą być finansowane zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- Wojewódzki Konserwator Zabytków, w uzasadnionych przypadkach zastrzega sobie prawo do nakazania wyprzedzających badań wykopaliskowych lub do odstąpienia od warunku nadzoru archeologicznego.

W stosunku do stref zainteresowania archeologicznego oznaczonych na planszy uwarunkowań studium specjalnym symbolem istnieje obowiązek zawiadamiania Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o planowanym terminie przeprowadzania wszelkich prac ziemnych na 14 dni przed ich rozpoczęciem.

2.3.8. Obiekty destrukcyjne z strefie ochrony konserwatorskiej

Obiekty destrukcyjne w krajobrazie zabytkowym to budynki wielkokubaturowe (budynek mieszkalny przy ul. Narutowicza, Dom Handlowy Poczta, budynek przy Ogrodowej) oraz wiele budynków małokubaturowych: na skarpie przy ul. Podwalnej, przy ul. Zamkowej i Okopowej (w strefie ekspozycji Zespołu Klasztornego), wokół bożnic, na skarpie poniżej ulicy Podwalnej (widocznych z ul. Oboźnej). Obiekty destrukcyjne na przedpolu Starego Miasta - w dolinie Wyżnicy to: dworzec PKS, "pudełkowaty" sklep spożywczy na przeciwko dworca, mur przy samym korycie rzeki (obok sklepu) oraz obiekt na rogu Jagiełońskiej i Zgoda. Przy granicy strefy ochrony konserwatorskiej obiekty destrukcyjne znajdują się na

zamknięciu widokowym odcinka ul. Narutowicza, biegnącego od Wyżnicy - u wejścia do doliny ul. Szewskiej. Z obiektów tzw. tymczasowych najbardziej rażą kioski na rogu ul. Bożniczej i Strażackiej.

2.3.9. Analiza osadnictwa

■ Analiza osadnictwa w aspekcie historycznym

Na podstawie analizy mapy kwatermistrzowskiej z ok. 1830 r. można stwierdzić, że w XIX w. osadnictwo na ziemi kraśnickiej rozwijało się głównie wzdłuż brzegów rzeki Wyżnicy. Poczynając od górnego biegu rzeki były to osady: Słodków i dalej Góry oraz Pasięka na lewym brzegu i Stróża na prawym. Słodków, Góry i Pasięka tworzyły prawie nieprzerwany ciąg zabudowy do samego Kraśnika położonego po tej samej południowo - zachodniej stronie doliny rzeki, który dalej miał swą kontynuację w zabudowaniach Suchyni, Kol. Wyżnicy, Wyżnianki i Dzierzkowic. Do miasta od południa przylegało wówczas Przedmieście Podlesie, ukształtowane w dolinie strumyka Podlesianki. Na prawym brzegu Wyżnicy usytuowane były: Przedmieście Zarzecze, Piaski, a dalej Budzyń. Wszystkie osady położone były wzdłuż doliny rzeki. Pozostałe obszary zajmowały lasy z usytuowanymi już w znacznych odległościach od ciągu osadniczego nad rzeką Wyżnicą miejscowościami: Olbięcín, Urzędów, Pułankowice.

■ Analiza współczesnego rozwoju osadnictwa w okolicach miasta Kraśnika

Należy stwierdzić, że dzisiaj ciągi zabudowy sytuują się również wzdłuż brzegów Wyżnicy, czy też Urzędówki, przypadku Urzędowa. Oczywistym wydaje się więc wniosek, że najnowsza zabudowa Kraśnika, "wybiegająca" na północ - w pola, jest lokalizowana sztucznie i poza miejscami historycznego rozwoju osadnictwa. Patrząc na granice miasta, trzeba podkreślić, że tworzą one zaskakujący "dziwoląg" z wielkim śmiesznym przewężeniem w rejonie Budzynia. Niezrozumiałym jest fakt, że silnie rozbudowane, dawne przedmieścia Kraśnika (jak to widać z dawnej kartografii), takie jak Podlesie i Góry leżą obecnie poza granicami administracyjnymi miasta. Osada Suchynia oraz Kolonia Wyżnianka też wydają się być sztucznie odcięte od Kraśnika - choć wyraźnie ciążą ku miastu.

2.3.10. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, został wprowadzony obowiązek sporządzenia przez organy samorządu województwa audytu krajobrazowego. Dokument ten ma być sporządzany dla obszaru całego województwa nie rzadziej niż raz na 20 lat.

Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na obszarze danego województwa, wskazuje lokalizację krajobrazów priorytetowych, granice: parków kulturowych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obiektów znajdujących się na listach Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszarów Sieci Rezerwatów Biosfery UNESCO. Ponadto audyt krajobrazowy wskazuje: zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych i krajobrazów obszarów chronionych oraz rekomendacje i wnioski dotyczące ochrony tych krajobrazów, a także lokalne formy architektoniczne w obrębie krajobrazów priorytetowych.

Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych uwzględnia się, między innymi, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Pierwsze audyty krajobrazowe muszą zostać opracowane w terminie 3 lat od wejścia w życie ustawy, czyli do 11 września 2018 roku. W związku z nałożonym na niego nowym obowiązkiem, Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 4 lutego 2016 roku Uchwałą Nr LXXXIII/1734/2016 przystąpił do wykonania audytu krajobrazowego dla województwa lubelskiego. Na etapie sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik prace nad audytem krajobrazowym są we wstępnej fazie, w związku z czym rekomendacje i wnioski nie są jeszcze znane.

2.4. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

2.4.1. Ludność

Liczba mieszkańców Kraśnika wynosi obecnie (tj. 31 grudnia 1997 2015 roku) ~~37.816~~ 35 233 osób. Wśród mieszkańców ~~18.179~~ 16 698 osób (~~48,1%~~ 47,3%) to mężczyźni, a ~~19.637~~ 18 535 (~~51,9%~~ 52,7%) - kobiety. Na 100 mężczyzn przypada więc w mieście ~~108,0~~ 111,0 kobiet. Zatem wskaźnik feminizacji jest nieco niższy od średniego w miastach województwa (111,2), choć zbliżony do wskaźnika występującego w kilku innych miastach województwa (w .in. w Puławach, Lubartowie, Poniatowej, Bychawie, Opolu Lubelskim). Wśród mieszkańców Kraśnika 867 osób (413 mężczyzn i 454 kobiety) to osoby zameldowane na pobyt czasowy (ponad 2 miesiące). Z drugiej zaś strony 872 mieszkańców miasta (420 mężczyzn i 452 kobiety) przebywa czasowo poza Kraśnikiem.

Gęstość zaludnienia jest w Kraśniku stosunkowo wysoka, wynosi bowiem ~~1.236~~ 1350 osób na 1 km² powierzchni administracyjnej miasta. Gęstość taka sytuuje Kraśnik na 4 miejscu wśród 17 miast dotychczasowego województwa lubelskiego - po Lublinie, Świdniku i Lubartowie. Tak duża gęstość zaludnienia świadczy zarówno o intensywnym wykorzystaniu przestrzeni miejskiej, jak i zapewne o tym, że znaczna część miejskiego układu osadniczego leży poza granicami administracyjnymi miasta. Leżące w (oddzielnej) gminie Kraśnik lub w gminie Dzierzkowice skupiska zabudowy (Pasieka, Podlesie, Wyznica) są przestrzennie, morfologicznie i funkcjonalnie częściami układu urbanistycznego miasta.

Wobec roku 1996 ludność miasta ~~wzrosła~~ ~~spadła~~ w roku 1997 2015 o ~~6,0~~ 6,8%, ~~czyli (przy całej nieznacznosci tego wzrostu) więcej niż ludność wszystkich miast województwa lubelskiego - w których indeks wzrostu wyniósł tylko 1,7%e. Wzrost liczby ludności Kraśnika mający miejsce w roku 1997 jest także wyższy od średniorocznego tempa wzrostu w latach 1991-97, które osiągnęło poziom tylko 3,6%e.~~

~~W „starej” części Kraśnika mieszka (według ewidencji meldunkowej, odmiennej od statystyki publicznej) 17.086 osób (44,5%), natomiast w dzielnicy Fabrycznej - 21.274 osoby (55,4%). Demograficznie zatem, a zapewne także pod względem endogenicznych funkcji miejskich, środek ciężkości miasta zaczyna się przesuwać w kierunku jego nowej dzielnicy.~~

Spśród wszystkich mieszkańców Kraśnika ~~26,5~~ 15,3% to osoby w wieku przedprodukcyjnym, ~~61,3~~ 61,5% - w wieku produkcyjnym, a ~~12,2~~ 23,2% - w wieku poprodukcyjnym. ~~Taka struktura wieku tworzy w mieście nieco korzystniejszą sytuację demograficzną niż przeciętna we wszystkich miastach województwa lubelskiego, w których powyższe proporcje wynoszą odpowiednio: 25,2% : 62,7% : 12,4%. Co prawda - w latach 1990-97 nastąpiło wyraźne pogorszenie struktury wiekowej ludności miasta. W roku 1990 osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 32,4%, w wieku produkcyjnym - 58,3%, a w wieku poprodukcyjnym - tylko 9,3%. Tym niemniej, większy wciąż od przeciętnego w miastach odsetek dzieci i młodzieży oznacza lepsze perspektywy odtwarzania pokoleń. Jednocześnie jednak powoduje większe obciążenie ekonomiczne struktury demograficznej - na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada w Kraśniku 63,31 osób w wieku nieprodukcyjnym, wobec średniej w miastach województwa - 59,5 osób. Mediana wieku ludności jest w Kraśniku zbliżona do mediany wszystkich miast województwa lubelskiego. Wiek środkowy mieszkańców miasta wynosi (31 grudnia 1997 roku) 34,3 lat, przy 34,2 lat w miastach ogółem. Kraśnik jest jednak jednym z miast o wyższym środkowym wieku ludności (5 miejsce - po Kazimierzu, Piaskach, Lublinie, Puławach i Świdniku). Taki poziom mediany wieku, przy jednoczesnym dość wysokim odsetku osób w wieku produkcyjnym świadczy niewątpliwie o większym niż w większości pozostałych miast województwa udziale osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (powyżej 44 roku życia). Oznacza to zarówno stosunkowo małą elastyczność przestrzenną i branżową siły roboczej, jak i perspektywę w ciągu najbliższych kilkunastu lat - dość szybkiego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym.~~

~~W roku 1997 w Kraśniku urodziło się 390 dzieci, a zmarło w tym czasie 305 osób. Przyrost naturalny netto wyniósł więc 85 osób, czyli 2,3%e. Taka skala przyrostu naturalnego (nieco większa od średniego w miastach województwa lubelskiego - 1,4%e) sytuuje Kraśnik wśród miast o średniej aktywności demograficznej. Jednocześnie w roku 1997 do Kraśnika napłynęło 425 osób, a odpłynęło - 440 osób. Saldo migracji było więc nieznacznie ujemne - wyniosło bowiem - 15 osób (- 0,4%e). Przy czym można zapewne przyjąć, że w istocie znaczna część odpływu migracyjnego oznaczała osiedlanie się mieszkańców Kraśnika na leżących poza jego granicami administracyjnymi terenach podmiejskich (czyli kontr- lub suburbanizację). Tym niemniej, zauważalne jest, że zasadniczym czynnikiem wzrostu potencjału~~

demograficznego jest w mieście ruch naturalny. Oznaczać to może, że wzrost liczby ludności miasta, jako organicznie związany z jego strukturą demograficzną, ma szanse na utrzymywanie się w dłuższym okresie. Z drugiej zaś strony oznaczać to może niedostateczną jednak atrakcyjność osiedleńczą miasta – wynikającą zapewne przede wszystkim ze zbyt małego potencjału ekonomicznego. Zarówno wśród osób napływających do miasta, jak i wśród emigrujących z niego przeważają kobiety – co jest zjawiskiem typowym dla ruchów wędrowniczych. Co więcej – na każdych 100 napływających mężczyzn przypadło w roku 1997 102 kobiety, wobec aż 113 kobiet w skali miast województwa.

Obrót migracyjny w Kraśniku (tj. suma napływu i odpływu ludności, przypadająca na 100 mieszkańców) wynosi 18,4%. Jest on niższy od obrotu migracyjnego wszystkich miast województwa i lokuje Kraśnik wśród miast o przeciętnym poziomie aktywności migracyjnej (niżej niż np. Bychawa, Dęblin, Koek, Łęczna czy Piaski, a na poziomie zbliżonym do Lublina, Opola Lubelskiego i Ryk).

Według zdezagregowanej prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego dla miast województwa lubelskiego należy oczekiwać, że liczba ludności Kraśnika będzie wynosiła (przy zachowaniu dotychczasowych mechanizmów zmian demograficznych, w obecnych granicach administracyjnych oraz przy zakładanych przez GUS zmianach warunków makroekonomicznych):

- w roku 2000 – 38,1 – 38,2 tys. osób;
- w roku 2020 – 41,5 – 42,0 tys. osób.

Mogą jednakże zaistnieć okoliczności, które wskazywałyby na konieczność założenia nieco większego przyrostu ludności miasta. Okoliczności te (zależne lub niezależne od władz miasta) to przede wszystkim:

- odzyskanie przez Kraśnik rangi stolicy powiatu – powiat ten, obsługujący większy niż dotychczas obsługiwany przez działające w mieście instytucje rejonowe obszar i zakres przedmiotowy, będzie niewątpliwie powodował rozrost bazy usług publicznych zlokalizowanych w mieście;
- rozwój innych funkcji centralnych – koncentrujących się w związku i w wyniku rozwoju usług publicznych;
- stworzenie większej realnej podaży działek budowlanych, ułatwiającej lokalizowanie nowej zabudowy w granicach miasta.

Przy założeniu średniego rocznego wzrostu na poziomie 6,0% (występującego w roku 1997) lista mieszkańców Kraśnika może wynieść w roku 2000 38,5 tys. osób, a w roku 2020 – 43,4 tys. osób. Przy bardzo optymistycznym założeniu wzrostu o 8,0% – odpowiednio 38,7 tys. w roku 2000 i 45,4 tys. w roku 2020. Zatem efektywny wzrost liczby mieszkańców miasta może wynieść w ciągu najbliższych 22 lat od 3,7 tys. do maksimum 7,6 tysięcy.

2.4.2. Gospodarka

Na obszarze Kraśnika zarejestrowanych jest (według stanu na 31 grudnia 1997-2015 roku) 2.377 2673 podmiotów gospodarczych. Podobnie, jak w innych miastach, także tutaj bezwzględnie dominują podmioty o najmniejszej z reguły skali - zakłady osób fizycznych i spółki cywilne. Podmiotów tego typu funkcjonuje bowiem aż 2.223 2450, podczas gdy przedsiębiorstw o innej formule organizacyjnej - tylko 154 223. Poniższa tabela obrazuje zmiany liczby najważniejszych rodzajów podmiotów gospodarczych na obszarze Kraśnika w ostatnich 3 18 latach:

Typ przedsiębiorstwa	31.12. 1995	31.12. 1996	31.12. 1997	31.12. 2015
Przedsiębiorstwa państwowe	4	4	4	1
Przedsiębiorstwa komunalne	1	1	1	21
Spółki akcyjne	2	2	2	6
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	42	45	46	130
- w tym z udziałem zagranicznym	7	8	9	29
Spółdzielnie	19	18	18	18
Stowarzyszenia	10	16	18	18
Zakłady osób fizycznych i spółki cywilne	1.826	2.139	2.223	2.450

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Lublinie

Widoczny jest więc stosunkowo powolny, lecz wyraźny wzrost liczby podmiotów prowadzących w Kraśniku działalność gospodarczą. Jednakże zauważalny jest spadek tempa wzrostu liczby przedsiębiorstw w ciągu roku 1997 w stosunku do wzrostu mającego miejsce w roku 1996. W okresie od 1997 do 2015 roku nastąpił znaczny wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w szczególności osób fizycznych i spółek cywilnych (wzrost o około 10%). Może to oznaczać, że potencjał gospodarczy miasta przybliży się do pewnego pułapu - możliwego do osiągnięcia w obecnych warunkach zewnętrznych (zwłaszcza makroekonomicznych i lokalizacyjnych). Znamienne jest także utrzymywanie się stałej, choć niewielkiej, liczby przedsiębiorstw państwowych i komunalnych oraz niewielki spadek liczby spółdzielni.

Wśród podmiotów gospodarczych ~~nie będących zakładami osób fizycznych lub spółkami cywilnymi~~ 4 6 zajmują się rolnictwem, 17 111- produkcją, 2 6 zaopatrzeniem w energię elektryczną, gaz i wodę, 44 37- budownictwem, 29 169- handlem i naprawami, 5 45- transportem, 1 11- pośrednictwem finansowym, 7 161- obsługą nieruchomości i firm, 9 11 – administracją i obroną narodową, 12 81 edukacją, a 16 35- ochroną zdrowia.

~~Z kolei spośród zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych rolnictwem zajmują się 34, działalnością produkcyjną 240, budownictwem 221, handlem i naprawami – aż 941, gastronomia i hotelarstwem – 61, transportem – 154, pośrednictwem finansowym – 48, obsługą nieruchomości i firm – 8, administracją i obroną narodową – 12, edukacją – 1, ochroną zdrowia – 19.~~

Spśród zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych najwięcej – 406 876 (18,3% 35%) stanowią stacjonarne placówki handlu detalicznego (sklepy, księgarnie, domy handlowe i stacje benzynowe). Udział handlu detalicznego w strukturze w strukturze gospodarczej miasta jest wyraźnie wyższy niż generalnie w miastach województwa lubelskiego, gdzie wynosi on tylko 13,5% 28%. Świadczy to o szczególnej roli Kraśnika jako centrum handlowego i o znaczeniu obrotu towarowego dla gospodarki miasta. Inne podmioty gospodarcze to m.in.: 66 98 hurtowni, 63 162 ruchome punkty sprzedaży, 102 185 przedsiębiorstwa wytwórcze i przetwórcze, 240 215 zakładów remontowo-budowlanych, 244 315 zakładów produkcyjno- naprawczych i 134 187 zakładów transportowych. Struktura gospodarcza miasta jest zatem dość zróżnicowana gałęziowo. ~~Szczególnym jej rysem jest dość znaczna sieć zakładów przemysłowych zorientowanych surowcowo – reprezentowanych przez 12 cegielni, stanowiących tradycyjny element krajobrazu gospodarczego Kraśnika i jego okolic. Cegielnie te produkują cegłę czerwoną, w oparciu o istniejące tutaj złoża gliny lessowej.~~

Wśród 406 876 sklepów detalicznych należących do osób fizycznych i spółek cywilnych, 54 261 to sklepy ogólnospożywcze, 8 35 - mięsno-wędliniarskie, 53 75- spożywcze wyspecjalizowane, 36 38- odzieżowe, 5 9- meblowe, 8 - ze sprzętem domowym, a 3 - księgarnie. Struktura gałęziowa sieci handlowej Kraśnika jest więc typowa dla miast średniej wielkości pełniących funkcje ponadlokalnych ośrodków centralnych. Odzwierciedleniem takiej funkcji jest także słaba sieć handlu detalicznego w gminach sąsiadujących bezpośrednio z Kraśnikiem. Charakterystyczną cechą struktury ekonomicznej miasta jest natomiast stosunkowo duża liczba (67 169) zakładów obsługi i naprawy pojazdów mechanicznych. Liczba takich zakładów stale przy tym wzrasta (w roku 1995 było ich tylko 51), co wydaje się świadczyć o względnie wysokim poziomie życia w mieście i jego obszarze obsługi.

Liczba zatrudnionych (w statystyce publicznej nie uwzględnia się podmiotów liczących do 5 osób pracujących) wynosi w Kraśniku 12.446 osób. Spośród tej liczby 6.519 osób pracuje w przemyśle, 486 - w budownictwie, 748 - w handlu i naprawach, 806 - w transporcie, a 816 - w szkolnictwie. Pomimo oczywistego niedoszacowania udziału handlu w strukturze zatrudnienia zwraca uwagę fakt, że aż 52,3% uwzględnianych w publicznej w statystyce pracujących przypada na przemysł - wobec tylko 28,3% średnio we wszystkich miastach województwa. Jednocześnie zaś ma miejsce bardzo duża koncentracja zatrudnienia w przemyśle - aż 4.480 osób zatrudnia Fabryka Łożysk Toczných (ul. Fabryczna 6). Innymi większymi (choć o całkiem już nieporównywalnej z FŁT skali) zakładami są m.in.:

- o Spółdzielnia Inwalidów „JEDNOŚĆ” (produkująca artykuły drzewne, opakowania metalowe, artykuły szkolno-biurowe i sanitarno-kosmetyczne) - zatrudniająca ok. 320 uczniów,
- o Zakład nr 4 Spółdzielni Pracy Przemysłu Spożywczego „SOLIDARNOŚĆ” (wyrabiający słodycze), ul. Mieszka I 16 - zatrudniająca ok. 300 osób,
- o Przedsiębiorstwo PKS, ul. M. Konopnickiej 27 - zatrudniająca ok. 300 osób,
- o Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Janowska 135 - zatrudniająca ok. 240 osób,
- o Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „ATUT” (hurtownia), Al. Niepodległości 7 - zatrudniająca ok. 120 osób,
- o Rejon Energetyczny, ul. Lubelska 9 - z ok. 120 osobami zatrudnionymi,
- o Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe, ul. Kolejowa 6, zatrudniająca ok. 110 osób,
- o Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Wdrożeniowe „NABOR” (wytwarzające wyroby gumowe i z tworzyw sztucznych), ul. Fabryczna 8 - zatrudniająca ok. 105 pracowników,
- o powiązane ze sobą: Przedsiębiorstwo Usług Wodno-Budowlanych „WOD-BUD” i Zakład Usług Hydrogeologicznych (wykonawstwo odwiertów, ujęć wody, sieci wodociągowych), ul. J. Piłsudskiego 14 - zatrudniająca łącznie ok. 100 osób,
- o Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne, ul. Obwodowa 7 - zatrudniająca ok. 90 osób,
- o Kraśnickie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, ul. Obwodowa 5 - zatrudniająca ok. 70 pracowników,

Na obszarze Kraśnika można wskazać kilka wyodrębniających się stref aktywności gospodarczej; są to:

- o centralna część „starego” Kraśnika - na której skupiają się przede wszystkim niewielkie placówki handlowe i usługowe, obsługujące lokalny i ponadlokalny popyt, ale także działa tutaj kilka placówek bankowych i ubezpieczeniowych,
- o obszar Kraśnika Fabrycznego - gdzie dominującym podmiotem jest oczywiście Fabryka Łożysk Toczných, jednak liczebnie przeważają małe i średnie zakłady handlowe i (dość liczne) usługowo-produkcyjne, rozproszone w całej strukturze przestrzennej dzielnicy mieszkaniowej,
- o oś ul. Urzędowskiej (wraz z ulicami do niej przylegającymi) - przy której funkcjonuje kilkadziesiąt małych firm, z dużym odsetkiem usług o pewnej (niewielkiej) uciążliwości,
- o rejon ul. Obwodowej (wraz z przylegającymi do niej odcinkami ul. Lubelskiej i ul. Kolejowej) - gdzie istnieje stosunkowo niewiele przedsiębiorstw, są jednak wśród nich obiekty o znacznym zaangażowaniu kapitału i wyraźnym (niekiedy niekorzystnym) wpływie na otoczenie, a także zajmujące stosunkowo duże powierzchnie (m.in. baza MPK, KPEC, Zarząd Dróg, zakłady produkcji okien i szkła, hurtownie),
- o rejon dworca PKP - gdzie tworzy się zapewne skupisko zakładów korzystających z dogodnych warunków transportowych.

Wśród dominujących przedsiębiorstw przemysłowych Kraśnika charakterystyczny jest wysoki poziom zużycia środków trwałych. Wysoki poziom amortyzacji widoczny jest zwłaszcza w odniesieniu do maszyn i urządzeń, które w niektórych zakładach (łącznie z FŁT) zużyte są nawet w 90%. Oznaczać to może słaba konkurencyjność i wyczerpywanie się prostych rezerw rozwojowych tych firm. Zakłady wytwórcze działające w Kraśniku opierają swoje istnienie zarówno na rynku lokalnym, jak i zewnętrznym - o zasięgu subregionalnym, regionalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym. Stan ekonomiczny (oceniający przez same przedsiębiorstwa) jest na ogół zadowolający. Jednakże w większości przypadków nie pozwala na znaczące rozwijanie działalności, w szczególności zaś na powiększanie zatrudnienia. Co więcej - nawet podmioty gospodarcze zakładające możliwość rozwoju i umocnienia swojej pozycji rynkowej przewidują jednocześnie możliwość redukcji zatrudnienia (FŁT - o ok. 1/5). Perspektywy redukcji zatrudnienia wynikają zapewne nie tylko z obecnego stanu ekonomicznego poszczególnych przedsiębiorstw, ale w równym stopniu także z przerostów zatrudnienia w szeregu zakładów. Obok rezerw siły roboczej podmioty

gospodarze dysponują także niewykorzystanymi lub nieefektywnie wykorzystanymi terenami i obiektami o różnym charakterze. Szereg podmiotów gospodarczych - przede wszystkim większych - deklaruje posiadanie możliwych do zagospodarowania rezerw terenu. Największe tereny pozostające w swojej dyspozycji wskazuje Fabryka Łożysk Tocznych - ok. 13 ha. Także przedsiębiorstwa nie stwierdzające posiadania nadmiernych terenów wydają się niekiedy dość ekstensywnie gospodarować gruntami.

Lokalne, istniejące na obszarze miasta, warunki funkcjonowania przedsiębiorczości pozarolniczej są oceniane przez przedsiębiorców jako przeciętne. Ocena ta dotyczy zarówno atrakcyjności lokalizacyjnej, jak i polityki władz samorządowych. Podatek od budynków związanych z działalnością usługową wynosi na terenie Kraśnika (w roku ~~1998-2016~~) ~~10,0~~ 16,50 zł/1 m². Ponadto miasto oferuje pomoc dla inwestorów podejmujących przedsięwzięcia dające miejsca pracy - możliwość zwolnienia z podatku od nieruchomości, pomoc administracyjno- prawną w szybkim załatwieniu formalności związanych z uruchomieniem produkcji, pomoc w uzyskaniu podłączenia do sieci telekomunikacyjnej. Rodzaj i skala pomocy jest efektem oceny przydatności nowego przedsięwzięcia dla rozwoju miasta.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosi na obszarze Kraśnika ~~2,034~~ 1841 osoby, spośród których ~~1,108~~ 1087 stanowią kobiety. ~~147~~ 198 bezrobotnych to absolwenci szkół ponadpodstawowych, ~~68~~ 74- zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy, ~~895~~ 841- osoby pozostające bez pracy od ponad 12 miesięcy. Skala długotrwałości bezrobocia jest w Kraśniku zbliżona do średniej w miastach województwa - ponad rok bez pracy pozostaje tutaj ~~44,0%~~ 48,02% bezrobotnych, podczas gdy we wszystkich miastach ~~43,2%-47,25%~~

W ciągu ostatnich kilku lat nastąpił wyraźny spadek zarejestrowanego bezrobocia. W roku 1995 wynosiło ono bowiem 2.614 osób, a w 1996 - 2.330 osób. Efektem tego spadku jest także obniżenie się społecznego wymiaru bezrobocia. O ile w roku 1995 na 1.000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 115,8 bezrobotnych, a w roku 1996 - 101,8, to w roku 1997 - 87,8. Wskaźnik bezrobocia jest wyższy od średniego w miastach województwa - wynoszącego 66,3 osób. Jednakże pomimo to Kraśnik mieści się wśród miast o relatywnie mniejszym poziomie bezrobocia (które np. w pobliskim Opolu Lubelskim dotyka 139,3 osób na 1.000 osób w wieku produkcyjnym). Większy problem stanowi w mieście bezrobocie kobiet - spośród których 96,4 na każdy 1.000 w wieku aktywności zawodowej pozostaje bez pracy, podczas gdy tylko 79,4 mężczyzn. Jedynie 22,2% bezrobotnych ma prawo do zasiłku. W końcu roku 1997 liczba ofert pracy wynosiła jedynie 27, co oznacza 1 ofertę na 75 bezrobotnych (w miastach województwa ogółem - 1 oferta przypada na 122 bezrobotnych).

Pomimo, że Kraśnik jest miastem, elementem jego potencjału ekonomicznego jest także 1.445 gospodarstw rolnych. Są to w większości małe gospodarstwa sadownicze, zajmujące się produkcją malin, wiśni, truskawek, porzeczek.

Stosunkowo dobrze rozwinięta jest w mieście sieć placówek obsługi przedsiębiorczości - m.in. banki lub ich filie: Pierwszy Komercyjny Bank, PKO BP, PKO S.A, Bank Depozytowo-Kredytowy, Bank Spółdzielczy.

2.4.3. Budżet miasta

~~W roku 1997 dochody miasta Kraśnika wyniosły 26.360 tysięcy złotych. Struktura dochodów przedstawiała się następująco:~~

- ~~• podatki i opłaty lokalne - 7.475 tys. zł. (podatek rolny - 96 tys. zł, podatek od nieruchomości - 4.269 tys. zł, podatek od środków transportu - 713 tys. zł., opłata skarbową - 87 tys. zł);~~
- ~~• udział w podatkach państwowych - 5.156 tys. zł (udział w podatku od osób prawnych - 147 tys. zł, udział w podatku od osób fizycznych - 5.009 tys. zł);~~
- ~~• dotacje celowe - 2.208 tys. zł;~~
- ~~• subwencja ogólna - 9.045 tys. zł.~~

~~Na 1 mieszkańca miasta przypadło w roku 1997 w Kraśniku 697 zł, co jest niewysokim poziomem. W skali województwa dochody per capita osiągnęły bowiem kwotę 861, a w głównych miastach województwa były jeszcze wyższe - w Lublinie 955 złotych, a w Puławach 849 złotych.~~

~~Jednocześnie jednak stosunkowo duży udział miały w budżecie miasta dochody własne - 28,3%, przy średniej 26,0% we wszystkich gminach miejskich województwa, a tylko 23,5% we wszystkich gminach tego obszaru. Dotacje celowe stanowiły jedynie 8,4% budżetu - wobec 10,4% we wszystkich gminach miejskich i 12,9% w gminach województwa ogółem. Natomiast z kolei ważne znaczenie miały subwencje - stanowiące aż 34,3% budżetu (w miastach województwa - 20,5%, we wszystkich gminach - 28,8%). Można~~

~~zatem przyjęcie założenie, że struktura dochodów budżetowych daje władzom miasta Kraśnika (pomimo niskiego budżetu) stosunkowo dużą swobodę w kształtowaniu wydatków.~~

~~W tym samym roku 1997 wydatki budżetu wyniosły 25.916 tysięcy złotych, były więc niższe od dochodów. Oznacza to stosunkowo małą aktywne kształtowanie np. wydatków inwestycyjnych przez samorząd lokalny. Wśród wydatków budżetowych 6.157 tys. złotych przypadło na wynagrodzenia, 3.950 tys. zł na zakup materiałów i usług, 4.455 tys. zł na dotacje na wydatki bieżące, a 5.756 stanowiły wydatki na majątek gminy.~~

2.4.4. Infrastruktura społeczna

Kraśnik jest jednym z głównych skupisk instytucji usługowych w województwie lubelskim. Sieć obiektów świadczących usługi publiczne jest więc tutaj stosunkowo dobrze rozwinięta. Wśród placówek o znaczeniu lokalnym kluczowe znaczenie mają szkoły podstawowe, do których (w roku szkolnym 1997/98) uczęszcza 5.076 uczniów. Szkoły te dysponują łącznie 193 pomieszczeniami do nauczania (w tym 136 izbami lekcyjnymi). Szkoły dysponują dość zróżnicowaną bazą lokalową. Spośród 8 placówek tego typu będących własnością miasta 7 posiada sale gimnastyczne (niektóre nawet po 2), a 5 także stołówkę. Pozbawiona tych urządzeń jest 1 placówka komunalna, a ponadto także szkoła niepubliczna (mieszcząca się w obcej bazie lokalowej).

Zarówno wśród uczniów szkół podstawowych, jak i w odniesieniu do bazy szkół rysuje się wyraźna przewaga nowej („fabrycznej”) części miasta nad starą jego częścią. Ok. 62% dzieci szkolnych uczęszcza do placówek położonych w Kraśniku Fabrycznym, a jedynie pozostałe ok. 38% - do obiektów funkcjonujących w Starym Kraśniku. Poziom wykorzystania bazy w obu częściach miasta jest przy tym zbliżony, gdyż nowa jego część skupia ok. 63% pomieszczeń do nauczania (sal i pracowni lekcyjnych), a stara - ok. 37% tych pomieszczeń. Zarówno w starej, jak i w nowej części miasta dzieci pochodzące spoza Kraśnika stanowią jedynie nieznaczny odsetek uczniów szkół podstawowych.

Stosunkowo rozbudowana jest w mieście sieć przedszkoli - których funkcjonuje aż 8, skupiających łącznie 989 dzieci. 7 spośród tych placówek stanowią przedszkola miejskie, natomiast 1 jest integracyjnym przedszkolem niepublicznym.

Dla rangi ponadlokalnej miasta najważniejsze znaczenie mają szkoły ponadpodstawowe. W Kraśniku działają 4 licea ogólnokształcące (z 1.791 uczniami w roku szkolnym 1997/98) i 11 szkół zawodowych, z których 8 ma status szkoły średniej (o łącznej liczbie uczniów wynoszącej 2.430). Szkoły ponadpodstawowe zorganizowane są w przede wszystkim w 3 zespoły szkół, z których każdy dysponuje salą gimnastyczną, stołówką i internatem. Ponadto działa w mieście zespół szkolny przy Zakładzie Doskonalenia Zawodowego, dysponujący jedynie izbami lekcyjnymi. Wśród specjalności kształcenia zawodowego występuje w mieście m.in. kierunek ekonomiczny, mechaniczny, elektryczny.

Większość bazy szkół ponadpodstawowych zlokalizowana jest w dzielnicy fabrycznej. Funkcjonujące tutaj obiekty dysponują 63 pomieszczeniami do nauczania (klasami i pracowniami), czyli ok. 71 % bazy, wobec tylko 26 pomieszczeń (ok. 29%) w starej części miasta. Jednocześnie jednak baza zlokalizowana w tej dzielnicy obsługuje aż ok. 44% wszystkich uczniów, wobec ok. 56% uczniów uczących się w Kraśniku Fabrycznym. Według deklaracji szkół ponadpodstawowych, uczniowie pochodzący spoza Kraśnika stanowią ok. 46%. Zasięg przestrzenny miejsc pochodzenia uczniów jest dość szeroki - obejmuje m.in. gminy: Józefów, Urzędów, Szastarka, Modliborzyce, Gościeradów, Dzierzkowice, Wilkołaz, Trzydnik, Chodel, Borzechów, Annapol, Janów Lubelski. W szkołach ponadpodstawowych zlokalizowanych w Kraśniku Fabrycznym uczniowie spoza miasta stanowią 40,5%, natomiast w Starym Kraśniku są większością - aż 53,6%. Taka różnica może wynikać z różnic w profilu kształcenia pomiędzy szkołami działającymi w 2 częściach miasta. Może jednak także być efektem lepszej dostępności przestrzennej z zewnątrz do starego Kraśnika.

Spośród wszystkich uczniów aż 2.210 osób (czyli ok. 52%) pochodzi spoza terenu samego miasta. Większość uczniów spoza Kraśnika to mieszkańcy pobliskich gmin - w tym także leżących poza obecna granicą województwa lubelskiego.

Od marca 1997 roku działa w Kraśniku Profesjonalna szkoła Biznesu, powiązana organizacyjnie z analogiczną szkołą działającą w Krakowie. Szkoła ta, w której nauka trwa 2 lata, daje możliwość uzyskania (w efekcie zaliczenia trzeciego roku nauki w Krakowie) uzyskania stopnia licencjata. Szkoła prowadzi studia o specjalnościach: zarządzanie biznesem, zarządzanie turystyką oraz administracja samorządowa. W roku 1998/99 szkoła kształci 180 słuchaczy, z których większość pochodzi z miasta Kraśnika.

W mieście działa także szereg instytucji kultury: miejski i osiedlowy dom kultury, świetlica, 2 kina, galeria „Odnowa”, 5 bibliotek publicznych, 3 muzea (Regionalne, 24 Pułku Ułanów, Pożarnictwa) i 5 placówek pocztowych.

Jako jedno z niewielu miast województwa lubelskiego, Kraśnik dysponuje 2 placówkami szpitalnymi o stosunkowo szerokim profilu leczniczym. Szpital Rejonowy posiada łącznie 217 łóżek szpitalnych na 6 oddziałach (wewnętrznym, chorób płuc

• gruźlicy, zakaźnym, chirurgicznym, ginekologii i położnictwa oraz dziecięcym). Natomiast Szpital Miejski ma 140 łóżek na 4 oddziałach (kardiologicznym, chirurgii urazowej, wewnętrznym i ginekologiczno-położniczym). Ponadto w mieście działa 7 przychodni (w tym 1 przychodnie przemysłowej służby zdrowia).

Ważną rolę dla rangi osadniczej miasta reprezentują także liczne instytucje administracyjne - przede wszystkim:

- Sąd Rejonowy,
- Prokuratura Rejonowa,
- Rejonowa Komenda Policji,
- Rejonowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej,
- Inspektorat Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- Urząd Rejonowy
- Rejonowy Urząd Pracy
- Urząd Skarbowy
- Wojskowa Komenda Uzupełnień
- Archiwum Państwowe
- Terenowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Rejon Dróg Publicznych

Na obszarze miasta Kraśnika ma również swoją siedzibę Urząd Gminy Kraśnik - co zapewne nie pozostaje bez znaczenia dla lokalnego oddziaływania miasta.

2.4.5. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe na obszarze miasta Kraśnika reprezentowane są przez 11.300 mieszkań, o 39.365 izbach i łącznej powierzchni 637,8 tys. m². Przeciętne mieszkanie w Kraśniku ma powierzchnię 56,4 m², co jest wskaźnikiem nieco korzystniejszym niż przeciętny w miastach województwa lubelskiego (54,4m²). Jednakże zagęszczenie mieszkań jest w Kraśniku nieco większe od przeciętnego w miastach - na 1 mieszkanie przypada 3,25 osoby (w miastach 3,04 osoby), a na 1 osobę przypada 17,4m² powierzchni użytkowej (w miastach 18,6 m²).

Mieszkania kraśnickie są stosunkowo dobrze wyposażone w infrastrukturę techniczną. 34,4 tysięcy mieszkańców (czyli 91,0%) korzysta z wodociągu, 31,2 tysięcy (82,4%) - z kanalizacji, a aż 36,1 tysięcy (tj. 95,4%) ma dostęp do sieci gazowej.

2.5. Układ komunikacyjny

2.5.1. Układ zewnętrznych powiązań miasta.

Powiązania Kraśnika z obszarem województwa i kraju zapewniają drogi krajowe, wojewódzkie oraz powiązania kolejowe. Układ ten wspomagany jest siecią dróg gminnych.

• Układ zewnętrznych powiązań drogowych.

Drogi krajowe i wojewódzkie.

Miasto leży na ciągach głównych powiązań drogowych krajowych o znaczeniu międzyregionalnym i regionalnym.

Przez obszar miasta z północnego wschodu na południowy wschód ulicami Lubelską, Przemysławą, Janowską przechodzi droga międzyregionalna Nr 19 /Budzisko/ - Augustów - Białystok - Lublin - Kraśnik - Rzeszów. Droga ta zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23.01.1996 r. w sprawie ustalenia sieci autostrad i dróg ekspresowych została zaliczona do dróg ekspresowych z symbolem S 19 i będzie przystosowana do parametrów drogi II klasy technicznej. Jej całkowita długość w obszarze miasta wynosi 3650m; szerokość jezdni zróżnicowana 7,0-8,0m; szerokość w liniach rozgraniczających 11,5- 30,0m. Ruch przenoszony przez tę drogę w 1995 r. wynosił 6500 p.u./dobę (przy wylocie jej w kierunku Lublina), a struktura rodzajowa 68-18-3 (tzn. procentowy udział w ruchu pojazdów osobowych / ciężarowych /

autobusów). Na wylocie z Kraśnika w kierunku Janowa było 4500 p.u./ dobę, a struktura rodzajowa wynosiła 75-12-4.

Z północnego wschodu na południowy zachód przez centrum Starego Miasta ulicami Lubelską, Struga /Mostową/ Narutowicza, Kościuszki, Cegielnianą przechodzi druga droga międzyregionalna Nr 74 Kraśnik - Anapol - Kielce w IV klasie technicznej. Włączenie jej do drogi Nr 19 odbywa się także poprzez ulicę Janowską. Długość całej drogi w granicach miasta wynosi 4600m, a szerokości w liniach rozgraniczających są zmienne: od 15,0 do 40,0m, szerokości jezdni 7,0-10,0m. Obciążenie ruchem na drodze Nr 74 wynosiło w rejonie ulicy Lubelskiej 6500 p.u./dobę, na ulicy Cegielnianej 4300 p.u./dobę; struktura rodzajowa kształtowała się odpowiednio 68-18-3, 65-19-4.

Droga znr 833 Chodel - Urzędów - Kraśnik (województwa) wchodzi do miasta od strony północno-zachodniej i w stanie istniejącym jest drogą regionalną IV klasy technicznej. Przechodzi ulicą Urzędowską włączającą się do drogi Nr 19 poprzez ulicę Narutowicza i Janowską. Długość drogi w granicach miasta wynosi 8000m, szerokość w liniach rozgraniczających 20,0-40,0m, jezdni szerokości 7,0-9,0m. Wielkości ruchu przenoszone tym ciągiem drogowym to: 3300 p.u./dobę procentowy udział poszczególnych rodzajów pojazdów w ruchu 79-5-5.

Łączna długość dróg krajowych w obszarze miasta wynosi 16250 m.

Drogi wojewódzkie (od 01.01.1999 r. powiatowe)

Poza układem dróg krajowych powiązania Kraśnika z układem zewnętrznym województwa i przyległych obszarów zapewniają istniejące drogi powiatowe:

- Nr 22517 Kraśnik - Dzierzkowice w obszarze miasta ciąg tej drogi stanowią ulice: Oboźna i Suchyńska
- łącznej długości 2218 metra o średniej szerokości jezdni 6,3 metra i 11,8 metra w liniach rozgraniczających
- Nr 22520 Dzierzkowice - Kraśnik Fabryczny -/droga krajowa Nr 833/ przebiega ulicą Nadstawną długości 508 m., jezdni szerokości 6,0m., w liniach rozgraniczających 10,0m.
- Nr 22521 Dzierzkowice - Kraśnik Fabryczny -/droga krajowej Nr 833/ trasa przechodzi ulicą Krasieńskiego długości 2555 m; szerokość w liniach rozgraniczających 17 m, jezdni 7,25 m.
- Nr 22562 /droga krajowa Nr 833/ Kraśnik -Popkowice przebieg ulicą Budzyńską o długości 658m. szerokości jezdni 6,0 m, linii rozgraniczających 11,0 m.

Drogi te łączą Kraśnik ze wschodnimi terenami województwa.

- Nr 22588 droga w kierunku Trzydnika - stanowią ją ulice Podleska i Strażacka o łącznej dł. 1333 m, w liniach rozgraniczających w granicach 13 m, jezdni 6,5 m.
- Nr 22613 droga na Rzeczycę długości 507 m - jej przebieg w obszarze miasta to ulica Rzeczycka szerokości w liniach rozgraniczających 12,0m, jezdni 6,0m.

Dwie ostatnie drogi wiążą miasto z terenami południowymi i sąsiednim województwem tarnobrzeskim. Powiązanie Kraśnika z zachodnią częścią województwa lubelskiego i gminą Szastarką w województwie tarnobrzeskim odbywa się poprzez układ dróg wojewódzkich Nr 22590, 22591, 22592 włączających się do drogi krajowej Nr 19 już poza obszarem miasta. Łączna długość dróg powiatowych przelotowych na terenie miasta wynosi 7779 m. W obszarze miasta kierunki dróg powiatowych wzmocnione są ulicami zwanymi powiatowymi wewnętrznymi.

Wykaz w/w

Tabela Nr1

Nazwa ulicy woj. wewnętrzna	Długość w metrach	Szerokość jezdni w metrach	linia rozgraniczająca w metrach
Jagiellońska	2885	7,0	8,5
Koszarowa	420	6,5	18
Kwiatkowskiego	329	6,5	16
Mickiewicza	278	7,0	19,0
Niepodległości	2077	9,0	34,0
Sikorskiego	902	6,5	15,0
Chopina	420	7,5	15,0
Tysiąclecia	1000	7,5	22,0
część Janowskiej	600	9,25	16,0
Kolejowa	2350	7,5	17,0
Obwodowa	1950	6,0	10,0
Piłsudskiego	324	7,0	17,0
Widerlika	394	6,0	12,0
Zaklikowska	256	6,0	11,5

Drogi wewnętrzne wojewódzkie posiadają długość 14165 m.

Drugi gminne

Z ważniejszych ciągów dróg gminnych wchodzących w obszar miasta należy wymienić drogi:

- Nr 2244007 Kraśnik - Słodków: przedłużenie ulicy Widerlika - powiatowej wewnętrznej omówionej wyżej.
- Nr 2244003 Kraśnik - Mikulin: przedłużenie ulicy Głębokiej. •

Układ zewnętrznych powiązań kolejowych

W północno wschodniej części miasta stycznie do obszaru przechodzi pierwszorzędna dwutorowa linia kolejowa Lublin - Przeworsk ze zlokalizowanym przy ulicy Kolejowej dworcem. W obszarze występuje tylko jeden przejazd (skrzyżowanie niestrzeżone w kategorii D z ulicą Zakrzowiecką). Ulica nie posiada dalszej kontynuacji po przekroczeniu torów, poza ciągiem drogi gruntowej. Długość linii kolejowej wynosi 1,017 km.

W ciągu doby przez stację kolejową Kraśnik przejeżdżają 23 pociągi pasażerskie w obie strony w tym jeden międzynarodowy i jeden pociąg ekspresowy. Na stacji Kraśnik przeciętnie sprzedawanych jest około 75 biletów kolejowych jednorazowych na dobę nie uwzględniając biletów miesięcznych. Liczba podróżnych nabywających kolejowe bilety miesięczne w Kraśniku wynosi średnio 860 osób.

Wielkość ruchu towarowego zamyka się dwoma pociągami na dobę, sporadyczne trzema, według rozkładu jazdy 11. Wielkość przewozów na stacji wynosi około 580 ton.

Poza głównymi torami szlakowymi w obszarze miasta występują bocznicę kolejową zlokalizowaną głównie w obrębie terenów dworca oraz dwa tory bocznicowe w kierunku Fabryki Łożysk Tocznych krzyżujące się z ulicą Lubelską w jednym poziomie jako przejazd nie strzeżony w kategorii D. Długość budowlana bocznic wynosi 16,076 km i leży poza terenem wyłączeń PKP.

2.5.2 Układ wewnętrznych powiązań miejskich.

W stanie istniejącym część miasta położona po północnej stronie rzeki Wyżnicy (część nowego Kraśnika Lubelskiego) oparta jest na układzie zbliżonym do prostokątnego. Stara część miasta leżąca po stronie południowej posiada układ ulic zbliżony do promienisto- obwodowego ze zbiegającymi się w obszarze centrum kierunkami zewnętrznych powiązań dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Na kierunkach obwodnic z racji dużych spadków terenu istniejące ulice są nie przejezdne dla ruchu samochodowego, stąd ruch zewnętrzny także ciężarowy odbywa się przez Stare Miasto.

Ulice w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich i powiatowych w obszarze miasta pełnią potrójną funkcję:

- powiązań zewnętrznych,
- stanowią podstawowy układ miasta oraz obsługują bezpośrednio przyległy teren -pełnią funkcję lokalnego układu wewnętrznego. Będą to ulice :
 - w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich - Lubelska, Urzędowska, Mostowa, Struga, Narutowicza, Plac Wolności, Kościuszki, Cegielniana, Przemysłowa, Janowska

- w ciągach dróg powiatowych - Strażacka, Podleska, Oboźna, Suchyńska, Rzeczycka, Widerlika, Nadstawna, Krasieńskiego, Budzyńska.

Parametry w/w ulic zestawiono w tabeli Nr 2 poniżej. Dane dotyczą stanu na dzień 31.12.1997r.wg materiałów uzyskanych w Urzędzie Miasta Kraśniku oraz Rejonu Dróg Miejskich z siedzibą w Kraśniku uzupełnione danymi zebranymi w terenie oraz na podstawie map geodezyjnych w skali 1:1000 i 1:500.

Tabela Nr 2

ZESTAWIENIE PARAMETRÓW ULIC W CIĄGACH DRÓG POWIATOWYCH I ICH WYPOSAŻENIE

LP	Ulica	Funkcja ulicy Nr ew. drogi	Dł. ulic (m)	Szerokość ulicy		Pow. ulicy (m ²)	Parkingi place o nawierzchni bitumicznej (m ²)	Naw. gruntowa naturalna (m)	Naw. brukowa (m)	Naw. brukowa (m ²)	Naw. powierz. utrwalona (m)	Naw. powierz. utrwalona (m ²)	Naw. bitumiczna (m)	Naw. bitumiczna (m ²)	Chodniki o naw. bitumicznej (m)	ch ni o na bi m ne m
				w jezdni/ w liniach rozgranicz. (m)												
1	Budzyńska	województwa 22562	658	11,0	6,0	7238		1615	658	3948						
2	Jagiellońska	województwa	2885	8,5	7,0	24523						1270	8890			
3	Janowska	województwa	600	16,0	9,25	9600						600	5550			
4	Kolejowa	województwa	2350	17,0	7,5	39950	475					2350	17625			
	Koszarowa	województwa	420	18,0	6,5	7560	755					420	2730	391	9	
6	Kraśnińskiego	województwa 22521	2555	17,0	7,25	43435						2555	19651			
7	Kwiatkowskiego	województwa	329	16,0	6,5	5264						329	2138			
8	Lubelska	województwa 22517	326	15,0	7,0	4890						326	2282			
9	Mickiewicza	województwa	278	19,0	7,0	5282	522				278	1946				
10	Nadstawna	województwa 22520	509	10,0	6,0	5080						508	3048			

11	Niepodległości	województwa	2077	34,0	9,0	70618	84					2077	18693	575	1	
12	Oboźna	województwa 22517	1258	12,5	6,5	15725	250				1258	8177		115		
13	Obwodowa	województwa	1950	10,0	6,0	19500						1950	11700			
14	Piłsudskiego	województwa	324	17,0	7,0	5508					324	2268				
15	Podleska	województwa 22588	663	11,5	6,5	7625						663	4310			
16	Rzeczycka	województwa 22613	507	12,0	6,0	6084					507	3042				
17	Sikorskiego	województwa	902	15,0	6,5	13530	28				902	5863				
18	Słowackiego	województwa 22521	1150	20,0	9,5	23000	144				1150	10925				
19	Strażacka	województwa 22588	370	15,0	6,5	5550	122					370	2405			
20	Suchyńska	województwa 22517	960	10,0	6,0	9600					960	5760				
21	Szopena	województwa	420	15,0	7,5	6300	155					420	3150			
22	Tysiąclecia	województwa	1000	22,0	7,5	22000	395					1000	7671			
23	Winderlika	województwa	394	12,0	6,0	4728						394	2364			
24	Zaklikowska	województwa	256	11,5	6,0	2944						256	1536			
	RAZEM		2314 0			36553 3	2930	1615	658	3948	5379	37981	15488	11374 3	1081	2

Cd. Tabela nr 2

obiekty mostowe					nośność nawierzchni		wyseпки	znaki drogowe		
rodzaj	sztuki	metry	przepusty sztuk	przepusty metrów	< 80	80	regulacyjne	ogółem	odblaskowe	malow
					1615	1270		16	10	2
			2	26		600		16	12	0
			1	15		2350	150	30	8	12
						420		12	1	11
						2555	112	52	22	27
						329	32	10	0	9
M. KL.	1 1	16,5 23,4				326		21	15	2
					278			14	4	10
						808		1	1	0
						2077		57	4	50
					1258			15	12	2
						1950	56	5	2	2
					324		100	14	9	5
				7,5		663		2	0	2
					507			11	5	3
					902			24	5	19
					1150		477	30	12	18
				9,5				10	7	3
					960			2	0	0
								17	3	14
							56	25	4	20
							69	8	7	0
			1	8,5				5	3	2
M.	1	16,5	6	66,5	7652	15488	1052	403	147	218
K	1	23,4								
Ł										

Tabela nie obejmuje parametrów technicznych dróg krajowych, które to parametry są objęte tajemnicą służbową, zgodnie z informacją uzyskaną w DODP Lublin Zarządzie Dróg w Kraśniku. Poza ciągami dróg krajowych i wojewódzkich podstawowy układ miasta tworzą ponadto ulice wojewódzkie, miejskie oraz lokalna ul. Graniczna zrealizowana na długości 1211,0 m o parametrach: jezdnia 11,0 m; linie rozgraniczające 27,0m. W planie zagospodarowania przestrzennego miasta przewidziana jest w kategorii ulicy zbiorczej. Pozostałe ulice to ulice układu obsługującego w parametrach ulic lokalnych, miejskich, dojazdowych oraz pieszo-jezdnych i pieszych.

Łączna długość ulic w ciągach dróg wojewódzkich wynosi 23140 m., powierzchnia tych ulic 365533 m², czyli 36,5 ha. Parkingi i place o nawierzchni bitumicznej zlokalizowane przy tych ulicach wynoszą 2930 m² powierzchni. Długość ulic tej funkcji - nie urządzonych - gruntowych naturalnych wynosi 1615 m, o nawierzchni brukowcowej - 658 m, o nawierzchni powierzchniowo utrwalonej - 5379 m, bitumicznej - 15488 m. Chodniki zlokalizowane przy ulicach w ciągach dróg wojewódzkich posiadają długość 22930 m, w tym: o nawierzchni bitumicznej 1081 m, z płyt betonowych 19389 m, o innej nawierzchni 2460 m. Pasy zieleni usytuowane w chodnikach mają ogólną długość 17864 m i średnią szerokość około 5 m. Obiektów mostowych na w/w ulicach jest sztuk 1+1 o długości 16,5 + 23,4 m.; przepusty - sztuk 6 długości 66,5 m. Liczba punktów świetlnych na drogach wojewódzkich wynosi 504. Wykaz ulic lokalnych i ich parametry zestawiono w tabeli nr 3

WYKAZ ULIC LOKALNYCH MIEJSKICH Z ICH PARAMETRAMI TECHNICZNYMI

Tabela Nr 3.

LP	Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość jezdni	Szerokość jezdni	Szerokość linii roz.	Nawierzchnia			Miejsca post.
						bitum.	grunt.	z kostki	
1	2204100	Aleja Młodości	1123	7,0	18,5	1123			
2	2204101	Armii Krajowej	908	66-6,0 842-9,0	18,0	338	570		
3	2204102	Żwirki i Wigury	215	2*4,0	22,0	215			
4	2204103	Asnyka	486	10,0	10,0				
5	2204104	Bagno	64	5,0	10,0	64			50
6	2204105	Balladyny	227	10,0	24,0	227			222
7	2204106	Batalionów Chłopskich	556	3,0	5,0		556		
8	2204107	Bojanowska	686	3,0	5,0	75	611		
9	2204108	Bożnicza	105	5,0	9,0	57		48	
10	2204109	Bracka	86	2,2	3,0	40	46		
11	2204110	Ceramiczna	282	5,0	10,0	282			50
12	2204111	Chłodna	816	3,5	5,5	300	516		
13	2204112	Cicha	253	5,5	10,0	253			
14	2204113	Cmentarna	108	3,0	9,5	108			
15	2204114	Dąbrowskiej	250	3,5	6,5		210		
16	2204115	Dębowa	151	5,5	10,0	151			
17	2204116	Długa	873	6,0	7,0	200	673		
18	2204117	Dojazd do działek os. Suchyń	380	3,5	8,5		380		377
19	2204118	Dojazd do oczyszczalni ścieków	115	4,0	10,0	115			

20	2204119	Dojazd do PSS	159	5,4	6,0	159			
21	2204120	Dolna	175	4,0	4,0		175		
22	2204121	Dygasińskiego	135	3,5	6,0	135			
23	2204122	Energetyczna	740	6,0	15,0	740			
24	2204123	Festiwalowa	125	7,0	12,0	125			1350
25	2204124	Filaretów	311	5,5	12,0				
26	2204125	Galczyńskiego	522	6,0	12,0	522			
27	2204126	Graniczna	3463	1211*1 1,0 2252*3, 5	1211*2 7,0 2252*9, 0	1211	2252		
28	2204127	Grodzka	172	5,0	10,5	172			
29	2204128	Grunwaldzka	234	6,0	18,0	234			
30	2204129	Harcerska	75	3,2	11,0	75			41
31	2204130	Jasna	209	8,0	16,7		209		
32	2204131	Kasztanowa	81	6,0	10,0	81			
33	2204132	Klasztorna	99	5,3	12,0	99			
34	2204133	Kołatąja	106	3,5	6,0	106			
35	2204134	Komisji Edukacji Narodowej	247	6,0	12,0	177		70	54
36	2204135	Komunalna	157	6,0	14,0	157			
37	2204136	Konopnickiej	546	10,0	245*30, 0 324*19, 0	546			
38	2204137	Kopernika	155	4,5	12,5			155	
39	1104138	Krakowska	172	4,6	8,5	144			
40	2204139	Krańcowa	150	4,0	5,0		150		
41	2204140	Krasickiego	115	4,0	17,0			115	
42	2204141	Kraszewskiego	280	10,0	10,0		280		
43	2204142	Krzywa	306	3,5	6,0		306		
44	2204143	Kwiatkowicka	1265	6,0	6,0		1145	120	
45	2204144	Kwiatkowskiego	107	3,5	12,0	107			36
46	2204145	Leśna	268	167*6 101*4	10,0	268			
47	2204146	H.Dekutowski go „Zapory”	126	9,0	23,0	126			67
48	2204147	Lipowa	606	9,0	9,0		606		
49	2204148	Wojska Polskiego	324	6,0	9,0	139		185	
50	2204149	Łącznik I ul.Szopena- Mieszkal	128	6,0	10,5	128			43
51	2204150	Łącznik II ul.Szopena- Mieszkal							

52	2204151	Łącznik III ul.Koszarowa- Reja	66	3,0	9,0	66			170
53	2204152	Łąkowa	122	2,5	2,8		122		
54	2204153	Łożyskowa	109	6,0	15,0	109			
55	2204154	3-go Maja	364	4,0	6,0		364		
56	2204155	Makuszyńskiego	262	7,0	35,0	262			
57	2204156	Mała	122	70*6 52*4,5	8,0	122			
58	2204157	Staszica	143	3,5	12,0	143			
59	2204158	Matejki	203	4,0	20,0	50		153	76
60	2204159	Mickiewicza	599	7,0	15,0	599			
61	2204160	Miedziana	180	5,5	10,0	180			
62	2204161	Mieszka I	402	5,5	12,0	402			253
63	2204162	Miła	87	3,0	3,0		87		
64	2204163	Mleczarska	256	4,5	8,5		256		
65	2204164	Młyńska	768	464*3,0 322*8,0	8,0	60	216	492	40
66	2204165	Nadstawna	260	10,0	10,0		260		
67	2204166	Nałkowskiej	200	5,0	10,0	200			114
68	2204167	Niecała	166	5,0	5,5	35	131		
69	2204168	Norwida	154	5,5	10,0	154			
70	2204169	Nowa	425	5,0	12,0		425		
71	2204170	Ogrodowa	268	5,0	8,5	108	160		
72	2204171	Okopowa	94	5,0	5,0		94		
73	2204172	Olejna	76	4,5	9,0	76			
74	2204173	Orzeszkowej	85	4,0	14,0	34		51	
75	2204174	Ostrowiecka	1225	4,0	11,0			1225	
76	2204175	Parkowa	180	3,0	5,0		180		
77	2204176	Piaskowa	871	6,0	17,0	416	355	100	485
78	2204177	Piastowska	394	6,5	10,5	394			
79	2204178	Plac Wolności	170	3,5 5,0 3,2	10,0	170			197
80	2204179	Podwalna	240	5,0	9,0	240			
81	2204180	Polna	133	5,5	10,0	133			
82	2204181	Konarskiego	114	3,5	6,0	114			
83	2204182	Powstańców Śląskich	230	6,0	10,0	150		80	
84	2204183	Północna	745	560*6,0 185*4,5	6,0 10,0	185		560	
85	2204184	Prusa	181	96*5,0 85*3,0	7,0	181			
86	2204185	Przechodnia	206	7,5	21,0	206			
87	2204186	Moniuszki	522	4,7	13,0	288		234	166
88	2204187	Pułaskiego	110	2,5	4,5		110		
89	2204188	Raławicka	140	6,0	25,0	140			193
90	2204189	Ratuszowa	48	2,5	2,5			48	
91	2204190	Reja	305	5,0	11,0	305			

92	2204191	Reymonta	560	6,0	12,0	262	298		
93	2204192	Różana	87	3,5	12,0	87			
94	2204193	Rybna	52	4,5	8,0			52	
95	2204194	Rycerska	167	3,5	8,0			167	
96	2204195	Sienkiewicza	1096	6,5	10,0	1096			
97	2204196	Skośna	86	3,0	3,0		86		
98	2204197	Spacerowa	144	6*2,0	4*10,0	83	61		
99	2204198	Spokojna	240	3,0	3,0		240		
10 0	2204199	Sportowa	76	6,0	15,0	76			
10 1	2204200	Stroma	274	3,0	3,0		274		1300
10 2	2204201	Szewska	750	210*4,0 540*3,0	7,5	120	540	90	
103	2204202	Szkolna	101	4,5	8,5	101			
10 4	2204203	Szpitalna	237	6,5	18,0	137			263
10 5	2204204	Śliska	263	5,0	5,0		165		
10 6	2204205	Świerkowa	933	5,0	7,0	933			
10 7	2204206	Tęczyńskich	45	5,5	15,5	45			208
108	2204207	Towarowa	550	209*7,0 341*5,0	15,0	209	341		
109	2204208	Tuwima	65	4,0	8,0			65	
110	2204209	Ułańska	70	6,0	9,0		70		
11 1	2204210	Wałowa	148	3,0	3,0		148		
112	2204211	Wąska	80	5,0	5,0		80		
113	2204212	Wesoła	153	6,0	14,5	153			
11 4	2204213	Wierzbowa	163	5,0	9,5	163			
11 5	2204214	Wojskowa	2088	5,0	7,0		2088		
116	2204215	Wyspiańskiego	333	7,0	17,0	333			
117	2204216	Wyszyńskiego	852	317*6,5 205*10, 5 330*5,0	522*20, 0 330*9,0	523	330		
118	2204217								

119	2204218	Zaklikowska	212	44*5,0 186*3,5	7,0	44	44		
120	2204219	Zakrzowiecka	1510	668*4,0 842*4,5	668*7,0 842*10,0	842	668		
121	2204220	Zawackiego „Zośki”	218	5,5	20,0	218			172
122	2204221	Zielona	220	5,5	10,0	220			
123	2204222	Styki	142	4,0	14,0	60		82	
124	2204223	Związku Inwalidów Wojennych	305	9,5	20,0	305			156
125	2204224	Zgoda	181	3,25	6,7	181			
126	2204225	Żeromskiego	487	9,0	9,0		487		
127	2204226	Żytnia	1025	3,0	9,5		785	240	
128	2204227	C. Pieszy Słowack.- Niepodl-Szpital	380		12,3				
129		Trasa W-Z	440	-	6,5				
130		Małachowskiego	425	5,0	10,0	425			
131		Zamkowa	244	-	5,5				
132		Dworaka	128	3,0	5,5	128			
133		Gmeinera	485	9,7	19,0	485			636
134		Pogodna	183	6,0	22,0	183			45

2.5.3. Zaplecze techniczne motoryzacji.

Liczbę zarejestrowanych pojazdów w obszarze miasta Kraśnika ~~oraz gminy~~ z rozbiciem na rodzaje zestawione poniżej, dotyczy to stanu na dzień 15.03.1998 rok. Dane uzyskano w Wojewódzkim Biurze Ewidencji Pojazdów w Lublinie.

	ogółem	sam. osobowe	autobusy	ciężarowe	ciągniki	motocykle
miasto Kraśnik	16074	11199	407	2111	787	902
gmina Kraśnik	2065	1324	3	131	326	191

• **Stacje paliw i obsługi**

Kraśnik posiada 4 publiczne stacje paliw:

- dwie przy ulicy Lubelskiej: w rejonie skrzyżowania z ulicą Przemysłową oraz z ulicą Kolejową. Ta ostatnia posiada własną bocznice kolejową oraz jest wyposażona w stację obsługi, myjnię i stację diagnostyki. Usługi te świadczone są przez CPN dla całego obszaru miasta oraz okolicznych terenów Bychawy, Bełzyc, Józefowa nad Wisłą, Wilkołaza itp.
 - w dzielnicy Kraśnika Fabrycznego przy Al. Niepodległości (wlot od ulicy Urzędowskiej)
 - przy ulicy Kopernika, rejon skrzyżowania z Urzędowską.
- Poza wymienionymi publicznymi stacjami paliw i obsługi, usługi tego typu świadczone są także w bazach transportu samochodowego:
- Państwowej Komunikacji Samochodowej w dzielnicy Fabrycznej przy ulicy M. Konopnickiej 27 (PKS dysponuje 8 stanowiskami naprawczymi, myjnią i 2 stanowiskami diagnostycznymi oraz stacją paliw z trzema dystrybutorami
 - podobnie Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne posiada wolne moce przerobowe i może wykonywać naprawy dla osób fizycznych i instytucji, posiada także stacje paliw wykorzystywane nie tylko dla potrzeb własnych przedsiębiorstwa.

W zakresie obsługi technicznej układu komunikacyjnego w obszarze miasta funkcjonuje Baza Obwodu Drogowego przy ul. Obwodowa 9, która swym zasięgiem obejmuje także Dzierzkowice, Urzędów, Zakrzówek, Wilkołaz i część Chodla.

Poza wyżej wymienionym obwodem utrzymaniem ulic miasta zajmuje się także Przedsiębiorstwo Drogowo Mostowe przy ulicy Kolejowej 6.

- przy usługach wzdłuż Urzędowskiej
- przy ul. Św. Faustyny
- przy ul. Piaskowej

Ilości miejsc parkingowych w obszarach osiedli mieszkaniowych zostały naniesione na planszy komunikacyjnej. Do miejsc postojowych zaliczane były nie tylko stanowiska na parkingach wydzielonych czy też postoje w zatokach przykrawężnikowych lecz także dojazdy do stacji trafo, placyki nawrotowe itp. Uwzględniono także parkingi nie urządzone. Szacunkowa liczba miejsc parkingowych urządzonych i nieurządzonych w obszarze miasta (łącznie z parkingami przy usługach i miejscach pracy itp.) wynosi około 2500 miejsc parkingowych. Na terenie Śródmieścia szacuje się ilość miejsc parkingowych na około 170. W wielorodzinnych osiedlach mieszkaniowych znajduje się około 1130 stanowisk.

Kompleksy garaży murowanych występują w dzielnicy Kraśnik Fabryczny w rejonie ulic Garażowej, Komunalnej, Kwiatkowskiego, Ostrowieckiej, Obwodowej, Łożyskowej, Raclawickiej, Szopena, Orzeszkowej, Krasickiego; mniejsze zespoły przy Kwiatkowskiego, Krasickiego, Sikorskiego, Al. Niepodległości, Dąbrowszczaków, Matejki. Zestawienie ilości garaży komunalnych podano niżej

LP	Kompleks garażowy	Ilość boksów ogółem
1	Komunalna	330
2	Garażowa	165
3	Kwiatkowskiego	212
4	Ostrowiecka	64
5	Obwodowa	131
6	Kwiatkowskiego (mały)	10
7	Sikorskiego	12
8	Krasickiego	18
9	Raclawicka	32
10	Al. Niepodległości	16
11	Łożyskowa	48
12	Dąbrowszczaków	8
13	Matejki	7
14	Orzeszkowej	26
15	Szopena	35

16	Solskiego	7
	Razem	1021
	Garaże blaszaki	
	Konopnickiej Garażwa	117
	Łącznie	1138

2.5.4. Transport publiczny

Przez obszar miasta Kraśnika przebiegają linie komunikacji publicznej. Ruch autobusowy komunikacji zamiejskiej odbywa się ulicami: Mostową, Narutowicza, Janowską, Obwodową, Lubelską, Struga, Kościuszki, Cegielnianą, Urzędowską, Al. Niepodległości, Mickiewicza, Krasińskiego, Obozną, Suchyńską, Nadstawną.

Przystanek dworcowy zlokalizowany jest w obszarze Kraśnika Starego przy ulicy Jagiellońskiej. Posiada osiem stanowisk odjazdowych i jedno przyjazdowe, ma do dyspozycji ponad 100 autobusów. Jednocześnie na dworcu przebywa max. 350 osób. Powierzchnia dworcowa wynosi 0,384 ha.

Baza zaplecza technicznego PKS mieści się przy ulicy Konopnickiej 27 i ma powierzchnię 4,569 ha. Zatrudnienie ogółem w całym przedsiębiorstwie wynosi 265 osób.

Usługi transportowe w ruchu pasażerskim świadczą przewoźnicy zarówno prywatni (głównie na linii wahadłowej Kraśnik-Lublin i kierunek powrotny) jak i Państwowa Komunikacja Samochodowa, która obsługuje zarówno powiązanie Lublin - Kraśnik jak i linie dalekobieżne oraz powiązania bliskie do przyległych gmin.

W ciągu dnia PKS odbywa 589 kursów na 38 liniach. Najwyższa częstotliwość występuje na kierunku Lublin-Kraśnik. Średnie napełnienie autobusów wynosi około 40%. PKS posiada ponad 100 autobusów. Liczba podróżnych przewożonych w ciągu miesiąca wynosi w granicach 450 tys. pasażerów.

Kraśnik posiada także Miejską Komunikację Publiczną, która świadczy usługi przewozowe zarówno w obszarze miasta ~~jak i w obszarze gminy~~. Posiada 21 jednostek autobusowych i zatrudnia ogółem 90 osób. Odległość pomiędzy najbardziej wysuniętymi końcami miasta wynosi około 16 km.

~~Pięć z spośród jedenastu linii MPK wychodzą swym zasięgiem na teren gminy: linia nr 3 przedłużeniem Janowskiej do Kwiatkowie linia nr 5 i 1 ulica Cegielniana linia nr 6 w kierunku Podlesia linia nr 11 ementarz w Kolonii Wyznianka Góry.~~ Liczba przewożonych podróżnych wynosi 230 tys./ na miesiąc. Średnie napełnienie autobusów 64%; średnia prędkość jazdy wynosi 29,5 km / h. Miasto posiada 103 km ulic pokrytych komunikacją miejską, w gminie jest ich 78 km.

2.6. Systemy infrastruktury technicznej

2.6.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto Kraśnik zaopatrywane jest w wodę z trzech komunalnych ujęć wody eksploatowanych przez Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Kraśniku. Są to ujęcia:

- „Zwirki i Wigury” w Dzielnicy Fabrycznej (pozwolenie wodnoprawne decyzja z dnia 15.07.1996r. znak OS.II.6210/194/96),
- „Głęboka” w Dzielnicy Starej (pozwolenie wodnoprawne decyzja z dnia 17.02.1998r. znak OS.II.6210/66/98),
- „3-go Maja” w osiedlu Kolejowym (pozwolenie wodnoprawne decyzja z dnia 10.08.1993r. znak OS-II-6210/206/93).

Ponadto na terenie Kraśnika eksploatowane jest przez FŁT-Kraśnik S.A. jedno ujęcie wód podziemnych (pozwolenie wodnoprawne decyzja z dnia 05.10.2005r. znak ŚiR-III-6811/228-1/05). Wszystkie ujęcia wód podziemnych posiadają ustanowione strefy ochrony bezpośredniej oraz pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej. Ujęcia wód podziemnych znajdujące się w Dzielnicy Fabrycznej tj. ujęcie FŁT-Kraśnik S.A. i ujęcie komunalne „Zwirki i Wigury” posiadają wspólną zewnętrzną strefę ochrony pośredniej wyznaczoną 25-letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej. Pozostałe ujęcia wody podziemnej posiadają odrębne własne strefy ochronne.

~~Podstawową rolę w zaopatrzeniu w wodę miasta Kraśnika spełnia komunalny system wodociągowy, który obsługuje aktualnie około 92 % ogólnej liczby mieszkańców. Wodociąg ten posiada dwa odrębne układy~~

sieciowe zabezpieczające obsługę Dzielnicy Fabrycznej i Dzielnicy Lubelskiej. Wodociąg komunalny w Dzielnicy Lubelskiej zasilany jest z ujęcia i stacji wodociągowej „Lubelska” zlokalizowanej przy ul. Głębokiej. Ujęcie to posiada sześć studni wierconych a zasoby eksploatacyjne zatwierdzone w kategorii „B” wynoszą 620³, przy depresji s=18 m (decyzja Prezesa CUG z dnia 6-06-1971 r, znak KNH013/3424/B/72). Woda ze studni doprowadzana jest dwoma oddzielnymi przewodami o średnicach ϕ 400 mm i ϕ 250 mm do dwóch połączonych ze sobą zbiorników wyrównawczych o pojemnościach każdy po 1000 m³. Woda ze zbiorników grawitacyjnie rozprowadzana jest siecią wodociągową bezpośrednio do odbiorców. Główne ciągi sieci magistralnej wychodzące ze stacji wodociągowej posiadają średnicę 2 x ϕ 400mm. Omawiane ujęcie zaopatruje w wodę Dzielnice Lubelską, wsie Splawy, Pasięka oraz część Dzielnicy Fabrycznej. Stacja wodociągowa oddana została do eksploatacji w roku 1985. Aktualny średni godzinowy pobór wody z całego ujęcia wynosi 260 m³/h. Przewiduje się że w perspektywie pobór ten nie przekroczy wielkości 360 m³/h. Aktualne pozwolenie wodnoprawne na pobór wód z tego ujęcia w ilości 360 m³/h ważne jest do końca roku 2000 (decyzja Urzędu wojewódzkiego w Lublinie z dnia 1992-03-06 znak OS.II.6210/38/1407/92).

Istniejąca dzielnica przemysłowo-składowa zlokalizowana w północno-wschodniej części miasta zasilana jest w wodę z indywidualnych ujęć zlokalizowanych na terenach poszczególnych zakładów. Z indywidualnego ujęcia i własnej hydroforni zaopatrywane jest także w wodę osiedle „Kolejowa”. Urządzenia te podobnie jak wodociąg komunalny eksploatuje Kraśnickie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Zasoby studni podstawowej tego ujęcia wynoszą 48,5 m³/godz., natomiast studni awaryjnej 48 m³/godz. Średni pobór wody z tego ujęcia wynosi 115 m³/d. Dzielnica fabryczna zaopatrywana jest w wodę z odrębnego komunalnego układu sieci wodociągowej zasilanego z ujęcia i stacji wodociągowej, które usytuowane są przy ul. Żwirki i Wigury. Ujęcie to składa się z ośmiu studni głębinowych. Wydajność eksploatacyjna tego ujęcia wynosi 500 m³/godz. Średni dobowy pobór wody z tego ujęcia wynosi 3200 m³/d. Natomiast pobór maksymalnie dobowy wynosi 4000 m³/d. Woda ze studni doprowadzana jest trzema oddzielnymi przewodami o średnicach ϕ 200 mm do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 2x500 m³ usytuowanych na terenie stacji wodociągowej. Główne ciągi sieci przesyłowej wychodzącej ze stacji posiadają średnicę ϕ 200 mm i ϕ 300 mm.

Z odrębnych własnych ujęć zaopatrywane są w wodę dwa główne zakłady przemysłowe t.j. Fabryka Łożysk Tocznych oraz Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska. FŁT posiada ujęcie wód podziemnych o wydajności 675 m³/godz. Aktualny średnio-dobowy pobór wody z tego ujęcia wynosi 2313 m³/d. i stanowi 14 % wydajności ujęcia. Pobór wody przez OSM z własnego ujęcia wynosi aktualnie 175 m³/d. Dla ujęć tych zakładów oraz ujęć komunalnych ustanowione zostały strefy ochrony sanitarnej spełniające wymogi rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody (Dz.U.Nr 116, poz. 504).

Na terenie miasta Kraśnika oprócz FŁT i OSM z ujęć własnych zaopatrywane są w wodę następujące zakłady:

- Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe przy ul. Kolejowej 6
- Rejonowa Spółdzielnia Samopomoc Chłopska przy ul. Kolejowej 12
- Zakład Transportu i Spedycji Lasów Państwowych przy ul. Janowskiej 139
- Kraśnickie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp z o.o. przy ul. Obwodowej 5
- Lubelskie Zakłady Drobiarskie S.A. Lubdrob - Hurtownia Drobiu przy ul. Obwodowej 15
- Lubelskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego S.A. przy ul. Chmielnej 10

Łączna długość komunalnej sieci wodociągowej na terenie miasta wynosi aktualnie około 162 km. Około 50 % tej sieci wykonana jest z rur azbestocementowych. Ogólna ilość przyłączy wodociągowych wynosi 2546 szt.

Zestawienie struktury poboru wody na poszczególne cele z wodociągu komunalnego i wskaźników jednostkowych zużycia wody na w/w cele

Lp.	Pobór wody na cele	Pobór średni [m ³ /d]	Wskaźnik jednostkowy [dm ³ /M.d]	Udział %
1.	Bytowo gosp. mieszk.	3500	92,7	46
2.	Produkcyjne	250	6,6	3
3.	Pozostałe	3865	102,3	51
4.	Razem:	7615	201,6	100

Zestawienie struktury ogólnego poboru wody w mieście na poszczególne cele i wskaźników jednostkowych zużycia wody na te cele

Tab. 2.

Lp.	Pobór wody na cele	Pobór średni [m ³ / d]	Wskaźnik jednostkowy [dm ³ / M.d]	Udział %
1.	Bytowo gosp. mieszk.	3500	92,7	34
2.	Produkcyjne	1676	44,3	16
3.	Pozostałe	5125	135,7	50
4.	Razem:	10301	272,7	100

Zestawienie wydajności ujęć i poboru wody z ujęć eksploatowanych na obszarze miasta

Tab. 3.

Wyszczególnienie	Roczny pobór wody [m ³]	Pobór średni dobowy [m ³]	Wydajność ujęć [m ³ / d]	Stopień wykorzyst. [%]
Ujęcia komunalne	2779475	7615	21804	35
Ujęcia zakładowe	980537	2686	16573	16
Razem:	3760012	10301	38377	27

2.6.2. Kanalizacja sanitarna

Miasto Kraśnik posiada rozdzielczy system kanalizacji z odrębnymi układami sieciowymi dla odprowadzania ścieków sanitarnych i ścieków deszczowych. Miejski system kanalizacji sanitarnej obejmuje dwa oddzielne układy sieciowe obsługujące Dzielnicę Fabryczną i Dzielnicę Lubelską, które odprowadzają ścieki sanitarne na istniejącą komunalną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w dolinie rzeki Wyźnicy, w południowo-wschodniej części Dzielnicy Fabrycznej. Z miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej korzysta około 82 % ogółu mieszkańców. Całkowita długość rozdzielczej sieci kanalizacji sanitarnej w mieście na koniec roku 1996 wynosiła około 51 km. Aktualna długość tej sieci wynosi około 69-73 km. Dzielnica Fabryczna objęta jest prawie w całości zasięgiem obsługi miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej. Poza zasięgiem tej sieci znajdują się niewielkie fragmenty rozproszonej zabudowy zagrodowej w południowej i zachodniej części tej dzielnicy. Główne ciągi przesyłowe o średnicach ϕ 400 - 800 mm odprowadzają ścieki z tej części miasta do mechaniczno- biologicznej oczyszczalni ścieków o przepustowości około 23500 m³ / d. ~~Zę względu na niezadawalający stan techniczny obiekt ten przewidywany jest w najbliższym czasie do modernizacji. Po modernizacji w pierwszym etapie oczyszczalnia posiadała będzie przepustowość 23500 m³ / d. Natomiast przepustowość oczyszczalni w drugim etapie osiągnie poziom 37100 m³ / d. Aktualnie do oczyszczalni tej odprowadzanych jest ok. 6500 m³ / d ścieków sanitarnych, w tym także ścieki sanitarne z zakładu FLT.~~ W skład obiektu wchodzi następujące urządzenia technologiczne:

- krata, dwukomorowy piaskownik, przepompownia ścieków, komora wstępnego napowietrzania, osadnik wstępny poziomy, stacja koagulacji, komora napowietrzania z osadem czynnym, osadnik wtórny Dorra, jedna laguna osadowa, przepompownia wód drenazowych. Oczyszczalnia ta przekazana została do rozruchu w grudniu 1992 r. Zasięg strefy uciążliwości dla realizowanej oczyszczalni ustalono w projekcie na 300 m, natomiast zasięg strefy uciążliwości dla pól załadunku osadu ustalono na 100 m. Dzielnica Lubelska posiada mniej zaawansowany w rozwoju układ kanalizacji sanitarnej. W znacznej części miasta ścieki sanitarne są jeszcze odprowadzane do lokalnych zbiorników bezodpływowych. Nieliczne kanały odprowadzają ścieki oczyszczone mechanicznie bezpośrednio do rzeki Wyźnicy. Główny układ miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej obsługującej tą część miasta opiera się na kolektorze o średnicy ϕ 400 - 600 mm przebiegającym wzdłuż ul. Jagiellońskiej do miejskiej oczyszczalni ścieków. Do kolektora tego podłączone są sieci obsługujące znaczną część istniejącej starej zabudowy mieszkaniowej, nowe osiedla mieszkaniowe zrealizowane w ostatnim czasie po północnej stronie ul. Szymańskiego oraz niektóre zakłady przemysłowe zlokalizowane przy ulicach Lubelskiej i Szymańskiego.

Zakład Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej zlokalizowany przy ul. Janowskiej posiada własną oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną o przepustowości wynoszącej 600 m³/d, której technologia oparta jest na osadzie czynnym, z jego tlenową stabilizacją. Średnia ilość ścieków odprowadzanych do wód rzeki Wyżnicy w sezonie wynosi ok. 300 m³ / d (poza sezonem ok. 200 m / d). Skuteczność oczyszczania wynosi około 95 %. Obiekt ten posiada następujące urządzenia technologiczne:

- krata płaska, piaskownik, zbiornik wstępnego napowietrzania, rów biologiczny z siedmioma szczytkami napowietrzającymi, osadnik wtórny, zbiornik regeneracji i stabilizacji osadu. Stan techniczno-eksploatacyjny powyższych urządzeń ocenia się jako zadawalający.

Największym zakładem przemysłowym prowadzącym własną gospodarkę ściekową jest Fabryka Łożysk Tocznych. W zakładzie tym występują następujące rodzaje ścieków:

- ścieki przemysłowe (popłuczne kwaśne, alkaliczne, chromowe, chłodziwa alkaliczne, itp.)
- ścieki sanitarne,
- ścieki deszczowe.

W celu utylizacji ścieki przemysłowe kierowane są na urządzenia mechaniczno-chemicznej oczyszczalni o przepustowości 9100 m / d . Sprawność w zakresie strącania związków chemicznych wynosi ponad 95 %. Ścieki sanitarne z terenu tego zakładu od roku 1993 odprowadzane są na mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię komunalną. Ścieki deszczowe z terenu zakładu podczyszczane są w zespole osadników ziemnych a następnie wspólnie z oczyszczonymi ściekami przemysłowymi odprowadzane są początkowo kolektorem podziemnym a dalej rowem otwartym do rzeki Wyżnicy. Aktualnie średnia dobowa ilość oczyszczonych ścieków przemysłowych wynosi około 4000 m³ / d.

W skład oczyszczalni mechaniczno-chemicznej wchodzi następujące urządzenia technologiczne:

- krata, piaskownik, 2 zbiorniki reakcji ścieków chromowych, 3 zbiorniki uśredniające z mieszadłami i odolejącami, komora szybkiego mieszania, 2 osadniki radialne, wirówki do odwadniania osadu.

Zestawienie ilości ścieków sanitarnych i przemysłowych odprowadzanych na istniejące oczyszczalnie ścieków

Tab. 4.

Lp.	Oczyszczalnia	Średnia ilość odprow. ścieków [m ³ / d]	Przepustowość oczyszczalni [m ³ / d]	Rezerwa przepust [%]
1.	Oczyszcz. komunalna	6500	23500	72
2.	Oczyszcz. WSK	4000	9100	56
3.	Oczyszcz. OSM	300	600	50
	Razem:	10800	33200	67

2.6.3. Kanalizacja deszczowa

W mieście występują nieliczne lokalne układy kanalizacji deszczowej odwadniające niektóre ulice lub fragmenty ulic. W Dzielnicy Fabrycznej rozwinięty układ kanalizacji deszczowej występuje głównie na obszarze zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Odbiornikiem wód opadowych z tych sieci jest rów melioracyjny na północ od miasta. Zabudowa jednorodzinna jest przeważnie odwadniana powierzchniowo do gruntu.

W Dzielnicy Lubelskiej rozwój kanalizacji deszczowej jest mniej zaawansowany. Wody opadowe odprowadzane są siecią kanalizacji deszczowej z obszaru dzielnicy mieszkaniowej Zarzecze, oraz z kilku ulic Starego Miasta bezpośrednio do rzeki Wyżnicy. Żaden z tych kanałów nie posiada urządzeń podczyszczających.

2.6.4. System ciepłowniczy

Miejska sieć ciepłownicza zasilana jest przez dwa centralne źródła ciepła, którymi są:

- elektrociepłownia EC-FŁT o mocy 171 MW zlokalizowana na terenie FŁT
- Kotłownia Rejonowa o mocy 29 MW zlokalizowana w dzielnicy przemysłowej przy ul. Obwodowej.

Każde z tych źródeł zasilają oddzielny układ sieci ciepłowniczej. Sieć ciepłownicza zasilana z EC- FŁT obsługuje Dzielnicę Fabryczną. Natomiast Dzielnicę Lubelską obsługuje sieć zasilana z Kotłowni Rejonowej.

Długość sieci ciepłowniczej na obszarze miasta wynosi aktualnie około 22 km. Obliczeniowy pobór energii cieplnej przez odbiorców zasilanych z tej sieci wynosi 71,56 MW. Sieci ciepłownicze w Dz. Lubelskiej będące na stanie KPEC w większości budowane były w drugiej połowie lat 70-tych, z wyjątkiem sieci dosyłowej do osiedla Piaski oraz odcinka w ul. Lubelskiej od Sądu Rejonowego do ul. Urzędowskiej. Stan sieci z lat 70-tych jest nie zadowalający ze względu na niedostateczną termoizolacyjność. Natomiast stan techniczny przewodów jest dobry. Ewentualna wymiana tych sieci na preizolowane może być brana pod uwagę po roku 2000.

W Dz. Fabrycznej sieć ciepłownicza w większości budowana była w latach 50-tych oraz w latach 80-tych. Sieć z lat 50-tych posiada stan zadowalający poza izolacyjnością. Aktualnie sprawą najpilniejszą jest wymiana sieci niskoparametrowej, którą dosyłana jest energia cieplna z wymiennikowni grupowej przy ul. Sikorskiego 22.

Oprócz sieci ciepłowniczej na obszarze miasta funkcjonują lokalne kotłownie. Aktualnie kotłowni tych jest 48 szt.

Zestawienie mocy cieplnej i aktualnego obliczeniowego poboru ciepła z poszczególnych grup źródeł ciepła przedstawia się następująco:

Rodzaj źródła ciepła	Ilość	Nominalna moc źródła ciepła [kW]	Obliczeniowa moc źródła ciepła [kW]	Rezerwa mocy źródła ciepła [kW]	Udział [%]
Kotłownie gazowe	30	5396	4705	691	3,0
Kotłownie olejowe	2	234	222	12	0,2
Kotłownie węglowe	16	9848	8597	1251	5,5
Razem:	48	15478	13524	1954	8,7
Ciepłownia Rejonowa	1	29000	23560	5440	15,0
Elektro - ciepłownia	1	171000	119700	51300	76,3
Ogółem:	50	215478	156784	58694	100,0

W powyższym zestawieniu uwzględniona została moc cieplna trzech kotłowni parowych (Szpitala Rejonowego, Szpitala Miejskiego oraz masarni), których łączna moc cieplna wynosi 1707 kW.

Rezerwa mocy cieplnej dwóch podstawowych źródeł miejskiego systemu ciepłowniczego (Ciepłowni Rejonowej i EC FLT) szacowana jest aktualnie na około 56740 kW, co stanowi około 28 % wartości ich łącznej mocy dyspozycyjnej.

Obliczeniowa wielkość zapotrzebowania ciepła pokrywana przez lokalne kotłownie węglowe wynosi aktualnie 8597 kW i stanowi około 6 % łącznego zapotrzebowania ciepła pokrywanego przez wykazane powyżej źródła ciepła.

2.6.5. Zaopatrzenie w gaz

Przez zachodnią i południową część miasta przebiega istniejący magistralny gazociąg wysokopięny systemu krajowego o średnicy DN 700, relacji Jarosław - Puławy. Gazociąg ten zasila trzy stacje redukcyjno-pomiarowe SRP I-go stopnia zlokalizowane:

- w Dzielnicy Lubelskiej przy ul. Jagiellońskiej 71
- w Dzielnicy Fabrycznej przy ul. Krasieńskiego
- w miejscowości Sławy gmina Kraśnik

Parametry techniczno-eksploatacyjne tych źródeł przedstawiają się następująco:

Stacja redukcyjna przy ul. Jagiellońskiej posiada przepustowość $Q_h = 6000 \text{ Nm}^3/\text{h}$.

Roczne zużycie gazu z tej stacji w roku 1997 wyniosło około 5862 tys. Nm^3 .

Stacja redukcyjna przy ul. Krasieńskiego posiada przepustowość $Q_h = 6000 \text{ Nm}^3/\text{h}$.

Roczne zużycie gazu w 1997 r. wyniosło około 4810 tys. Nm^3 .

Stacja redukcyjna w Sławach posiada przepustowość $Q_h = 1600 \text{ Nm}^3/\text{h}$.

Roczne zużycie gazu w 1997 r. wyniosło 732 tys. Nm^3 .

Miejska sieć gazownicza rozwiązana została w układzie dwustopniowym jako średnioprężna i niskoprężna. Źródłami zasilania dla sieci średnioprężnej są stacje redukcyjne SRP I-go stopnia omówione powyżej. Sieci niskoprężne obsługujące głównie zabudowę mieszkaniową wielorodzinną zasilane są z dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych SRP II-go stopnia zlokalizowanych przy ulicach Wyszyńskiego i Piaskowej.

Stacja usytuowana przy ul. Wyszyńskiego posiada przepustowość $Q_h = 650 \text{ Nm}^3/\text{h}$.

Taką samą przepustowość posiada stacja usytuowana przy ul. Piaskowej.

System gazowniczy miasta obejmuje 84,83 km sieci rozdzielczej średniego ciśnienia oraz 3,66 km sieci rozdzielczej niskiego ciśnienia. Ogólny stan techniczny sieci gazowej w mieście oceniany jest przez użytkownika jako dobry.

Ogólna liczba odbiorców gazu wynosi -11114 w tym:

- odbiorców w gospodarstwach domowych -10920
- w zakładach -1
- pozostałych -193

Miejska sieć gazowa obsługuje aktualnie około 95 % ogólnej liczby mieszkańców miasta.

Wyszczególnienie źródeł	Roczny pobór gazu [tys. Nm^3/r]	Max. godzinowy pobór gazu [Nm^3/h]	Nominalna wydajność stacji [Nm^3/h]	Rezerwa przepustowości [%]
SRP-1 ul. Jagiellońska	5862	2500	6000	58
SRP-2 ul. Krasieńskiego	4810	2100	6000	65
SRP-3 Sławy	732	310	1600	80
Razem:	11404	4910	13600	64

Wskaźniki jednostkowe ogólnego zużycia gazu w mieście w przeliczeniu na jednego mieszkańca są aktualnie następujące:

$$W_r = 302 \text{ Nm}^3/\text{r.M}$$

$$W_h = 0,13 \text{ Nm}^3/\text{h.M}$$

2.6.6. Gospodarka odpadami

Miasto Kraśnik posiada zorganizowany system zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych. Centralne składowisko odpadów znajduje się na terenie gminy Kraśnik w bezpośrednim sąsiedztwie północnej granicy miasta (m. Wilcze Doły). Powierzchnia składowiska odpadów komunalnych wynosi 5,91 ha a jego pojemność wynosi 1300000 m^3 . Wydzielona niecka pod składowisko przemysłowe posiada powierzchnię 0,3 ha i pojemność 12000 m^3 . Na centralnym składowisku deponowane są stałe odpady komunalne z miasta oraz płynne odpady przemysłowe z FŁT. Składowisko oddane zostało do eksploatacji w roku 1979. Zakończenie eksploatacji tego składowiska planowane jest w roku 2000. Aktualnie w bezpośrednim sąsiedztwie tego składowiska przygotowywana jest realizacja nowego składowiska odpadów komunalno-przemysłowych, które zabezpieczy dla miasta odbiór odpadów w okresie perspektywicznym.

2.6.7. Elektroenergetyka

■ Sieci zasilające 110 kV

Na terenie Kraśnika nie ma zlokalizowanych elektrowni ani elektrociepłowni.

Jako źródło energii elektrycznej dla miasta wykorzystywana jest stacja transformatorowa 110/30/15kV Budzyń.

Stacja może być zasilana napięciem 110 kV z trzech stron tzn. : od strony Zaklikowa (Stalowa Wola) od strony Opola (Puławy) oraz od strony Bychawy (Abramowice) . Na podstawie tego układu sieci 110 kV można stwierdzić , że trzy zasilacze dla stacji Budzyń stanowią pewne i niezawodne zasilanie napięciem 110 kV . Istniejący układ zasilania w ciągu najbliższych lat może ulec pewnym zmianom na skutek budowy nowych GPZ (w Kraśniku) i wpięcie ich w istniejące linie 110 kV . Zmiany te nie pogorszą pewności zasilania dla stacji Budzyń jak też każdego nowego GPZ wpinanego w istniejące linie . Każdy z nowych GPZ będzie miał co najmniej dwustronne zasilanie .

■ ***Źródła zasilania energią elektryczną***

Stacja transformatorowa 110/15 kV w Budzynie wyposażona jest w dwa transformatory 110/30/15 kV o mocach 32 MVA. Z tej stacji zasilone są dwie linie 110 kV zasilające Kraśnicką Fabrykę Łożysk Toczyńskich. Napięciem 30 kV zasilane są dwie linie napowietrzne w kierunku Abramowic i Rachowa. W najbliższych latach te dwie linie 30 kV przeizolowane będą na napięcie 15 kV.

Z powyższego wynika , że zainstalowana obecnie moc w transformatorach łącznie 64 MVA jest wystarczająca dla zasilania miasta Kraśnika i sąsiednich najbliższych gmin. Większym problemem jest wyprowadzenie tej mocy z GPZ do miasta. Zagadnienie to zostanie szczegółowo omówione w dalszej części

opracowywanej koncepcji. Jeśli chodzi o pewność zasilania miasta w zakresie mocy instalowanej w źródle to obecny stan nie zapewnia dostawy energii dla miasta w przypadku uszkodzenia transformatora. Także ta część istniejącego stanu i jego poprawy zostanie omówiona w dalszej części koncepcji, dotyczącej projektowanego rozwoju sieci 110 kV miasta Kraśnika i źródeł zasilania energią elektryczną. Z przedstawionego powyżej stanu istniejącego układu zasilania linii 110 kV i źródła energii jakim jest stacja 110/30/15 kV Budzyń wynika, że w najbliższej perspektywie dla utrzymania harmonijnego rozwoju miasta, zajdzie potrzeba budowy nowych linii 110 kV i nowych stacji transformatorowych 110 / 15 kV w Kraśniku.

■ **Układ sieci zasilających średniego napięcia**

Obecnie na terenie miasta Kraśnika występują dwa rodzaje sieci średniego napięcia 15 kV: napowietrzna i kablowa. Ponieważ stacja Budzyń wybudowana jest w północno-zachodniej części miasta, wybudowane sieci średniego napięcia obejmują miasto z dwóch stron tzn. od północy i od południa. Są to w przeważającej części sieci napowietrzne, od których odczepowo wykonane są odgałęzienia wprowadzone w kierunku centrum miasta. Generalnie przeważają sieci napowietrzne 15 kV i stacje transformatorowe słupowe lokalizowane na obrzeżach obszarów zabudowanych. W mieście można wyróżnić trzy obszary o zabudowie zwartej, które są zasilane siecią kablową 15 kV.

Największym takim obszarem jest Kraśnik Fabryczny, drugi obszar to dzielnica Piaski i trzeci obszar to Stare Miasto. Jeśli chodzi o stacje transformatorowe to występują one, jak już wyżej wspomniano jako napowietrzne słupowe, oraz jako wewnętrzne typu MSTW składane z elementów betonowych. Przekroje przewodów w liniach napowietrznych i kablowych są bardzo różne i często niedostosowane do mocy, które należałoby przez nie przesyłać. Te sprawy są ściśle związane w zasadzie z jedną stacją zasilającą miasto Kraśnik. W dalszej części koncepcji dotyczącej perspektywy zostanie to szczegółowo omówione ze wskazaniem kolejności i kierunków działania jakie należy podjąć dla poprawy istniejącego stanu sieci średniego napięcia, wraz ze stacjami transformatorowymi SN/nn.

■ **Miejskie stacje transformatorowe**

Większość stacji transformatorowych SN/nn w Kraśniku jest w wykonaniu wewnętrznym; około 70% - są to stacje MSTW i MSTP z transformatorami dobranymi do obciążeń występujących w rejonie zasilanym z tych stacji. Na obrzeżach miasta występuje także część stacji napowietrznych zasilanych z linii 15 kV. Są to stacje typu STSa 20/100 i STSa 20/250 oraz stacje STSPbK. W miarę remontów sieci 15 kV jej modernizacji i rozbudowy, będą wchodziły do eksploatacji stacje wewnętrzne nowych typów lub stacje napowietrzne typu STSPbK. Preferowane typy stacji zostaną ustalone w części opracowania dotyczącej stanu perspektywy.

■ **Układ sieci niskiego napięcia**

Występująca na terenie miasta sieć niskiego napięcia, napowietrzna i kablowa zostanie w najbliższej przyszłości i dalszej perspektywie utrzymana w obu istniejących rozwiązaniach. O wyborze rodzaju sieci będą decydowały głównie względy ekonomiczne tzn. koszt jej budowy, ale także względy urbanistyczne np. w rejonie objętym ochroną konserwatorską. Obecnie preferowanym kierunkiem rozwoju sieci niskiego napięcia w całej energetyce, jest rozwój sieci kablowej. Wiąże się to ściśle z coraz wyższą jakością kabli nn i coraz niższym ich kosztem. Należy dążyć do zwiększenia ilości sieci kablowej niskiego napięcia oraz do zmiany rodzaju przewodów w sieciach napowietrznych z przewodów gołych na przewody izolowane. Poprawia to estetykę miasta, gdyż przewody izolowane stają się mniej widoczne w krajobrazie i nie wymagają wycinania gałęzi wokół nich.

2.7. Zieleń i rekreacja

2.7.1. Zagospodarowanie rekreacyjne

■ **Baza noclegowa**

Zagospodarowanie rekreacyjne Kraśnika i okolic jest bardzo ubogie w stosunku do walorów wypoczynkowych, jakie występują na tych terenach. Przede wszystkim bardzo słabo jest rozwinięta baza noclegowa. Ogółem na terenie miasta funkcjonuje 110 miejsc noclegowych, w tym 85 całorocznych.

Obiektem o najwyższym standardzie jest Motel "Chemo - Protex" usytuowany przy ul. Lubelskiej i posiadający 33 miejsca noclegowe. Ponadto w mieście funkcjonuje Hotel "Iwona" przy ul. Jagiellońskiej oraz Hotel Pracowniczy przy Fabryce Łożysk Toczyńskich mieszczący się przy ul. Kard. St. Wyszyńskiego mający do dyspozycji poza miejscami dla pracowników 30 miejsc w pokojach gościnnych.

Ponadto w internacie Zespołu Szkół nr 2 przy ul. Armii Krajowej organizowane jest w okresie wakacyjnym schronisko młodzieżowe.

W rejonie Kraśnika, podobnie jak w innych miejscach Lubelszczyzny, zaczyna rozwijać się agroturystyka. Daje ona największe możliwości uzyskania bezpośrednich zysków przez mieszkańców atrakcyjnych terenów, w zasadzie w ciągu całego roku. Obok opłat za wynajęcie kwater, rolnicy mogą osiągać dodatkowe dochody np. za przygotowywanie posiłków dla turystów, sprzedaż żywności, wyrobów sztuki ludowej i rzemiosła artystycznego, korzystanie z dodatkowych atrakcji turystycznych np. konie, bryczki. Istotą agroturystyki jest to, że nie wymaga ona dużych nakładów finansowych i budowy nowych obiektów. Ważna jest jednak pomoc dla rodzin decydujących się na rozwinięcie tego typu działalności zarówno finansowa - poprzez udzielanie odpowiednich kredytów, jak i merytoryczna - poprzez fachowe doradztwo dotyczące zarówno adaptacji obiektów, jak i obsługi turystów. Rolę tę na terenie województwa lubelskiego spełnia Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. W 1998 roku w rejonie Kraśnika było jeszcze niewiele gospodarstw proponowanych turystom przez rolników, a mianowicie: 2 gospodarstwa - w miejscowości Bęczyn gm. Urzędów oraz pojedyncze w miejscowościach Słodków III - gm. Kraśnik, Podwody - gm. Urzędów i w Urzędowie.

Wielkość i różnorodność bazy noclegowej jest niewystarczająca dla Kraśnika - miasta o randze powiatu. Należy zwiększyć liczbę miejsc zarówno o wysokim standardzie np. hoteli dla organizowania konferencji, czy pensjonatów - poszukiwanych dla kameralnego wypoczynku. Ważne jest również wypromowanie i podniesienie poziomu usług schronisk młodzieżowych dla wycieczek krajoznawczych czy np. wykorzystywanych z okazji imprez sportowych.

Lp	Wyszczególnienie	Adres	miejsca noclegowe	w tym sezonowe
1	2	3	4	5
1	Motel "Chemo - Protex"	ul. Lubelska 2	33	-
2	Hotel "Iwona"	ul. Jagiellońska 14	22	-
3	Hotel Pracowniczy przy FŁT	ul. Kard. Wyszyńskiego 5	30	-
4	Schronisko Młodzieżowe w Zespole Szkół nr 2	ul. Armii Krajowej 25	25	25
	Razem		110	25

■ *Cykliczne imprezy kulturalne stanowiące o atrakcyjności miasta*

Życie kulturalne Kraśnika ogniskuje się wokół wielu placówek takich jak domy kultury, kluby, biblioteka publiczna, muzea itp. Są one organizatorami wielu imprez kulturalnych głównie o charakterze lokalnym, ale i regionalnym.

Miejski Dom Kultury przy Al. Niepodległości 44 powstał 1992 roku po przejęciu przez Urząd Miasta placówki zakładowej FŁT. Stała oferta MDK to: taniec, muzyka, teatr, plastyka, fotografia, film. MDK jest inspiratorem i organizatorem wielu różnych wydarzeń kulturalnych w mieście. Przy MDK działają:

- Formacje taneczne: Fantan, "Kidnaper",
- Zespół bluesowo - rockowy,
- Zespół wokalny "Ozanki",
- Dziecięcy Zespół Tańca Ludowego,
- Teatr młodzieżowy, pary taneczne.

Sala widowiskowa, którą dysponuje MDK ma około 500 miejsc.

Ponadto na terenie miasta prężnie działa klub "Mix" - przy Spółdzielni Mieszkaniowej "Metalowiec". W budynku klubu przy ul. ks. St. Zielińskiego 5 pracują stałe grupy zainteresowań: dziecięcy teatr lalkowy, teatr młodzieżowy, koło plastyczne, sekcja tenisa stołowego, klub seniora.

Osiedlowy Dom Kultury Spółdzielni Mieszkaniowej "Pomoc" działający w Kraśniku Starym, prowadzi unikalne spotkania, konkursy, koła zainteresowań (m. in. Spotkania z Kolędą i Pastorałką,

przeeglądy muzyczne, wokalne, dziecięce rozgrywki w piłkę nożną, konkurs na najładniejszy balkon). Klub korzysta z sali na około 200 miejsc przystosowywanej dla celów widowiskowych przez wstawianie krzeseł.

Działalność kulturalno - oświatową, związaną z obchodami rocznic i uroczystości oraz wydarzeniami społeczno - kulturalnymi w takich formach jak: wystawy, prelekcje, konkursy, imprezy historyczne, literackie, prowadzi również Miejska Biblioteka Publiczna.

Inną placówką kulturalną działającą na terenie miasta jest Muzeum Regionalne. Powstało ono w 1976 roku, posiada bogate zbiory. W 1995 roku utworzony został oddział pod nazwą Muzeum 24 Pułku Ułanów im. Hetmana Wielkiego Koronnego Stefana Żółkiewskiego. Muzeum jest współorganizatorem corocznego Święta Pułku Ułanów obchodzonego tradycyjnie w dniu 6 lipca.

Do imprez kulturalnych o charakterze cyklicznym organizowanych na terenie miasta należą:

- Dni Kraśnika obchodzone w czerwcu, Święto Konstytucji 3 - go Maja, Święto 11 - go Listopada, Wojewódzki Dzień Pszczelarza, Kraśnicki Przegląd Amatorskich Teatrów Dziecięcych, Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego, Spotkanie z Kolędą i Pastoralką, Przegląd zespołów młodzieżowych muzyczno - wokalnych i chórów, Koncert Wakacyjny

Ponadto Agencja Rozwoju Lokalnego i Ośrodki Wspierania Biznesu są od 1997 r. organizatorami Targów Kraśnickich, przygotowywanych w celu wypromowania różnych firm z Kraśnika i innych miejscowości z tego rejonu.

2.7.2. Zielen

Zielen urządzona, pomimo swojej różnorodności nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców miasta. Dotyczy to przede wszystkim zieleni zlokalizowanej w pobliżu miejsca zamieszkania. Co prawda dzielnica fabryczna, z uwagi na sąsiadujące bezpośrednio tereny leśne, posiada dużo lepsze warunki wyposażenia mieszkańców w tereny otwarte niż tzw. Stary Kraśnik, jednakże nie jest ona zlokalizowana równomiernie w stosunku do terenów mieszkaniowych.

■ Parki, zieleńce, zielen osiedlowa

Zielen miejska w Kraśniku Starym ogranicza się głównie do terenów "zamczyska", parku jordanowskiego, zieleni towarzyszącej obiektom usługowym, sportowym itp. Do największych skupisk zieleni urządzonej w dzielnicy starej należy ogród jordanowski przy ul. Jagiellońskiej.

Kraśnik Fabryczny powstał w bezpośrednim sąsiedztwie lasu, z którym graniczy od północy, w związku z tym zapotrzebowanie na tereny zieleni w tej części miasta nie jest zbyt duże. Do najładniejszych obiektów należy tutaj zaliczyć parki: 1000-lecia (k/Kamienia) i 20- lecia.

Rozkład przestrzenny terenów zieleni wynika z historycznego rozwoju miasta. Zielen, szczególnie w Kraśniku Fabrycznym, jest dość bogata głównie z uwagi na otaczające lasy komunalne. Niestety, z powodu zbyt małych nakładów, zielen w przeważającej większości jest zaniedbana, brak jest wyposażenia w urządzenia małej architektury itp. Problem ten dotyczy również zieleni osiedlowej związanej z zabudową wielorodzinną. Ważna jest nie tylko odpowiednia powierzchnia, ale i właściwe urządzenie zieleni. Zbyt mało jest placów zabaw dla dzieci, a sposób ich urządzenia pozostawia sporo do życzenia. Bardzo ważne jest, aby place zabaw były wykonane w sposób bezpieczny z wyeliminowaniem utwardzonej (asfaltowej) nawierzchni. Urządzenia zabaw dla dzieci winny być wykonane z materiałów naturalnych - drewno oraz gruby sznur. Do niektórych elementów można zastosować tworzywo sztuczne. Nawierzchnię dla bezpieczeństwa można wysypać korą, która ponadto zabezpiecza podłoże przed nadmiernym rozwojem chwastów.

Zielen przyuliczna również wymaga zabiegów pielęgnacyjnych i rekonstrukcji, dotyczy to m. in. rzadko dziś spotykanych jako zielen przyuliczna - drzew owocowych w Kraśniku Fabrycznym.

■ Wykaz terenów zieleni miejskiej DZ. STARA pow. Trawników (m²)

pow. trawników (m²)

ul.Arмии Krajowej	895	ul. Bóżniczna	48
ul. Cegielniana	3.294	ul. Chopina	6.600
ul. Klasztorna	6.600	ul. Kościuszki	1.980
ul. Lubelska	2.160	ul. Lubelska - parking	113
ul. Mostowa	550	ul. Narutowicza	2.965
ul. Oboźna	2.700	ul. Ogrodowa	5.577
Park przy USC	3.785	Park Miejski (Jordanowski)	49.500
Plac Surdackiego - skwer	3.400	ul. Piłsudskiego - skwer	1.200
Plac Wolności - skwer	1.200	ul. Podwalna	.990
Postój TAXI - skwer	3.960	Róg ul. Pow. Śl. i ul. Kolejowej	957
ul. Przechodnia	2.230	Rondo przy PKS	1.120
ul. Strażacka	718	ul. Struga	100
ul. Tęczyńskich	121	Trasa W-Z	300
ul. Urzędowska	900	ul. Wierzbowa	158
ul. Wesoła	550	ul. Zamkowa	3.900
Zamczysko	16.600	ul. Zgoda	270
DZ. FABRYCZNA			
Al. Niepodległości	12.300	ul. Balladyny	10.165
ul. Dekutowskiego	96	Dojście do Śl. Polany	1.960
ul. Gmeinera	3.000	ul. Graniczna	1.048
ul. Grunwaldzka	705	ul. Inwalidów Wojen. - lasek	2.465
ul. Komunalna	464	ul. Krasieńskiego - parking	1.190
ul. Kwiatkowskiego	504	ul. Makuszyńskiego	5.500
ul. Mała	644	ul. Matejki	1.973
ul. Mickiewicza	3.631	ul. Konopnickiej	1.550
Park 20 - lecia k/fontanny	6.085	Park 1000 - lecia k/Kamienia	10.320
ul. Piastowska	2.030	skwer przy MDK	8.338
Przechodni deptak	3.990	ul. Raclawicka	225
Rondo Słowackiego	452	Skrzyżowanie FŁT	4.332
ul. Wyspiańskiego	4.600	ul. Szpitalna	1.330
ul. Szpitalna - lasek	4.890	ul. Urzędowska - Marzenie	2.490
ul. Wyszyńskiego	7.150	ul. Zwirki i Wigury	1.610
Al. Młodości	850		
Ogółem :	231.328		

P

owierzchnia zieleni urządzonej w Kraśniku wynosi ogółem 23,13 ha. Zgodnie z powyższym wykazem wskaźnik zieleni na jednego mieszkańca wynosi 6,10 m².

Źródło: Urząd Miejski w Kraśniku, Wydział Gospodarki Komunalnej

Oprócz parków i zieleńców wliczona tu została zieleń przyuliczna w związku z czym wskaźnik jest nieco zawyżony. Wielkość terenów zieleni winna być zwiększona i rozmieszczona równomiernie w stosunku do terenów zabudowy mieszkaniowej - głównie wielorodzinnej.

■ **Ogrody działkowe**

Zieleń działkowa usytuowana jest w dużej części na terenie Kraśnika Fabrycznego. Korzystają z niej przede wszystkim mieszkańcy zabudowy wielorodzinnej tej części Kraśnika. Na terenie miasta funkcjonuje 6 ogrodów działkowych różnej wielkości. Łączna powierzchnia wynosi około 30 ha, a wskaźnik na jednego mieszkańca - 7,90 m².

W dotychczas obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego miasta zarezerwowany został teren pod rozwój zieleni działkowej głównie w części fabrycznej, ale również w pewnym stopniu w obrębie tzw. Starego Kraśnika. Wydaje się, że wielkość zaproponowana w planie jest wystarczająca. Wielkość i rozmieszczenie ogrodów działkowych ilustruje załączona tabela:

Lp	Nazwa ogrodu	Lokalizacja	Pow. w ha	Ilość działek
1	2	3	4	5
1	SUCHYNIA	ul. Suchyńska	8,23	168
2	SPLAWY	Bojanówka	1,50	23
3	MARZENIE	ul. Urzędowska	13,75	471
4	SŁONECZNY	ul. Reymonta	2,36	63
5	ZARZECZE	ul. Janowska	1,64	45
6	PÓLNOC	ul. Północna	2,27	66
	Razem		29,75	

Źródło: Polski Związek Działkowców Zarząd Wojewódzki w Lublinie
Wskaźnik na 1 mieszkańca wynosi 7,9 m².

2.7.3. Obiekty i urządzenia sportowe

Kraśnik - szczególnie Fabryczny może poszczycić się dość dużą ilością i urozmaicheniem terenów i obiektów sportowych. Są to zarówno obiekty miejskie jak i przyszkolne. Na terenie miasta działają kluby sportowe: "Stal" i "Tęcza" oraz od niedawna Kraśnicki Międzyszkolny Klub Sportowy Piłki Ręcznej.

Fabryczny klub sportowy "Stal" istnieje od 1951 r. Siedzibą klubu i bazą szkoleniową jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Głównym sponsorem "Stali" jest Fabryka Łożysk Toczących. Klub posiada 3 sekcje: piłki nożnej, zapasów, brydża sportowego.

Ludowy Klub Sportowy "Tęcza" mieszczący się przy ul. Oboźnej 18 powstał w 1967 r. Klub posiada boisko z trybuną na 1500 osób. W klubie działają 3 sekcje: tenisa stołowego, piłki nożnej, szachowa.

W Kraśniku Fabrycznym działa Miejskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, które jest również organizatorem wielu imprez sportowych.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji mieści się w Kraśniku Fabrycznym przy ul. Żwirki i Wigury 2 i zajmuje powierzchnię ok. 8,00 ha. W skład ośrodka wchodzi:

- zespół boisk do piłki nożnej,
- stadion z trybuną na 3.000 miejsc,
- boiska treningowe,
- 2 boiska do piłki ręcznej (asfaltowe),
- korty tenisowe,

- lodowisko otwarte (latem jazda na łyżworolkach),
- kryta pływalnia o wymiarach 25 x 12,5m wraz z brodzikiem dla dzieci o wymiarach 12,5 x 8 m,
- duży plac zabaw dla dzieci z "drewnianą wioską",
- odkryta pływalnia z sauną i hydromasażem - obecnie nieczynna.

Obiekt przygotowywany jest do remontu - modernizacji. Pływalnia ma wymiary 50x21 m, obok ma powstać plastikowy brodzik dla dzieci.

Przy obiektach szkolnych z reguły zlokalizowane są tereny i urządzenia sportowe:

Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Kościuszki 23	sala gimnastyczna, 2 boiska (do piłki nożnej i ręcznej)
Szkoła Podstawowa nr 2 ul. Urzędowska 10	2 sale gimnastyczne, 2 boiska asfaltowe do piłki ręcznej, 1 boisko do koszykówki, 1 boisko treningowe
Szkoła Podstawowa nr 3 ul. Urzędowska 435	sala gimnastyczna, sala do gimnastyki korekcyjnej, boiska do piłki nożnej, koszykówki, siatkówki, kort tenisowy
Szkoła Podstawowa nr 4 ul. Kolejowa 28	sala gimnastyczna, 1 boisko do piłki nożnej, 1 boisko asfaltowe do piłki ręcznej
Szkoła Podstawowa nr 5 Al. Niepodległości 54	sala gimnastyczna, sala do gimnastyki korekcyjnej, 1 boisko asfaltowe
Szkoła Podstawowa nr 6 ul. Grunwaldzka 2	sala gimnastyczna, 1 boisko sportowe
Szkoła Podstawowa nr 7 ul. Ks. J. Popiełuszki 1	funkcję Sali gimnastycznej pełni sala widowiskowa, Jest miejsce pod budowę Sali gimnastycznej i urządzenie boisk sportowych.
Szkoła Podstawowa Specjalana nr 8 ul. Kościuszki 23	mała sala gimnastyczna, jest tylko „zielone boisko”, dzieci korzystają z obiektów Szk. Podst. nr 1
Zespół Szkół nr 1 ul. Gen. Wł. Sikorskiego 25	sala gimnastyczna, siłownia, boisko sportowe
Zespół Szkół nr 2 ul. Armii Krajowej 25	sala gimnastyczna, boisko sportowe
Zespół Szkół nr 3 ul. Słowackiego 7	hala sportowa 48 x 24 m, sala gimnastyczna 24 x 12 m, boisko treningowe, kort tenisowy

W zespole szkół nr 3 funkcjonuje Sportowe Liceum Ogólnokształcące. W szkolnym internacie kluby przyjeżdżające na zawody do Kraśnika rezerwują miejsca noclegowe dla swoich zawodników.

Na terenie miasta organizowane są przez różne instytucje cykliczne imprezy sportowe cieszące się dużą popularnością:

- Turniej w zapasach o puchar ziemi kraśnickiej, bieg "Złota Milla", Biegi Listopadowe, Turnieje piłkarskie, Ogólnopolski turniej halowej piłki nożnej, Kraśnicka liga amatorów halowej piłki nożnej, Kraśnicka liga amatorów w tenisie stołowym, "Bieg po uśmiech", duathlon dla dzieci (jazda na rowerze oraz bieg), "Jupiter"
- dziecięce rozgrywki w piłkę nożną, turniej szachowy.

O randze Kraśnika w dziedzinie sportu świadczy fakt, że w 1998 roku odbyły się tu Mistrzostwa Polski Seniorów w Zapasach oraz I turniej Sumo.

Reasumując, prawie wszystkie szkoły wyposażone są w sale gimnastyczne i boiska sportowe, niektóre z nich - np. Szk. Podst. nr 7 w Kraśniku Fabrycznym - mają zarezerwowany teren, ale budowa sali gimnastycznej i boiska sportowego wymaga jeszcze nakładów finansowych. Lepiej wyposażony jest w

obiekty i urządzenia sportowe Kraśnik Fabryczny, natomiast w Kraśniku Starym należałoby rozwinąć sieć obiektów, ponieważ konieczność dojeżdżania młodzieży na zajęcia sportowe 6 - 7 km z jednej części Kraśnika do drugiej, wpływa na zmniejszenie zainteresowania.

2.8. Uwarunkowania prawne - ochronne

2.8.1. Obszary chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody szczególną ochroną w mieście są objęte:

- las Kraśnik Fabryczny, należący do Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- fragment dna doliny Wyżnicy objęty statutem użytku ekologicznego,
- 10 obiektów /w tym 9 drzew i 1 aleja/ jako pomniki przyrody.

Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje w sumie powierzchnię 292,74 km², z czego na miasto przypada 1,5 km², tj. 6,2 % jego terytorium. Z obszaru chronionego została wyłączona skrajnie południowa część miasta, choć ze względu na silne urzeźbienie niewątpliwie zasługuje na ochronę, w rejonie Podlesia i Gór granica obszaru chronionego krajobrazu biegnie granicą administracyjną miasta. Ponieważ w kręgu zainteresowania władz miejskich znajdują się tereny obecnie chronione, jako potencjalny obszar do włączenia w granice miasta i do zabudowy podaje się poniżej najistotniejsze ustalenia dla zagospodarowania przestrzennego zawarte w Rozporządzeniu Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 czerwca 1998 r. w sprawie Obszarów Chronionego Krajobrazu:

1. Tereny wchodzące w skład chronionego krajobrazu, pozostają w wykorzystaniu gospodarczym zgodnie z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. Na terenach obszarów chronionego krajobrazu obowiązuje:

1/ Szczególna dbałość o estetykę krajobrazu, w tym:

a/ ochrona punktów i panoram widokowych,

b/ ochrona naturalnego krajobrazu dolin rzecznych i zbiorników wodnych, c/ ochrona krajobrazu naturalnych ekosystemów.

2/ Szczególna dbałość o harmonię użytkowania gospodarczego z wartościami przyrodniczo - krajobrazowymi.

3/ Wymóg zachowania przestrzennej zwartości oraz przestrzennych powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej.

3. Na terenie obszarów chronionego krajobrazu wprowadza się zakaz lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, z wyjątkiem gazociągów.

4. Na terenie obszarów chronionego krajobrazu ustanawia się obowiązek każdorazowego uzyskania opinii Dyrektora Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych w sprawach:

1/Lokalizacji inwestycji przemysłowych i usługowych mogących pogorszyć stan środowiska,

2/Dokonywania zmian stosunków wodnych,

3/Projektów zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, 4/Budowania lub rozbudowy obiektów istotnie zmniejszających walory przyrodnicze i krajobrazowe. Uchwałą z 1994 r. Rada Miejska w Kraśniku ustanowiła użytek ekologiczny w do-linie Wyżnicy w rejonie ul. Oboźnej i stadionu "Tęczy". Użytek obejmuje fragment torfowiska oraz łąki i tereny podmokłe i zabagnione o dużych walorach florystycznych. Na terenie użytku obowiązują zakazy i ograniczenia, określone w pkt 2 tej uchwały. Statusem pomnika przyrody są objęte:

1/ kasztanowiec zwyczajny /aesculus hippocastanum/ o obwodzie pnia 254 cm na

cmentarzu przykościelnym kościoła pw. Świętego Ducha /nr ewid. 277/,

2/ lipa drobnolistna /tilia cordata/ o obwodzie pnia 352 cm na tym samym cmentarzu /nr ewid. 278/,

3/ kasztanowiec zwyczajny /aesculus hippocastanum/ o obwodzie pnia 292 cm na skwerzy przy ulicy Narutowicza 29 Inr ewid. 279/,

4/ jesion wyniosły /fraxinus excelsior/ o obwodzie pnia 280 cm na tym samym skwerze /nr ewid. 280/,

5/ dąb szypułkowy /quercus robur/ o obwodzie pnia 245 cm, tzw. Rotmistrz, w pasie drogowym Alei Tysiąclecia, działka nr 389 /nr ewid. 314/,

6/ dąb szypułkowy /quercus robur/ o obwodzie pnia 232 cm, tzw. Chorąży, na terenie ZOZ, przy wjeździe do szpitala od ul. Chopina 13 /nr ewid. 315/,

- 7/ kasztanowiec zwyczajny /*aesculus hippocastanum*/ o obwodzie pnia 291 cm, tzw. Starszy Wachmistrz, na terenie ZOZ, przy wjeździe do szpitala od ul.Chopina 13, między magazynami /nr ewid.316/,
- 8/ grusza pospolita /*pyrus communis*/ o obwodzie pnia 178 cm, tzw. Sanitariuszka, na terenie ZOZ, przy ul.Chopina, za ujęciem wody /nr ewid. 317/,
- 9/ kasztanowiec zwyczajny /*aesculus hippocastanum*/ o obwodzie pnia 231 cm, tzw. Wachmistrz, na terenie ZOZ przy ul.Chopina 13, przy prosektorium /nr ewid. 318/,
- 10/ trójrzędowa aleja grabowa /*carpinus betulus*/ złożona z 60 szt. drzew o obwodach pni 32-108 cm, tzw. Szwadron, na terenie ZOZ przy ul.Chopina 13, przy drodze wjazdowej /nr ewid. 319/.

W odniesieniu do pomników przyrody obowiązują następujące ograniczenia i zakazy:

- 2 pozyskiwania i niszczenia lub uszkodzania obiektów poddanych ochronie,
- 3 dokonywania wszelkich istotnych zmian obiektów,
- 4 niszczenia gleby, palenia ognisk, stosowania środków chemicznych w otoczeniu obiektów,
- 5 wieszania na obiektach tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną obiektu,
- 6 wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości,
- 7 budowy, rozbudowy obiektów budowlanych, linii komunikacyjnych, urządzeń lub instalacji w otoczeniu obiektów.

2.8.2. Obszary chronione na podstawie ustawy o lasach

Do czasu weryfikacji lasów ochronnych zgodnie z aktualną ustawą o lasach z 28.09.1991 r. i Rozporządzenia MOŚZNiL z 25.08.1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej, obowiązują kategorie ochronności ustanowione ustawą z 20.12.1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym z późniejszymi zmianami. Zgodnie z tą regulacją prawną las Kraśnik Fabryczny zaliczony jest do lasów ochronnych jako las strefy zieleni wysokiej oraz jako las pozostający pod wpływem przemysłu. W kompleksie tym wspomnianymi powyżej kategoriami ochrony są objęte oddziały 6-37 o łącznej powierzchni 566,83 ha, w tym w granicach miasta oddziały 25-37.

Zasady gospodarki leśnej w lasach ochronnych określa Rozporządzenie MOŚZNiL Z 25.08.1992 r. Nie wpływają one bezpośrednio na kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta, mogą natomiast ograniczać udostępnianie lasu dla ludności. Szczegółowe sposoby prowadzenia gospodarki leśnej określi akt o uznaniu lasu za ochronny, zgodnie z nową ustawą o lasach.

2.8.3. Obszary chronione na podstawie ustawy prawo geologiczne i górnicze

Na terenie miasta położone są następujące obszary i tereny górnicze:

- „Suchynia” ustanowione dla eksploatacji surowców ilastych ceramiki budowlanej (złóże zagospodarowane),
- „Kraśnik Suchynia E” ustanowione dla eksploatacji surowców ilastych ceramiki budowlanej (eksploatacja złoża zaniechana).

Granice terenów i obszarów górniczych, dla których wydano koncesje na wydobycie pokrywają się ze sobą. Obszary te położone są w południowo – zachodniej części miasta w obrębie geodezyjnym Bojanówka. Jedynie w obrębie obszaru koncesyjnego Suchynia II prowadzona jest okresowa eksploatacja. Dla tych terenów ustanowiony został rolny lub leśny kierunek ich rekultywacji.

Dla terenów eksploatacji kopalni ustala się:

- spełnienie wymogów dotyczących ochrony środowiska, w tym: ochrony złoża i obiektów budowlanych (optymalna gospodarka złożem),
- wyznaczenie wzdłuż obrzeża wyrobisk pasów ochronnych dla terenów sąsiednich nie objętych eksploatacją, o szerokości zgodnej z przepisami odrębnymi,

- ograniczenie w użytkowaniu terenów górniczych, w tym zakaz zabudowy w obszarze górniczym, za wyjątkiem realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopalni,
- wykonanie rekultywacji terenu po zakończonej eksploatacji kopalni w oparciu o ustalony kierunek i warunki przeprowadzenia rekultywacji

~~Ochroną przed trwałym zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację surowców mineralnych, obecnie i w przyszłości, są objęte tereny złóż, znajdujących się w bilansie zasobów, udokumentowane w kategorii A, B, C1. W obszarze administracyjnym miasta brak złóż bilansowych, natomiast z sześciu tego typu złóż występujących w gminie, trzy /Suchynia, Bojanówka i Bojanówka – Dół Kamienny/ znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie południowo-zachodnich granic miasta. Jako pewne ograniczenie w omawianym względzie należy również brać pod uwagę /ale z istotnym zastrzeżeniem, o czym poniżej/ tzw. obszary prognostyczne, w obrębie których istnieje możliwość udokumentowania złóż kruszywa i surowców ilastych.~~

~~Z uwagi jednak na położenie tych obszarów w rejonie występowania gleb wysokiej jakości /II-III kl. bonitacyjna/, a częściowo również w granicach Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, zarówno istniejące złoża jak i potencjalne, mogą być eksploatowane tylko częściowo, tzn. wyłączenie dla potrzeb lokalnych.~~

2.8.4. Obszary chronione na podstawie ustawy prawo wodne

Spośród przewidzianych Rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 5.11.1991 r. stref ochronnych ujęć wód podziemnych zasadnicze znaczenie dla kierunków rozwoju przestrzennego miasta posiadają, ze względu na zazwyczaj duży obszar, strefy ochrony pośredniej zewnętrznej /rys. 3/. Z jednej strony stwarzają one ograniczenia dla funkcji i inwestycji uciążliwych dla środowiska, z drugiej zaś wymuszają odpowiednio wysoki standard zagospodarowania w odniesieniu do warunków hydrosanitarnych.

Dla ujęcia komunalnego w dzielnicy Kraśnik Fabryczny i ujęcia FŁT ustanowiono wspólną strefę ochrony pośredniej zewnętrznej o powierzchni 21,7 km².

W jej granicach obowiązują następujące zakazy i nakazy:

- 1/ odprowadzania ścieków do ziemi za wyjątkiem właściwie oczyszczonych wód opadowych,
- 2/ lokalizowania ferm hodowlanych i innych zakładów przemysłowych mogących wpłynąć na jakość wód podziemnych.
- 3/ przy realizacji nowych obiektów konieczne jest opracowanie oceny oddziaływania na środowisko,
- 4/ należy zlikwidować dzikie wysypiska śmieci i nie dopuszczać do lokalizacji nowych,
- 5/ lokalizacji nowych stacji benzynowych, 6/ lokalizacji nowych kotłowni na paliwo stałe.

O wiele mniejszą strefę ochrony pośredniej zewnętrznej ustanowiono dla ujęcia komunalnego "GŁĘBOKA" w Kraśniku, bo o powierzchni 1,92 km². W jej granicach obowiązują następujące zakazy i nakazy:

- 1/ wprowadzania ścieków do ziemi,
- 2/ składowania odpadów hodowlanych /obornika/ oraz kiszzonek na nie-utwardzonych podłożach,
- 3/ stosowania nawozów mineralnych i organicznych oraz chemicznych środków ochrony roślin niezgodnie z zaleceniami agrochemicznymi,
- 4/ zaprawiania ziarna siewnego preparatami grzybobójczymi, które zawierają rtęć /GT i RG/,
- 5/ lokalizowania ferm hodowlanych,
- 6/ lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i rurociągów do ich transportu,
- 7/ lokalizowania zakładów produkcyjnych, których działalność może powodować zagrożenia dla jakości wód podziemnych,
- 8/ lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych,
- 9/ lokalizowania cmentarzy i grzebania zwierząt,
- 10/ lokalizowania nowych kopalni glin i innych surowców,
- 11/ lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych,

12/ lokalizowania dróg tranzytowych /szybkiego ruchu/ bez uzyskania warunków realizacji od służb Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej i Wydziału Ochrony Środowiska UW.

Miasto Kraśnik leży w obrębie obszaru objętego ochroną na mocy przepisów ustawy prawo wodne - Obszar szczególnej ochrony Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) 406 –Niecka Lubelska. Jest to zbiornik szczelinowo-porowy, w którym jako główny poziom użytkowy występuje poziom kredowy. Jakość wód kredowych jest bardzo dobra. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika GZWP nr 406 wynoszą 1330,0 tys. m³/d, a średnia głębokość ujęć 85 m. W związku z powyższym szczególne znaczenie w mieście w zakresie ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi posiada zachowanie i kształtowanie zasobów wodnych. Konieczna zatem jest ochrona ilościowych i jakościowych zasobów wodnych występujących w powierzchniowych pokładach kredowych. Zasady zagospodarowania:

- wykonywanie robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód,
- zakaz lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z wyjątkiem obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej.

2.8.5. Tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Najistotniejszą przesłanką dla rozwoju przestrzennego miasta wpływającą z tej ustawy jest ochrona gleb o wysokich wartościach bonitacyjnych, tj. klas I-IV. Gleby o najwyższych wartościach przyrodniczych /kl.bonitac. II-III/ panują w lewobrzeżnej części miasta, natomiast w części prawobrzeżnej, tj. na północ i północny-wschód od Wyżnicy występuje względna równowaga pomiędzy glebami kl. I- III, a glebami kl. IV i niższych .

Wyłączenie gleb kl. I-III z użytkowania rolniczego, jeżeli ich zwarty obszar projektowany do przeznaczenia na cele nierolnicze przekracza 0,5 ha wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

2.8.6. Obiekty i tereny podlegające ochronie na mocy ustawy z dnia 15.02.1962 r. o ochronie dóbr kultury

(zgodnie z obwieszczeniem nr 1/98 Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 1marca 1998 r. w sprawie wykazu zabytków nieruchomych z terenu województwa lubelskiego - Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 8 z dnia 8 maja 1998 r., poz. 140; zał. nr 2 do obwieszczenia)

- układ urbanistyczny miasta w granicach określonych na planie stanowiącym załącznik do decyzji - A/641
- zespół klasztoru kanoników regularnych z kościołem p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Michała Archanioła, ul. Klasztorna 3 - A/482
- kościół poszpitalny św. Ducha, ul. - A/545
- szpital przykościelny tzw. „dworek modrzewiowy" - A/1105
- synagoga I, ul. Bóżnicza 6a - A/565
- synagoga II, ul. Bóżnicza 6a - A/566
- cmentarz z I wojny światowej - A/1059

Na wszelkie prace prowadzone w obiektach wpisanych do rejestru zabytków jak również znajdujących się w obrębie układu urbanistycznego Kraśnika wpisane do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

W stosunku do stanowisk archeologicznych wymienionych w rozdz. 2.3 lit. a, zgodnie z ustawą o ochronie dóbr kultury, wszelka działalność inwestycyjna wymaga nadzoru archeologicznego lub - na stanowiskach o dużej wartości kulturowej - poprzedzających je badań archeologicznych.

Przy prowadzeniu prac na terenie stanowisk archeologicznych i w strefach zainteresowania archeologicznego obowiązuje Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11.01.1994 r. (Dz. U. Nr 16,

poz. 55) - o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacji osób, które mają prawo prowadzenia takiej działalności.

2.8.7. Strefy ochronne od terenów specjalnych - wprowadzane decyzją Wojewody Lubelskiego na mocy art. 71 ust. 3 ustawy o ochronie środowiska.

Ze względu na trwającą procedurę uzyskania decyzji proponuje się wprowadzenie strefy o promieniu 300 m od terenów specjalnych zlokalizowanych przy ul. Lubelskiej 159, z wyłączeniem obszaru dzielnicy przemysłowej przy ul. Kolejowej (na odcinku sąsiadującym z dzielnicą przemysłowa proponuje się przeprowadzenie granicy strefy w osi ulicy Kolejowej).

W strefie obowiązuje:

- użytkowanie terenu poprzez uprawy ogrodnicze i polowe,
- utrzymanie istniejącej infrastruktury i zainwestowania, w tym obiektów kubaturowych - bez prawa ich rozbudowy oraz budowy nowych obiektów,
- zachowanie 300 - metrowej odległości od zwartych masywów leśnych, nowych obiektów mieszkalnych i przemysłowych (z wyłączeniem wyżej wspomnianego zainwestowania w dzielnicy przemysłowej przy ul. Kolejowej).

2.8.7. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Na terenie miasta znajdują się obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią wyznaczony na rysunku w „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Wyżnica”, opracowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie. Obszary te obowiązują jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu prawa wodnego, zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, m.in.: budowy obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych oraz zmiany ukształtowania terenu. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w celu zapewnienia właściwych warunków przepływu wód powodziowych, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, wskazać m.in. sposób uprawy i zagospodarowania gruntów oraz rodzaje upraw wynikające z wymagań ochrony przed powodzią, możliwe jest jednak również zwolnienie z wymienionych zakazów, jeśli nie utrudni to ochrony przed powodzią.

Określa się następujące zasady ochrony przeciwpowodziowej:

- opracowanie kompleksowego programu ochrony przeciwpowodziowej dla Miasta Kraśnik;
- utrzymywanie urządzeń hydrotechnicznych cieków w dobrym stanie technicznym dla zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych;
- podjęcie starań o budowę nowych kanałów i rowów melioracyjnych;
- regulacja cieków wodnych;
- stworzenie systemu monitorowania zjawisk powodziowych i sprawne funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- stosowanie odbudowy biologicznej cieków (szata roślinna i ukształtowanie terenu stanowią o dużej retencji terenowej zapewniającej spokojny i długi spływ wód opadowych do rzeki);
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód; zwiększenie retencyjności zlewni poprzez budowę i odbudowę obiektów małej retencji;

Szczegółowe zasady zagospodarowania dla tych terenów określone powinny być w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu prawa wodnego.

3. OCENA JAKOŚCI PRZESTRZENI MIEJSKIEJ⁶

Spójne i precyzyjne sposoby oceny jakościowych przemian zachodzących w przestrzeni mają bardzo duże znaczenie praktyczne w gospodarowaniu przestrzenią miast, zwłaszcza w procesie decyzyjnym władz samorządowych i doborze instrumentów realizacji polityki przestrzennej. Dlatego mierniki i metody oceny zmian jakości przestrzeni miejskiej są niezbędnym narzędziem w zarządzaniu rozwojem oraz w praktyce planowania przestrzennego.

Kompleksowy i względnie zobiektywizowany sposób pomiaru i oceny zmian jakości przestrzeni miejskiej, może być narzędziem wspomagającym formułowanie i realizację polityki władz samorządowych w zakresie:

- sterowania w kierunku równoważenia rozwoju miasta,
- promowania atrakcyjności przestrzeni miast dla rozwoju biznesu, nauki kultury i turystyki na forum krajowym i międzynarodowym,
- kreowania wartości przestrzeni przez promowanie pożądanych przekształceń,
- wykorzystania cen nieruchomości i gospodarowania własnością komunalną w tworzeniu budżetu gminy,
- polepszenie stanu wiedzy o środowisku miejskim, jego rozwoju w czasie i przestrzeni,
- poprawie oceny i efektywności działań lub polityk dotyczących środowiska miejskiego,
- poprawie i obiektywizacji informacji publicznej.

„Przez jakość przestrzeni miasta rozumie się taki zespół jego właściwości ukształtowanych dominującymi relacjami zachodzącymi pomiędzy wyróżnionymi elementami przestrzeni miejskiej, który z jednej strony decyduje o swoistości (odrębności) danego miasta, z drugiej natomiast ukazuje stopień przydatności przestrzeni do aktywności człowieka (np. zamieszkania lub rozwoju biznesu)”.

Można wskazać na dwa typy ocen jakości przestrzeni miasta wyróżnione w oparciu o kryterium podstawy odniesienia, a mianowicie oceny bezwzględne (jednoznaczne opinie np. oceny formułowane w oparciu o odczucia ludności lub też w oparciu o powszechne obowiązujące - uznane w danej dziedzinie normatywy) oraz oceny względne (formułowane na podstawie analizy porównawczej zbioru jednostek terytorialnych o podobnej wielkości osiągniętych przez dane miasto w innych okresach czasu - prawdziwe tylko w kontekście przyjętej bazy odniesienia).

W ocenie miasta przeważać będą oceny względne, co jest warunkowane trudnościami w formułowaniu ocen o charakterze bezwzględnym.

Oceniono jakość przestrzeni miejskiej w oparciu o dwie podstawowe kryteria ocen: 1/ ocena jakości przestrzeni miasta z punktu widzenia atrakcyjności dla biznesu 2/ ocena jakości przestrzeni miasta z punktu widzenia atrakcyjności dla mieszkańców (tj. wyboru lub akceptacji miejsca zamieszkania).

Wyniki oceny jakości przestrzeni miejskiej mogą okazać się przydatne w formułowaniu koncepcji wykorzystania mocnych i redukcji słabych stron miasta. Oceniono tereny położone w miejscach centralnych miasta, porównując je ze wskaźnikami dla postulowanej w tych obszarach zabudowy intensywnej (wykorzystującej maksymalnie cenne położenie).

3.1. Jakość zagospodarowania

1. **Średnia gęstość zaludnienia terenów zainwestowanych** reprezentuje intensywność wykorzystania terenów mieszkaniowych oraz innych elementów zagospodarowania, sygnalizując ich udział w terenach zainwestowanych w relacji do terenów mieszkaniowych. W Kraśniku średnia gęstość zaludnienia terenów zainwestowanych wynosi 57,8 osób na hektar (Puławy - 53,32os/ha, Świdnik - 144,41os/ha, Lubartów - 70,05 os/ha, Lublin - 75,6 os/ha), natomiast średnia gęstość zaludnienia terenów mieszkaniowych wynosi 98,6os/ha. Kraśnik reprezentuje średnią gęstość zaludnienia zbliżoną do niższych wartości względem miast podobnej wielkości i większych w województwie. Jest to cecha, która plasuje miasto jako mało atrakcyjne dla biznesu, ze względu na mały stopień koncentracji kontrahentów i klientów, lecz atrakcyjne dla zamieszkania.

2. **Gęstość zaludnienia w wybranych dzielnicach mieszkaniowych** (lub ich częściach) kształtuje się różnorodnie. W osiedlu zabudowy jednorodzinnej położonego pomiędzy ul. Urzędowską i Jagiellońską

⁶ Pomysł oceny oraz wstęp do rozdziału zaczerpnięto z książki "ZMIANY JAKOŚCI DUŻYCH ZMIAN W POLSCE Mierniki i metoda oceny - Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej O/kraków 1996

(w odległości 225 m od ul. Przechodniej na wschód) wynosi ona 22,2 osoby/ha, zaś w osiedlu pomiędzy ul. Słowackiego, Makuszyńskiego, Mickiewicza i Al. Młodości - 81,13os/ha. Porównując te wskaźniki z podanymi w tabeli wskaźnikami prawidłowymi i pożądanymi należy stwierdzić, że Kraśnik Fabryczny wykorzystuje swoje tereny ekonomicznie. 81,3os/ha jest to wielkość zbliżona do dolnego progu pożądanego standardu w dzielnicach położonych w centrum miasta. Parcelacja na działki jest prawidłowa. Przy ich całkowitej zabudowie (obecnie część działek jest jeszcze niezabudowana) wskaźnik ten wzrośnie i osiągnie normatywną wielkość. Natomiast gęstość zaludnienia w Kraśniku starym na terenach położonych na całym obszarze pomiędzy ul. Jagiellońską i Urzędowską jest nieprawidłowa. Świadczy o degradacji terenu położonego w centrum miasta. Wynika to z lokalizacji na tym terenie znikomej ilości domów jednorodzinnych (**gęstość mieszkaniowa** Gm wynosi 4,79 domów/ha) i dużej ilości zabudowy gospodarczej - zagrodowej (w tym stodoły i obór). Wielkości normatywne podane w tabeli dla różnych odmian budownictwa jednorodzinnego (na obszarach zabudowy intensywnej) zawierają się w granicach od 19 do 54 domów na hektar. Porównanie tych wielkości wykazuje, że omawiane tereny w centrum miasta są zupełnie nieodpowiednio wykorzystane. Należy zaznaczyć, że ekstensywnie i nieprawidłowo wykorzystane są również tereny zainwestowane (mieszkaniowe) przy ul. Janowskiej i Armii Krajowej, Jasnej, M. Dąbrowskiej i w dzielnicy Góry - gdzie gęstość ta jest jeszcze niższa. Wszystkie te obszary leżą w bezpośredniej bliskości centrum miasta (zarówno gdy przyjmuje się za takowe Stare Miasto czy też ul. Urzędowską przy skrzyżowaniu z ul. Lubelską). W mieście wielkości Kraśnika - porównania do tych wskaźników można stosować tylko do obszarów centralnych, gdyż pozostałe, położone w innych częściach miasta, powinny mieć niskie wskaźniki intensywności (a tym samym większy standard zamieszkiwania). Generalnie cały Kraśnik Stary rozwija się nieekonomicznie, tracąc szansę na powstanie zwartej organizacji miejskiej lub w ogóle organizmu o cechach miasta. Tworzy on w zasadzie tylko oddzielne wyspy terenów zainwestowanych, nie połączonych bezpośrednio ze sobą w logiczną i funkcjonalną całość. Gdyby pokazać tereny miasta o w miarę „miejskiej” intensywności okazałoby się, że mamy w Kraśniku dwie wyspy: Stare Miasto i osiedle wielorodzinne i częściowo jednorodzinne pomiędzy ul. Urzędowską i Al. Tysiąclecia. Pozostałe tereny posiadają intensywność i rodzaj zabudowy (zagrodowa mieszana z jednorodzinna) typową dla osiedli wiejskich lub dalekich przedmieść „suburbanów” dużych miast. Zwraca uwagę wysoki procent zabudowania terenu (12%) pomiędzy ul. Jagiellońską i Urzędowską, przy znikomej liczbie zamieszkałych tam osób. Świadczy to o dużych zasobach terenowych w źle wykorzystanej istniejącej tkance miejskiej.

Gęstość mieszkaniowa dla analizowanego osiedla w Kraśniku Fabrycznym - 17,5 domu /hektar jak również intensywność zabudowy 0,3 jest prawidłowa - typowa dla terenów centralnych miast średniej wielkości, takich jak Kraśnik.

3. Intensywność zabudowy dla osiedli wielorodzinnych w Kraśniku Fabrycznym wynosi: dla osiedla położonego pomiędzy ulicami 22 lipca, Grunwaldzką i Al. Niepodległości - $I_n=0,78$; 16% terenu zabudowanego, dla osiedla położonego pomiędzy ul. Zawadzkiego, Al. Niepodległości, skwerem i ul. Sikorskiego - $I_n=0,63$; 21 % zabudowania terenu. Pierwsze osiedle cechuje bardzo wysoka intensywność (zbliżona do maksymalnego progu), typowa dla okresu powstania osiedla tj. blokowiska socjalistycznego. Drugie osiedle z lat pięćdziesiątych jest bardziej przyjazne dla człowieka. $I_n=0,63$ to wielkość bardziej odpowiednia dla typu zabudowy i wielkości miasta (choćby pożądanym wskaźnikiem byłoby $I_n=0,5$). Procent zabudowania terenu (21%) przy średniej ważonej liczbie kondygnacji 3,0 jest prawidłowy. Wielki stopień nasycenia całego osiedla zielenią wysoką, mimo slumsowej architektury niektórych bloków typuje to osiedle na pierwsze miejsce wśród terenów osiedlowych Kraśnika Fabrycznego. Należy zauważyć, że na opisywanym terenie lub na jego obrzeżach znajduje się duża ilość monumentalnych obiektów o reprezentatywnych cechach socrealizmu - świadcząca o okresie powstania miasta, o jego tożsamości (bez względu na ich ocenę architektoniczną, kulturową czy też ideową).

4. Intensywność zabudowy w dzielnicach wytwórczości i usług wynosi: w dzielnicy usługowo-przemysłowej wzdłuż Al. Niepodległości (od ul. Garażowej na wschód do osiedla wielorodzinnego) - $I_n=0,18$; 17% zabudowania terenu, zaś w dzielnicy przemysłowej pomiędzy ulicą Obwodową i Kolejową - $I_n=0,12$; 10,9% zabudowania terenu. Porównując te wskaźniki ze wskaźnikami dla dzielnic niskiej intensywności dużych miast (0,2-1,1) należy stwierdzić, że tereny te są wykorzystane ekstensywnie i nieekonomicznie. Przy tym zachodzi zmiana funkcji terenów przeznaczonych pod przemysł, składy i bazy przy ul. Obwodowej na dzielnicę składową (hurtownie) oraz postępujące rozdrobnienie własności. W ten sposób miasto pozbywa się cennych i dobrze usytuowanych pod względem komunikacyjnym terenów przemysłowych.

5. **Intensywność zabudowy mieszkaniowej dla całego miasta wynosi $I_b=0,2$** . Jest więc niska w porównaniu ze średnim wskaźnikiem w Polsce - 0,35. Biorąc pod uwagę całe miasto, należy ocenić je jako zabudowane ekstensywnie i nieekonomicznie.

3.2. Atrakcyjność krajobrazu miejskiego

Krajobraz miasta stanowi fizjonomię środowiska, odwzorowuje całokształt rzeczy i zjawisk zachodzących zarówno w środowisku przyrodniczym jak i kulturowym. Jakość fizjonomii środowiska, w tym także środowiska życia mieszkańców miasta wpływa na jakość ich życia i jest postrzegana jako atrakcyjność krajobrazu ich miasta. Krajobraz jest także powszechnie odbieraną informacją o atrakcyjności przestrzeni miejskiej przez przybywających do miasta, w tym potencjalnych inwestorów. O atrakcyjności krajobrazu miasta decydują walory przyrodnicze i kulturowe krajobrazu wynikające z ukształtowania terenu jak i jego pokrycia czyli cech i komponentów przyrodniczych i kulturowych miasta.

1. **Udział terenów pofaldowanych w ogólnej powierzchni miasta** jest średni ze względu na jego ekspansję w kierunku północnym i dążenie do połączenia się dwóch, oddzielnych uprzednio miast - Kraśnika Fabrycznego i Kraśnika Starego. Obiektywna ocena atrakcyjności ukształtowania terenu i położenia Kraśnika Starego jest bardzo wysoka - maksymalna. Można stwierdzić, że Stary Kraśnik położony jest w wybitnie atrakcyjnym krajobrazie, w tym szczególnie Stare Miasto. Atuty położenia i ukształtowania terenu wykorzystywane są jednak w minimalnym stopniu. Świadczy o tym polityka przestrzenna i dotychczasowe kierunki rozwoju miasta, pozostawiające na uboczu inwestycje, które podkreśliłyby i wyeksponowały walory krajobrazu. W magmie rozlewającego się bezładnie nowego zainwestowania te pierwszoplanowe atuty miasta powoli zostają zatracane bezpowrotnie.

2. **Udział zespołów zabytkowych w krajobrazie miejskim** (powstałych do końca 1 ćw. XX w) wynosi 4,7% (strefa ochrony konserwatorskiej + obszar koszar carskich), natomiast udział terenów objętych ochroną konserwatorską w powierzchni terenów zainwestowanych wynosi 4,55%. Dla dużych miast w Polsce średnia ta wynosi 13,23%. Można przyjąć, że (dla miasta wielkości Kraśnika) udział ten jest średni w skali całego miasta, natomiast bardzo duży w skali Kraśnika Lubelskiego. Należy ocenić, że dla potencjalnych inwestorów zasoby dziedzictwa kulturowego są bardzo dużej rangi z uwagi na znaczenie ich walorów historycznych i estetycznych w ocenie miasta (przy traktowaniu turystyki jako segmentu biznesu). Jest to duży atut miasta, ale tylko potencjalny, gdyż obecnie ze względu na zaniedbanie obszaru strefy ochrony konserwatorskiej (zły stan techniczny obiektów zabytkowych, nieuporządkowanie i brak dbałości o nawierzchnie, małą architekturę, wielką ilość małokubaturowych zniszczonych obiektów - komórki, garaże) jej wpływ na atrakcyjność krajobrazu miejskiego można ocenić na średni.

Udział powierzchni terenów zainwestowanych objętych ochroną konserwatorską w ogólnej powierzchni terenów zainwestowanych odzwierciedla rozległość terenów miasta z zasobami kulturowymi o wysokich walorach historycznych, artystycznych i estetycznych oraz wyraża politykę władz konserwatorskich i samorządowych w zakresie ochrony dóbr kultury. Należy żałować, iż wartościowa kulturowo, ze względu na zespoły architektury drewnianej, dzielnica Budzyń, nie zyskała do tej pory żadnej formy ochrony konserwatorskiej bądź planistycznej.

3. **Istniejące walory kompozycji przestrzeni publicznych znajdujące się w obrębie zespołu miejskiego o charakterze zabytkowym** określa ilość wewnątrz konkretnych (plac, ulice poszerzone) o czytelnej kompozycji oraz występowanie dominant, akcentów, osi kompozycyjnych, monumentalnych obiektów zabytkowych. Walory kompozycyjne wewnątrz urbanistycznych kształtują image miasta. W krajobrazie zabytkowym Kraśnika występuje jedno wnętrze urbanistyczne o czytelnej kompozycji - Rynek (dla dużych miast w Polsce liczba ta kształtuje się od 4 do 31). Przyjęto, że 4 wnętrza dla miasta wielkości Kraśnika to zadawalający standard. Występowanie tylko jednego wnętrza należy ocenić jako minimum i dążyć do kreacji wartości kulturowych w postaci wewnątrz placów, osi itp. na terenach Śródmieścia przyległych do strefy ochrony konserwatorskiej. W krajobrazie zabytkowym Kraśnika wyróżniają się dwie dominanty - kościoły oraz 5 obiektów monumentalnych, w tym jeden nie będący zabytkiem (2 kościoły, 2 bożnice, Bank Spółdzielczy), które każą ocenić ten krajobraz pozytywnie.

■ **Liczba czytelnych wnętrza urbanistycznych w przestrzeni całego miasta**- konkretnych i komponowanych (z wyłączeniem wnętrza krajobrazowych naturalnych) wynosi 5. Przy czym niektóre z nich nie mają wysokich walorów estetycznych. Wzięto je pod uwagę ze względu na ubogość zróżnicowania tkanki miejskiej i brak przestrzeni publicznych typu wnętrza i place. Są to: Rynek, wnętrze przy ul. Urzędowskiej - plac 24 Pułku Ułanów, skwer w Kraśniku Fabrycznym przy domu

kultury, skwer w Kraśniku Fabrycznym na rogu ul. Mickiewicza i Urzędowskiej, wewnątrz z zielenią niską i średnią stworzone w terenach budownictwa wielorodzinnego przez otaczające bloki - położone pomiędzy ul. Urzędowską i Al. Młodości. Najwyższe walory kulturowe posiada oczywiście Rynek, natomiast duże walory estetyczne (wewnątrz bardzo przyjazne dla człowieka) zostało stworzone w kompozycji skweru przy domu kultury i wejściu na stadion w Kraśniku Fabrycznym. Wnętrze - Park przy ul. Mickiewicza i Al. Niepodległości - to potencjalne miejsce współczesnego rynku Kraśnika Fabrycznego i autentyczne obecnie miejsce spotkań mieszkańców. W skali całego miasta ilość atrakcyjnych miejsc należy uznać za znikomą. Szczególnie komponowanych wewnątrz urbanistycznych brakuje przy najbardziej uczęszczanych szlakach komunikacyjnych Kraśnika - ul. Lubelskiej i Urzędowskiej. Szara i monotonna zabudowa jednorodzinna i zagrodowa ciągnąca się kilometrami wzdłuż ulicy Urzędowskiej - głównej osi łączącej dwa organizmy miejskie stwarza wrażenie przynębiające i odpychające oraz absolutnie „niemiejskie”. Brak „miejskości” tej ulicy i wrażenie peryferyjnego przedmieścia są przyczyną (mimo znajdujących się w nim wielu pięknych miejsc) negatywnego odbioru miasta jako całości. Ul. Lubelska - będąca w zasadzie ulicą miejską na obszarze Śródmieścia, zaś na odcinku wcześniejszym obudowana tylko w niektórych miejscach, sprawia wrażenie ulicy wprowadzającej do miasta, a nie „wewnątrzmijskiej”.

3.3. Ocena stopnia przekształceń krajobrazu kulturowego.

a/ Stare miasto zachowało **niezmieniony układ urbanistyczny i czytelną ciągłość w terenie**

linię dawnych murów obronnych, zniszczoną tylko na odcinkach (przy ul. Ogrodowej w wyniku wybudowania wielokubaturowego gmachu b. Spółdzielni Krawieckiej, przy ul. Strażackiej w wyniku usytuowania budynków szeregowych pod murem oraz przy ul. Lubelskiej również w wyniku zlokalizowania budynków szeregowych). Pozostała część linii dawnych murów obronnych, szczególnie przy ul. Podwalnej, na części ul. Strażackiej i przy ul. Wierzbowej oraz wzdłuż obwarowań Klasztoru jest nadal widoczna w ukształtowaniu powierzchni, w znacznej mierze poprzez zachowanie skarpy. Kilka zanikłych uliczek ma szansę na odtworzenie (głównie przy Rynku), a tylko ich nieznaczna część, mająca niewielkie znaczenie dla kompozycji układu, nie może być powtórnie wytrasowana. b/ W obszarze strefy ochrony konserwatorskiej znajduje się **kilka miejsc, w których zniszczono bądź historyczne ukształtowanie powierzchni i zabytkową tkankę miejską** Starego Miasta, bądź **historyczne parcelacje działek**, a w szczególności wyburzono wiele kamieniczek, budując w ich miejsce obiekty, które zniszczyły klimat i sylwetkę pierzei rynkowych. Te zdegradowane całkowicie miejsca to: amfiteatr przy ul. Festiwalowej, gdzie zniszczono bezpowrotnie przedpole wzgórza zamkowego, ul. Narutowicza, gdzie wybudowano w latach 80-tych blok wielorodzinny - wielką kubaturę bardzo źle wkomponowaną w krajobraz sąsiedniej zabudowy oraz pierzeje Rynku z domem handlowym i pocztą, jak też wspomniany wyżej obiekt Spółdzielni Krawieckiej przy ul. Ogrodowej (również budynki wielokubaturowe, o złej skali, nieprawidłowej bryle i rozwiązaniach elewacji obcych dla krajobrazu kulturowego).

c/ **Tereny przekształcone, ale nie rażące w krajobrazie Starego Miasta** to południowa pierzeja ul. Narutowicza (obok Rynku) i tworząca ten sam kwartał zabudowy południowo - wschodnia pierzeja Rynku zabudowana współczesnymi kamieniczkami o odpowiedniej skali, mimo niedociągnięć w opracowaniu elewacji. Główny błąd popełniony w tej zabudowie to karygodne zamknięcie światła historycznej uliczki Ratuszowej. Za teren przekształcony, ale pozytywnie wpisany w krajobraz Starego Miasta i będący już jego nierozzerwalną i akceptowaną częścią należy uznać budynek Banku Spółdzielczego przy ul. Kościuszki.

d/ Do terenów i obiektów najlepiej zachowanych należą: północno -zachodnia pierzeja Rynku i jej przedłużenie - ul. Krakowska, odcinki ul. Kościuszki, jedna strona ul. Olejnej, teren z bożnicami oraz kościoły i dworek modrzewiowy.

3.4. Strefa społeczno-gospodarcza

3.4.1. Ocena przestrzeni miejskiej

Tabela. Przestrzeń miasta Kraśnika – sfera społeczno-gospodarcza

Miernik	Stan istniej.	Ocena (1-6)	Ocena opisowa	Porównanie z innymi Miastami		
				Lubartów	Puławy	Świdnik
1	2	3	4	5	6	7
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (w ‰i>)	2,2	4	Kraśnik należy do ośrodków o przeciętnej (jednak nie najgorszej) tendencji ruchu naturalnego. Stopa przyrostu naturalnego, choć mniejsza niż np. w Łęcznej (7,8‰) i spadająca w ostatnich latach, jest wciąż dodatnia i zbliżona do wskaźnika występującego w miastach o porównywalnej randze i wielkości. Przyrost naturalny jest aktualnie głównym czynnikiem wzrostu demograficznego miasta, co oznacza że wzrost ten ma szansę pewnej trwałości (w najbliższych kilku lub kilkunastu latach).	2,6	2,4	
Liczba lekarzy na 1.000 mieszkańców	40,7	4	Liczba lekarzy w Kraśniku świadczy o średnio dodatnim poziomie zaspokojenia zapotrzebowania na usługi medyczne. Należy jednak przyjąć, że samo nasycenie miasta wyższym personelem medycznym nie ma bezpośredniego związku ze stanem zagospodarowania i będzie płynnie dostosowywać się do zmiennych potrzeb. Potrzeby te zaś będą wynikały nie tylko ze stanu zdrowia mieszkańców miasta i subregionu	54,9	33,4	26,1
Łóżka szpitalne na 1.000 mieszkańców powiatu	5,1	5	Baza lokalowa szpitali jest stosunkowo rozwinięta, a ponadto znajduje się w trakcie rozbudowy. Efektem tej rozbudowy będzie poprawa wskaźnika ilościowego. Dalszego zwiększenia jakości obsługi można poszukiwać przede wszystkim w poprawie stanu wyposażenia szpitali w sprzęt medyczny. Ewentualne dalsze zwiększanie liczby łóżek może okazać się zależne od kształtu ogólnopństwowych reform służby zdrowia.	4,8	5,9	3,6
Przyrost liczebny ludności w latach 1990-97 (‰‰)	3,0	4	Przyrost liczby ludności jest stosunkowo wysoki, a ponadto w dużej części oparty na „wewnętrznym” czynnikiem, tj. przyroście naturalnym. Oznacza to relatywnie dobre (choć nie pozbawione zagrożeń) perspektywy dalszego rozwoju demograficznego miasta – przy założeniu korzystnego rozwoju jego potencjału gospodarczego.	5,9	2,8	1,2

Odsetek ludności z wyższym wykształceniem m (% - według NSP 1988)	5,1	4	Udział osób o najwyższych kwalifikacjach jest jednym z głównych czynników rozwoju lokalnego. Z drugiej zaś strony jego wysokość świadczy o możliwościach wykorzystania zasobów pracy wysoko wykwalifikowanej. Obecne zasoby kadr z wyższym wykształceniem w Kraśniku odzwierciedlają dotychczasową rangę i potencjał miasta, jednak wydają się zbyt niskie w sytuacji ewentualnego szybkiego rozwoju zarówno potencjału gospodarczego, jak i rangi osadniczej Kraśnika.	5,9	7,7	
Bezrobotni na 1.000 osób w wieku produkcyjnym (ogółem/ /mężczyźni/ /kobiety)	87,8 79,4 96,4	3	Poziom zarejestrowanego bezrobocia jest w Kraśniku przeciętny na tle innych miast województwa o podobnej randze. Dość wysoki jest jednak wskaźnik dotyczący mężczyzn - co jest szczególnie negatywnie odczuwalne społecznie.	105,3 82,0 127,6	74,3 52,0 96,4	67,7 49,9 87,7
Odsetek bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku (%)	22,2	2	Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych uprawnionych do pobierania zasiłku jest drugą - obok samego wskaźnika bezrobocia - wielkością świadcząca o społecznym znaczeniu braku pracy. W Kraśniku odsetek ten jest niższy niż w miastach „kontrolnych”. Oznacza to niewątpliwie, że realna społeczna dolegliwość bezrobocia jest większa niż wynikałoby to z samego tylko udziału osób bezrobotnych w populacji ludności w wieku produkcyjnym.	33,7	28,5	23,8
Dochód budżetu miasta na 1 mieszkańca (w złotych)	697	2	Kraśnik jest gminą miejską o randze ponadlokalnej. Ten status oznacza, że jego komunalny majątek trwałe wymaga znacznych nakładów związanych z wykonywaniem wielu zróżnicowanych funkcji i z intensywnym wykorzystaniem przestrzeni miejskiej. Przy randze miasta, a także przy jego mało skoncentrowanym kształcie przestrzennym, poziom dochodów budżetu musi być uznany za skromny - także w porównaniu z miastami o podobnej skali i randze.	1.235	850	698
Liczba centrali, oddziałów i filii banków	5	4	W Kraśniku działa obecnie 5 oddziałów lub filii bankowych (2 – BDK PKO SA, 1 Bank Spółdzielczy, 1 - PKO BP i 1 - PKB SA). Liczba ta wydaje się zaspokajać (zwłaszcza w porównaniu z innymi miastami o porównywalnej randze) aktualne potrzeby ludności i podmiotów gospodarczych. Należy jednak przyjąć, że ranga miasta, a zwłaszcza możliwa skala rozwoju gospodarczego niewątpliwie nie będą mogły odbyć się bez wzrostu liczby placówek bankowych (zapewne - o zróżnicowanym profilu).	5	5	3
Liczba wypadków drogowych	75	2	Kraśnik leży na rozwidleniu dwu dróg krajowych i jest z tego względu ośrodkiem, przez który przechodzi silny tranzytowy ruch kołowy. Przepływający przez centrum Kraśnika transport swoim hałasem, emisją spalin i wibracjami znaczną uciążliwość. Jednak najważniejszym obciążeniem warunków życia jest znaczna liczba wypadków - znacznie większa proporcjonalnie niż w miastach porównywalnej wielkości i o zbliżonym znaczeniu osadniczym.	30	57	27

Produkcja warzyw w dt/h	245	4	Poziom produktywności lokalnej przestrzeni rolniczej w Kraśniku wydaje się umiarkowana - w porównaniu z innymi miastami o zbliżonej randze i biorąc pod uwagę jakość gleb w mieście. Jednak kształt administracyjny miasta, jego sąsiedowanie z obszarami wiejskimi intensywnie wykorzystywanymi na uprawę warzyw i owoców oraz położenie komunikacyjne powoduje, że miasto posiada dostateczny dostęp do produktów rolnych nie obciążonych nadmiernymi kosztami transportu.	200	265	400
- kapusta	135			170	220	170
-cebula	280			350	330	360
-marchew	20			40	50	50
-pomidory						
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci infrastruktury komunalnej (w %): - wodociągu - kanalizacji - gazu sieciowego	91,0 82,4 95,4	5	Wyposażenie mieszkań w media komunalne jest kluczowym czynnikiem określającym społecznie odczuwane warunki życia w konkretnym miejscu. Mieszkańcy miasta Kraśnika w znacznej większości mają dostęp do sieci infrastruktury komunalnej - także do sieci gazowej, nie występującej wciąż na całym obszarze województwa. Jako niedostateczne można jednak potraktować wyposażenie mieszkań w sieć kanalizacyjną, której nie posiada prawie co piąte mieszkanie. Stan ten, niezależnie od negatywnego wpływu na warunki zamieszkania, w zestawieniu z wyraźnie lepszym rozwojem sieci wodociągowej, niekorzystnie wpływa także na stan środowiska przyrodniczego. (a zatem również - choć pośrednio - na warunki życia w mieście).	86,9 77,8 -	96,7 90,8 93,7	96,9 93,0 97,3
Powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	56,4	4	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań kraśnickich jest odzwierciedleniem struktury zasobów mieszkaniowych w mieście - wśród których znaczny udział mają budynki wielorodzinne, o mniejszych z natury mieszkaniach. Na tym tle średnia powierzchnia, większa niż w Puławach i Świdniku (tj. miastach mających podobny charakter morfologiczny zasobów mieszkaniowych) wskazuje na stosunkowo relatywnie korzystną sytuację Kraśnika. Ocena taka może jednak odnosić się jedynie do dotychczas przyjmowanych standardów, natomiast nie można jej przyjąć za przesłankę przyszłego kształtowania kierunków rozwoju miasta - z uwagi na konieczność podnoszenia poziomu życia mieszkańców.	60,6	51,9	52,1
Liczba podmiotów gospodarczych na 1.000 mieszkańców	62,9	4	Aktywność ekonomiczna mieszkańców Kraśnika utrzymuje się na poziomie zbliżonym (a nawet nieco wyższym) do innych miast o porównywalnej liczbie ludności. Z uwagi na charakter tego ośrodka jako centrum handlowo-usługowego stan ten należy uznać za normalny i nie wyczerpujący rezerw tkwiących w potencjalnym popycie obszaru węzłowego regionu Kraśnika (wraz z samym miastem).	67,8	61,6	60,0

3.4.2. Struktura władania gruntów a tereny budowlane

Miasto dysponuje zasobami gruntów komunalnych o zróżnicowanej wielkości i położeniu. Spośród terenów komunalnych do ewentualnego zagospodarowania trwałą zabudową, polegającą na uzupełnianiu funkcji już tam istniejących, przydatne wydają się przede wszystkim:

- * tereny w sąsiedztwie zbiegu ulicy Urzędowskiej i Alei Młodości,
- * tereny rozrzucone wzdłuż Alei Niepodległości,
- * tereny na północ od ul. Urzędowskiej,

- * tereny na wschód od ul. Przemysłowej,
- * teren we wschodniej części rejonu przemysłowego przy ul. Obwodowej.

Przydatność pozostałych większych obszarów pozostających w dyspozycji miasta - zwłaszcza leżących w dolinie Wyżnicy - jest natomiast wątpliwa ze względów fizjograficznych lub ekologicznych.

Nie istnieją dotychczas, poza wspomnianym terenem na północ od ul. Urzędowskiej, w mieście samodzielne, zwarte obszary komunalne, o powierzchni kilkudziesięciu hektarów, które można by przeznaczyć na cele jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej. Za początki tworzenia tego typu obszaru można by uznać przejście przez miasto pojedynczych wąskich działek rolniczych na zachód od ul. Lubelskiej. Wydaje się, że ten właśnie rejon może być terenem największej aktywności samorządu w dziedzinie gospodarki gruntami, polegającej na spójnym, wielosekwencyjnym działaniu:

- * wykupieniu obszaru przeznaczonego w planie miejscowym na cele mieszkaniowe,
- * dokonaniu podziału tego obszaru zgodnie z potrzebami budownictwa mieszkaniowego,
- * uzbrojeniu w media komunalne
- * przeznaczeniu na różne formy mieszkalnictwa:
 - komunalne - budowane ze środków miasta, zatem bez zbywania gruntów,
 - indywidualne - budowane ze wsparciem finansowym miasta, polegającym na zbywaniu działek budowlanych poniżej cen rynkowych,
 - prywatne - budowane na gruntach zbywanych przez miasto po cenach rynkowych.

Wybór wskazanego miejsca (lub innego rejonu w mieście, o podobnych walorach lokalizacyjnych) oraz zastosowanie przedstawionych powyżej sekwencji działań, pozwoli na zrealizowanie kilku celów lokalnej polityki przestrzennej - przede wszystkim na skoncentrowanie znacznej części nowej zabudowy w zwartym obszarze, położonym w pobliżu starej części miasta i w pełni uzbrojonym.

Także na terenach nie będących własnością miejską celowe byłoby podejmowanie - w sposób wybiórczy i skoncentrowany - kompleksowego uzbrajania obszarów przeznaczonych planem pod zabudowę mieszkaniową. W sytuacji stosunkowo niewielkich różnic pomiędzy cenami terenów budowlanych w samym mieście na jego skraju (~~w tym na obszarze gminy~~), uzbrojenie terenów w media komunalne mogłoby stanowić zasadniczy czynnik różnicujący atrakcyjność lokalizacyjną, a zatem zapobiegający rozproszeniu zabudowy. W dalszej perspektywie oznaczać to będzie zmniejszenie kosztów eksploatacji, rozbudowy i modernizacji sieci uzbrojenia.

Szczególnym faktem prawnym na obszarze Kraśnika jest niewykupienie przez miasto bardzo wielu dróg gminnych. Wydaje się, że w sytuacji niedostatecznych środków budżetowych i potrzeby aktywnej polityki przestrzennej, właściwe byłoby przestrzenne zharmonizowanie procesu płacenia należności za drogi gminne z kształtowaniem nowych terenów mieszkaniowych i innych obszarów ważnych dla rozwoju miasta.

3.5. Ocena istniejącego układu komunikacyjnego miasta.

W dotychczasowej polityce przestrzennej kształtowania zabudowy komunikacja stała się najbardziej zaniedbaną i poniekąd niedocenianą dziedziną w funkcjonowaniu obszarów urbanistycznych. Jednym z głównych powodów są wysokie koszty realizacji utrzymania ulic przy jednoczesnych znacznych brakach środków finansowych na ten cel.

3.5.1 Ocena stanu istniejącego podstawowego układu komunikacyjnego miasta.

Kraśnik położony jest na terenie szczególnie niekorzystnym dla kształtowania sprawnej obsługi komunikacyjnej miasta.

Teren ten charakteryzuje się licznymi rozcięciami erozyjnymi typu wąwozy. Dodatkowo miasto dzieli na dwie części przepływająca z północnego zachodu na południowy wschód rzeka Wyżnica.

Drogowe powiązanie obu części odbywa się poprzez dwa istniejące mosty zlokalizowane od siebie w odległości około 150 metrów położone na ciągach ulic przechodzących przez obszar Starego Miasta objętego ochroną konserwatorską.

W stanie istniejącym północno - zachodnia część miasta - Kraśnik Fabryczny, północno - wschodnia dzielnica mieszkaniowa przy ulicy Kolejowej oraz zabudowa rejonów Zarzecze i Piaski oparta jest na układzie zbliżonym do prostokątnego.

Część południowo zachodnia posiada układ ulic promienisto - pierścieniowy ze zbiegającymi się w obszarze centrum kierunkami zewnętrznymi drogi krajowej Nr 74 Kraśnik - Annopol - Kielce, powiatowymi Nr 22517 do Józefowa, Nr 22588 w kierunku Trzydnika, Nr 22613 w kierunku Rzeczyca, Nr 22592 do Słodkowa oraz gminnymi do Mikulina Nr 2244003, do Słodkowa 2244007.

Ze względu na wąwozy w stanie istniejącym pierścienie okalające Stare Miasto funkcjonują jako ciągi pieszo-jezdne i piesze. Przy takim układzie drogowo ulicznym wymiana ruchu również ciężarowego odbywa się w strefie Starego Miasta. Istniejący układ komunikacyjny w skoncentrowanej zwartej zabudowie jest niesprawny i nieprzystosowany do przenoszenia dużego ruchu w tym zwłaszcza ciężarowego.

Oceniając cały układ podstawowy miasta należy podkreślić, iż niemal wszystkie odcinki ulic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich posiadają zaniżone parametry techniczne przy uwzględnieniu funkcji jaką pełnią w istniejącym układzie komunikacyjnym miasta. Parametry ulic: Lubelskiej, Przemysłowej, Urzędowskiej, Kościuszki, Natutowicza, Janowskiej odpowiadają normom technicznym ulic zbiorczych i lokalnych a pełnią przecież ulic głównych i zbiorczych.

Poza tym zniżone parametry techniczne głównie linii rozgraniczających posiadają ulice: Jagiellońska, Oboźna, Suchyńska, Kościuszki - dla potrzeb ruchu istniejącego (docelowe znaczne obniżenie funkcji ulicy), Piłsudskiego, Strażacka, Podleska, Rzeczycka. Zaniżone linie rozgraniczające występują na ulicach Budzyńskiej, Nadstawnej.

Ulice tego układu obudowane są istniejącą zabudową mieszkaniową najczęściej jednorodziną z koniecznością jej obsługi bezpośredniej niemal na całej długości. Dotyczy to zwłaszcza ulicy Urzędowskiej, a także Janowskiej, Cegielnianej, Przemysłowej. Częste zjazdy wywołują zakłócenia w ruchu i obniżają przepustowość, powodując kolizje pieszy- pojazd.

Zlokalizowana wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich zabudowa mieszkaniowa znajduje się w strefie negatywnego oddziaływania przeciążonych dróg w postaci spalin, drgań, kurzu, hałasu. Ilość budynków mieszkalnych w strefie uciążliwości komunikacyjnej obrazuje plansza komunikacyjna.

Przy dużym obciążeniu ulic dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu w godzinach nocnych istotnym jest właściwe oświetlenie uliczne. Wprawdzie wszystkie ulice w ciągach dróg krajowych oraz wojewódzkich i w przeważającej części powiatowych posiada oświetlenie, lecz na części z nich jest ono nie wystarczające. Przyczyną tego jest występowanie groźnych kolizji np. notowane często na ulicy Urzędowskiej w rejonie skrzyżowania z ulicą Graniczną. Brak i słabe oświetlenie wywołuje także niebezpieczeństwo w relacji pieszy - pojazd.

Odcinki szczególnie niebezpieczne to: ulica Urzędowska na odc. Koszarowa - Piaski. odcinki niebezpieczne: ulica Janowska - Narutowicza do Lubelskiej, Lubelska odc. Kolejowa - Tysiąclecia, Janowska rejon Struży, skrzyżowanie Urzędowskiej z ulicą Graniczną. Wypadki występują także na ulicy Cegielnianej na wysokości Młyńskiej, Kościuszki, oraz na Urzędowskiej - rejon skrzyżowania z ulicą Słowackiego.

3.5.2. Ocena stanu istniejącego układu obsługującego miasta wraz z obsługą parkingową i garażową.

Układ lokalny miasta w dzielnicy Kraśnik Fabryczny posiada na zdecydowanej większości ulic nawierzchnię twardą ulepszoną. Na przeważającej części tych ulic stan techniczny należy ocenić na średni i poniżej średniego. Ulica Reymonta posiada zły stan techniczny jezdni i chodników, natomiast ulice Krasickiego i Wyszyńskiego (odcinek Niepodległości - Sikorskiego) są obecnie w realizacji. Na ulicy Wyszyńskiego przewiduje się także budowę miejsc parkingowych.

Przepustowość dróg w obszarze zabudowy mieszkaniowej i usługowej jest wystarczająca. Tereny nie obsłużone komunikacyjnie stanowią około 10% ogólnej liczby istniejącego tam zainwestowania miejskiego.

Problemem tej części miasta są braki w zaspakajaniu potrzeb parkingowych i garażowych, dotyczy to zarówno parkingów w obszarze osiedli mieszkaniowych jak i przy obiektach usługowych. W różnych osiedlach są one różne. Najmniej korzystny układ występuje w obszarze lokalizacji budynków komunalnych, gdzie braki zgodnie z informacjami uzyskanymi od właściciela terenu dochodzą nawet do

60-70%. Na terenie pozostałych spółdzielni mieszkaniowych położonych w Kraśniku Fabrycznym wynoszą około 30%.

Ze względu na braki miejsc parkingowych, zwłaszcza w zabudowie wielorodzinnej, a także przy usługach i zakładach pracy, chodniki są wykorzystywane do parkowania pojazdów, co powoduje ich bardzo szybkie niszczenie. Jednocześnie pojazdy owe utrudniają ruch pieszym. Dotyczy to całego obszaru miasta.

W dzielnicy mieszkaniowej w rejonie ulicy Kolejowej występuje większa ilość ulic nie urządzonych z gruntową lub żwirową nawierzchnią oraz z niezrealizowanymi chodnikami. stanowią one około 15-20%. Stan techniczny ulic urządzonych średni i poniżej średniego w tym ulica Kolejowa (układ podstawowy - wojewódzka wewnętrzna) na znacznej części posiada zniszczoną nawierzchnię, wymagającą modernizacji. Występują tu także ulice urządzone posiadające zaniżone parametry techniczne. Są to: - 3-go Maja - jezdnia i linie rozgraniczające -Wojska Polskiego - linie rozgraniczające -Zakrzowiecka - linie rozgraniczające i jezdnia Tereny nie obsługiwane komunikacyjnie w dzielnicy tej stanowią 15-20%, a przepustowość dróg jest zadawalająca.

Dzielnica przemysłowo-składowa posiada braki w zaspokajaniu potrzeb parkingowych zwłaszcza dla pojazdów ciężarowych, oraz stan techniczny ulic poniżej średniego.

Osiedla mieszkaniowe rejon Zarzecza i Piasek posiadają niemal w 100% urządzoną sieć uliczną oraz w 70% miejsc parkingowych. Przy czym zaspokojenie potrzeb parkingowych jest zróżnicowane w poszczególnych osiedlach:

- osiedle przy Piaskowej - 100% potrzeb
- osiedle przy Urzędowskiej (Szopena - Kopernika) - 40%
- osiedle Koszarowa - 70%

W tych osiedlach realizacja parkingów odbywa się kosztem uszczuplenia terenów zielonych. Znacznie większe braki występują tu w zaspokajaniu potrzeb garażowych.

W części śródmiejskiej nakładają się na siebie układ obsługujący z układem podstawowym miasta, w tym tranzytem. Obsługę tej części zabudowy zapewnia w niedostatecznym stopniu istniejący wąski układ uliczek nieprzystosowanych do przenoszenia zwiększonego ruchu.

Ulice są bardzo często niemożliwe do przebudowy z uwagi na wyznaczoną strefę ochrony konserwatorskiej. Dotyczy to także ulic układu podstawowego przeciążonych znacznym ruchem przelotowym zwłaszcza pojazdami ciężkimi na kierunku drogi krajowej Nr 74 Kraśnik - Kielce. Z uwagi na fakt, iż większość powyższych ulic ma nienormatywne parametry (szerokości linii rozgraniczających i jezdni), obsługuje bezpośrednio przyległy teren (częste wloty bramowe), występuje brak pasów zieleni oddzielających ruch pieszych od ruchu pojazdów - obsługa komunikacyjna miasta jest niesprawna, uciążliwa i niebezpieczna.

Układ ten oprócz wyżej wymienionych problemów komunikacyjnych niesie wiele uciążliwości dla mieszkańców dzielnicy (spaliny, drgania, kolizje, hałas). Ta część miasta posiada znacznie większy procent ulic nieurządzonych, o złym i poniżej średniego stanie technicznym, a także o zaniżonych parametrach technicznych.

Poza ulicami układu podstawowego wymienionego powyżej pełniącego także obsługę bezpośrednią terenu, zaniżone parametry występują na ulicy: Mleczarskiej, Pułaskiego, Ogrodowej, Szewskiej, Dąbrowskiej, Młyńskiej, Ostrowieckiej, Łąkowej oraz dojazdu do cmentarza; dotyczy to zarówno linii rozgraniczających jak i szerokości jezdni.

Zaniżone linie rozgraniczające występują na ulicach: Obwodowej, Długiej, Świerkowej. Rejon ten posiada również niezaspokojone potrzeby parkingowe i garażowe dla mieszkańców dzielnicy oraz w miejscach lokalizacji usług.

3.5.3. Ocena układu kolejowego

Istniejący układ kolejowy mimo znacznych możliwości przewozowych pełni niewielką rolę w układzie komunikacyjnym miasta, zwłaszcza w przewozach towarowych. Ze względów ekonomicznych radykalnie zmniejszyła się ilość kursujących pociągów. Jest to związane z koniecznością łożenia kilkakrotnie większych nakładów na budowę i eksploatację kolei niż na komunikację kołową. Stąd w warunkach gospodarki rynkowej transport samochodowy wypiera transport szynowy.

W ocenie przewoźnika przy istniejącym i zakładanym ruchu pasażerskim pojemność układu sieci i dworca stacji Kraśnik jest wystarczająca. W najbliższej perspektywie nie przewiduje się rozbudowy

infrastruktury w zakresie wprowadzenia nowych relacji pociągowych w ruchu pasażerskim oraz związanej z odprawą podróżnych. Obecnie możliwości przewozowe odcinka linii Lublin - Stalowa Wola – Rozwadows i pojemność dworca stacji Kraśnik wykorzystywane są w 60%.

3.5.4. Ocena obsługi komunikacji pasażerskiej

■ Komunikacja zamiejska

Przewozy pasażerskie świadczone są głównie przez komunikację autobusową z przewoźnikiem państwowym PKS, w znacznie mniejszym zakresie przewoźnikiem prywatnym, uzupełniane komunikacją kolejową.

Względy ekonomiczne wpływają na częstotliwość środków komunikacji. Należy przy tym zaznaczyć, iż daje się zauważyć pewne tendencje spadkowe ilości podróżnych korzystających z komunikacji publicznej na rzecz zwiększenia podróży indywidualnym środkiem lokomocji. Obsługa komunikacji publicznej zamiejskiej w zakresie relacji i częstotliwości jest zadowalająca. Natomiast mniej korzystnie wypadnie ocena standardu obsługi pasażerów na przystanku dworcowym. Dla takiej liczby podróżnych (450 tys./miesiąc) osiem stanowisk odjazdowych i jedno przyjazdowe zgodnie z normatywem projektowania dworców wymaga powierzchni trzy a nawet czterokrotnie większej niż obecna. Istniejący dworzec ma powierzchnię niespełna 0,4 ha, a winien mieć około 1,5 ha.

■ Komunikacja miejska

Według badań ankietowych mieszkańcy miasta oceniają obsługę komunikacji MPK na poziomie średnim. Główne uwagi to zwiększenie częstotliwości kursów autobusów, wydłużenie linii, ewentualnie korekta tras.

Dla oceny obsługi transportowej zabudowy mieszkaniowej przez komunikację miejską wykonano izochrony dojazdów z każdego punktu miasta (miejsc zamieszkania) do określonego celu podróży. Celami podróży ustalono skupiska miejsc pracy, usług, dworca kolejowego i dworca PKS. Przyjęto społecznie akceptowany przedział czasowy wynoszący 30 minut. Na ten czas składa się dojazd do przystanku, czas oczekiwania na autobus wynoszący 1/2 częstotliwości kursowania komunikacji w danym kierunku oraz przejazd autobusem do celu podróży.

Z tak wykonanych izochron dostępności wynika, iż najlepsze skomunikowanie posiada obszar ograniczony od południa rzeką Wyżnicą; od północy obejmuje zabudowę Zarzecza i Piask, od zachodu rejon ulicy Budzyńskiej, od wschodu ulicą Narutowicza; swym zasięgiem obejmuje także szkołę przy ulicy Armii Krajowej. Teren niemal całego Śródmieścia nie mieści w 30 min. izochronie dojazdu do Fabryki Łożysk Tocznych i usług w Kraśniku Fabrycznym. W izochronie dojazdu do dworca PKS nie mieszczą się natomiast tereny poza zwartą zabudową Kraśnika Fabrycznego. Do dworca PKP i terenów przemysłowych przy ulicy Kolejowej nie można dojechać w przyjętych 30 min. z obszaru całego Kraśnika Fabrycznego, części odleglejszej Śródmieścia oraz z rejonu ulic Oboźnej, Suchyńskiej.

Sieć wykonanych izochron potwierdza odczucia mieszkańców miasta zawarte w badaniach ankietowych dotyczących obsługi MPK. Ten stan rzeczy wynika z kilku powodów:

- > podstawowy - to względy ekonomiczne (rozproszona zabudowa nie może zapewnić rentowności obsługi)
- > zbyt wydłużony pasmowy charakter miasta (odległość pomiędzy najbardziej oddalonymi od siebie terenami zabudowy mierzone po ciągach ulicznych wynosi ok. 13 km)
- > brak powiązań poprzecznych pomiędzy terenami zainwestowania położonymi po obu stronach rzeki Wyżnicy

Dla poprawy funkcjonowania obsługi należałoby zwiększyć częstotliwość kursowania na liniach Śródmiejskich oraz do dworca PKP. Wprawdzie rachunek ekonomiczny nie pozwala na wydłużenie tras i zwiększenie częstotliwości autobusów normalnogabarytowych, lecz można wprowadzić komunikację „busową”, co nie wymagałoby dodatkowych środków finansowych. Usprawnienie bardziej radykalnie przyniosłaby realizacja ulicy zbiorczej łączącej ulicę Urzędowską z ulicą Kościuszki i Cegielnianą (przez przedłużenie Św. Faustyny i ulicę Żytnią). Dodatkowym rozwiązaniem bolączek komunikacji miejskiej byłoby wyznaczenie i realizacja ścieżek rowerowych i ciągów pieszych stanowiących skróty do poszczególnych celów podróży zwłaszcza miejsc pracy, usług oraz przystanków MPK.

3.5.5. Ocena obsługi zaplecza technicznego

Zaspokojenie potrzeb parkingowych mieszkańców w obszarze osiedli mieszkaniowych wielorodzinnych a zwłaszcza na terenach usług i miejsc pracy jest dalece nie wystarczające. Z obliczeń ilości potrzebnych miejsc parkingowych zarówno na podstawie zarejestrowanych samochodów w mieście jak i liczby mieszkańców z uwzględnieniem wskaźnika motoryzacji wynika, iż na obszarze osiedli wielorodzinnych winno być około 6 tys. miejsc postojowych. Uwzględniając liczbę miejsc garażowych oraz istniejące parkingi do zrealizowania pozostało by ogółem około 50%. Szacunkowo biorąc istniejące miejsca parkingowe przy usługach stanowią maksymalnie 30% potrzeb.

Liczba garaży dla pełnego pokrycia potrzeb wymaga realizacji ok. trzy razy więcej miejsc niż w stanie istniejącym. Istniejący stan wymaga 37 stanowisk naprawczych by zapewnić odpowiednią obsługę samochodową.

Natomiast bardzo dobra sytuacja jest stacji paliw. Stacje paliw winny pokrywać 60% zapotrzebowania na paliwo wszystkich samochodów co w przypadku Kraśnika wynosi 9600 samochodów. Stacja paliwowa II klasy obsługuje 4900 samochodów. Do zaspokojenia więc potrzeb samego miasta wystarczyłyby 2 stacje paliw II klasy.

3.6. Diagnoza systemów infrastruktury sanitarnej

Wnioski z oceny stanu istniejącego systemu

- W celu wyeliminowania istniejących zagrożeń dla stanu czystości wód na obszarze miasta należy dążyć do rozbudowy zasięgu obsługi miejskiego systemu kanalizacji sanitarnej, głównie we wschodniej, południowej i zachodniej części miasta,
- W rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej należy uwzględnić możliwość wykorzystania rezerw przepustowości istniejących oczyszczalni,

~~Ze względu na zły stan techniczny i niedostateczną średnicę istniejącego kolektora sanitarnego przebiegającego w dolinie rzeki Wyżnicy należy podjąć jego przebudowę na odcinku od ul. Lubelskiej do oczyszczalni ścieków oraz przedłużyć jego przebieg na wschód wzdłuż ul. Janowskiej do granicy miasta.~~

- Ze względu na rozwój zabudowy należy rozbudować sieć kanalizacyjną w dzielnicach: „Budzyń” ulice: Świerkowa, Piaskowa, Długa, Urzędowska, „Piaski/Zarzecze II” ulica Urzędowska (od ul. Piaskowej do ul. Koszarowej), „Bojanówka” ulice: Suchyńska, Filaretów, Prusa, Bojanowska; „Ośrodek” ulice: Kościuszki, Cegielniana, Młyńska, Żytnia, Oboźna, Łąkowa, „Stacja Kolejowa” ulice: Przemysłowa, Kolejowa, Towarowa, Obwodowa, Wojskowa, Powstańców Śląskich, Lipowa, 3-go Maja, Wojska Polskiego, Komisji Edukacji Narodowej, Małachowskiego, Kołłątaja, Konarskiego, Dygasińskiego, Staszica, Zakrzowiecka, Brzozowa, Gajowa, Orzechowa, „Zarzecze I” ulice Przemysłowa i Janowska.
- Aktualny zasięg obsługi istniejącego systemu kanalizacji deszczowej jest niewystarczający
- Istniejące układy komunalnej sieci deszczowej nie posiadają urządzeń podczyszczających
- Należy przyspieszyć rozwój kanalizacji deszczowej w szczególności na terenach posiadających intensywną zabudowę oraz na terenach zainwestowanych w obrębie ustanowionych stref ochronnych ujęć wód.
- Miasto posiada dobrze zaawansowany w rozwoju system gazowniczy (ponad 95 % ludności obsługiwanej tym systemem)
- Istnieje dogodna możliwość dalszego rozwoju tego systemu ze względu na duże rezerwy przepustowości istniejących źródeł zasilających ten system (rezerwa około 64 %) oraz bezpośredni dostęp do magistralnej sieci gazowej wysokoprężnej DN-700
- Aktualna wydajność źródeł zabezpiecza możliwość dalszego rozwoju miasta w okresie perspektywicznym
- Istniejące dwa podstawowe źródła systemu ciepłowniczego (Ciepłownia Rejonowa i EC-FŁT) posiadają znaczną dyspozycyjną rezerwę mocy cieplnej (wynoszącą około 50 MW) możliwą do wykorzystania dla potrzeb obsługi planowanego programu rozwoju miasta w okresie perspektywicznym .
- Znaczna część istniejących sieci przesyłowych posiada niedostateczną izolacyjność cieplną i kwalifikuje się do modernizacji lub przebudowy
- Na terenie miasta funkcjonuje jeszcze 16 kotłowni lokalnych opalanych węglem, które są źródłem emisji do atmosfery znacznej ilości zanieczyszczeń, gdyż nie posiadają urządzeń do odpylania spalin.
- Kotłownie te powinny być zgazyfikowane lub przebudowane na węzły ciepłone systemu ciepłowniczego

- Dla poprawy efektywności i niezawodności pracy systemu ciepłowniczego należy przewidywać:
 - dalszą rozbudowę układu przesyłowego (w zakresie uzasadnionym pod względem techniczno-ekonomicznym) pozwalającą na sukcesywne eliminowanie uciążliwych kotłowni lokalnych oraz przebudowę ich na węzły ciepłownicze,
 - modernizację sieci uwzględniającą zastosowanie rur preizolowanych,
 - modernizację i automatyzację węzłów ciepłych,
 - modernizację i ewentualną rozbudowę ciepłowni rejonowej
- System ciepłowniczy powinien być preferowany do obsługi ciepłej skoncetrowanych zespołów zabudowy.

3.7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Wraz z rozwojem miasta, powstają nowe potrzeby w zakresie bezpieczeństwa publicznego i obrony cywilnej. Nowe inwestycje, a także plany miejscowe powinny umożliwiać realizację zadań obrony cywilnej związanych z bezpieczeństwem publicznym, co najmniej w zakresie: budownictwa ochronnego, zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych, skutecznego działania systemu alarmowania ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze, hydrosferze oraz szeroko pojętym środowisku geograficznym i wczesnego ostrzegania mieszkańców o zagrożeniach.

Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia na terenie miasta wynikają z:

- pogarszającego się stanu środowiska przyrodniczego,
- braku w pełni rozwiązanej gospodarki ściekowej,
- użytkowanych układów transportowych, które stwarzają zagrożenia, jakie ruch transportowy powoduje – przewóz ładunków niebezpiecznych w ruchu o dużym natężeniu przy złych parametrach technicznych układów transportowych,
- złego stanu dróg przy relatywnie wystarczającej ich sieci,
- niepełnego wyposażenia mieszkań w podstawowe urządzenia takie, jak wodociąg, kanalizacja, centralne ogrzewanie i in.,

W celu wyeliminowania przyczyn powodujących zagrożenia należy podejmować działania polegające na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innymi miejscowymi zagrożeniami (zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody nie będące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga nadzwyczajnych środków) poprzez:

1. zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innych miejscowych zagrożeń,
2. zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej, lub innych zagrożeń miejscowych,
3. prowadzenie działań ratowniczych w celu likwidacji przyczyn.

Na terenie miasta nie występują szczególne uwarunkowania sprzyjające powstawaniu poważnych zagrożeń ludności i jej mienia. Nie obserwuje się zagrożeń związanych z ruchami masowymi ziemi ani obszarów osuwiskowych oraz zagrożenia powodziowego. Lokalne rzeki i ciek wodne nie stanowią istotnego zagrożenia powodziowego. Dodatkowe zabezpieczenie stanowi zalew zlokalizowany w zachodniej części miasta, mogący retencjonować nadmiar wód. Do lokalnych podtopień może dochodzić jedynie w przypadku długotrwałych lub bardzo intensywnych opadów. Dlatego wskazane jest niezabudowywanie naturalnych dolin rzecznych, ani obniżenie terenu oraz dbałość o systemy odwadniające i melioracyjne.

Na terenie miasta, ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie nie funkcjonują również żadne zakłady przemysłowe stwarzające zagrożenie poważną awarią przemysłową. Duże zagrożenie jest związane z transportem substancji niebezpiecznych i łatwopalnych drogą krajową nr 19 i 74. Jednakże awarie związane z katastrofami drogowymi mają niewielki zasięg i są stosunkowo łatwe do opanowania i zneutralizowania skutków. Nie mniej wskazane jest lokalizowanie zabudowy wzdłuż tras tranzytowych z zachowaniem wymaganych prawem odległości.

Pośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia stanowi spowolnienie lub zahamowanie tempa rozwoju gospodarczego, powodujące wzrost niekorzystnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie i przestępczość. W celu zapobiegania niekorzystnym zjawiskom gospodarczo-społecznym

konieczna jest troska o zrównoważony rozwój gminy - racjonalne, sprzyjające inwestowaniu przeznaczenie terenów pod funkcje mieszkaniowe i gospodarcze.

Za bezpieczeństwo publiczne miasta Kraśnik odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej.

4. OCENA DOTYCHCZASOWEGO MIEJSCOWEGO PLANU OGÓLNEGO ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KRAŚNIKA (I POZOSTAŁYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH)

4.1. Ocena planu w aspekcie istniejących i potencjalnych kolizji ekologicznych

~~1/ Największy konflikt, jaki z uwarunkowaniami ekologicznymi wywołują ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego m. Kraśnika to sposób wytrasowania południowej obwodnicy na kierunku Lublin Annopol /060 KK-063 KK/, a szczególnie odcinek oznaczony symbolem 063 KK. Przecina on dolinę Wyżnicy w miejscu najmniej do tego celu odpowiednim z punktu widzenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych jakie ten fragment doliny reprezentuje. Realizacja~~

~~obwodnicy na tym odcinku spowoduje bowiem dewastację obszaru źródłiskowego, tj. zasypanie funkcjonujących tu źródeł, zniszczenie zasilanych przez nie stawów /o proveniencji historycznej sięgającej co najmniej XVI w./ oraz zdeformowanie naturalnie ukształtowanego, bo erozyjnie, podcięcia zbocza doliny.~~

~~2/ Również sposób wytrasowania w planie kolejnych odcinków obwodnicy budzi zastrzeżenia natury ekologicznej. Odcinek obwodnicy ozn. symb. 060 KK przecina górne partie wąwozu Podlesie, zakłócając ekologiczną ciągłość przestrzenną ekosystemu związanego z tą formą rzeźby terenu /w Systemie Przyrodniczym Miasta wąwóz pełni funkcję sięgacza/. Ponadto przebiegając w bezpośrednim sąsiedztwie komunalnego ujęcia wody "Głęboka" /w terenie ochrony pośredniej zewnętrznej/ stwarza potencjalne niebezpieczeństwo dla czystości ujmowanych wód.~~

~~3/ Innego rodzaju problemy stwarzają niektóre ustalenia planu dla tej części dzielnicy Budzyń, która jest położona w strefie korytarza ekologicznego łączącego dolinę Wyżnicy z lasem Dąbrowa Bór. Dowodzą one co prawda świadomości wagi tego powiązania przyrodniczego pomiędzy doliną a lasem /B 21 ZL, B»32 ZE/, ale nie są do końca konsekwentne w obronie tego terenu przed zabudową, dopuszczając ją, choć w ograniczonym zakresie, dla terenu ozn.symb. A 70 ZE,MNR.~~

~~4/ Zwraca również uwagę prawie zupełny brak przerw w terenach wyznaczonych pod zabudowę po obu stronach doliny Wyżnicy pomiędzy Budzaniem na północy a Kwiatkowicami i Pasieką na południu. Jedyne przerwy wiążą się z komunikacją i nie zapobiegną w przyszłości niemal całkowitej izolacji doliny od wierzehwinowych terenów otwartych. Izolacja ta skutkować będzie powolną degradacją ekologiczną doliny.~~

~~5/ Stabilizacji geodynamicznej stromych zboczy doliny zagraża możliwość dogęszenia zabudowy, jaką dopuszcza plan, w Pasiece na terenach ozn.symb. C12MN,MR, C19MN,MR i C 33MR,MN.~~

~~6/ Plan w żaden sposób nie chroni strefy ekotonalnej lasu Kraśnik Fabryczny na odcinku A13US ul. Urzędowska. Nie jest zachowana wolna od zabudowy strefa o szerokości 25-30 m, zazwyczaj w takich sytuacjach, tj. bezpośredniego kontaktu dzielnicy mieszkaniowej z lasem, przeznaczana pod zieleń publiczną.~~

~~7/ Za kolizyjnie z uwarunkowaniami ekologicznymi i krajobrazowymi uznaje się przypisanie ul. Szewskiej, częściowo biegnącej dnem wąwozu Podlesie z ciekami, funkcji ulicy zbiorczej /oznaczonej w planie ogólnym symbolem 052 KZ/ jako fragmentu tzw. małej obwodnicy. W Systemie Przyrodniczym Miasta wąwóz ten pełni rolę sięgacza hydrologicznego i biologicznego i jako taki, a także ze względu na konieczność zachowania odpowiednich standardów aerosanitarnych /gęsto zabudowany teren jest słabo przewietrzany/ powinien być wyłączony spod intensywnego użytkowania komunikacyjnego, które tę ekologiczną drożność ujęciowego odcinka wąwozu /a więc bardzo newralgicznego/ zniweczy. Również morfometria rzeźby /duże deniwelacje i spadki terenu, wąskie dno wąwozu/ nie sprzyja, w sensie kosztów realizacji, inwestycjom drogowym, a walory estetyczne urozmaiconego krajobrazu /częściowo obniżone~~

~~substandardową zabudową/ domagają się raczej ochrony i wyeksponowania, tym bardziej, że istnieje możliwość /pkt 8/ alternatywnego rozwiązania.~~

~~8/ Weryfikacji wymaga również przyjęty w planie przebieg ulicy oznaczonej symbolem 0108-KL, stanowiącej fragment łącznicy ul. Kościuszki z odcinkiem projektowanej południowej obwodnicy miasta biegnącym przez rejon Pasięki. Sposób wytrasowania tej ulicy dowodzi nie liczenia się z naturalnym ukształtowaniem terenu, tu bardzo urozmaiconego /wysoka i stroma skarpa wąwozu Podlesie/. Prace ziemne niezbędne dla uzyskania zgodnej z normami niwelety drogi byłyby bardzo kosztowne i prawdopodobnie uaktywniłyby procesy geodynamiczne /erozję, osuwiska/.~~

4.2. Sfera społeczno-gospodarcza: ocena planu w aspekcie funkcjonalnym

- **Mieszkalnictwo jednorodzinne** - obecnie obowiązujące na obszarze miasta plany miejscowe ustalają funkcję mieszkalnictwa jednorodzinnego (wraz z towarzyszącymi tej funkcji usługami) wobec **ok. 820 ha** - zgodnie z pomiarami powierzchni terenów podawanymi przez te plany. Porównanie ustaleń planu ze stanem istniejącym pozwala na stwierdzenie, że spośród obszarów przeznaczonych pod mieszkalnictwo jednorodzinne, jeszcze **ok. 350 ha** nie zostało zagospodarowane. Przy czym wielkość ta obejmuje zarówno obszary całkowicie jeszcze nie zabudowane, jak i - liczne - tereny, gdzie funkcja mieszkaniowa istnieje już, lecz w postaci ekstensywnej. Większość już wyznaczonych rezerw terenów mieszkaniowych leży pomiędzy ul. Urzędowską a północną granicą administracyjną miasta - gdzie istnieje jeszcze **ok. 200 ha** terenów mieszkaniowych (brutto). *Plany miejscowe wyznaczają zatem prawie dostateczne - wobec przewidywanych potrzeb mieszkaniowych miasta do roku 2020 - tereny do zagospodarowania przez omawianą formę zabudowy mieszkaniowej. Wydaje się więc, że ewentualne nowe obszary o tej funkcji mogą być wskazywane bardzo powściągliwie - jedynie w sytuacji, gdy będzie to zarówno dopuszczalne ze względu na warunki fizjograficzne, jak i korzystne dla kształtowania przyszłego wizerunku miasta.*
- **Mieszkalnictwo wielorodzinne** - tereny mieszkalnictwa wielorodzinnego (łącznie z towarzyszącymi mieszkalnictwu usługami codziennego użytku) zajmują w obecnie obowiązujących planach miejscowych zajmują **ok. 110 ha**. Wśród tych terenów, według szacunkowej oceny, jeszcze **ok. 20 ha** nie zostało w ogóle zagospodarowane lub też jest zagospodarowane w sposób inny niż przewidziany planami. Obszary nie zagospodarowane mniej więcej po połowie leżą w Kraśniku Fabrycznym oraz w rejonie na północ od ul. Urzędowskiej. *Proporcje pomiędzy wolnymi obszarami przewidzianymi na budownictwo wysokie i niskie wyglądają więc jak 1:10, zatem można uznać za celowe ich poprawienie. Jednak w sytuacji istnienia wciąż pewnych rezerw, wyznaczanie dalszych terenów na potrzeby mieszkalnictwa wysokiego nie musi być podyktowane potrzebami społecznymi, lecz może wynikać przede wszystkim z przyjętych przez samorząd zasad kształtowania wizerunku miasta.*
- **Centra usługowe** - obszary przewidziane w planach na „wolnostojące” usługi centralne (przede wszystkim - w obecnym rozumieniu - komercyjne) to łącznie ok. 45 ha. Spośród tych terenów jeszcze ok. 17 ha nie zostało zabudowane. Tereny niezabudowane (lub nie w pełni zabudowane) leżą we wszystkich rejonach miasta, lecz największe możliwości kreowania nowego centrum usługowego istnieją w obszarze, gdzie są również największe rezerwy terenów mieszkaniowych - pomiędzy starą i nową częścią Kranika, na północ od ul. Urzędowskiej. Niedostateczne natomiast wydają się istniejące jeszcze rezerwy w sąsiedztwie centrum Starego Kranika - i ten teren powinien być zapewne miejscem poszukiwania lokalizacji nowych obszarów rozwojowych dla usług centralnych (różnej rangi).
- **Oświata** - łączna powierzchnia terenów oświatowych w Kraśniku to ok. 17 ha. Wszystkie wskazane w planie tereny o tej funkcji są całkowicie lub w części zagospodarowane (z wyjątkiem ewentualnych terenów oświatowych, jakie mogą być wskazane przez przyszły szczegółowy plan miejscowy w strefie dużych rezerw mieszkaniowych na północ od ul. Urzędowskiej). Pewne możliwości rozbudowy bazy istnieją przede wszystkim w starej części miasta (np. tereny B 61UO i B 63UO). *Należy jednak wziąć pod uwagę, że (poza być może terenem B 63UO) fakt istnienia tych rezerw jest identyfikowany z punktu widzenia obecnie przyjętych standardów przestrzennych funkcji oświatowej. Niewątpliwa natomiast konieczność podnoszenia jakości usług oświatowych będzie oznaczała także potrzebę zwiększenia obszaru użytkowanego przez każdą z placówek. Zatem ewentualna intensyfikacja zagospodarowania terenów oświatowych przez majątek trwały powinna być prowadzona bardzo ostrożnie, natomiast*

właściwszą drogą rozwoju funkcji oświatowej w Kraśniku może być poszukiwanie nowych miejsc lokalizacji placówek oświatowych (zwłaszcza szczebla wyższego niż podstawowy).

- **Ochrona zdrowia** - obszary „wolnostojącej” (przede wszystkim zamkniętej) ochrony zdrowia zajmują w Kraśniku ok. 14 ha. Plan ogólny miasta wyznacza stosunkowo duże rezerwy dotychczas nie zagospodarowane (4 ha - B 34UZ, 1,5 ha - B 35 UZ). *Poszukiwanie nowych terenów dla tej funkcji nie wydaje się zatem kluczowe dla przyszłego poziomu Kraśnika jako ponadlokalnego ośrodka ochrony zdrowia. Natomiast niewątpliwie celowe byłoby zwiększenie elastyczności programowej już wyznaczonych terenów (przeznaczonych obecnie np. na „zakład specjalny”), co pozwoliłoby na ich wykorzystanie zgodnie z realnie pojawiającymi się potrzebami.*
- **Przedsiębiorczość** - łączna powierzchnia obszarów, które plany miejscowe Kraśnika przeznaczają na przemysł, hurtownie, usługi produkcyjne, drobną przedsiębiorczość itp., wynosi **ok. 350 ha**. W powierzchni tej mieszczą się jednak także tereny leśne leżące na obszarze użytkowanym przez Fabrykę Łożysk Tocznych. Bez FŁT tereny przemysłowe w planie to **ok. 115 ha**, z czego ok. połowy przypada na rejon ul. Obwodowej. Tereny wolne lub rezerwy terenu w obszarach już częściowo zagospodarowanych wynoszą natomiast **ok. 30 ha** (nie licząc ewentualnych rezerw w obszarze FŁT), z których także ok. połowy przypada na ul. Obwodową. *Nie wszystkie jednak rezerwy terenu wydają się możliwe do zagospodarowania przemysłowego. niewątpliwie bowiem część tej powierzchni powinna zostać przeznaczona na zagospodarowanie łagodzące negatywny wpływ istniejącego przemysłu na otoczenie (środowisko przyrodnicze, tereny mieszkaniowe, krajobraz). Zatem efektywne rezerwy terenów przemysłowych są wyraźnie mniejsze i można je uznać za dostateczne jedynie na krótki okres i dla stosunkowo niewielkich ewentualnych nowych obiektów. Natomiast dla zapewnienia możliwości w miarę swobodnego rozwoju przedsiębiorczości do roku 2020 celowe wydaje się poszukiwanie nowych terenów (lub przynajmniej jednego zwartej terenu). Alternatywnym rozwiązaniem może tutaj być jednak wykorzystanie bardzo dużych (kilkaset ha) rezerw terenów przemysłowych istniejących w gminie Kraśnik!*

4.3. Ocena zasad obsługi przyjętego w planie ogólnym miasta układu komunikacyjnego.

4.3.1. Układ komunikacyjny w relacji do zabudowy.

Układ komunikacyjny jest obecny we wszystkich obszarach zabudowanych; pełni w stosunku do nich rolę obsługową, a jednocześnie stymuluje ich rozwój, jest także elementem kompozycji przestrzeni. Wyznacza podziały terenów, osie kompozycyjne i widokowe.

Układ komunikacyjny winien umożliwiać swobodny przejazd oraz docieranie do określonego celu. Im większe natężenie funkcji tranzytowych, w tym większym stopniu ciąg komunikacyjny rozgranicza tereny położone po obu jego stronach. Im większa koncentracja celów podróży wokół drogi tym bardziej ograniczona musi być funkcja tranzytowa, a ulica powinna pełnić rolę organizującą przestrzeń i łączącą otaczającą zabudowę.

Nakładanie się funkcji tranzytu i dojazdu jest zjawiskiem nagminnym. Sytuację tę pogłębia silny nacisk ze strony inwestorów i właścicieli gruntów na wykorzystanie każdej istniejącej drogi bez względu na jej trasę, jako osi podziału przyległych terenów na działki budowlane. Efektem tych nacisków są ustępstwa czynione na ich rzecz w planach miejscowych.

Dla tego ważna jest dyscyplina w realizacji ustaleń planu ogólnego w szczególności zakazy podziałów, które mogłyby prowadzić do dalszego pogłębiania niekorzystnych sytuacji.

Ze względu na to, iż najczęściej układ komunikacyjny zwłaszcza wyższych klas jest ostatnim elementem w zagospodarowaniu danego terenu i jest on etapowany, a poszczególne etapy wymuszają aktualne potrzeby, ważnym jest dla obszarów przyległych sprecyzowanie zasad obsługi komunikacyjnej tak by było możliwe zaprojektowanie i realizacja powiązań we właściwych parametrach, z zastosowaniem optymalnych rozwiązań skrzyżowań.

W tym celu rezerwa w planie pod ulicę w kat. głównych i ważniejszych zbiorczych, a zwłaszcza pod skrzyżowania winna być poprzedzona opracowaniem projektowym.

4.3.2. Koncepcja układu komunikacyjnego obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego

Dla poprawy funkcjonowania miasta w docelowym układzie komunikacyjnym w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego przyjęto słuszną zasadę segregacji ruchu opartą na zhierarchizowanym trzystopniowym podziale podstawowej sieci powiązań. Sieć tę tworzą:

1. układ głównych powiązań zewnętrznych w kategorii G, których głównym celem jest przenoszenie ruchu tranzytowego, częściowo także wewnętrznego miejskiego międzydzielnicowego.

Stanowią go:

- otwarta od strony południowo-zachodniej, obwodnica zewnętrzna na kierunkach drogi krajowej Nr 19, Nr 74 oraz 833 tj.:
- od strony wschodniej powiązanie drogi krajowej Nr 19 Lublin- Kraśnik- Rzeszów
- od strony południowej powiązanie kierunku drogi Nr 19 z drogą krajową Nr 74 Lublin-Kraśnik-Annopol-Kielce
- od północy powiązanie obu w/w dróg krajowych z drogą Nr 833 Chodel-Urzędów-Kraśnik

2. układ podstawowych powiązań miejskich dalekich stanowi z jednej strony połączenie miasta z zewnętrznymi kierunkami z drugiej łącznie poszczególnych części miasta ze sobą; układ ten oparto o ulice w kat. „Z” zbiorczych uzupełniony ulicami w kat. „L” tj.:

- na kierunku wschód - zachód układ pasmowy wzdłuż rzeki Wyżnicy, powiązanie odległej dzielnicy Fabrycznej ze Śródmieściem i pozostałą częścią miasta - ciągi ulic Urzędowska, 1000-lecia,
- obwodnica miejska ciąg Żytnia i przedłużenie jej w kierunku Jagiellońskiej, Urzędowskiej i dalej Św. Faustyny i do drogi wzdłuż bocznic kolejowej .
- w obszarze starej części miasta: Kościuszki -, Piłsudskiego oraz Nowoprojektowaną ul. Szewską, Narutowicza, Mostową, Struga, Lubelską i Janowską
- uzupełniony układem ulic: Słowackiego, Krasieńskiego, Janowską od Przemysłowej w kierunku Słodkowa, Cegielnianą, Podleską, Rzeczycką, Nadstawną, Budzyńską.

3. układ podstawowych powiązań miejskich bliskich tworzą ulice w kat. „L” ulice zbiorcze dla danego obszaru; są to:

- w części Kraśnika Fabrycznego: Graniczna, Niepodległości, Mickiewicza, Wyspiańskiego, Makuszyńskiego, Konopnicka,
- w części dzielnicy przemysłowej: Kolejowa, Towarowa,
- w części osiedli wielorodzinnych Piaski i Zarzeczce: Koszarowa, przedłużenie jej w nowoprojektowaną dzielnicę mieszkaniową „1000-lecia” i dalsze powiązanie z ulicą Armii Krajowej,
- w starej części miasta: Jagiellońska, ciąg Narutowicza - Pl. Wolności-Kościuszki, Strażacka, Pułaskiego.

4.3.3. Obsługa transportowa miasta

Plan zakłada lokalizację dworca PKS u zbiegu ulic głównych przy węźle dróg krajowych przebiegających przez obszar miasta tj. Nr 19, 74, 833 - róg Lubelskiej i Przemysłowej. W założeniach planu liczbę miejsc parkingowych dostosowano do obowiązującego wówczas wskaźnika motoryzacji i liczby mieszkańców przyjętej na perspektywę. Podobnie w zakresie stacji paliw i stacji obsługi.

4.3.4. Ocena koncepcji obsługi komunikacyjnej miasta i jej elementów.

Wprawdzie zasady obsługi komunikacyjnej zostały trafnie przyjęte w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnika, to jednak po rozpoznaniu dzisiejszych realiów i szasłości realizacyjnych oraz ściślejszej analizy można zauważyć pewne niedociągnięcia i brak konsekwencji.

Rozpatrując układ starej części Kraśnika / Śródmieście/ należy podkreślić, iż plan przewiduje rozbudowę układu o nowy element tj. ulicę śladem Szewskiej i cieką włączając go do dotychczasowego jedyne powiązanie z częścią północno-wschodnią o małej przepustowości tj. w ulicę Narutowicza, która już w stanie istniejącym jest przeciążona. Poszerzenie jej wiązałoby się z rozbudową mostu (co wymaga ekspertyzy obiektu), ale zabieg ten mógłby się okazać niewystarczający.

Usprawnienie tego układu zakłada się poprzez rozbudowę ul. Piłsudskiego do parametrów ulicy zbiorczej „Z” (obecnie lokalna).Poszerzeniem linii rozgraniczających przewiduje się kosztem istniejącej tam zabudowy będącej w strefie ochrony konserwatorskiej. Wydaje się to założeniem czysto teoretycznym.

Dodatkowo przebieg nowoprojektowanej ulicy Szewskiej jest w kolizji z systemem ekologicznym miasta; bowiem przechodzi śladem cieków wodnych. Pozostaje nadal w założeniach planu penetracja znacznym ruchem obszaru rynku - ciąg ulic Narutowicza - Plac Wolności - Kościuszki w kategoriach lokalnych. Należy przy tym podkreślić, iż kategoria tych ulic została obniżona w stosunku do stanu istniejącego (ze zbiorczej na lokalną).

Duża odległość pomiędzy starą częścią miasta a dzielnicą Fabryczną wymaga sprawnego powiązania. Plan zakłada równoległe ciągi komunikacyjne: dwa dla powiązań miejskich w kategorii zbiorczych oraz ulicę w kategorii głównej dla tranzytów i obsługi miasta (wyloty dróg zewnętrznych). W stanie istniejącym funkcję tranzytową, połączeń obu części miasta, jak również obsługę bezpośrednią terenu przejęła ulica Urzędowska. Jednak koncentracja celów podróży wzdłuż Urzędowskiej, obustronny ciąg wąskich działek (najczęściej z nowopowstałą zabudową mieszkaniową) oraz znaczny ruch wynikający z funkcji powiązań międzydzielnicowych i tranzytów spowodowała, iż układ ten jest niewydolny, niebezpieczny i niesprawny. Tak obudowana długa (około 6 km) ulica z obsługą bezpośrednią terenu nawet przy przeniesieniu tranzytu na inną trasę nie będzie mogła pełnić roli powiązań dalekich międzydzielnicowych i wydaje się celowe obniżenie kategorii tej ulicy w układzie docelowym. By nie dopuścić do podobnej sytuacji w przypadku innych ulic układu podstawowego (powiązań międzydzielnicowych) należy w ustaleniach planu terenów przyległych do tych ulic ściślej precyzować sposób ich obsługi.

Podobny sposób obsługi terenów zabudowy jak to zrealizowano wzdłuż ul. Urzędowskiej proponuje plan szczegółowy zabudowy osiedla „Aleja 1000-lecia”, gdzie pierwszy rząd zabudowy od strony ulicy 1000-lecia zakłada wyjazdy bramowe do ulicy zbiorczej. Ponieważ nie jest możliwe odwrócenie obsługi projektowanych działek proponuje się zapis w planie o konieczności takiego przekształcenia przekroju poprzecznego ulicy by przewidywał on możliwość realizacji ulicy obsługującej oraz lokalizację pełnego uzbrojenia technicznego, z zachowaniem już istniejącego. W tymże planie należałoby zaproponować sensowniejsze rozwiązanie przebiegów ulic lokalnych - dotyczy to ulicy Ostrowieckiej, która kończy się bez włączenia do Lubelskiej czy 1000-lecia i ponownie wraca pod ostrym kątem do nowoprojektowanego powiązania przedłużenia ulicy Św. Faustyny z ulicą Lubelska w dalszej kontynuacji z Przemysławą i dworcem PKP. Zapis o konieczności ograniczenia wjazdów bramowych należy także zapisać dla pozostałej części 1000-lecia. Całkowitym zakazem obsługi bezpośrednio przyległych terenów należy objąć ulicę projektowaną wzdłuż bocznic kolejowej w kat. G z określeniem pasa zieleni izolacyjnej. Co do przebiegu tejże ulicy można mieć wątpliwości czy nie opóźni realizacji poprowadzenie jej śladem wiązki linii energetycznych.

Obudowę ciągów ulic wylotowych plan zakłada w rejonie ul. Cegielnianej przy wlocie ul. Głębokiej oraz poza terenem miasta na ciągu drogi krajowej Nr 74 poniżej włączenia południowej obwodnicy; tam też proponowane tereny budowlane znajdują się w strefie uciążliwości przy nowej konstrukcji planu należy dążyć do rezygnacji z tych terenów budowlanych. Wlot ulicy Głębokiej wymaga zmiany, przebiegu włączenia z ostrego kąta na zbliżony do kąta prostego.

Przy włączeniu obwodnicy do drogi Nr 74 w obrębie skrzyżowania dochodzi droga gminna z rejonu Bojanówki bez widocznej kontynuacji przebiegu co wymaga analizy i rezerwacji terenu na poprawne włączenie i przebieg.

Ograniczenia włączeń bramowych wymaga także odcinek ulicy Janowskiej od Narutowicza do Przemysławej z racji nakładania się ruchu międzydzielnicowego i wylotowego w kierunku Rzeszowa oraz obsługi bezpośredniej terenu. Podobnie na dalszym odcinku (zapis w planie).

Korektę przekroju poprzecznego wymaga ul. Graniczna, ponieważ obowiązujący normatyw projektowania ulic nie przewiduje realizacji jezdni o szerokości jezdni 9,0 metrów. Zgodnie z obowiązującym obecnie normatywem należy przyjąć szerokość 7,0 lub 13,0 m wyjątkowo 12,0.

Zapis o ograniczeniu wjazdów bramowych należy umieścić w ustaleniach do ulicy Żytniej i przedłużenia jej w kierunku Urzędowskiej.

Lokalizacja projektowanej zabudowy mieszkaniowej wzdłuż ulicy Przemysławej oraz Lubelskiej (poza granicą miasta) znajduje się w znacznej części w strefie uciążliwości ulicy w ciągu drogi ekspresowej, która wynosi 90,0 m od krawędzi zewnętrznej jezdni.

Wymaga analizy możliwość adaptacji zabudowy mieszkaniowej obsługiwanej od strony ulicy Lubelskiej w rejonie wlotu ulicy 1000-lecia z uwagi na fakt, iż znajdzie się ona po zrealizowaniu docelowego skrzyżowania w bezpośrednim sąsiedztwie owego skrzyżowania.

Należy przywrócić w planie szczegółowym budownictwa jednorodzinne przy ulicy Przemysłowej odcinek zlikwidowanej w tym planie ulicy przedłużenie Kwiatkowskiej tak by ponownie powstał ciąg zamkniętych ulic lokalnych omijających węzeł dróg krajowych. Ciąg ten połączy ul. Św. Faustyny, Ostrowiecką, Lubelską, Przemysłową i poprzez ulicę Kwiatkowską i Wojskową - Kolejową, dworzec PKP. Będzie to dogodne powiązanie dla komunikacji miejskiej obsługującej cały ciąg terenów zabudowy jednorodzinnej.

Z rozeznania stanu istniejącego zainwestowania po obu stronach drogi Nr 19 (wylot z Lubelskiej) wynika, iż realizacja obwodnicy z wykorzystaniem istniejącego jej przebiegu może się okazać nierealna. Obudowana obustronnie zabudową mieszkaniową i siedliskową droga przy realizacji w parametrach docelowych tj. w granicach 75-80 m. będzie pociągała za sobą ogromne koszty społeczne i ekonomiczne (znaczna ilość budynków, las). Rozstrzygnięcie tego problemu wymaga wykonania studium przebiegu trasy tym bardziej, iż odcinek Pułankowice (początek lasu od strony Pułanowice - Kraśnik miasto) dotychczas nie był opracowywany projektowo. Brak więc rozeznania w możliwościach realizacji w parametrach ruchu szybkiego.

Podobnie wymaga rozstrzygnięć skrzyżowanie o pięciu wlotach usytuowane w rejonie ulic Budzyńska, Urzędowska oraz z nieznacznym przesunięciem wlotu ulicy Budzyńskiej, ulicy o symbolu 038KZ i ulicy w kategorii „G” projektowanej wzdłuż bocznic kolejowej (szczególnie duże nagromadzenie na niewielkim terenie ulic o wysokiej klasie technicznej). Zakłada się wstępnie wprowadzenie rozwiązań zmniejszających liczbę ulic i uproszczenie skrzyżowań.

Ze wstępnego rozpoznania wysokościowego przebiegu projektowanej ulicy kategorii głównej w miejscu włączenia jej do Urzędowskiej i Granicznej wynika, iż przegrodzi ona ekologiczny ciąg stawy - ogródki działkowe - las. Podobnie 1,5 km dalej w rejonie pomiędzy ulicami Długą i Budzyńską w związku z realizacją nowego układu komunikacyjnego w tym rejonie według ustaleń obowiązującego planu (dwie ulice zbiorcze i główna) przegrodzeniu ulegnie jeszcze ważniejszy dla miasta ciąg ekologiczny (rzeka Wyznica, stawy, zespół zieleni Dąbrowa Bór - Budzyna). Obie kwestie wymagają analizy, ewentualnie zmiany przebiegu.

Także degradacji ulegną naturalne stawy w rejonie Pasieki o dużych walorach ekologiczno - przyrodniczo - krajobrazowych, dotyczy to także wąwozów w rejonie Podlesia, które znalazły się na trasie przyszłej obwodnicy zewnętrznej miasta.

Brak kontynuacji przebiegu dróg gminnych na stykach miasto-gmina występuje w powiązaniu: Dąbrowa Bór - ulica Świerkowa (północno-zachodnia część miasta) oraz ciągu pieszo-jezdnego ogródki działkowe-ulica Energetyczna, na północnym-wschodzie Stróża - 3-go Maja- Lipowa.

Lokalizacja dużego zespołu garaży lub jak przewiduje plan miejsc parkingowych przy ulicy Komunalnej wymaga zorganizowania dodatkowego awaryjnego wyjazdu.

4.3.5. Zagrożenia i szanse

Proponowane poprowadzenie drogi ruchu szybkiego przez zainwestowany teren miasta tj. od wlotu drogi z Lublina - ulicy Lubelskiej poprzez ulicę Przemysłową do Janowskiej wydaje się być rozwiązaniem o bardzo wysokich kosztach społecznych. Przyjmując dzisiejsze realia realizacyjne i ekonomiczne dróg ekspresowych odległość budynków mieszkalnych od skrajnej krawędzi głównej jezdni przy zastosowaniu pasa zieleni izolacyjnej winno wynosić 80 m.

W przypadku wyżej wymienionych ulic wyniesie 20 m. i mniej. Przy czym brak w tym przypadku terenu na zrealizowanie jakiegokolwiek pasa zieleni izolacyjnej.

Na dalszym południowym odcinku wylot na Rzeszów i Kielce występują kolizje z terenami o dużych walorach przyrodniczo - kulturowych (stawy, wąwozy). Znaczne trudności występują także w obszarze północnym miasta wlot z Lublina, gdzie będą wymagane duże wyburzenia i podobnie jak przy ulicy Przemysłowej zabudowa znajdzie się w strefie uciążliwości bez możliwości realizacji pasa zieleni. Problem więc wymaga ponownego przeanalizowania.

W realizacji zespołów zabudowy komunikacja jest z reguły ostatnim elementem infrastruktury technicznej. Ulice są budowane najczęściej po zrealizowaniu większości mediów (woda, energia elektryczna, gaz), a także budynków i to już po ich dłuższym funkcjonowaniu.

Była by to nawet właściwa kolejność wyprzedzania uzbrojenia poziomego, gdyby nie fakt, iż uzbrojenie to jest realizowane bez uprzedniego opracowania projektowego samej ulicy. Beztróskie usytuowanie infrastruktury, ogrodzeń, wjazdów itp. (za co winę ponoszą zarówno projektanci jak i samorządowy nadzór

budowlany akceptujący takie rozwiązania) w przekroju poprzecznym ulicy staje się problemem przy realizacji jej właściwych parametrów. Pozorne oszczędności, brak opracowań przynajmniej koncepcji ulic (w układzie docelowym) odbija się w rezultacie na podrożeniu ciągów ulicznych. Gdyż nierzadko sieci wymagają przebudowy a niemal regułą jest to przy poszerzeniu istniejących już ulic. Taki stan rzeczy w Kraśniku występuje na większości istniejących nieurządzonych ulicach np. dotyczy to ulicy Mleczarskiej, Polnej, Młyńskiej, Szewskiej, Kwiatkowskiej. W ulicach urządzonych przy rozbudowie ich do parametrów docelowych wystąpi ten problem przy częściowo Podleskiej, Lubelskiej, Urzędowskiej, Tysiąclecia i innych.

Radykalna poprawa zaistniałej już sytuacji wymaga dużych nakładów finansowych na przebudowę systemu komunikacyjnego w sposób zapewniający odpowiednią hierarchię jak i wykup terenów w liniach rozgraniczających właściwych dla danej klasy ulicy. Trudną sytuację w istniejącym układzie komunikacyjnym (jak również w docelowym) pogłębia fakt:

- niekorzystnych struktur własności gruntów, a szczególnie jej rozdrobnienia; dotyczy to terenów Śródmieścia, działek po obu stronach ulicy Urzędowskiej, Tysiąclecia; -braku środków na finansowanie takich poczynań jak tworzenie zasobów gruntów gminnych, wypłacanie odszkodowań oraz opracowań studialnych i koncepcyjnych. -brak także zrozumienia potrzeby godzenia interesów prywatnych i publicznych co szczególnie uwidacznia się przy uchwalaniu nowych planów urbanistycznych lub ich zmian, gdzie rezerwę pod komunikację uchwała się najczęściej na poziomie absolutnego minimum dla potrzeb stanu nie mówiąc już o perspektywie. Obserwuje się brak woli i odwagi samorządów do podejmowania aktywnych strategii i stosowania nie wypróbowanych procedur, propagowania dobrych wzorców.

Szansę na poprawę stworzyły by takie czynniki jak: -przede wszystkim rozwój gospodarczy miasta, regionu i kraju. Jednakże rozwój miasta nie nastąpi bez przyciągnięcia bogatych prężnych inwestorów proponując im dogodne warunki atrakcyjne lokalizacje,

-dobre wykorzystanie ekonomicznych walorów przestrzeni stosując takie układy urbanistyczne, które ograniczają nakłady na komunikację i uzbrojenie (terenów nowoprojektowanych),

-przekształcenie istniejących zdegradowanych terenów o zabudowie ekstensywnej nie wymagających rozbudowy infrastruktury technicznej (z rezerwą w uzbrojeniu) na zwartą bardziej ekonomiczną rezerwując optymalne wielkości parkingów, zespołów garażowych i terenów pod skrzyżowania,

-stosując zabudowę o różnych funkcjach w poszczególnych jednostkach miejskich (mieszkanie, praca, usługi, wypoczynek) ograniczymy długości dojazdów do poszczególnych celów podróży. Pod tym kątem należy zweryfikować niezrealizowane dotychczas tereny budowlane.

Wprowadzić najlepszą obsługę komunikacją miejską w stanie istniejącym posiadają tereny w rejonie ulicy Urzędowskiej , jednak z uwagi na znaczne przeciążenie ulicy nie jest możliwe bez rozbudowy układu poprzecznego (przedłużenie Św. Faustyny poprzez ulicę Żytnią do Cegielnianej) lub ulic równoległych 1000-lecia ewentualnie Jagiellońskiej wprowadzenia jakichkolwiek dodatkowych źródeł ruchotwórczych.

Ulica Urzędowska posiada na części swej długości nietypową szerokość jezdni tj. 9 m. obecnie nie stosowaną, charakteryzującą się dużą wypadkowością przy czym wypadki najczęściej typu ciężkiego - zderzenia czołowe. Dla usprawnienia i poprawy bezpieczeństwa ruchu już dzisiaj należało by wprowadzić (bez większych nakładów oznakowanie poziome jezdni) przywiązując dużą dbałość o jego utrzymanie we właściwym stanie. Jednocześnie przeniesienie części ruchu na ulicę 1000- lecia .

Należało by także przeprowadzić analizę ekonomiczną ewentualnego poszerzenia ulicy do 12 m. lub realizacji dalszego odcinka 1000-lecia.

Dla poprawy jakości życia mieszkańców należy uniezależnić funkcjonowanie miasta od samochodu, zwłaszcza, iż 3/4 mieszkańców Kraśnika korzysta z komunikacji miejskiej. Uniezależnienie takie wymagało by usprawnienia komunikacji pasażerskiej np. poprzez wprowadzenie postulowanej zresztą przez mieszkańców komunikacji „busowej” oraz urządzenie ciągów pieszo-rowerowych ewentualnie rowerowych i pieszych stanowiących skróty do przystanków MPK oraz miejsc pracy i usług. Należy przy tym zadbać o właściwe oświetlenie, bezpieczeństwo (zwłaszcza nocą) oraz o miejsca do przechowywania rowerów (boksów rowerowych).

5.SYNTENZA UWARUNKOWAŃ - POTENCJAŁY, PROBLEMY, KONFLIKTY, ZAGROŻENIA

5.1. Obszary problemowe miasta z punktu widzenia ochrony środowiska.

Główne obszary problemowe miasta wynikają:

- z istniejącego zagospodarowania terenu /korek ekologiczny w dnie doliny Wyżnicy/,
- z projektowanego zagospodarowania terenu /projektowany zbiornik retencyjny w Budziniu, południowa obwodnica miasta/,
- z uwarunkowań ochronnych rzutujących na możliwości zagospodarowanie i użytkowania terenu /tereny ochrony pośredniej zewnętrzne ujęć wody/,
- z nie uregulowania stanu prawnego wyeksploatowanych złóż surowców ilastych w granicach miasta.

5.1.1. Rejon dworca autobusowego

Część zabudowy starego Kraśnika rozlokowana w przewężeniu doliny Wyżnicy zakłóca ciągłość przestrzenną ekosystemów łąkowo-pastwiskowych, pogarsza warunki anemologiczne miasta /utrudnia przewietrzanie, m.in. wskutek lokalizacji dworca autobusowego tuż nad rzeką/ oraz dysharmonizuje krajobraz.

Kierunki rozwiązań sytuacji problemowej powinny zmierzać do sukcesywnego poszerzania przykorytowego, wolnego od zabudowy pasa terenu /do szerokości co najmniej 50 m/. Powinien również obowiązywać zakaz dogęszczania zabudowy kubaturowej.

5.1.2. Projektowany zbiornik wodny "Budzyń"

Budowa zbiornika wodnego, oprócz niewątpliwych korzyści, jakie stwarza dla środowiska /poprawa bilansu wodnego w zlewni, poprawa warunków aerosanitarnych bioklimatu poprzez absorpcję pyłków alergicznych i niewielki wzrost wilgotności powietrza/, krajobrazu i warunków wypoczynku dla mieszkańców, spowoduje również szereg problemów.

Są one związane:

- z nieuniknionymi stratami w przyrodzie /utracone zostaną stanowiska roślin rzadkich i chronionych, wycięciu podlegać będzie kilkaset drzew/,
- z trudnościami eksploatacyjnymi /w czaszy projektowanego zbiornika występuje torf, który, przed zalaniem, należałoby usunąć - w przeciwnym wypadku powodów będzie eutrofizację wód/,
- z brakiem kanalizacji sanitarnej terenów zabudowy, które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanego zbiornika.

Wymagane opracowanie koncepcji zagospodarowania obrzeży zbiornika ze szczególnym zwróceniem uwagi na gospodarkę wodno-ściekową oraz kształtowanie zieleni i zagospodarowanie rekreacyjne w harmonii z akwenem wodnym.

5.1.3. Krasne

Z projektowanych inwestycji największe problemy środowiskowe stwarza obwodnica południowa, a zwłaszcza sposób i miejsce jej przejścia przez dolinę Wyżnicy. Realizacja tego odcinka trasy obwodnicy zdevastuje obszar źródłiskowy jedynego lewego dopływu Wyżnicy, tzn. potoku Krasny i zdeformuje rzeźbę. Brak możliwości ograniczenia strat w środowisku i dysharmonii krajobrazu. Jedynie zmiana przebiegu trasy obwodnicy w tym rejonie poprzez przesunięcie jej w kierunku południowo-wschodnim, mogłaby zlikwidować tę kolizję.

5.1.4. Strefy ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia wody

Istniejące na terenie miasta Kraśnik ujęcia wody: „Żwirki i Wigury” w Dzielnicy Fabrycznej, „Głęboka” w Dzielnicy Starej, „3-go Maja” w osiedlu Kolejowym oraz ujęcie eksploatowane przez FŁT-Kraśnik S.A. posiadają ustanowione strefy ochrony bezpośredniej oraz pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej. Ujęcia wód podziemnych znajdujące się w Dzielnicy Fabrycznej tj. ujęcie FŁT-Kraśnik S.A. i ujęcie komunalne „Żwirki i Wigury” posiadają wspólną zewnętrzną strefę ochrony pośredniej wyznaczoną 25-letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej. Pozostałe ujęcia wody podziemnej posiadają odrębne, własne strefy ochronne.

Wyznaczenie terenu ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia komunalnego w obszarze zainwestowanym Kraśnika Fabrycznego z jednej strony ogranicza dowolność zagospodarowania terenu, z drugiej jednak nakłada obowiązek poprawy stanu sanitarnego hydrosfery i pedosfery. Tak więc "problemowość"

takiego obszaru jest względna i po spełnieniu rygorów strefy ochronnej, prowadzi w konsekwencji do poprawy warunków życia.

Natomiast istotne uciążliwości dla ujęcia komunalnego "Głęboka" może stwarzać funkcjonowanie południowej obwodnicy miasta, której odcinek przebiega przez teren ochrony pośredniej zewnętrznej tego ujęcia. Pomimo zwrócenia w decyzji ustanawiającej strefy ochronne ujęcia szczególnej uwagi na zagrożenia dla ujęcia stąd wynikające i ostre rygory z tym niebezpieczeństwem związane, podkreśla się, że nie sposób definitywnie wykluczyć zanieczyszczenia ujmowanych wód podziemnych w przypadku katastrof drogowych na obwodnicy.

5.1.5. Złoże Kraśnik III i Kraśnik IV

Pomimo wyeksploatowania surowca, złoże Kraśnik III i Kraśnik IV nadal są ujmowane w bilansie zasobów i z mocy prawa teren ich pierwotnego występowania określony w dokumentacji geologicznej podlega ochronie przed trwałym zainwestowaniem. Ponieważ są to tereny położone na kierunku rozwojowym miasta, tj. przy trasie Kraśnik-Annopol, wskazane jest podjęcie inicjatywy w kierunku zdjęcia tych złóż z bilansu zasobów.

5.1.6. Podsumowanie problemów ekologicznych

1/ Miasto odznacza się bardzo zróżnicowanymi fizjograficznymi warunkami rozwoju: bardzo korzystnymi w części prawobrzeżnej /tj. położonej na północny-wschód i północ od doliny Wyżnicy/ oraz mniej korzystnymi /szczególnie pod względem cech rzeźby i podłoża/ w części lewobrzeżnej. Fakt ten, oprócz bardzo wyraźnej dysproporcji w powierzchni pomiędzy lewobrzeżną i prawobrzeżną częścią miasta, na niekorzyść tej pierwszej, utrudnia możliwości rozwoju przestrzennego miasta o lewej stronie doliny oraz kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o Stare Miasto z przypisanymi mu funkcjami centrotwórczymi.

2/ Pomimo narastającej antropopresji i długotrwałej eksploatacji zasobów naturalnych w obszarze administracyjnym miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie zachowały się dwa rejonu o częściowo zachowanych cechach naturalnych i znaczących wartościach przyrodniczych las Kraśnik Fabryczny i dolina Wyżnicy. O ile jednak stan sanitarny i zdrowotny kompleksu leśnego jest ustabilizowany, a nawet w ostatniej dekadzie ulega pewnej poprawie, o tyle dolina Wyżnicy poddawana nasilającej się presji urbanizacyjnej w latach 90-tych, systematycznie traci wartości istotne nie tylko dla dziedzictwa przyrodniczego tej części regionu lubelskiego /ubytek stanowisk roślin rzadkich i chronionych/, ale przede wszystkim dla warunków życia w mieście /dezintegracja powierzchni biologicznie czynnej pod użytkami zielonymi/.

3/ W granicach administracyjnych miasta prawna ochrona zasobów naturalnych realizowana jest za pośrednictwem form ochrony przewidzianych:

- ustawą o lasach /lasy ochronne/,
- ustawą o ochronie przyrody /obszar chronionego krajobrazu, użytek ekologiczny, pomniki przyrody/,
- ustawą prawo wodne /strefy ochronne ujęć wody z wydzielonymi terenami ochrony bezpośredniej i pośredniej/,
- ustawą prawo geologiczne i górnicze,
- ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych /użytki rolne klas I-IV, a także w przypadku gleb organicznych, również klas V-VI, grunty leśne/.

Do południowo-zachodnich granic administracyjnych miasta przylegają złoże surowców ilastych podlegające przepisom prawa geologicznego i górniczego.

Zwraca uwagę brak koordynacji w zakresie ochrony przyrody pomiędzy miastem Kranik a gminami Kraśnik i Dzierzkowice. Objęcie ochroną jako użytek ekologiczny dna doliny Wyżnicy tylko w granicach administracyjnych miasta, a więc jedynie wycinka kompleksu wodno-łukowego, nie spełnia celów ochrony określonych ustawą, w szczególności utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zapewnienia ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów.

4/ Środowisko przyrodnicze miasta odznacza się bardzo małymi zdolnościami do absorpcji zanieczyszczeń bez szkody dla równowagi przyrodniczej miasta, a tym samym dużą podatnością na degradację. Ów brak odporności na antropopresję w szczególności dotyczy hydrosfery /minimalne zdolności Wyżnicy do samooczyszczania, bardzo duża przepuszczalność warstwy aeracyjnej/, a w

mniejszym stopniu - pedosfery w lewobrzeżnej części miasta. W zakresie ochrony wód oznacza to wymóg konsekwencji w realizacji kanalizacji sanitarnej, ponieważ warunkuje ona odczuwalną poprawę stanu hydrosanitarne środowiska i budowę zbiornika wodnego na Wyżnicy.

5/ Na tle innych regionów województwa lubelskiego środowisko przyrodnicze w rejonie Kraśnika odznacza się stopniem zanieczyszczenia na pograniczu średniego i dużego. Stosunkowo najlepsze są warunki aerasanitarne, czego dowodem jest brak, z jednym wyjątkiem /pkt. 2.2./ przekroczeń dopuszczalnych norm zanieczyszczenia powietrza. Stan sanitarny wód jest bardzo zróżnicowany. Wyżnica prowadzi wodą w II i III klasie czystości oraz pozaklasową.

Wskutek wieloletniej eksploatacji surowców ilastych wyjątkowo zdegradowana jest powierzchnia ziemi, koncentracja wyrobisk poeksploatacyjnych należy tu do największych w województwie.

5.2. Problemy i zagrożenia struktury funkcjonalno - przestrzennej

5.2.1. Główne problemy przestrzenne i funkcjonalne

1. Wyraz przestrzenny miasta, jego struktura i charakter zabudowy nie są adekwatne do wielkości miasta. Kraśnik, szczególnie stary charakteryzuje się brakiem przestrzeni typowo miejskich. Przybysze, przejeżdżający przez miasto daremnie szukają obrazu 38 - tysięcznego miasta. W zasadzie w Kraśniku Lubelskim tylko w Śródmieściu spotykamy zwartą, miejską zabudowę. Jedno osiedle wielorodzinne przy ulicy Urzędowskiej nie tworzy miasta. Odnosi się wrażenie, że to właściwe miasto jest w Kraśniku Fabrycznym.
2. W obecnym żywiolowym rozwoju organizmu miejskiego brak jest koncepcji na połączenie obu Kraśników, czy też koncepcji obszaru wspólnego dla nich, krystalizującego układ. Tym połączeniem nie może być sznur nijakiej zabudowy zagrodowo - jednorodzinnej. Za takowe mógłby być uznany obszar łącznikowy w Budzynie np. parkowo - rekreacyjny o dużej wartości estetyczno - przestrzennej lub obszar zabudowy usługowo - pensjonatowej. Wydaje się, że w związku z zamiarem budowy zbiornika retencyjnego obszar ten powinien pełnić funkcję wypoczynkową dla obu miast.
3. Problemem jest obrastanie zabudową ulicy Przemysłowej - obwodnicy miasta i przyszłej drogi ekspresowej oraz sytuowanie na wschód od niej osiedli jednorodzinnych. Dalsze inwestowanie za obwodnicą spowoduje, że nie będzie ona mogła spełniać swego zadania, a tym bardziej stać się drogą ekspresową ze względu na wjazdy bramowe oraz pełnienie funkcji ulicy zbiorczej dla dzielnic usytuowanych na wschód od niej.
4. Obecna polityka przestrzenna miasta, polegająca na inwestowaniu z dala od ulic głównych i miejsc centralnych (w tym wykonywanie planów szczegółowych w obszarach nieistotnych dla prawidłowego tworzenia struktury przestrzennej miasta) powoduje rozproszenie zabudowy i nie sprzyja wytworzeniu się zwartego organizmu miejskiego. Zabudowa rozproszona - to absurd z punktu widzenia zasad funkcjonowania takiego układu (marnotrawstwo energii i nakładów na budowę infrastruktury, w tym komunikacji). Koszty społeczne i eksploatacyjne są w takich warunkach szczególnie wysokie.
5. Problemem, uwarunkowanym jednak dotychczasowym przeznaczeniem w planie ogólnym, jest nieprawidłowa lokalizacja zabudowy o charakterze miejskim (powstająca nowa zabudowa wielorodzinna w osiedlu Piaski jest oddzielona od ulicy głównej Urzędowskiej i przysłonięta zabudową jednorodziną o bardzo miernych wartościach architektonicznych). Nie można doszukać się idei w takim wyznaczeniu terenów mieszkalnictwa wielorodzinnego w aspekcie kreowania właściwej sylwety miasta. Wydaje się, że dobrym posunięciem w zagospodarowaniu przestrzennym byłoby stworzenie „przeciwwagi” dla osiedla Piaski po wschodniej stronie ul. Lubelskiej. Ulica ta tym samym uzyskałaby znaczenie osi kompozycyjnej układu.
6. Obecnie należy stwierdzić, że Stary Kraśnik, poza miastem lokacyjnym, nie posiada żadnej kompozycji w postaci osi, dominant, wewnątrz urbanistycznych i założeń przestrzennych. Charakteryzuje go żywiolowy rozwój i chaos przestrzenny.
7. Obecna politykę przestrzenną miasta cechuje brak wrażliwości dla wartości krajobrazowych, najatrakcyjniejszych (po starym mieście) ze względu na ukształtowanie powierzchni, obszarów dzielnicy Góry. Dzielnica nie posiada utwardzonych ulic (Śliska, Miła, Wąska, Krzywa, Spokojna) oraz infrastruktury (m. in. rażą napowietrzne linie energetyczne). Dzielnicy tej grozi opustoszenie i wyludnienie. Trudne warunki geologiczno inżynierskie pozwalają tam lokalizować jedynie zabudowę jednorodziną. Brak inwestorów spowodowany jest niedorozwojem sieci ulicznej i infrastruktury. Na

niektórych terenach znajdują się opuszczone chaty powoli zamieniające się w rudery. Pięknie położony teren przy ul. Spokojnej, nad wąwozem świeci pustkami i straszy walącymi się budynkami (mimo znajdującego się tam wspaniałego drzewostanu, rozciągających się malowniczych widoków na dolinę i Zarzecze oraz panującego tam wyjątkowego nastroju i uroku).

8. Poważny problem przestrzenny i ekologiczny stanowi zabudowa przy samym korycie rzeki w okolicy dworca autobusowego. Obecna polityka przestrzenna miasta jest nie tylko nastawiona pasywnie na działania w kierunku „odgospodarowania” tych terenów, ale przeciwnie - na prowadzenie dalszej dewastacji środowiska poprzez wydawanie nowych pozwoleń na budowę na tym terenie (budynek w budowie przy ulicy Mostowej). Natomiast brak jest działań które doprowadziłyby do regeneracji i rekultywacji tych terenów i przywrócenia im właściwej funkcji użytków zielonych oraz udostępnienia doliny dla mieszkańców (urządzenie bulwaru - ścieżki spacerowej i rowerowej z odpowiednim oświetleniem). Brak również świadomie ukształtowanych wglądów w dolinę, np. z ulicy Urzędowskiej. Mur, który postawiono w korycie rzeki przy rogu ul. Lubelskiej i Mostowej (przy czym obmurowano dwie potężne wierzby) od lat spotyka się z obojętnością władz. Problem degradacji doliny jest tym bardziej drastyczny, że Rada Miejska nadal podejmuje uchwały o zmianie przeznaczenia łąk w dolinie na zabudowę jednorodziną. Rola doliny jako pięknej, zielonej osi o szczególnym znaczeniu dla kształtowania przyszłego wizerunku miasta oraz bardzo ważnym ekologicznym (w tym klimatycznym) jest obecnie nie dostrzegana.
9. Zagospodarowanie przestrzenne Kraśnika Fabrycznego cechuje brak kontynuacji założeń i osi, ciągów pieszych, ciągłości terenów zielonych oraz brak wglądów i powiązań z lasem. Przykładem braku kontynuacji założeń jest ulica Makuszyńskiego - aleja z pasem zieleni pośrodku dwóch jezdni, która prowadzi „do nikąd”. Ściana lasu, który jest największym atutem Kraśnika Fabrycznego i bezsprzecznym „dobrem publicznym”, jest niedostępna i zaśmiecona zdegradowaną zabudową garażową. Na zamknięciu widokowym większości uliczek prowadzących do lasu (Garażowej, Komunalnej) dominują w pełnej chwale obskurne blaszaki. Ciągi piesze w osiedlach starszych (pomiędzy Al. Niepodległości, Wyszyńskiego, Sikorskiego i parkiem) i młodszych (na południe od ulicy Słowackiego), zapoczątkowane często ciekawymi przejściami bramowymi, prowadzą prawie zawsze na śmietniki, stacje trafo, garaże lub parkingi. Nie istnieją ciągi, które czytelnie kierowałyby ruch pieszy na przykład do następnej bramy, na skwer lub plac zabaw albo do innego atrakcyjnego miejsca (np. ważnego obiektu publicznego). Tereny zieleni, bardzo pięknie zadrzewione i często atrakcyjnie urządzone (przy domu kultury i najważniejsze przy Al. Niepodległości - róg ul. Mickiewicza) są samotnymi wyspami, bez dalszej kontynuacji i powiązania z innymi terenami zielonymi.
10. Problemem jest nieodpowiednie wykorzystanie terenów w obrębie istniejącego zainwestowania miejskiego (pomiędzy ul. Jagiellońską a Urzędowską, ul. Armii Krajowej a Struga, wielu terenów w Śródmieściu) Ekstensywne zagospodarowanie tych terenów, położonych w centrum miasta (szczególnie o funkcjach zagrodowych) wpływa negatywnie na krajobraz miasta i prowadzi do marnotrawstwa najbardziej cennych obszarów. Nie sprzyja też ukształtowaniu właściwego image miasta - jego sylwety, klimatu, wysokiej jakości architektury.
11. Wyżej opisany problem jest związany zagospodarowaniem głównych ulic miejskich Kraśnika Starego: Lubelskiej i Urzędowskiej, które otoczone są zabudową zagrodowo - jednorodziną, posiadają duże przerwy w pierzejach. Nie spełniają one roli osi kompozycyjnych jaką, wydawałoby się, wyznacza im położenie w układzie przestrzennym miasta. reasumując, brakuje podkreślenia głównych ulic zabudową zwartą, o charakterze miejskim, z usługami w parterach, brakuje przestrzeni ulicznej typu bulwar z całym swoim bogactwem połączenia funkcji mieszkaniowej, handlowej i biurowej, z zielenią i komunikacją publiczną oraz indywidualną (namiastkę tego mamy w najstarszej części Al. Niepodległości).
12. W Kraśniku Lubelskim brak jest sympatycznych niewielkich placów z kafejkami i restauracjami, brak uporządkowanych dzielnic mieszkaniowych o zabudowie kameralnej, z czytelnym układem ulic dojazdowych i zielonych wewnątrz. Podkreślana już niska świadomość mieszkańców odnośnie wpływu uporządkowanej przestrzeni miejskiej na jakość życia w mieście, powoduje opór społeczny przed wytyczaniem dróg i terenów zieleni publicznej.
13. Obserwowanym procesem wpływającym na rozproszenie zabudowy jest rozdrabnianie pól na wąskie paski, kwadraciki i prostokąciki lub wykupywanie pól i następnie staranie się o "przekwalifikowanie"

ich w planie miejscowym na tereny przeznaczone pod zabudowę. Prowadzi to do anarchii w lokalizowaniu zabudowy, jej przypadkowemu rozrzucaniu, a tym samym do braku dbałości o jej grupowanie i porządkowanie.

5.2.2. Obszary przestrzeni miejskiej o krajobrazie zdegradowanym

Za główne obszary przestrzeni miejskiej o krajobrazie zdegradowanym należy uznać pas nijakiej zabudowy zagrodowo - jednorodzinnej po obu stronach ul. Urzędowskiej i pomiędzy ulicą Urzędowską i Jagiellońską, gdzie panuje zupełny chaos przestrzenny, a zabudowa powstaje bez żadnego planu. Do domów usytuowanych w dalszych rzędach zabudowy od ulicy publicznej dojeżdża się przez wąskie drogi usytuowane wzdłuż posesji bliższych ulicy. Domy nie mają wyznaczonej linii zabudowy, architektura ich bywa żenująca, otoczenie zaś składa się ze zbiorowiska obór stodół i innych budynków gospodarczych.

Drugi obszar, już zupełnie slumsowy, znajduje się w dolinie rzeki Wyżnicy przy ul. Krańcowej, w kwartale pomiędzy ul. Lubelską, Grodzką i Narutowicza. Stoją tu w wielkim nieporządku walące się domy o małych wymiarach "przyklejone" do budynków gospodarczych. Widok drugiego brzegu doliny w tym obszarze, tj. zabudowy przy ul. Mostowej, jest również bardzo smutny. Do samego koryta rzeki przylegają tyły posesji z budynkami gospodarczymi, "wpadającymi" prawie do rzeki. Tzw. "korek ekologiczny", czyli teren przełomu rzeki Wyżnicy przez dzielnicę Śródmieście, należy uznać za obszar o zdegradowanych wartościach krajobrazowych, a w szczególności przyrodniczych.

Obszary zdegradowane w Kraśniku Fabrycznym to oczywiście garażowiska przy lesie i tereny składowe (z barakami) przy ul. Konopnickiej. Najbardziej "odhumanizowane" osiedle wielorodzinne, z szarej wielkiej płyty to osiedle pomiędzy Wyszyńskiego, Mickiewicza i Krasieńskiego (V - cio kondygnacyjne, o skali i kolorach wywołujących wrażenie zagubienia i przygnębienia). Inne osiedla w Kraśniku Fabrycznym są bądź niższe (część najstarsza), bądź posiadają więcej wysokiej zieleni (np. osiedle pomiędzy Dekutowskiego i Grunwaldzką), która maskuje ich brzydotę i w znaczący sposób poprawia wrażenia estetyczne i ich odbioru.

Negatywne zamknięcia widokowe posiadają ulice w Kraśniku Fabrycznym - Garażowa i Komunalna oraz wszystkie ulice w Kraśniku Lubelskim biegnące z północy do Urzędowskiej, które "natykają" się na sznur nieciekawej zabudowy, zamykającej wgląd w dolinę rzeki.

5.3. Główne problemy ochrony dziedzictwa kulturowego

5.3.1. Sprzeczności i konflikty związane z dotychczasowymi i potencjalnymi funkcjami miasta, a zasobami kulturowymi.

1. Głównymi obszarami problemowymi są tereny zdegradowane i ich obca klimatowi zabytkowemu zabudowa. Zabudowa ta wymaga przekształceń, zwłaszcza przebudowy brył i elewacji w celu uzyskania architektury harmonizującej z otaczającym krajobrazem kulturowym oraz dopasowania sylwety budynków do odpowiedniej skali. Łączy się to z dużymi nakładami finansowymi oraz stwarza trudności prawne i własnościowe. Polityka przestrzenna miasta powinna być skierowana na zastosowanie wszelkich instrumentów w celu zminimalizowania rażącego charakteru tej zabudowy i poddania jej procesom humanizacji.
2. Problemem jest również brak stosowania zabiegów konserwacyjnych w stosunku do obiektów będących w rejestrze zabytków (dworek modrzewiowy, synagoga) oraz w ewidencji. Większość kamienic wpisanych do ewidencji zabytków jest w złym stanie technicznym, a nawet w stanie ruiny (przy ul. Kościuszki 9, 11, przy ul. Olejnej). Inne mają zaniedbane elewacje i odpadające detale architektoniczne (gzymсы, boniowania), zardzewiałe oryginalne balustrady.
3. Istotnym problemem jest również niedostosowanie funkcji do zabytku. Rażącym przykładem jest dworek modrzewiowy - obiekt wpisany do rejestru zabytków, który mieści sklep zoologiczny i sklepy rzemieślnicze.
4. Główny konflikt w obszarze strefy konserwatorskiej stanowi ruch komunikacyjny, niedostosowany do przepustowości dróg. Przez Rynek, po drodze krajowej przejeżdżają tiry i samochody ciężarowe, zagrażając zabytkom i uniemożliwiając życie mieszkańcom. Rynek, który powinien pełnić funkcje agory, stanowi trasę komunikacyjną ciężkiego i ciągłego ruchu.
5. Badania opinii publicznej (Ankieta INFOR OPINIA W-wa 1998) wskazują na brak świadomości wśród mieszkańców Kraśnika odnośnie wartości historycznych, artystycznych i przestrzennych starego miasta, w tym pięknego jego usytuowania. Mieszkańcy zdają się nie wiedzieć i nie są z tego dumni, że Kraśnik

jest jednym z najpiękniej położonych miast Lubelszczyzny. Tę samą nieświadomość wykazują kolejne władze. Przejawia się to w zupełnym braku promocji tych atutów miasta oraz zaniechaniu działań w celu uczynienia, wydobycia i podkreślenia jego wartości przestrzennych i urbanistycznych. Nie pracuje się nad tym, aby wzgórze „zaczyska” oraz starego miasta z jego dominantami były z daleka widoczne. Nie karczkuje się nie potrzebnych krzaków i zarośli przesłaniających wzgórze, nie podejmuje się działań w celu likwidacji zdegradowanej zabudowy (bud i komórek) na ich zboczach oraz zabytkowej skarpie. Rozpadają się nie tylko kamienice starego miasta, ale również zabytkowe młyny z zachowanym wyposażeniem, które mogłyby być wielką atrakcją dla turystów oraz pomocą dydaktyczną dla młodzieży szkolnej. Najbardziej drastycznym problemem jest jednak fakt braku szacunku dla dziedzictwa kulturowego wśród prominentów władzy, którzy wykazują chęć do „amerykanizacji” wyglądu starego miasta, zabudowania go obiektami ze szkła i aluminium, podwyższenia obowiązującej dopuszczalnej liczby kondygnacji, zniszczenia chronionego układu urbanistycznego. W związku z tym należy stwierdzić, że problem ten jest najpoważniejszym przy formułowaniu zadań przyszłej polityki przestrzennej miasta w zakresie ochrony wartości kulturowych.

6. Dotychczasowe studia historyczno - urbanistyczne oraz zapisy planów miejscowych pomijają milczeniem fakt istnienia na terenie miasta zespołów architektury drewnianej, szczególnie w okolicach Budzyna (przy ul. Długiej i Nadstawnej), wspominając o pojedynczych budynkach na starym mieście. Architektura ta, dzisiaj już bardzo zaniedbana zasługuje jednakże co najmniej na inwentaryzację historyczną i fotograficzną, a należałoby się zastanowić czy również na ratunek - rewitalizację lub rehabilitację. Polityka zachęt (metodami fiskalnymi, promocją, podatkowymi) do wykorzystania budynków drewnianych dla rekreacji, wypoczynku, rozrywki mogłaby ocalić te obiekty, ważne dla tradycji i tożsamości miasta oraz potencjalnie atrakcyjne w kontekście obecnych zamierzeń miasta (budowy zbiornika retencyjnego w Budzynie).
7. Jednym z głównych problemów jest obumieranie i pustoszenie całego Śródmieścia, w tym Starego Miasta oraz otaczających go dzielnic : Pasiaka i Góry. Pusta tereny, po wyburzeniach - przy Rynku, od końca lat 60 - tych pozostają niezabudowane. Duże rezerwy, również powstałe po wyburzeniach, znajdują się w kwartale Rycerska - Wierzbowa - Kościuszki - Piłsudskiego. Świadczy to o braku polityki przestrzennej mającej na celu aktywizację i rewitalizację Starego Miasta. Nie zauważa się również potrzeby i dążenia wśród mieszkańców do wykorzystania pod zabudowę terenów położonych w kwartale przy ul. Dąbrowskiej.
8. Problemem jest również brak usług publicznych z zakresu administracji samorządowej, które w znaczący sposób podniosłyby powagę i podkreśliły status historycznego centrum. Bardzo pożądaną funkcją byłby ratusz przy Rynku, np. w miejscu obecnego Domu handlowego. Należy również zauważyć społeczny czynnik wpływający na stagnację Śródmieścia. Jest nim wytworzenie się struktury społecznej dzielnicy o przeważającej liczbie ludzi starszych lub o niewielkich dochodach.
9. Problemem wpływającym negatywnie na próby władz samorządowych dotyczących aktywizacji Śródmieścia jest wielki opór społeczny mieszkańców tej dzielnicy przed wprowadzaniem wszelkich zmian i innowacji. W największym stopniu dotyczy to komunikacji, nawet w zakresie dróg dojazdowych i ciągów pieszych.
10. Problem stanowi również wielka liczba budynków małokubaturowych, w bardzo złym stanie technicznym, a nawet ruder (przeważnie gospodarczych i garaży jak też małych, substandardowych domów) porzucanych po całym Śródmieściu (głównie na zabytkowej skarpie przy Podwalnej, przy ul. Zamkowej, Okopowej, a także na zapleczach większości działek oraz wewnątrz prawie wszystkich kwartałów zabudowy mieszkaniowej). W kompetencji władz samorządowych jest szkodliwa przestrzennie lokalizacja kiosków tymczasowych (szczególnie rażąca przy ul. Strażackiej - róg Bożniczej).
11. Dużym zubożeniem funkcjonalnym Starego Miasta jest zupełny brak usług gastronomicznych. Zgodnie z tradycją dawnych zajazdów kraśnickich, Rynek powinien być "obrośnięty" konkurującymi ze sobą kafejkami, restauracjami i kawiarniami. Zapewne wiąże się to z nieodpowiednim stosowaniem instrumentów polityki przestrzennej, służących sterowaniu doborem pożądaných funkcji (ulgi, kredyty, zmniejszanie podatków).

5.3.2. Możliwości i ograniczenia rozwoju miasta na podstawie oceny środowiska kulturowego

■ *Uwarunkowania będące silnymi ograniczeniami rozwoju. Identyfikacja czynników zagrażających i modyfikujących analizowane zasoby.*

1. Istniejące tereny zabudowane (obiektami slumsowymi lub zagrodowymi) słabo podatne na przekształcenia w kierunku przywrócenia prawidłowego krajobrazu kulturowego (część kwartału Rycerska - Wierzbowa - Kościuszki - Piłsudskiego, budynki na skarpie przy ul. Podwalnej, budynki przy ul. Okopowej, Zamkowej, Szewskiej, Wałowej).
2. Mały stopień wyposażenia w usługi ukształtowanego centrum miasta wokół Rynku. Brak odpowiedniej bazy gastronomicznej i turystycznej oraz usług, które sprzyjałyby rozwojowi dzielnicy.
3. Słabe warunki ekspozycji wzgórza Starego Miasta ze względu na otaczającą zabudowę oraz zieleni wysoką (choć świetne ze względu na ukształtowanie powierzchni).
4. Bariera przestrzenna o charakterze liniowym w postaci drogi krajowej przebiegającej przez centrum Starego Miasta i Rynek, o bardzo dużym nasileniu ruchu tranzytowego i lokalnego (funkcja drogi niezgodna z możliwościami jej przepustowości).
5. Mała przydatność pod zabudowę lewobrzeżnej części miasta ze względu na warunki fizjograficzne, a tym samym mała możliwość aktywizacji terenów otaczających Stare Miasto.
6. Wysoki udział krajobrazów dysharmonijnych w przestrzeni miejskiej Śródmieścia (punktowa zabudowa wielkokubaturowa wokół Rynku i przy ulicy Ogrodowej, dużo zabudowy zdegradowanej lub szkodliwej konserwatorsko).
7. Katastrofalny stan techniczny obiektów wpisanych do ewidencji zabytków oraz nieodpowiednie funkcje obiektów wpisanych do rejestru zabytków (dworek modrzewiowy).
8. Strefy awaryjności infrastruktury i niedoinwestowanie jej systemów (częściowo kanalizacja i prawie zupełny brak deszczówki).
9. Mała podatność społeczeństwa na przemiany oraz porządkowanie przestrzeni miejskiej prowadzące do odzyskania utraconych walorów kulturowych.
10. Wytworzenie się lokalnej enklawy nagromadzenia mieszkańców w wieku emerytalnym, o niskim statusie społecznym i stopniu wykształcenia (starzenie się ludności dzielnicy).
11. Niewielkie zasoby terenów własności komunalnej w obszarze strefy konserwatorskiej.
12. Brak terenów pod miejsca parkingowe w odpowiedniej odległości od strefy ochrony konserwatorskiej.

■ *Uwarunkowania rozwoju będące silnymi predyspozycjami rozwoju miasta -atutami.*

1. Układ urbanistyczny Starego Miasta wpisany do rejestru zabytków oraz 6 obiektów - zabytków rejestrowych.
2. Wiele obiektów wpisanych do ewidencji zabytków.
3. Historycznie ukształtowane centrum miasta przy Rynku, nadal (choć z trudem) utrzymujące swoją priorytetową funkcję w strukturze funkcjonalnej Kraśnika.
4. Niezwykle atrakcyjne położenie na wzgórzach: miasta lokacyjnego oraz "Zamczyska"; walory krajobrazowe wynikające z bardzo bogatego ukształtowania powierzchni.
5. Tereny wolne od zabudowy w centrum Starego Miasta - przy Rynku, dające szansę na przywrócenie dawnego kolorytu miasta oraz wzbogacenie go o pożądane funkcje.
6. Duży udział w obszarze strefy ochrony konserwatorskiej miejsc i ulic widokowych (skarpa przy Podwalnej, ul. Zgoda, ul. Bagno - Bożnicza, skrzyżowanie Lubelska - Narutowicza, wzgórze "Zamczyska"), miejsc godnych uwagi (obiekty wpisane do rejestru zabytków, w tym głównie kościoły katolickie i bożnice żydowskie, uroczych zaułków (przejście bramowe z ulicy Wałowej do Narutowicza, ul. Ratuszowa - wglądy od strony ul. Olejnej, ul. Zamkowa biegnąca w fosie) itd.
7. Pozostałości trzech zabytkowych młynów wodnych na rzece Wyżnicy, których ewentualna rekonstrukcja umożliwiłaby wytworzenie unikatowego w regionie szlaku turystycznego.

5.4. Problemy i potencjały rozwoju przestrzennego Kraśnika - sfera społeczno-gospodarcza

równowagi", mających chronić sieć osadniczą regionu przed nadmierną dominacją Lublina ze Świdnikiem.

2. Lubelski Zespół Miejski (tj. Lublin i Świdnik) jest nieporównanie atrakcyjniejszy lokalizacyjnie od większości pozostałych ośrodków miejskich regionu, w tym także od Kraśnika. Można zatem przewidywać, że w perspektywie najbliższych kilkunastu lat może „odwracać uwagę” potencjalnych inwestorów od możliwości angażowania nowych kapitałów w Kraśniku. Ponadto możliwe jest powstanie zjawiska „wypłukiwania” zasobów (ludzi i kapitału) z Kraśnika na rzecz LZM - polegającego na przenoszeniu się do Lublina najaktywniejszych i najlepiej wykwalifikowanych pracowników, a także na inwestowaniu w Lublinie zysków z prowadzonej w Kraśniku działalności gospodarczej.

3. Kraśnik leży w miejscu bardzo atrakcyjnym komunikacyjnie. Przechodzą przezeń dwie ważne drogi, obsługujące ponadregionalne powiązania gospodarcze. Są to:

* droga nr 19 - należąca do sieci dróg ekspresowych, leżąca w ciągu szlaku biegnącego z krajów nadbałtyckich, przez Lublin, Rzeszów, w kierunku Budapesztu, a obsługująca także znaczna część transportu z Warszawy na południowy wschód Europy,

* droga nr 74 - biegnąca z Kraśnika w kierunku Kielc, Krakowa i Śląska i obsługująca znaczna część transportu w tym kierunku nie tylko z Lublina i regionu lubelskiego, ale także pochodzącego z wschodniej i północno-wschodniej granicy.

Drogi te są bardzo intensywnie wykorzystywane przez wszelkie rodzaje transportu. W roku 1995 średni dobowy ruch samochodów na drodze nr 19 wynosił w sąsiedztwie Kraśnika 4.500-7.500 pojazdów, a na drodze nr 74 - 4.300 pojazdów. Z powyższych wielkości średni łączny dobowy ruch tranzytowy wynosił w tym czasie przez Kraśnik (na obydwu wspomnianych drogach) ok. 6.000 tysięcy pojazdów. Prognoza ruchu na rok 2025 wskazuje na wzrost natężenia ruchu na powyższych drogach do łącznie ok. 50.000 pojazdów na dobę. Będzie to zatem skala ruchu porównywalna z niektórymi proponowanymi autostradami.

Przez Kraśnik przebiega także linia kolejowa (jednotorowa, niezelektryfikowana) z Lublina do Stalowej Woli (Rozwadowa). Zbieg tak ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi, zgodnie z doświadczeniami rozwiniętych krajów Europy Zachodniej i Azji Południowo-Wschodniej, bardzo silny czynnik pobudzający rozwój gospodarczy terenów i ośrodków przyległych. Efektywność działania tego czynnika w przypadku Kraśnika zależy jednak m.in. od przyszłego poziomu technicznego tych szlaków - tempa budowy drogi ekspresowej o właściwych parametrach (zwłaszcza uwzględniających potrzebę likwidacji przejazdu przez wnętrze miasta), elektryfikacji linii kolejowej itp.

4. Z dniem 1 stycznia 1999 roku Kraśnik staje się siedzibą władz samorządowego powiatu. Fakt ten spowoduje szereg korzystnych uwarunkowań dla możliwości rozwoju ekonomicznego miasta i szans na podniesienie poziomu życia jego mieszkańców: Będą to przede wszystkim:

* wzrost powierzchni i liczby mieszkańców obszaru obsługiwanego przez funkcje zrejonizowane (przymusowe) działające w Kraśniku po powstaniu powiatu - w stosunku do obecnych funkcji rejonowych; liczba ludności obszaru pozostającego w administracyjnym oddziaływaniu miasta wzrośnie z obecnych ok. 75 tysięcy osób (zasięg Urzędu Rejonowego) do ok. 105 tysięcy osób w powiecie; oznaczać to będzie silniejszeciążenie do Kraśnika jako ośrodka centralnego z terenów włączonych do terytorium powiatu (dotychczas położonych poza granicą województwa lubelskiego);

* wzrost kompetencji powiatu w stosunku do obecnych kompetencji rejonu administracyjnego i innych działających aktualnie w mieście instytucji publicznych; oznaczać to będzie powstawanie nowych agend administracyjnych na obszarze miasta, a jednocześnie wzrost siły oddziaływania administracyjnego Kraśnika na teren powiatu; * przejęcie przez powiat części środków publicznych dotychczas pozostających w dyspozycji władz wojewódzkich; umożliwić to może efektywniejsze i bardziej racjonalne kształtowanie (w tym rozwijanie) sieci obiektów infrastruktury technicznej i społecznej podległych powiatowi, a w znacznym stopniu zlokalizowanych właśnie w granicach miasta.

5. Duża gęstość zaludnienia obszaru administracyjnego miasta świadczy o relatywnie intensywnym zagospodarowaniu przestrzeni miejskiej, a nawet o wychodzeniu miejskiego układu osadniczego poza granice administracyjne. Jednakże faktem jest także daleko posunięte zróżnicowanie zagęszczenia osadnictwa w poszczególnych dzielnicach Kraśnika. Gęsto zaludnione dzielnice to przede wszystkim centrum starej części miasta oraz Kraśnik Fabryczny, gdzie dominuje zabudowa wielokondygnacyjna. Jednocześnie zaś m.in. w rejonie ul. Urzędowskiej istnieją znaczne obszary zagospodarowane przez funkcje osadnicze stosunkowo ekstensywnie. Część zasobów mieszkaniowych to obiekty w złym stanie

technicznym. Wynika to przede wszystkim z faktu, że ich właściciele nie posiadają finansowych możliwości renowacji tych budynków lub przynajmniej ich utrzymania w należytym stanie.

6. Stosunkowo wysoki przyrost naturalny w mieście, oznaczający oparcie przyrostu ludności przede wszystkim na organicznym, endogenicznym czynniku, pozwala założyć, że liczba mieszkańców Kraśnika będzie się wciąż zwiększała. Obecna ludność miasta wzrośnie zapewne do roku 2020 o maksymalnie ok. 7,6 tys. osób, a najbardziej prawdopodobna jest skala wzrostu o ok. 5-6 tysięcy osób (w obecnych granicach administracyjnych). Zatem liczba mieszkańców Kraśnika może w roku 2020 wynosić ok. 43-44 tysięcy osób. Jednocześnie jednak zapewne podwyższy się mediana wieku ludności, wskutek zmniejszenia się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, a wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Oznaczać to może utrzymanie się obecnej liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, a ok. 2-krotny wzrost liczby emerytów. Powyższe przekształcenia demograficzne pozwolą jednak zapewne na utrzymanie (przy rosnącym średnim wieku ludności zawodowo czynnej) obciążenia demograficznego ludności.
7. Baza lokalowa szkół podstawowych w mieście jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Obciążenie budynków szkolnych (mierzone liczbą uczniów przypadających na 1 pomieszczenie do nauczania) jest zbliżone w starej i nowej części miasta (i wynosi niespełna 30 osób na 1 pdn). Jednocześnie zaś do tej pory nie został przesądzony kształt reformy szkolnictwa podstawowego i średniego. Ostateczna struktura szkół będzie w sposób kluczowy rzutować na potrzeby lokalowe. Jeżeli szkolnictwo tych szczebli pozostanie bez zmian, także intensywność wykorzystania obecnych budynków pozostanie na poziomie zbliżonym do obecnego. W przypadku zaś wejścia w życie reformy szkolnictwa szczególnie istotne będzie organizacyjne i ustrojowe ułożenie gimnazjum. W zależności bowiem, czy gimnazja będą funkcjonować przy szkołach podstawowych (zapewne podlegając w takiej sytuacji gminom), czy też przy liceach (będąc elementem struktur powiatowych), różnie może wyglądać wykorzystanie istniejącej bazy szkół w Kraśniku, a także różne mogą być potrzeby powstawania nowych obiektów szkolnych - pod względem ilości i charakteru tych obiektów.
8. Aktywność ekonomiczna mieszkańców miasta - w porównaniu z innymi głównymi miastami starego województwa lubelskiego - sytuuje się w pobliżu średniej. Na 1000 mieszkańców przypada 62,9 podmiotów gospodarczych, co stanowi wyższy wskaźnik niż np. w nieco większych Puławach (61,6) lub Świdniku (60,0), a niższy z kolei niż w Lubartowie (67,8) i oczywiście - niż w Lublinie (84,8). Wydaje się więc, że „klimat przedsiębiorczości” jest w Kraśniku stosunkowo korzystny i może stanowić istotny czynnik pozwalający wykorzystać ewentualną przyszłą korzystną zewnętrzną koniunkturę rozwojową miasta.
9. *Miasto Kraśnik charakteryzuje się bardzo silną koncentracją zatrudnienia w przemyśle - w którym bezwzględnie dominuje 1 zakład - Fabryka Łożysk Toczyńskich. Taka sytuacja stanowić może poważne zagrożenie zarówno dla równowagi gospodarczej, jak i dla prawidłowego funkcjonowania struktury społecznej Kraśnika. Ewentualne radykalne pogorszenie stanu finansowego Fabryki spowodować może zwłaszcza:*
 - * *wyraźne zmniejszenie dochodów własnych gminy miejskiej - związane przede wszystkim z ustaniem dopływu podatku od nieruchomości z FŁT;*
 - * *skokowy wzrost bezrobocia wśród mieszkańców miasta, powodujący samoistne problemy społeczne;*
 - * *spadek popytu wewnętrznego na towary i usługi, dotychczas zgłaszanego przez osoby zatrudnione w FŁT, a zatem regres znacznej części potencjału gospodarczego miasta, czyli podmiotów gospodarczych zorientowanych na rynek lokalny.*
10. Kraśnik charakteryzuje się, z uwagi na swoją historię i wywodzącą się z niej morfologię, bardzo szczególną strukturą funkcjonalną. Dwie, wyraźnie się wyodrębniające przestrzennie, części miasta różnią się pomiędzy sobą charakterem funkcji centralnych:
 - * Kraśnik Fabryczny, pomimo, że mieszka już w nim większość mieszkańców miasta, skupia w przeważającym stopniu funkcje endogeniczne, tj. związane z obsługą własnych mieszkańców;
 - * Stary Kraśnik natomiast w o wiele większym stopniu pełni funkcje egzogeniczne, czyli związane z obsługą całego subregionu miasta.Stan taki, którego mierzalnym przejawem jest np. udział uczniów spoza miasta w ogólnej liczbie uczniów szkół ponadpodstawowych, wskazuje na utrzymującą się niewątpliwie wyraźnie lepszą dostępność do starej niż nowej części miasta z obszarów przez nie obsługiwanych.

11. Kraśnik posiada już stosunkowo dobrze wykształcone przestrzennie strefy przedsiębiorczości, o zróżnicowanym także charakterze działowym:
- * centrum Starego Kraśnika - gdzie dominują niewielkie zakłady handlowo-usługowe,
 - * Kraśnik Fabryczny - gdzie także przeważają małe przedsiębiorstwa związane rynkiem lokalnym, choć dominującym zakładem jest oczywiście Fabryka Łożysk Tocznych;
 - * rejon ul. Obwodowej - gdzie skupiają się stosunkowo duże, kapitało- i terenochłonne przedsiębiorstwa, wśród których znaczny odsetek stanowią firmy komunalne;
 - * rejon dworca kolejowego - gdzie, jak się wydaje, proces krystalizacji charakteru strefy przedsiębiorczości jest jeszcze niezakończony.

Istniejące w Kraśniku większe zakłady przemysłowe charakteryzują się znacznym stopniem zużycia środków trwałych. Świadczy to niewątpliwie o niewielkich na ogół możliwościach inwestycyjnych przedsiębiorstw będących właścicielami tych zakładów, a zatem przede wszystkim o znacznej ich inercji przestrzennej. Nie mogą one być także traktowane jako wystarczająca podstawa dla perspektywicznego rozwoju Kraśnika.

12. Polityka ekonomiczna władz samorządowych miasta Kraśnika jest stosunkowo aktywna. Podmioty chcące inwestować w mieście mogą (wedle deklaracji Zarządu Miasta) liczyć na wielostronną pomoc - związaną z ulgami w podatkach lokalnych, a także z ułatwieniami w procesie inwestowania. Jednakże funkcjonujące w Kraśniku rozwiązania kształtujące warunki inwestowania nie są jakościowo różne (zatem także nie są istotnie korzystniejsze) od zasad funkcjonujących w innych miastach regionu, a charakteryzujących się porównywalną atrakcyjnością lokalizacyjną (np. w Lubartowie lub Świdniku).
13. Miasto (tj. przede wszystkim funkcjonujące na jego obszarze podmioty gospodarcze) dysponuje rezerwami wolnych terenów możliwych do zagospodarowania przez funkcje komercyjne, w tym także przez przemysł. W zależności od atrakcyjności ewentualnych inwestorów możliwe byłoby wygospodarowanie zapewne przynajmniej ok. 20-25 ha - położonych wewnątrz obecnie istniejących stref przemysłowych lub na obszarach wyznaczonych na ten cel w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego miasta.
14. Zarejestrowane bezrobocie jest aktualnie w Kraśniku relatywnie niskie. Tylko 8,8% osób w wieku produkcyjnym pozostaje bez pracy. *Jednakże jednocześnie tylko ok. 1/5 bezrobotnych ma prawo do zasiłku. Zatem bezrobocie musi być traktowane jako istotny problem społeczny. Społeczny wymiar bezrobocia pogłębia ponadto fakt, że stosunkowo wysoki (o ponad połowę wyższy niż w podobnych miastach województwa) jest odsetek mężczyzn w wieku produkcyjnym pozostających bez pracy. Bezrobocie to nie może przy tym być zlikwidowane lub istotnie zmniejszone przez obecny potencjał ekonomiczny. Większość przedsiębiorstw dominujących w mieście deklaruje bowiem, że nie będzie potrzebowała w najbliższej przyszłości zwiększania zatrudnienia - i to nawet w przypadku poprawy swojej sytuacji ekonomicznej.*
15. Kraśnik posiada stosunkowo niewielki budżet, jak na gminę miejską tej wielkości. Ponadto władze samorządowe prowadzą politykę pełnego pokrycia wydatków budżetowych. Niewątpliwie taka sytuacja zwiększa bezpieczeństwo budżetowe samorządu, lecz jednocześnie ogranicza bieżące możliwości kształtowania inwestycji publicznych na obszarze miasta, a zatem i możliwości aktywnego podnoszenia poziomu lokalnej przestrzeni gospodarczej.
16. Ranga Kraśnika jako centrum szkolnictwa ponadpodstawowego oraz jego wyposażenie w bazę lokalową szkół ponadpodstawowych jest w Kraśniku przeciętne na tle innych szkół o podobnej wielkości i znaczeniu dla regionu. Na 1000 mieszkańców przyszłego powiatu przypada obecnie ok. 40,0 uczniów, podczas gdy w Puławach wyraźnie więcej - 54,2, a w Lubartowie mniej - 24,2, a w Opolu Lubelskim jeszcze mniej - 17,4. Można zatem przyjąć, że szkolnictwo tej rangi stanowi czynnik rozwoju miasta o umiarkowanym (choć istotnym w strukturze funkcji ponadlokalnych) znaczeniu.
17. Wyposażenie miasta w przedszkola wydaje się odpowiadać potrzebom - liczba dzieci korzystających z tej formy opieki odpowiada liczbie miejsc. W ciągu ostatnich lat zaznacza się przy tym lekki spadek liczby przedszkolaków. Perspektywy i potrzeby rozwoju bazy przedszkoli zależne są przede wszystkim od wyboru (przez władze centralne i samorządowe) strategii polityki społecznej - dotyczącej sposobu wspomagania rodzin z dziećmi w wieku przedszkolnym.
18. W mieście nie działają samodzielne żłobki, lecz jedynie placówki o tym charakterze przy przedszkolach. Stan taki utrzymuje się już od kilku lat, a liczba dzieci w tych placówkach w poszczególnych latach waha się. W najbliższym okresie należy przewidywać co najwyżej

utrzymywanie się w Kraśniku obecnej liczby dzieci wieku mogących podlegać opiece w żłobkach. Natomiast zapewne - podobnie jak w przypadku przedszkoli - efektywny popyt na tę formę opieki nad dziećmi, a zatem i potrzeby rozwoju bazy, będą zależały od kierunków ogólnopolskiej i lokalnej polityki społecznej.

19. W ostatnich latach zaczyna tworzyć się na obszarze Kraśnika ośrodek wyższego szkolnictwa zawodowego. Obecnie trudno jeszcze ocenić szanse rozwoju tej funkcji, jednak w przypadku jej utrwalenia jako elementu struktury miasta, oznaczać ona będzie znaczne podniesienie szans rozwojowych Kraśnika i jego regionu miejskiego (mogącego w zakresie tej funkcji wykraczać poza powiat) - przede wszystkim poprzez podniesienie przeciętnego poziomu kwalifikacji specjalistycznych kadr. Ważne będzie także samo powstanie kolejnej funkcji umacniającej rangę centralna miasta.
20. W ostatnich latach dynamicznym przemianom podlega struktura popytu na różne formy budownictwa mieszkaniowego. Nie sposób zatem dokładnie określić także przyszłą strukturę popytu (zwłaszcza efektywnego) na nowe mieszkania w domach jedno- i wielorodzinnych. Podobnie - wydaje się, że pożądana liczba mieszkań komunalnych będzie przede wszystkim efektem rozstrzygnięć władz samorządowych, dotyczących wspierania różnych form budownictwa.
21. Ustawy ustrojowe i materialne określające kompetencje samorządu gminnego (i - w mniejszym stopniu - powiatowego) nakładają na władze samorządowe szereg szczegółowych obowiązków, których realizacja ma (lub może mieć) wymiar przestrzenny. Jest to np. prowadzenie wyspecjalizowanych obiektów o charakterze socjalnym - np. domów pomocy społecznej, schronisk dla bezdomnych, domów dziecka itp. Zadania te stanowią kolejne czynniki umacniające funkcję centralną miasta, lecz wymagają także zapewnienia odpowiednich terenów w jego obszarze administracyjnym.
22. Wyposażenie Kraśnika w bazę lokalową obiektów lecznictwa zamkniętego jest na tle innych miast powiatowych średnie. Będące w trakcie budowy lub w zaawansowanej fazie projektowej nowe budynki szpitalne podniosą jednak wskaźnik łóżek szpitalnych przypadających na 1.000 mieszkańców powiatu do poziomu kształtującego się powyżej tej średniej (porównywalnego z obecnym wyposażeniem Puław). Zatem (poza ewentualną potrzebą restytucji niektórych obiektów), poziom wyposażenia Kraśnika w obiekty lecznictwa szpitalnego można uznać za wystarczający.
23. Ceny terenów przewidzianych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele budownictwa mieszkaniowego lub usługowego są w Kraśniku i w jego bezpośrednim sąsiedztwie dość zróżnicowane. Wyraźnie przy tym zaznacza się spadek tych cen na terenach podmiejskich, nawet położonych niedaleko od centralnych dzielnic miasta. Stan taki działa, w skali miasta o wielkości Kraśnika, oczywiście na niekorzyść zagospodarowywania obszaru samego miasta i jego poszczególnych (kształtujących się) skupisk osadnictwa, stanowiąc naturalny ekonomiczny czynnik rozpraszania zabudowy. Nie ma przy tym danych świadczących, że czynnikiem działającym na korzyść zagospodarowywania obszarów leżących wewnątrz miasta jest ich lepsze uzbrojenie w infrastrukturę techniczną.

5.5. Główne problemy wynikające z oceny stanu i rozwoju układu komunikacyjnego..

Rozbudowie i przebudowie miast towarzyszy szybki w naszym kraju rozwój motoryzacji. Szczególnie intensywny był on w ostatnim 10-leciu, kiedy to ruch na drogach wzrósł 2-krotnie. Nie szło to w parze z rozwojem sieci ulicznej i obsługi transportowej, co pogłębiło zaległości w tej dziedzinie. Większość miast nie posiada ulic przystosowanych do przenoszenia tak dużych obciążeń. Taki stan rzeczy wystąpił także w Kraśniku zwłaszcza, iż leży on na trasie krzyżujących się dwóch ważnych połączeń drogowych o znaczeniu krajowym. O ważności ich świadczą nadane numery ewidencyjne Nr 19 i 74 (numeracja ustalana jest zgodnie z ważnością dróg). Trzeci kierunek drogi krajowej w mieście to droga Nr 833 (od 01.01.99 r. droga wojewódzka) o zdecydowanie mniejszym znaczeniu krajowym, lecz z racji nakładania się dużych ruchów miejskich z ruchem tranzytowym jest najbardziej przeciążona i o dużym znaczeniu dla funkcjonowania miasta. Położenie miasta na ciągach ważnych dróg krajowych z jednej strony rokuje szansę szybkiego rozwoju gospodarczego z racji dobrego powiązania z obszarem całego kraju i ciągami dróg międzynarodowych, z drugiej stwarza znaczne uciążliwości dla mieszkańców miasta. Dla

zobrazowania tempa przyrostów obciążeń ruchu na drogach wchodzących do miasta i ulicach miejskich zestawiono dane generalnych pomiarów ruchu wykonane w 1985 i w 1995 r.

- wylot z Lublina (ul. Lubelska - granica miasta) 3328 pu/dobę i 6500 pu/dobę - 2-krotny wzrost
- wylot na kierunek Rzeszowa (ul. Janowska - granica miasta) 1940 pu/dobę i 4739 pu/dobę wzrost 2,4 razy
- wylot na kierunek Kielce (ul. Cegielniana - granica miasta) 2934 pu/dobę i 4281 pu/dobę - wzrost 1,5 razy
- wylot na kierunek Urzędowa (ul. Urzędowska - granica miasta) 4880 pu/dobę i 3313 pu/dobę
spadek ruchu 1,5 razy Wielkość ruchu na ulicach układu

podstawowego miasta:

- ul. Urzędowska (od Fabrycznego do zabudowy Piask i Zarzecza) w 1995 roku - 7071 pu/dobę 1998 r. wzrost o 1,3 razy.
- ul. Urzędowska (zabudowa Piask i Zarzecza do Lubelskiej) w 1998 r. - 14300 pu/dobę
- ul. Lubelska (Urzędowska - 1000-lecia - Przemysłowa) w 1995 r. - 4281 pu/dobę
- ul. Lubelska w kierunku PKS w 1985 r. - 4386 pu/dobę, 1995 r. - 10100 pu/dobę - wzrost 2,3 razy
- ul. Kościuszki w 1995 r. - 7538 pu/dobę
- ul. Przemysłowa w 1995 r. - 4739 pu/dobę

Ruch na drogach nadal rośnie i to w tempie wyższym niż dotychczas. W ciągu dwóch ostatnich lat wzrósł o około 1,3 razy.

Ze względu na to, że układ głównych ulic Kraśnika, jak w większości miast historycznych, przebiega centralnie do obszaru, a wielkość ruchu tranzytowego jest znaczna i wynosi szacunkowo od 30% do 60% (największy występuje na ulicy Przemysłowej, Janowskiej, Kościuszki, Cegielnianej; najmniejszy natomiast na Urzędowskiej) - poza ilością samochodów duże znaczenie ma także procentowy udział poszczególnych rodzajów pojazdów w ruchu. I tak przez obszar Starego Miasta przejeżdża niemal największa liczba (w jednostkach umownych) samochodów ciężarowych w 1995 roku było 817 pu/dobę, autobusów 172 pu/dobę stanowiło to 19% i 4% wszystkich potoków na tej ulicy. Ulica Lubelska (wlot z Lublina) ciężarowych 1170 pu/dobę, autobusów 195 pu/dobę, na dalszym odcinku Lubelskiej i Przemysłowej po około 750 pu/dobę samochodów ciężarowych i 150 do 200 pu/dobę autobusów. Najmniejsza liczba samochodów ciężarowych przejeżdżała przez ulicę Urzędowską (mimo lokalizacji przy tej ulicy FŁT)

tj. 353 pu/dobę, 495 pu/dobę autobusów. Przez przekrój ulicy Lubelskiej w rejonie dworca PKS znaczna liczba autobusów - 707 pu/dobę oraz 808 pu/dobę ciężarowych. W tej sytuacji budowa obwodnicy staje się jednym z kluczowych problemów do rozwiązania dla władz miasta obok równie ważnego usprawnienia ruchu wewnętrznego wynikającego z funkcjonowania miasta, który stanowi pozostały procent ruchu różny dla różnych ulic zawierający się w granicach od 70 do 40%. W tym przypadku odwrotnie na ulicy Urzędowskiej największy ruch miejski 70% ogólnego ruchu, na Przemysłowej - najniższy 40%. Jednak należy uświadomić sobie, iż sytuacja ekonomiczna kraju nie rokuje szybkiego rozwiązania problemu ruchu tranzytowego.

Nie znaczy to, że budowa obwodnicy będzie zaniechana. Obwodnice muszą być zrealizowane w wysokich parametrach technicznych obowiązujących dla dróg ekspresowych o niewielkiej dostępności dla ruchu lokalnego miasta. Dziś jedynie pewne jest, iż budowa obwodnicy przesunie się w czasie i nie będą spełnione oczekiwania władz i mieszkańców miasta. Jak wynika z informacji Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych w Lublinie brak jest dotychczas nawet przybliżonego terminu ich realizacji. Wiadomo jest tyle, iż obwodnica Kraśnika mieści się na liście około 100 najbardziej pilnych obejść do zrealizowania w obszarze kraju. Być może w tej sytuacji jest jeszcze czas na przeanalizowanie możliwości realizacji obwodnicy zgodnie z przebiegiem przyjętym w obowiązującym planie ogólnym miasta. Zdaniem projektantów „Studium”, a także DODP w Lublinie istnieje wręcz konieczność opracowania przebiegu trasy w celu rozeznania i zweryfikowania istniejącej koncepcji. Dyrekcja

Okręgowa Dróg Publicznych w Lublinie wstępnie uzyskała ustną obietnicę ze strony Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych w W-wie pokrycia kosztów opracowania takiego „Studium”, chciała by jednak wsparcia ze strony władz miasta w kwestii potrzeby podjęcia takiego tematu.

Problemy do rozstrzygnięcia w zakresie przebiegu trasy obwodowej przez obszar miasta i gminy:

1. Obwodnica (według planu ogólnego) posiada zaniżone parametry techniczne. Decyzja o realizacji drogi Nr 19 w parametrach dróg ekspresowych obowiązuje od stycznia 1996r., kiedy to ukazało się Rozporządzenie RM o zaliczeniu jej do sieci dróg ekspresowych

2. Przebieg obwodnicy w dotychczasowych ustaleniach na odcinku południowym objętym decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie stwarza wprawdzie problemów w rozbudowie przekroju poprzecznego oraz ze względu na zabudowę mieszkaniową, lecz wyraźnie koliduje z terenami o dużych walorach ekologiczno - przyrodniczo - krajobrazowych, a w szczególności spowoduje degradację naturalnych stawów w rejonie Pasięki oraz wąwozów w rejonie Podlesia. Walory przyrodnicze nie są dostatecznie doceniane, nie dają się przeliczyć na pieniądze jak to jest w przypadku odszkodowań i wyburzeń budynków, choć wartość ich jest ogromna dla człowieka.
3. Realizacja obwodnicy od strony Lublina z wykorzystaniem istniejącego przebiegu na odcinku od granic gminy Kraśnik do ulicy Kolejowej w parametrach drogi ekspresowej wydaje się mało realna. Droga obudowana obustronnie zabudową mieszkaniową jednorodzinną i siedliskową (w stanie istniejącym i planie miasta) przy realizacji w parametrach docelowych tj. w granicach 80 m. będzie pociągała za sobą ogromne koszty społeczne i ekonomiczne (znaczna ilość budynków, las). Omówiony odcinek drogi Pułankowice - Kraśnik - miasto dotychczas nie był opracowany projektowo. Brak więc rozeznania w możliwościach realizacji w parametrach drogiej ekspresowej.
4. Przyjęty przebieg obwodnicy śladem ulicy Przemysłowej także w przyszłości stanie się problemem dla dość licznej grupy mieszkańców już tam mieszkających i przyszłych. Uciążliwość liczona dla takiej obwodnicy sięga 80 m. od skrajnej krawędzi głównej jezdni, natomiast po zrealizowaniu jej budynki mieszkalne znajdują się w odległości od 5 do 20 m. Podobna sytuacja z uciążliwością wystąpi w obszarze wylotu Lubelskiej.

Jak wynika z powyższego sprawa przebiegu obwodnicy wymaga bardzo poważnego potraktowania, gdyż podjęte już dziś decyzje mogą mieć brzemienne skutki za kilka lub kilkanaście lat.

Poza problemami ruchu tranzytowego w mieście nie mniej ważną jest sprawa usprawnienia ruchu miejskiego, wyrównania dużych zaniedbań w zakresie bezpieczeństwa ruchu, zaplecza technicznego i transportu. W tym miejscu należy podkreślić, iż ruch wyłącznie miejski (w stanie istniejącym) - nawet przy założeniu, że już dzisiaj mamy zrealizowaną południową obwodnicę miasta - będzie wymagał usprawnienia, przebudowy, a przede wszystkim rozbudowy niektórych elementów układu podstawowego. Dotyczy to głównie ulicy Urzędowskiej, obsługi transportowej Starego Miasta i Śródmieścia oraz terenów zabudowy w rejonie dworca kolejowego. Tym bardziej przy braku obwodnic wymaga natychmiastowych działań. Nieznaczną poprawę funkcjonowania układu komunikacyjnego można osiągnąć bez ponoszenia dużych nakładów finansowych poprzez:

1. usprawnienie i poprawę bezpieczeństwa ruchu na ulicy Urzędowskiej włączając do obsługi miasta odcinek ulicy 1000- lecia i Św. Faustyny,
2. wprowadzenie oznakowania poziomego przede wszystkim na skrzyżowaniach skanalizowanych oraz na całej ulicy Urzędowskiej - co zwiększy znacznie bezpieczeństwo i usprawni ruch,
3. wprowadzenie korekty łuku prawoskrętu z ulicy Urzędowskiej w ul. Lubelską zabezpieczając promień 15 m. dla skręcających tam autobusów zwłaszcza przegubowych (obecnie autobusy wjeżdżają na chodnik lub stwarzają niebezpieczeństwo zderzenia się z pojazdami jadącymi ulicą Lubelską),
4. zainstalowanie w rejonach najbardziej niebezpiecznych przejść sygnalizacji świetlnej dla pieszych (rejon Urzędowskiej, Lubelskiej),
5. wprowadzenie oznakowania pionowego (kierunkowskazy) zmieniającego przebieg trasy Nr 833 z odcinka ulicy Lubelskiej przy dworcu PKS na kierunek 1000-lecia - Przemysłowa oraz trasy Nr 74 z Lubelskiej na kierunek Janowska - Struga (Mostowa) - Narutowicza - Kościuszki - Cegielniana zgodnie z sugestiami DODP Lublin; na ile kierowcy będą wykorzystywali ten wydłużony przebieg dróg okaże się po wprowadzeniu oznakowania.

Radykalną poprawę funkcjonowania układu ulicznego miasta można będzie osiągnąć jednak realizując ciąg nowych ulic łączących ulicę Św. Faustyny z ul. Żytnia i dalej z Cegielnianą - trasę ulic okalających Śródmieście od strony zachodniej. W ten sposób zostanie usprawnione powiązanie Kraśnika Fabrycznego ze Śródmieściem i odciążony kierunek drogi Nr 74.

Należało by także sprawdzić pod kątem możliwości techniczno - ekonomicznych rozbudowy przekroju poprzecznego ul. Urzędowskiej w zakresie szerokości jezdni z 9 do 12 m. Obecnie ulica posiada nietypową szerokość jezdni 9 m, nie stosowaną już w nowych normatywach ze względu na dużą wypadkowość (zderzenia czołowe). Dla poprawy jakości życia mieszkańców należy usprawnić funkcjonowanie komunikacji miejskiej zwłaszcza, że 3/4 ludności miasta korzysta z usług MPK

wprowadzając na trasach linii terenów rozproszonej zabudowy i w okresach międzyszczytowych komunikację busową zgodnie z oczekiwaniami i sugestiami mieszkańców.

Pewną poprawę warunków funkcjonowania miasta oraz zmniejszenia ilości samochodów w ruchach wewnątrzmijskich można osiągnąć poprzez wyznaczenie i realizację ciągów pieszo - rowerowych ewentualnie rowerowych i pieszych, stanowiących skróty do przystanków MPK, miejsc pracy i usług. Należy przy tym bezwzględnie zadbać o właściwe oświetlenie, bezpieczeństwo (zwłaszcza nocą) oraz miejsca do przechowywania rowerów (boksów rowerowych). Inwestycje te nie wymagałyby tak dużych nakładów finansowych.

Za cel należało by także przyjąć wyrównanie zaniedbań w rozbudowie systemów transportowych w stosunku do poziomu motoryzacji, ruchliwości i oczekiwań mieszkańców. Należy wyszukać i zabezpieczyć miejsca możliwych lokalizacji zespołów parkingowych umożliwiających optymalne wykorzystanie terenu oraz sukcesywną ich realizację.

5.6. Główne problemy wynikające z oceny stanu infrastruktury sanitarnej 5.6.1.

System zaopatrzenia w wodę

- Problemem jest wysoko niewystarczające zabezpieczenie możliwości dostawy wody dla zabudowy istniejącej i planowanej w północno - wschodniej części miasta; rozwiązanie problemu wiąże się z potrzebą realizacji pompowni strefowej usytuowanej w dzielnicy przemysłowej przy ul. Obwodowej.
- ~~Brak powiązania siecią magistralną dwóch głównych źródeł systemu wodociągowego tj. stacji wodociągowej ujęcie przy ul. Żwirki i Wigury ze stacją wodociągową przy ujęciu Głęboka.~~
- Problem i zagrożenie dla zdrowia mieszkańców stanowi znaczna ilość sieci wodociągowych z rur azbestowych.
- Konieczność budowy zbiornika wody czystej na stacji wodociągowej przy ul. 3-go Maja. Inwestycja ta ma na celu poprawę jakości zaopatrzenia w wodę na rozpatrywanym terenie oraz zwiększenie pewności i niezawodności całego systemu dla osiedla Kolejowego
- ~~Stacja wodociągowa przy ul. Żwirki i Wigury wymaga przebudowy (należy rozważyć możliwość budowy nowej stacji wodociągowej na terenie przeznaczonym pod jej rozbudowę zgodnie z programem ogólnym wodociągu dla miasta Kraśnika).~~

5.6.2. System kanalizacji sanitarnej

- Brak odpowiedniej sieci kanalizacyjnej w północno - wschodniej części miasta; zachodzi pilna potrzeba jej rozbudowy.
- Nie jest zrealizowana sieć kanalizacyjna (wiążąca się z budową przepompowni) dla obsługi obszaru zabudowy przy ul. Kolejowej.
- ~~Problem stanowi pilna potrzeba budowy kolektora sanitarnego wzdłuż ul. Janowskiej (aż do granic miasta).~~
- Ważnym priorytetowym zadaniem dla miasta jest potrzeba przebudowy kolektora „A” na odcinku od ul. Lubelskiej do oczyszczalni komunalnej (zły stan techniczny i niedostateczna przepustowość).
- Brak realizacji kolektora „D” stanowiącego odgałęzienie od kolektora „A” w kierunku południowym powoduje niedostatek zabezpieczenia obsługi terenów zabudowy przy ul. Cegielnianej.
- ~~Nieistnienie potrzebnego kolektora sanitarnego w rejonie Al. Tysiąclecia.~~
- Potrzeba dalszej rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej wzdłuż Al. Tysiąclecia dla planowanej zabudowy tego rejonu.
- Brak sieci dla obsługi terenów w rejonie ul. Krasieńskiego, rejon „Budzyń” ulice: Świerkowa, Piaskowa, Długa, Urzędowska; rejon „Piaski/Zarzecze II” ulica Urzędowska (od ul. Piaskowej do ul. Koszarowej); rejon „Bojanówka” ulice: Suchyńska, Filaretów, Prusa, Bojanowska; rejon „Ośrodek” ulice: Kościuszki, Cegielniana, Młyńska, Żytia, Oboźna, Łąkowa; rejon „Stacja Kolejowa” ulice: Przemysłowa, Kolejowa, Towarowa, Obwodowa, Wojskowa, Powstańców Śląskich, Lipowa, 3-go Maja, Wojska Polskiego, Komisji Edukacji Narodowej, Małachowskiego, Kołtąja, Konarskiego, Dygasińskiego, Staszica, Zakrzowiecka, Brzozowa, Gajowa, Orzechowa; rejon „Zarzecze I” ulice Przemysłowa i Janowska.

5.6.3. System kanalizacji deszczowej

- Niedostateczny stan zaawansowania rozwoju systemu - szczególnie na obszarze Starego Miasta.
- Nie zadowalający stan odwodnienia terenów w rejonie stref ochronnych ujęć wód podziemnych.
- Brak urządzeń podczyszczających na sieciach kanalizacji deszczowej.

5.6.4. Gospodarka ciepła

- Zły stan izolacyjności termicznej w znacznej części sieci przesyłowych systemu ciepłowniczego.
- Problem stanowi potrzeba modernizacji ciepłowni centralnej w celu poprawy sprawności cieplnej źródła oraz zmniejszenia uciążliwości dla atmosfery (brak skutecznych urządzeń odpylających).
- Kwestia modernizacji i automatyzacji systemu C.O.; potrzeba realizacji tego zadania ma na celu poprawę jego efektywności techniczno - ekonomicznej.

1. Miasto Kraśnik ma stosunkowo korzystne położenie w sieci osadniczej regionu – z punktu widzenia wynikających stąd możliwości rozwoju społeczno-ekonomicznego. Leży bowiem w odległości ok. 50 km od bezwzględnie dominującego ośrodka w regionie, jakim jest Lublin ze Świdnikiem. Funkcjonowanie na obrzeżu kształtującej się aglomeracji lubelskiej ma dla Kraśnika dwie podstawowe zalety:

- * relatywnie łatwą dostępność podmiotów gospodarczych działających w mieście do konsumpcyjnego i zaopatrzeniowego rynku aglomeracji - przy niskich kosztach transportu,
- * brak bezpośredniej presji węzłowego subregionu Lublina (jako ośrodka centralnego 1rdzenia układu osadniczego) na subregion kraśnicki; oznacza to szanse na utrzymanie niekwestionowanej i trwałej dominacji Kraśnika jako subregionalnego ośrodka centralnego na obszarze ok. 1.000 km², w południowo-zachodniej części mezoregionu lubelskiego.

Stąd też - w długiej perspektywie czasu - Kraśnik ma znaczne szanse kooperacji z aglomeracją lubelską. Szanse te są zresztą w znacznym stopniu zależne od tempa wzrostu samej aglomeracji. Szybsze bowiem osiągnięcie wysokiego poziomu rozwoju aglomeracji lubelskiej będzie oznaczało także większe możliwości kooperacji, a w dalszej perspektywie - również możliwości przejmowania przez Kraśnik obiektów (zwłaszcza zakładów produkcyjnych) „nie mieszczących się” w obszarze aglomeracji. Od dawna bowiem Kraśnik uznawany jest w regionalnej polityce przestrzennej za jeden z „ośrodków

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA KRAŚNIK**

CZEŚĆ II-V

BURMISTRZ MIASTA KRAŚNIK

Kraśnik - 2017

ZESPOŁY AUTORSKIE

Opracowanie Studium zatwierdzone Uchwałą Nr XL/327/01 Rady Miejskiej w Kraśniku wykonane zostało w Autorskiej Pracowni Projektowej Architekt Marzeny Siostrzewitowskiej, Lublin, ul. Świętokrzyska 50.

Główny Projektant	- mgr Maria Kawalko , upr. urb. nr 955/89 - zagadnienia zieleni i rekreacji
mgr Jacek Babuchowski , rzecz. TUP nr 231	- ochrona środowiska przyrodniczego
mgr inż. arch. Marzena Siostrzewitowska , upr. urb. nr 1487, upr. bud. nr Lb/1600/92	- zagadnienia przestrzenne, ochrona środowiska kulturowego
dr Waldemar Gorzym -Wilkowski	- sfera społeczno – gospodarcza
mgr inż. Krystyna Tarkowska	- komunikacja i transport
mgr inż. Edward Pomorski , upr. urb. nr 946/89, upr. bud. nr 2321/Lb/74	- inżynieria sanitarna
inż. Stefan Mazurek , upr. bud. nr 2844/Lb/86	- elektroenergetyka i telekomunikacja

Poprawki do ww. opracowania wynikające z uzgodnień instytucji uzgadniających oraz dostosowania Studium do polityki społeczno-gospodarczej miasta naniósł zespół w składzie:
Kierownik zespołu projektowego - **mgr inż. arch. Elżbieta Mącik**

mgr inż. Tadeusz Laskowski	- komunikacja
mgr inż. Edward Pomorski	- inżynieria sanitarna
inż. Jerzy Żaliński	- elektroenergetyka i telekomunikacja
mgr Piotr Sempliński	- prognoza skutków zmian ustaleń planu na środowisko przyrodnicze

Niniejszy tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kraśnik zawiera zmiany przyjęte uchwałą Nr XIX/160/2008 Rady Miasta Kraśnik z dnia 10 kwietnia 2008 r. Zmiany studium zostały opracowane przez zespół projektowy Zakładu Projektowo-Budowlanego Pracowni Projektowo-Studialnej EKO-PLAN w składzie:
mgr inż. Marek Kozłowski
OIU W-wa nr WA-093 – *główny projektant*
mgr inż. Anita Nankiewicz
mgr inż. Ewa Kasprzak
mgr Gustaw Obel
inż. Maciej Kozłowski

Niniejszy tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zawiera zmiany dotyczące terenu oznaczonego symbolem 44UC, przyjęte uchwałą Nr XL/342/2010 Rady Miasta Kraśnik z dnia 13 maja 2010 r. Zmiany studium zostały opracowane przez zespół projektowy ARKADIA Studio Projektowe w składzie:
mgr inż. arch. Jadwiga Jamiołkowska – główny projektant
mgr inż. Tomasz Lis
mgr Wojciech Babuchowski
Małgorzata Kałczyńska
Anna Moroz

Niniejszy tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kraśnik zawiera projekt dotyczący terenu oznaczonego symbolem 45P, przyjęty uchwałą Nr XL/345/2010 Rady Miasta Kraśnik z dnia 13 maja 2010 r.
Niniejszy tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kraśnik zawiera zmianę dotyczącą terenu oznaczonego symbolem 46P w zakresie zmiany ustalonej w części III pkt. 6.2 oraz części V, przyjętą uchwałą Nr XLVI/388/2010 Rady Miasta Kraśnik z dnia 27 października 2010 r.
Projekt i zmiana studium zostały opracowane przez zespół projektowy BUDPLAN Sp. z o. o. w składzie:
mgr inż. Anna Beres - członek OIU w Warszawie, nr WA 355,
mgr inż. arch. Anna Olbomska - Matusiak – członek OIU w Warszawie, nr WA 395,
mgr Edyta Kozińska
inż. Magdalena Jankiewicz
mgr inż. Piotr Jacquier

**Aktualizację Studium – część II – V i tekst jednolity zatwierdzony :
Uchwałą Rady Miasta Kraśnik Nr LV/344/2014 dnia 4 sierpnia 2014
wykonał zespół Biura Projektów Urbanistyki i architektury „EM” Sp z o.o. w Lublinie, w składzie:**

GŁÓWNY PROJEKTANT	– <i>mgr inż. arch. Elżbieta Mąciak</i>
ZESPÓŁ AUTORSKI:	– <i>mgr inż. arch. Paweł Marcel Wrona</i>
	– <i>mgr inż. arch. Bartosz Żółtak</i>
	– <i>mgr inż. Paweł Butryński</i>
	– <i>mgr inż. Paweł Pizło</i>
	– <i>mgr Michał Pyra</i>
	– <i>mgr Patrycja Turek - Kwiecińska</i>
	– <i>inż. Andrzej Adamiak</i>

Aktualizację Studium – część II – V i tekst jednolity zatwierdzony :
Uchwałą Nr XLIV/439/2017 Rady Miasta Kraśnik z dnia 31 sierpnia 2017 wykonał zespół biura projektowania urbanistycznego „PAWEŁ PIZŁO” w Stalowej Woli w składzie:

- mgr inż. Paweł Pizło - kierownik zespołu
- mgr inż. Łukasz Stęplewski - koordynator projektu
- mgr Michał Pyra

Objaśnienie użytych znaczników w tekście zmiany Studium:

abedef – wyraz bądź ciąg wyrazów skreślony w związku z podjętą uchwałą o zmianie Studium
abcdef – wyraz bądź ciąg wyrazów dodany w związku z podjętą uchwałą o zmianie Studium

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	2
1.1. Podstawa opracowania.....	2
1.2. Zawartość opracowania.....	2
CZĘŚĆ II	4
CELE ROZWOJU MIASTA	4
1. CELE GŁÓWNE ROZWOJU MIASTA	4
1.1. Cele rozwoju wytyczające główne kierunki kształtowania miasta współczesnego.....	4
1.2. Cele rozwoju miasta wytyczające główne kierunki ochrony krajobrazu kulturowego *	7
2. CELE ROZWOJU MIASTA WARUNKUJĄCE OSIĄGNIĘCIE CELÓW GŁÓWNYCH	9
2.1. Cele rozwoju systemu komunikacji i transportu	9
2.2. Cele rozwoju systemów infrastruktury.....	10
2.2.1. Systemu zaopatrzenia w wodę	10
2.2.2. Systemu kanalizacji sanitarnej	11
2.2.3. Systemu kanalizacji deszczowej	11
2.2.4. Systemu gazowniczego	11
2.2.5. Systemu ciepłowniczego	12
CZĘŚĆ III	13
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	13
1. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	13
1.1 Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta w aspekcie ekologicznym.....	13
1.2 Szczegółowe kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta w aspekcie ekologicznym.....	16
2. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNEJ.....	24
2.1. Kierunki rozwoju struktury funkcjonalnej miasta.....	24
2.2. Kierunki i zasady kształtowania przestrzeni miejskiej.....	26
2.3. Potrzeba zmiany granic administracyjnych miasta i zmiana granic administracyjnych miasta	28
2.4. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów.....	30
3. OCHRONA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	36
3.1. Ogólne założenia systemu ochrony dóbr kultury-krajobrazu kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej.....	36
3.2. Główne kierunki rozwoju miasta w aspekcie ochrony wartości kulturowych.....	44
3.3. Szczegółowe kierunki zagospodarowania miasta w granicy dawnych murów obronnych, wzgórza "Zameczysko" i dawnego Przedzamcza wynikające z wniosków konserwatorskich	46
3.4. Szczegółowe kierunki rozwoju obszaru strefy ochrony konserwatorskiej oraz terenów innych - nie objętych studium historyczno - urbanistycznym Z. D. H. "Mansarda"	48
4. SFERA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA.....	51
5. KIERUNKI ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO	54
5.1. Podstawowe założenia koncepcji rozwoju układu komunikacyjnego	54
5.2. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta	55

6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	60
6.1. <i>Kierunki rozwoju systemów inżynierii sanitarnej</i>	60
6.1.1. System wodociągowy.....	60
6.1.2. System kanalizacji sanitarnej.....	61
6.1.3. System kanalizacji deszczowej.....	62
6.1.4. System gazowniczy.....	62
6.1.5. System ciepłowniczy.....	63
6.1.6. Gospodarka odpadami.....	64
6.2. <i>Kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej w zakresie branży elektrycznej i telekomunikacyjnej</i>	64
7. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI.....	67
8. OBSZARY ZDEGRADOWANE.....	69
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	73
10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENENGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM Z DNIA 27 MARCA 2003 ROKU.....	74
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENENGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	75
12. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	76
13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH.....	78
14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY.....	79
15. TERENY ZAMKNIĘTE.....	80
16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 ROKU O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (Dz. U. NR 41 POZ. 412 Z PÓŻN. ZM.).....	81
17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI.....	82
18. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W MIEŚCIE.....	83
CZĘŚĆ IV.....	84
PLANY MIEJSCOWE PROPONOWANE DO OPRACOWANIA W SKALI 1:1000 LUB 1:2000.....	84
CZĘŚĆ V.....	91
SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ.....	91

CZEŚĆ GRAFICZNA

- STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO – PLANSZA PODSTAWOWA – [rysunek z wyróżnionymi zmianami](#)
- STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA - [stan aktualny na 2017 r.](#)
- ~~STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO Z ELEMENTAMI POLITYKI PRZESTRZENNEJ~~
- STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. WARTOŚCI KULTUROWE I KRAJOBRAZOWE - [stan aktualny na 2017 r.](#)
- STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. SCHEMAT STREF FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNYCH – schemat w tekście

WSTĘP

1.1. Podstawa opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik opracowane jest zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. ~~Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późniejszymi zmianami~~-(t.j. Dz. U. z. 2017 r. poz. 1073).

1.2. Zawartość opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym elementem planistycznym określającym uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej w obszarze miasta. Uwzględnia ono rozwiązania przyjęte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Zawarte w studium ustalenia mają charakter wiążących rekomendacji dla administracji samorządowej przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Celem opracowania jest uzyskanie podstawowego narzędzia do prowadzenia polityki przestrzennej i rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji, infrastruktury technicznej, a w szczególności w oparciu o diagnozę stanu istniejącego:

- określenie uwarunkowań rozwoju;
- określenie kierunków rozwoju przestrzennego;
- określenie zasad polityki przestrzennej;
- określenie zasad i kierunków rozwoju infrastruktury technicznej;
- określenie zasad i kierunków rozwoju systemów komunikacji;
- określenie obszarów oraz zasad ochrony środowiska, ochrony przyrody, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- określenie obszarów, dla których należy opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- stworzenie podstawy do budowy systemu informacji przestrzennej;
- stworzenie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych;
- stworzenie narzędzia do promocji i podejmowania bieżących decyzji administracyjnych.

Studium nie jest przepisem gminnym, a uchwalone w nim kierunki zagospodarowania przestrzennego będą realizowane poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Studium zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jest natomiast obligatoryjnym wielobranżowym opracowaniem, uwzględniającym długofalowe zamierzenia, określającym kierunki przemian przestrzennych i infrastruktury technicznej na obszarze całej gminy (miasta).

Metoda opracowania studium powstała na podstawie analizy metod opracowywania studium dla innych porównywalnych miast i gmin. Metoda jest pochodną doświadczeń planistycznych i znajomości problemów gminy przez zespół opracowujący zmiany studium oraz osoby współpracujące ze strony Urzędu Miasta.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik uwzględnia uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji **lokalnych i** ponadlokalnych celów publicznych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik ustala:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę,
- ~~– obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej w okresie późniejszym niż najbliższe 15 lat,~~
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków,
- tereny niezbędne do wytrasowania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary, dla których opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest wskazane,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki województwa.

Studium stanowi podstawowe narzędzie strategiczne i tworzy pierwszy poziom planowania gminy. Będąc podstawowym instrumentem gospodarki przestrzennej Studium umożliwia poprawne opracowanie i prowadzenie programów operacyjnych gminy jak: program inwestycji publicznych, program aktywacji obszarów strategicznych, program gospodarki gruntami, program promocji gminy. W studium określony jest system planowania na poziomie gminy, zarówno pod względem zależności i uwarunkowań wynikających ze strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, rejestru zadań wojewódzkich jak i powiązań z innymi dokumentami o charakterze gminnym.

CZĘŚĆ II

CELE ROZWOJU MIASTA

"Architektura, jakość budynków, sposób wpisania ich w otoczenie, szacunek dla środowiska naturalnego i miejskiego oraz dziedzictwa kulturowego stanowią dobro publiczne" - Dyrektywa Rady Architektów Europy 85/384/EEC

1. CELE GŁÓWNE ROZWOJU MIASTA

Naczelnym celem, do którego powinien dążyć rozwój Kraśnika, jest uczynienie zeń **miasta zrównoważonego**, czyli takiego, w którym **społeczeństwo, gospodarka, kultura i przyroda** będą w stanie – wewnętrznej i wzajemnej – równowagi, a nie konfliktu. Dla osiągnięcia takiego, dynamicznego, stanu **równowagi** konieczne będzie zrealizowanie szeregu niżej wymienionych najważniejszych (głównych) celów cząstkowych. Te sformułowane cele rozwoju stanowią pewien zakładany stan miasta, którego osiągnięcie wymagać będzie szeregu – spójnych wzajemnie – **działań władz miasta** lub innych podmiotów. ~~Przedstawione cele rozwoju miasta określają szczególnie istotne kierunki tych działań na okres perspektywiczny tj. do roku 2015.~~

1.1. Cele rozwoju wytyczające główne kierunki kształtowania miasta współczesnego

1. **Cel:** Utrwalenie dwubiegunowej struktury osadniczej Kraśnika, którego historycznie ukształtowane, wyodrębnione skupiska osadnicze byłyby połączone zwornikiem w postaci strefy rekreacyjno – usługowej. Równoległym celem jest wzbogacenie i domknięcie funkcjonalne obydwu części miasta – tak, aby kształt przestrzenny Kraśnika nie odbijał się niekorzystnie na funkcjonowaniu jego społeczeństwa i gospodarki oraz zachowanie terenów otwartych (w szczególności doliny Wyżnicy) w postaci niezabudowanej - tereny te powinny stanowić element środowiska przyrodniczego trwale warunkujący należyty standard życia mieszkańców.

→ **Kierunek:** Hamowanie ekstensywnego rozprzestrzeniania się struktury miejskiej poprzez zawłaszczanie nowych terenów (zwłaszcza dolinnych i polnych) – na rzecz stopniowego, organicznego narastania i jednoczesnego podniesienia standardu urbanistycznego istniejących dzielnic; niedopuszczanie do intensywnej zabudowy na obrzeżach miasta i zabudowy rozproszonej (suburbanizacji); opracowanie odpowiednich regulacji, aby ograniczyć powstawanie miasta do odpowiednich wielkości, ograniczyć przesadnie wielką zabudowę, pustostany i opuszczone tereny.

2. **Cel:** Stworzenie z miasta centrum aktywności ekonomicznej i innowacji – atrakcyjnego zwłaszcza dla wielu różnicowanych form przedsiębiorczości związanych z nowoczesnymi technologiami; podniesienie konkurencyjności lokalizacyjnej Kraśnika poprzez dopuszczenie do lokalizowania maksymalnie różnicowanych funkcji, nie kolidujących wzajemnie, a także z walorami przyrodniczymi, wartościami historycznymi i warunkami życia mieszkańców.

→ **Kierunek:** Tworzenie zróżnicowanych lokalizacyjnie obszarów o szczególnej atrakcyjności – przestrzennej, infrastrukturalnej, komunikacyjnej, fiskalnej – dla maksymalnie zróżnicowanych gałęziowo potencjalnych nowych inwestycji komercyjnych; jedynym kryterium dopuszczania nowej przedsiębiorczości na wyznaczonych obszarach będzie jej zgodność z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i warunków życia mieszkańców.

3. **Cel:** Ukształtowanie właściwego obrazu miasta, którego architektura, jakość budynków, ich wpisanie w przyrodę i zharmonizowanie z dziedzictwem kulturowym będzie rozstrzygająco rzutować na jakość życia mieszkańców i atrakcyjność Kraśnika jako miejsca nowych lokalizacji; stworzenie otoczenia w skali odpowiadającej potrzebom fizycznym i psychicznym człowieka, a przy tym kulturowo spójnego.

→ **Kierunek:** Dążenie do kreowania zabudowy o wysokości stosownej dla miasta średniej wielkości (do ~~czterech~~ pięciu kondygnacji), ze zwiększaniem wysokości jedynie w przypadku obiektów publicznych, mających stanowić dominanty widokowe w wybranych ważnych miejscach miasta; poddanie monotonnej, wielkokubaturowej zabudowy procesom humanizacji; eliminowanie, przede wszystkim poprzez jej przekształcanie brzydkiej, standardowej („przemysłowej”), bezstylowej w formie zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

4. **Cel:** Zaprojektowanie miasta i budynków tak, by stanowiły w przyszłości świadectwo kulturalnej i społecznej świadomości naszej epoki – celem dla polityki przestrzennej będzie więc powinność tworzenia przyszłego dziedzictwa kulturowego.

→ **Kierunek:** Podnoszenie technicznych standardów zabudowy, m. in. przez wyposażenie budynków w media komunalne; dążenie do tego, aby budynki odpowiadały potrzebom funkcji, trwały dłużej i w większym stopniu harmonizowały z otoczeniem; stworzenie systemu standardów zabudowy zapewniających trwałość kulturową i ostrożnie uwzględniających nowe – często efemeryczne - gusty .

5. **Cel:** Zapewnienie godnych warunków codziennej egzystencji mieszkańców miasta, w szczególności odpowiedniego społecznego i kulturowego środowiska życia, przede wszystkim zaś:

- spokojnego i pięknego otoczenia,
- możliwości odpoczynku nocnego,
- możliwości łatwych kontaktów społecznych,
- odpowiedniego kompleksu usług,
- możliwości życiowych aspiracji.

→ **Kierunek:** Utożsamianie interesu społecznego z dbałością o środowisko i dążenie do uzyskania jak najwyższej jakości tego środowiska – od skali kameralnej do skali całego miasta; kształtowanie hierarchicznej sieci centrów usługowych – od skupiających obiekty usługowe o znaczeniu ponadlokalnym, ogólnomiejskim, dzielnicowym i osiedlowym (sieć ta powinna pozwolić na łatwy dostęp wszystkich mieszkańców Kraśnika do usług o odpowiednim standardzie).

6. **Cel:** Stworzenie osiedli nie tylko o funkcji mieszkaniowej, lecz takich, gdzie w każdym z nich będzie miejsce na usługi wszelkiego typu, w tym rzemiosło,

a w szczególności będzie się tam znajdował plac publiczny – forum do wzajemnych spotkań jako echo dawnego rynku, z usytuowanym na nim obiektem publicznym.

→ **Kierunek:** Dążenie do powstawania zrównoważonych osiedli, odrzucenia zasady sterowania funkcji w mieście, powodującej powstawanie pustyni mieszkaniowych - hamowanie procesu decentralizacji miasta, ucieczki miejsc pracy z centrum miasta, a tym samym separacji miejsc pracy i miejsc zamieszkania.

7. **Cel:** Zorganizowanie różnorodnych funkcji w mieście: mieszkań, miejsc wypoczynku, pracy, funkcji publicznych i religijnych w dobrze rozumianym hierarchicznym porządku z zapewnieniem wymogów bezpieczeństwa pożarowego, warunków sanitarnych i estetyki, szczególnie rozwiązań właściwych z punktu widzenia kontekstu kulturowego i lokalnego klimatu.

→ **Kierunek:** Aby można było uzyskać piękniejsze i lepiej zorganizowane miasto oraz lepsze budynki, polityka przestrzenna – publiczna będzie dążyć do zbudowania systemu oceny i kontroli zabudowy przez określenie zasad (powszechnie obowiązujących) kształtowania architektonicznych elementów przestrzeni publicznej, opracowania planów działania dotyczących rewaloryzacji terenów miejskich zdewastowanych przez architekturę blokowisk; władze samorządowe uważnie ocenią intensywność zabudowy i będą stosować zasadę przemieszczania i różnorodności funkcji, aby ograniczyć zależność od prywatnego transportu samochodowego; władze będą tworzyć lokalne przepisy prawa dla zapewnienia przejrzystych procedur dla tworzenia środowiska zbudowanego, staną się najlepszym inwestorem architektury wysokiej jakości i będą stosować kryterium kosztów docelowych i środowiskowych we współczesnych zamówieniach publicznych.

8. **Cel:** Zahamowanie lub przynajmniej ograniczenie dewastacji wszystkich składników środowiska przyrodniczego (wód, powietrza, gleby) - zmniejszenie ilości zanieczyszczeń stałych, płynnych, gazowych i hałasu, emitowanych do środowiska będzie warunkiem zarówno utrzymania należytej odporności i trwałości jego walorów, jak i zachowania, a tym bardziej poprawy warunków życia mieszkańców miasta.

→ **Kierunek:** Traktowanie zagadnień poprawy jakości wspólnej przestrzeni – otoczenia – jako nadrzędnych wobec kwestii stricte ekonomicznych, w tym w stosunku do efektywności inwestycji – zatem podporządkowanie wartościom społecznym, kulturowym i przyrodniczym m. in. polityki przemysłowej, uwzględnianie kosztów środowiskowych w rozstrzygnięciach o wynikach przetargów na inwestycje publiczne.

9. **Cel:** Głównymi celami rozwoju miasta w sferze ekologicznej są:
- ukształtowanie pożądanego, docelowego Systemu Przyrodniczego Miasta,
 - zwiększenie powierzchni terenów wchodzących w skład Systemu,
 - wzbogacenie przyrodnicze obszarów węzłowych i węzłów oraz ich osłona biologiczna,
 - zapewnienie kontaktu funkcjonalno – przestrzennego SPM z systemem ekologicznym gminy, a szczególnie terenów podmiejskich,
 - poprawa stanu sanitarnego silnie zantropogenizowanego środowiska,
 - zwiększenie odporności ekosystemów, szczególnie leśnych, na narastającą antropopresję,
 - zapewnienie ochrony prawnej obszarom/obiektom odznaczającym się dużymi walorami przyrodniczo – krajobrazowymi,

- określenie najmniej kolizyjnych z SPM kierunków rozwoju przestrzennego miasta oraz zmniejszenie, w tym aspekcie kolizyjności już przyjętych rozwiązań, głównie przebudowy układu komunikacyjnego.

→ **Kierunek:** Dążenie do osiągnięcia pożądanej struktury SPM i jego optimum powierzchniowego oraz bezkolizyjnego funkcjonowania poszczególnych ogniw i podsystemów (biologicznego, klimatycznego i hydrologicznego); podjęcie kompleksowych działań ochronno – sanacyjnych w całej zlewni górnej Wyżnicy, tzn. również w obszarze Gminy Kraśnik; ochrona powierzchni ziemi poprzez likwidację dzikich wysypisk śmieci w wąwozach oraz rekultywację wyrobisk; poprawa warunków aerosanitarnych; weryfikacja zasięgu obszarów chronionych; traktowanie doliny Wyżnicy jako specjalnej strefy planistycznej o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania Systemu Przyrodniczego Miasta.

1.2. Cele rozwoju miasta wytyczające główne kierunki ochrony krajobrazu kulturowego *¹

1. **Cel:** W związku z uznaniem, że odziedziczenie miasta historycznego jest wielkim uprzywilejowaniem - zahamowanie procesu pustoszenia go z ludzi, aktywności, rytuału i ducha.

→ **Kierunek:** Prowadzenie dynamicznej polityki rozwojowej dotyczącej Śródmieścia i jednocześnie nie stanowiącej zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego; umożliwienie rozwoju tej dzielnicy i jej przetwarzania.

2. **Cel:** Wykreowanie zabudowy na obszarze objętym strefą ochrony konserwatorskiej w oparciu o twórczą kontynuację wzorów jakimi są obiekty znajdujące się w rejestrze i w ewidencji zabytków; stworzenie inspirowanej tymi wzorami współczesnej formy i detalu w nowych budynkach (przy zachowaniu historycznej sylwety pierzei ulicznej) z równoczesnym poszukiwaniem ich związków formalnych z lokalnym charakterem na zasadzie harmonii.

→ **Kierunek:** Nie będzie się dążyć do powierzchownego naśladownictwa nowych stylowych form. Odtworzeniu detali i formy będą podlegały obiekty znajdujące się w rejestrze i w ewidencji zabytków. Przyjmuje się metodę rewaloryzacji polegającą na odtworzeniu zabytkowego układu urbanistycznego, jego charakteru, nastrojowości oraz sylwety miasta lokacyjnego, a następnie wypełnienie jej współczesną architekturą, harmonijnie łączącą się z zabytkowym otoczeniem. Istotą tej metody (tzw. retrowersji) jest autentyzm historycznego planu i wprowadzanej architektury. Postulat zawarty w "Uzupełniającym Studium Historyczno - Urbanistycznym Starego Miasta w Kraśniku " Zespołu Dokumentacji Historycznej "Mansarda" - aby uzupełnienia zabudowy nawiązywały do eklektycznego stylu obiektów istniejących - modyfikuje się według wyżej opisanej metody. Do ewentualnej rekonstrukcji typuje się tylko jeden obiekt "Zajazd Skarbowy", z dopuszczeniem wykorzystania na funkcje administracji samorządowej.

3. **Cel:** Stworzenie architektury, która będzie posiadała elegancję proporcji, dawała radość wynikającą z dobrego wykonania, trwałość kulturową i znaczeniową, poprzez respekt dla dziedzictwa przeszłości, a także wiarę w kulturowy sens przyszłości.

¹ Idee i sformułowania zaczerpnięto z "EUROPA I ARCHITEKTURA JUTRA" Biała Księga - Rada Architektów Europy 1995, polskie wydanie SARP 1998, tłumaczenie Krzysztof Chwalibóg

→ **Kierunek:** Stosowanie ścisłej selekcji zamówień publicznych, organizowanie konkursów architektonicznych i urbanistycznych, stosowanie nakazów i wyznaczanie obowiązujących standardów - jakość architektury będzie przedmiotem szczególnej uwagi zarówno w sektorze mieszkalnictwa jak i planowania urbanistycznego.

4. **Cel:** Uzyskanie kulturowej spójności w architekturze i przeciwstawienie się konsumpcji nowych stylów budowania bliższych innym częściom świata (tzw. amerykanizacji) niż naszej narodowej i regionalnej tradycji; stworzenie historycznego centrum, które stanowiło będzie istotną kontynuację kulturowego dziedzictwa przeszłości, aby w świecie zdominowanym przez międzynarodowy styl architektury i technologii budowania centrum to stało się unikalnym poczuciem miejsca, pozwalającym na identyfikację miasta i pozwalającym odróżnić go od innych.

→ **Kierunek:** Stosowanie zakazów i nakazów w planie miejscowym odnośnie gabarytów, formy dachów, idei określających pożądane wystroje elewacji oraz treści architektoniczne. Uznając, że działania rewaloryzacyjne, odtwarzanie zabytkowej zabudowy oraz wprowadzanie nowych plomb i uzupełnień w zabytkowy krajobraz, a szczególnie przekładanie historycznego detalu na współczesny język architektoniczny, jest sztuką o bardzo wysokich wymaganiach - stosowanie bardzo ostrych kryteriów oceny projektów, zwłaszcza w zamówieniach publicznych.

5. **Cel:** Podniesienie społecznej świadomości o wartości i tożsamości miasta oraz zachowanie i uczenie szacunku dla własnej tożsamości regionalnej i regionalnych różnic, a zwłaszcza zwyczajów w sztuce budowania domów i miasta; wzmacnianie własnej specyfiki i odrębności przy zachowaniu jak najwyższych standardów i sprawności technicznej.

→ **Kierunek:** Wspieranie i promowanie wszelkich sposobów renowacji i konserwacji Starego Miasta, w szczególności stymulowanie właściwego zagospodarowania obiektów będących w złym stanie technicznym oraz promowanie lokalnych materiałów, w tym cegły kraśnickiej.

6. **Cel:** Podniesienie wartości wizualnej (estetycznej) i znaczeniowej historycznego centrum, by dziedzictwo kulturowe było dostrzegane zarówno przez mieszkańców jak i obcych, a historyczne centrum odrodziło się, służyło turystyce i codziennemu życiu. Rozwijanie Śródmieścia w sposób nie niszczący historycznej skali i pozwalający na zachowanie dotychczasowych codziennych funkcji i właściwego wyrazu, przy różnorodności funkcjonalnej.

→ **Kierunek:** Wspieranie i promowanie ekspansji na ten teren usług publicznych, usług turystyki, a szczególnie malowniczych zajazdów (rekonstrukcję), dopuszczanie różnorodnych i mieszanych funkcji, utrzymanie funkcji mieszkaniowej; dążenie do ochrony wizualnej Starego Miasta - nie tylko samych budynków, ale również jako całościowego krajobrazu kulturowego poprzez odpowiednią ekspozycję wzgórza Zamczyska i wzgórza staromiejskiego oraz zapobieganie spustoszeniu i degradacji Śródmieścia.

7. **Cel:** Zachowanie na terenie Śródmieścia odpowiedniej hierarchii przeszłości, by zamiast symboli obywatelskich i religijnych nie dominowały budynki komercyjne, bądź o funkcji ekonomicznej, które są pozbawione publicznego znaczenia; przywrócenie istotnej roli społecznej i kulturalnej budynkom, które kiedykolwiek takie funkcje pełniły.

→ **Kierunek:** Dążenie do wprowadzenia w znaczących zabytkach funkcji usług kultury; wykorzystywanie niezabudowanych terenów lub obiektów, przeznaczonych do przebudowy, do wprowadzenia funkcji administracji publicznej, bądź funkcji służących turystyce i promocji miasta.

8. **Cel:** Zachowanie dla teraźniejszości i przyszłości architektury historycznej ponownie użytkowanej; niedopuszczenie, by zabytki oraz wiele zwyczajnych, starych budynków stanowiących autentyczny wyraz lokalnej i regionalnej architektury ulegało niszczeniu i degradacji ze względu na problemy i procedury finansowe i normatywne.

→ **Kierunek:** Zwiększanie zakresu konserwacji i nowego wykorzystania zespołów zabytkowych, nie tylko aby promować kulturową ciągłość, ale również w celu oszczędnego gospodarowania zasobami (poprzez ograniczenie marnotrawstwa starej zabudowy i zwiększanie skali modernizacji i rewaloryzacji); promowanie odnawiania Starego Miasta (np. poprzez zwrócenie uwagi na pustostany, stosując instrumenty fiskalne, promocję dobrych projektów oraz poprzez zapewnienie infrastruktury fizycznej i społecznej).

9. **Cel:** Przeniesienie uwagi z budowania nowych dzielnic na renowację i ~~przebudowę~~ rewaloryzację historycznego centrum miasta, które zostało w wielu miejscach zdegradowane przez agresję anonimowych budynków funkcjonalistycznych; odtworzenie harmonii ze starą zabudową poprzez respekt dla tradycji w wyborze materiałów, budynków i wielkości funkcji; uzyskanie elegancji i wpisania w kulturę regionu.

→ **Kierunek:** Modernizowanie i przebudowywanie obiektów szkodliwych konserwatorsko, w tym głównie poprzez zmiany elewacji (rozbicie elewacji na segmenty imitujące dawne podziały parcelacyjne, wprowadzanie elementów wystroju architektonicznego w klimacie zabytkowego otoczenia); dążenie również do bardziej kompleksowej przebudowy tych obiektów, w tym zmiany formy dachów i brył obiektów. Władze miasta nie będą promować rozwiązań naruszających tkankę zabytkową lub wprowadzających prymitywne detale.

2. CELE ROZWOJU MIASTA WARUNKUJĄCE OSIĄGNIĘCIE CELÓW GŁÓWNYCH

2.1. Cele rozwoju systemu komunikacji i transportu

1. Wybór takiego układu komunikacyjnego, który byłby właściwie związany ze strukturą miejską, zgodny z oczekiwaniami władz miasta oraz jego mieszkańców, a jednocześnie nie spowodował przeludnienia, który zapewniałby poprawne rozmieszczenie struktury osiedleńczej, miejsc pracy oraz charakteru konsumpcji jako czynników powiązanych z systemem transportu.
- **Uzasadnienie:** W przypadku Kraśnika dotyczy to wyboru pomiędzy rozwojem miasta pasmowego a rozwojem trzech zwartych jednostek połączonych ze sobą układem ulic o wysokich parametrach. Każdy z tych wariantów niesie pewne pozytywne i negatywne skutki. Przy pasmowym układzie ulic równoległych występuje bezpośredni dostęp samochodu do ulic o wysokich parametrach technicznych a tym samym możliwości szybkiego przemieszczania oraz krótsze odległości dojeżdżać do przystanków komunikacji miejskiej. Jednocześnie

pogorszeniu ulega stan środowiska - większe uciążliwości związane z hałasem ulicznym, spalinami, wyższe zagrożenie bezpieczeństwa dla pieszych. W układzie zwartych jednostek odwrotnie - tworzą się znaczne enklawy spokoju, następuje wydzielenie części terenu bez dostępu samochodów (bez hałasu i spalin), kosztem dłuższych dojazdów do przystanków i dłuższych dojazdów.

2. Poprawa warunków życia mieszkańców przez opracowanie układów stwarzających warunki uniezależniające system transportu publicznego w mieście i na peryferiach od samochodu indywidualnego - jednocześnie przekształcenie peryferii (uporządkowanie i dogęszczenie istniejącej zabudowy) tak, by stało się bardziej ekonomicznie uzasadnione podłączenie ich do sieci komunikacji miejskiej (co jest jednoznaczne z podniesieniem standardu zamieszkiwania).
3. Uporządkowanie chaosu komercyjnej zabudowy, która obrasta dojazdy do miast i drogi główne, uniemożliwiając pełnienie im wyznaczonych funkcji.
4. Eliminacja ruchu ciężkiego łącznie z ograniczeniem ruchu indywidualnego w Śródmieściu - ze względu na zabytkową zabudowę i charakter historyczny tej części **miasta** oraz oczekiwania mieszkańców (stworzenie strefy ruchu uspokojonego).
5. Wypracowanie wysokiej estetyki ulic, znaków, reklam, sygnalizacji świetlnej itp., z zadbaniem o osiągnięcie regionalnego charakteru wszystkich elementów.
6. Zachowanie odpowiedniego poziomu obsługi (ustalonego przyjętymi standardami obsługi np. maksymalnym czasem dostępu do niektórych usług publicznych jak szkoła, przychodnia lekarska i inne).
7. Wyrównanie zaniedbań w rozbudowie systemów transportowych w stosunku do poziomu motoryzacji i ruchliwości mieszkańców, a także ich oczekiwań.
8. Stworzenie takich rozwiązań komunikacyjnych, które powodowałyby redukcję ilości długości dojazdów samochodami prywatnymi na rzecz komunikacji publicznej, rowerów, dojazdów pieszych;
9. Przeprowadzenie posunięć organizacyjnych w kluczowych miejscach miasta wprowadzających opłaty za parkowanie (np. w centrum Śródmieścia) lub ich redukcję (na obrzeżu Śródmieścia) oraz wyciszanie ruchu oparte na ograniczaniu prędkości i wydłużaniu dojazdów pieszych.
 - **Uzasadnienie:** rozwój komunikacji nie może zbytnio zachęcać do podróży po mieście środkami transportu indywidualnego, gdyż wywołuje ona negatywny wpływ na środowisko, powoduje wysoki poziom zagęszczenia ruchu, a tym samym utrudnia korzystanie z ulic.
10. Stworzenie miejsc parkingowych połączonych z łatwym dostępem do środków komunikacji publicznej kołowej, czy kolejowej, zachęcających do dogodnych podróży przesiadkowych.

2.2. Cele rozwoju systemów infrastruktury

2.2.1. Systemu zaopatrzenia w wodę

Podstawowym celem jest poprawa standardów zaopatrzenia miasta w wodę uwzględniająca:

- rozszerzenie zasięgu obsługi komunalnego systemu wodociągowego na obszarze zainwestowania miejskiego,

- rozbudowę i modernizację systemu warunkującą poprawę niezawodności dostawy wody w mieście,
- racjonalne zagospodarowanie udokumentowanych zasobów wód podziemnych poprzez stworzenie warunków dla właściwej ochrony jakości i ilości wód pobieranych z ujęć dla miasta,
- preferowanie polityki zmierzającej do racjonalnego wykorzystania wody dla celów przemysłowych poprzez eliminowanie technologii wodochłonnych, wprowadzanie instalacji zamkniętych obiegów wody lub wykorzystanie wody powierzchniowej w przypadku wystąpienia zapotrzebowania na wodę niższej jakości,
- dostosowanie zasad rozwoju systemu wodociągowego do strategii rozwoju funkcjonalno-przestrzennego miasta.

2.2.2. Systemu kanalizacji sanitarnej

Do wiodących celów w programie rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej zalicza się:

- poprawę standardów odprowadzania ścieków sanitarnych na obszarze miasta poprzez rozszerzenie zasięgu obsługi miejskiego systemu kanalizacji sanitarnej,
- eliminację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych, co pozwoli na wyeliminowanie stałego chlorowania wody w systemach wodociągowych na obszarze miasta,
- dostosowanie rozwoju systemu do uwarunkowań rozwoju funkcjonalno-przestrzennego miasta.

2.2.3. Systemu kanalizacji deszczowej

Do głównych celów rozwoju tego systemu zalicza się:

- poprawę warunków odprowadzania wód opadowych na obszarze zainwestowania miejskiego poprzez optymalne rozszerzenie zasięgu obsługi miejskiego systemu kanalizacji deszczowej,
- eliminację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych na obszarze miasta wynikających z zanieczyszczonych wód opadowych,
- dostosowanie rozwoju systemu do uwarunkowań rozwoju funkcjonalno-przestrzennego miasta

2.2.4. Systemu gazowniczego

Do wiodących celów rozwoju systemu zalicza się:

- poprawę standardów gospodarki cieplnej na obszarze zainwestowania miejskiego poprzez rozszerzenie zasięgu obsługi systemu gazowniczego i rozszerzenie zakresu wykorzystania gazu dla celów grzewczych,
- poprawę niezawodności pracy miejskiego systemu gazowniczego poprzez zrealizowanie na obszarze zainwestowania miejskiego zamkniętych pierścieniowych układów na sieciach głównych systemu średnioprężnego i niskoprężnego,
- poprawę warunków ochrony środowiska na obszarze miasta poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń spalin oraz ograniczenie uciążliwości transportu opału i odpadów paleniskowych,
- poprawę efektywności ekonomicznej w gospodarce cieplnej miasta.

2.2.5. Systemu ciepłowniczego

Do celów wiodących i warunkujących rozwój tego systemu zalicza się:

- poprawę standardów zaopatrzenia w ciepło na obszarze zainwestowania miejskiego poprzez optymalne rozszerzenie zasięgu obsługi miejskiego systemu ciepłowniczego,
- poprawę niezawodności pracy źródeł i układu przesyłowego,
- modernizację i rozbudowę systemu pozwalającą na wykorzystanie rezerw mocy cieplnej istniejących źródeł oraz poprawę efektywności techniczno-ekonomicznej dostawy ciepła do odbiorców,
- poprawę warunków ochrony środowiska w mieście poprzez:
 - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń spalin ze źródeł ciepła,
 - zmniejszenie uciążliwości od transportu opału i odpadów paleniskowych w mieście.

CZĘŚĆ III

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1.1 Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta w aspekcie ekologicznym

1. **Osiągnięcie pożądanej struktury SPM** i jego optimum powierzchniowego oraz bezkolizyjne funkcjonowanie poszczególnych ogniw i podsystemów (biologicznego, klimatycznego i hydrologicznego) wymagają:
 - neutralizacji /przebudowy/ tych geokompleksów tkwiących w SPM, które utrudniają jego funkcjonowanie /grunty orne i substandardowa zabudowa w obszarach węzłowych/,
 - zahamowania procesów degradujących tereny wchodzące w skład SPM, tj. powstrzymania zabudowywania dna doliny Wyżnicy oraz poprzez budowę oczyszczalni w górnym odcinku jej doliny,
 - rozwinięcia SPM poprzez kształtowanie nowych korytarzy i powiązań ekologicznych, głównie poprzez pasmowe zalesianie i zadrzewianie stromizn i słabszych gruntów oraz przerw pomiędzy jednostkami strukturalnymi miasta,
 - ekstensywnego zagospodarowania i użytkowania terenów wchodzących w skład i otoczenie SPM i wpływających na jego funkcjonowanie,
 - wzmocnienia funkcji zasilającej obszarów węzłowych, głównie drogą zwiększania retencji /budowa zbiornik Budzyń/.
2. **W skład obszarów tworzących projektowany System Przyrodniczy Miasta**, pokazany na rysunku studium, **mogą wchodzić**: tereny zieleni nieurządzonej, lasy, zagajniki, wody płynące i stojące, pola uprawne, nieużytki gospodarcze, ogrody działkowe, tereny zieleni urządzonej, tereny sportu i rekreacji, w szczególności o nawierzchni trawiastej (z dopuszczeniem obiektów towarzyszących), ogrody przydomowe i sady oraz w szczególnych przypadkach tereny o zabudowie ekstensywnej z ogrodami. **W dolinie Wyżnicy** posiadającej pierwszoplanowe znaczenie w SPM **należy utrzymać i przywrócić walory terenu otwartego - bez prawa zabudowy** oraz stopniowo likwidować istniejącą zabudowę w jej dnie. Warunkiem funkcjonowania SPM jest zachowanie jego ciągłości przestrzennej.
3. Odczuwalna **poprawa stanu sanitarnego miasta**, szczególnie hydrosfery, może być osiągnięta jedynie w wyniku kompleksowych działań ochronno – sanacyjnych w całej zlewni górnej Wyżnicy, tzn. również w obszarze Gminy Kraśnik. Oznacza to nie tylko budowę kanalizacji sanitarnej w granicach miasta i modernizacji głównego kolektora sanitarnego /celem likwidacji przecieków/, ale również budowę oczyszczalni wiejskich w Stróży i Słodkowie. Tylko bowiem rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej w obszarze źródłiskowym Wyżnicy zapewni osiągnięcie przez rzekę, na odcinku od źródeł do oczyszczalni komunalnej, II-giej klasy czystości, co umożliwi rekreacyjne wykorzystanie zbiornika Budzyń.
[Na terenie miasta Kraśnik kluczowym zadaniem jest ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 406 – Niecka Lubelska.](#)

Ochrona wód podziemnych i wód powierzchniowych powinna polegać na:

- ochronie ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami odrębnymi,
- rozwijaniu zbiorczej sieci wodociągowej w takim stopniu, aby zapewnić dostęp do niej w miarę możliwości wszystkim obiektom i terenom zabudowanym i przeznaczonym pod zabudowę zgodnie z zapotrzebowaniem,
- rozwijaniu sieci kanalizacyjnej na terenach wyznaczonych do osadnictwa i istniejących terenów osadniczych, dopuszczenie odprowadzania ścieków do szczelnych szamb tylko jako rozwiązania tymczasowego,
- właściwym zabezpieczeniu technicznym różnego rodzaju istniejących obiektów, stanowiących potencjalne ogniska zanieczyszczeń,
- dostosowaniu lokalizacji terenów przeznaczonych dla zabudowy i nowych obiektów budowlanych do struktur hydrogeologicznych,
- kompleksowym rozwiązaniu odprowadzenia ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- likwidacji wszystkich nieczynnych studni i otworów stanowiących potencjalne drogi ułatwionej migracji zanieczyszczeń,
- ustaleniu ograniczeń w lokalizowaniu inwestycji mogących w sposób znaczący wpływać na wody podziemne,
- likwidacji funkcji i obiektów istniejących stanowiących zagrożenie dla wód podziemnych,
- utrzymaniu jak najwyższego poziomu retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zabudowanych poprzez: odprowadzanie wód opadowych i roztopowych w granicach działek budowlanych w pierwszej kolejności do gruntu, utrzymanie maksymalnych powierzchni biologicznie czynnych w granicach działek budowlanych, minimalizowanie stosowania nawierzchni nieprzepuszczalnych, retencjonowania nadmiaru wód opadowych i roztopowych w lokalnych zbiornikach retencyjnych,
- podczyszczaniu wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami odrębnymi,
- utrzymaniu ciągłości i drożności istniejących systemów melioracyjnych.

W celu utrzymania urządzeń wodnych, na terenie miasta Kraśnik:

- dopuszcza się regulację koryt rzek (rz. Wyżnica, Ciek Podlesianka),
- dopuszcza się budowę obiektów hydrotechnicznych na rzece Wyżnica,
- dopuszcza się prowadzenie prac konserwacyjnych na rzekach, w tym odmulenie ze złożeniem urobku na działkach przyległych do rzeki oraz remont urządzeń wodnych,
- zabrania się zabudowy działek w odległości mniejszej niż 4,0 m od granicy działek Skarbu Państwa stanowiących rzekę,
- zabrania się zalesiania i zadrzewiania gruntów przyległych do działek Skarbu Państwa stanowiących rzekę w odległości mniejszej niż 1,5 m od ich granic,
- nakazuje się właścicielom gruntów, na których znajdują się urządzenia melioracji szczegółowych ich utrzymania, jeżeli nie są objęte działalnością spółki wodnej,
- dopuszcza się inwestycje kolidujące z siecią drenarską pod warunkiem jej przebudowy na koszt inwestora,
- dopuszcza się odbudowę, modernizację lub wykonanie nowych urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na wniosek zainteresowanych osób,
- zabrania się niszczenia urządzeń wodnych.

4. **Działania na rzecz ochrony powierzchni ziemi** powinny koncentrować się na likwidacji dzikich wysypisk śmieci w wąwozach i na terenach przyległych oraz na rekultywacji zdegradowanych terenów eksploatacji lessów i kruszywa. Rekultywacja

pozwole również na pewne zwiększenie wskaźnika zieleni w mieście. Ochronę środowiska przed odpadami zapewni zmodernizowane i powiększone wysypisko komunalne w Wilczych Dołach.

Ochrona gleb przed degradacją powinna polegać na podejmowaniu tych samych działań w zakresie gospodarowania ściekami, wodami opadowymi i roztopowymi, nawozami i środkami ochrony roślin na terenach upraw rolnych, co przyjęto w stosunku do wód powierzchniowych i podziemnych, a ponadto:

- ochronie gleb najwyższych klas bonitacyjnych i gruntów organicznych przed nadmierną i nieuzasadnioną zabudową,
- ochronie trwałych użytków zielonych przed ich likwidacją.

5. **Poprawa warunków aerosanitarnych** miasta będzie osiągnięta drogą: systematycznej likwidacji kotłowni lokalnych z niskimi emitorami, fitomelioracji rolnych obrzeży miasta w celu zmniejszenia uciążliwości wywoływanych zapyleniem lessowym, zwiększania stopnia nasycenia zielenią urządzoną terenów zurbanizowanych.

Bezwzględne egzekwowanie zakazu palenia odpadów bezpośrednio na powierzchni ziemi poza urządzeniami przeznaczonymi do rozkładu termicznego.

Zadania z zakresu ochrony powietrza powinny obejmować ochronę przed zanieczyszczeniami chemicznymi i pyłami, ochronę przed promieniowaniem elektromagnetycznym oraz ochronę przed hałasem.

Ochrona przed emisją zanieczyszczeń chemicznych i pyłów powinna polegać na:

- ograniczeniu stosowania w indywidualnych i zbiorczych źródłach ciepła paliw wysokoemisyjnych, w szczególności takich jak: koks, miał, oleje ciężkie i przepracowane i zastępowanie ich paliwami niskoemisyjnymi jak: gaz, oleje opałowe oraz wszelkimi paliwami ekologicznymi i odnawialnymi źródłami energii ze szczególnym uwzględnieniem mikroinstalacji,
- stosowaniu urządzeń odpylających dla obiektów usługowych i produkcyjnych emitujących do atmosfery pyły,
- rozwoju sieci gazu ziemnego, w takim stopniu, aby zapewnić dostęp do celów grzewczych, w miarę możliwości, wszystkim obiektom budowlanym przeznaczonym na pobyt ludzi,
- stosowaniu w budownictwie rozwiązań technologicznych służących zabezpieczeniu przed nadmierną utratą ciepła z ogrzewanych budynków,
- realizacji, w miarę możliwości, wzdłuż dróg szpalerów drzew (gatunków liściastych) ograniczających rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- ograniczeniu lokalizacji nowych obiektów i przedsięwzięć, w których zastosowane instalacje i technologie mogłyby powodować emisję pyłów i gazów w stopniu przekraczającym dopuszczone przepisami odrębnymi normy poza terenem działki, do której inwestor posiada tytuł prawny,
- kształtowaniu zabudowy miasta z uwzględnieniem warunków do właściwego przewietrzania terenu.

Ochrona przed emisją promieniowania elektromagnetycznego powinna polegać na:

- ograniczeniu w miarę możliwości budowy w strefach rozwoju zabudowy mieszkaniowej nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych, zwłaszcza niskiego i średniego napięcia i stopniowym ich zastępowaniu liniami kablowymi,

- ograniczeniu lokalizowania w strefach potencjalnego oddziaływania napowietrznych linii elektroenergetycznych zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi,
- ograniczeniu lokalizacji w terenach przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej i związanej z pobytem ludzi, obiektów emitujących pola elektromagnetyczne o promieniowaniu przekraczającym dopuszczalne przepisami odrębnymi poziomy promieniowania,
- preferencji do lokalizowania obiektów radiolokacyjnych, radiokomunikacyjnych i radionadawczych poza terenami przeznaczonymi pod zabudowę, oraz na terenach zabudowy produkcyjnej, usługowej, składów i magazynów .

Ochrona przed hałasem powinna polegać na:

- zapewnieniu określonych przepisami odrębnymi standardów akustycznych w środowisku,
- zapewnieniu dla poszczególnych rodzajów zagospodarowania terenu dopuszczalnych przepisami odrębnymi poziomów hałasu,
- lokalizowaniu nowej zabudowy wzdłuż dróg, przy zachowaniu minimalnych odległości określonych przepisami odrębnymi oraz z uwzględnieniem zasięgu oddziaływania tych dróg,
- stosowaniu rozwiązań technologicznych służących zabezpieczeniu przed przenikaniem hałasu do budynków przeznaczonych na pobyt ludzi zlokalizowanych w terenach, gdzie dopuszczalne poziomy hałasu są lub mogą być przekroczone,
- ograniczeniu lokalizacji nowych obiektów i przedsięwzięć, w których zastosowane instalacje i technologie mogłyby powodować emisję hałasu w stopniu przekraczającym dopuszczone przepisami odrębnymi normy poza terenem działki, do której inwestor posiada tytuł prawny,
- modernizacji dróg, w tym w szczególności na stosowaniu nawierzchni ograniczających emisję hałasu, zwiększeniu ich przepustowości,
- stosowaniu ekranów dźwiękochłonnych wzdłuż projektowanej drogi ekspresowej S19 oraz dróg krajowych nr 19 i 74 na odcinkach biegnących w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy,
- stosowaniu technicznych środków uspokajania ruchu na drogach lokalnych, dojazdowych i wewnętrznych obsługujących osiedla mieszkaniowe.

6. Należy dokonać weryfikacji zasięgu obszarów chronionych i **uznać dolinę rzeki Wyżnicy za specjalną strefę planistyczną**, ze względu na jej kluczowe znaczenie w Systemie Przyrodniczym Miasta.

1.2 Szczegółowe kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta w aspekcie ekologicznym

Kierunki rozwoju przestrzennego miasta powinny wynikać z uwarunkowań ochronnych, ekologicznych i fizjograficznych. W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego przyjmuje się następujące kierunki działań w dążeniu do zrównoważonego rozwoju miasta:

- ograniczenie ekspansji terytorialnej starego Kraśnika w kierunkach południowych ze względu na bardzo dobre gleby /które są podstawą produkcji żywności w gminie/, udokumentowane złoża surowców mineralnych i obszary prognostyczne ich występowania, trudne warunki naturalne dla budownictwa /morfometryczne rzeźby i geologiczno-inżynierskie podłoża/, a także rozgałęziony system wąwozów,

zapewniających ekologiczno - przestrzenną więź doliny Wyżnicy z wierzchowinowymi terenami rolnymi i leśnymi; dopuszczenie jedynie (na niewielkich wybranych obszarach) rozwoju budownictwa jednorodzinnego - do wysokości dwóch kondygnacji,

- **bezwzględne wykluczenie doliny Wyżnicy /dna i stromego zbocza/ ze względów ekologiczno-klimatycznych spod wszelkiej zabudowy kubaturowej,**
- **preferowanie w wyznaczaniu nowych terenów pod zabudowę obszarów położonych na pn.-wsch. i północ od doliny Wyżnicy,** odznaczających się brakiem lub słabszymi barierami rozwoju o tym charakterze.

Rozwój starego Kraśnika będzie polegał przede wszystkim na:

- modernizacji substandardowej zabudowy,
- zajmowaniu pod cele mieszkaniowe lub usługowe zrekultywowanych terenów poeksploatacyjnych /których prawny status powinien być uregulowany poprzez zdjęcie tych terenów z bilansu zasobów/, z równoczesnym zapewnieniem możliwości kształtowania Systemu Przyrodniczego Miasta, głównie poprzez zachowanie ciągłości przestrzennej terenów zieleni.

W kształtowaniu optymalnych, w sytuacji nasilonej presji urbanistycznej na środowisko, ekologicznych warunków rozwoju miasta, pierwszoplanowe znaczenie przypisuje się dolinie Wyżnicy. Pełnienie przez nią funkcji ekologiczno - klimatycznej, do której jest predysponowana, wymaga:

- **utrzymania walorów terenu otwartego przez te odcinki doliny, które je zachowały /od młyna w starym Kraśniku do Budzyna i poniżej oczyszczalni ścieków/,**
- **przywrócenia dolinie funkcji i walorów terenu otwartego tam, gdzie to konieczne i możliwe /dolina w śródmieściu i w jego pobliżu/,**
- **podniesienia potencjału ekologicznego doliny.**

W kontekście rewitalizacji doliny uznaje się za pożądaną stopniową likwidację zabudowy w jej dnie z możliwością pozostawienia substandardowych obiektów do śmierci technicznej /pełnej amortyzacji/ i stopniowe przywracanie dolinie w tych fragmentach funkcji terenu otwartego. Z ideą tą nie stoi w sprzeczności funkcjonowanie w Kwiatkowicach w dnie doliny oczyszczalni, która docelowo powinna, po modernizacji, pełnić funkcję podoczyszczalni OSM. Rewitalizacja doliny będzie zmierzała do zwiększenia jej potencjału ekologicznego. Sprzyjać temu będzie restytucja użytków zielonych /umożliwią kształtowanie tzw. łąk rekreacyjnych/, kształtowanie wysokiej zieleni publicznej o strukturze ażurowej /umożliwiającej przewietrzanie/ oraz wzrost retencyjności doliny.

Realizację tego ostatniego postulatu zapewni w decydującym stopniu zbiornik Budzyń, a także kontynuacja budowy małych sadzawek /w terenie ekologicznym - refugiów/, ale skoordynowana, uwzględniająca aspekty ogólnospołeczne /dostępność doliny dla celów rekreacyjnych/, krajobrazowych i hydrologicznych.

Terenem o najbardziej sprzyjających urbanizacji warunkach naturalnych jest łagodny skłon wierzchowiny opadającej ku południowi pomiędzy dzielnicą Kraśnik Fabryczny a doliną Wyżnicy, na który zostanie ukierunkowany rozwój przestrzenny miasta. Wyjątkowo korzystny topoklimat /szczególnie warunki solarne/ predysponują go pod funkcje wymagające uprzywilejowanych warunków /mieszkalnictwo, usługi zdrowia, nauki, oświaty i kultury/.

Ochrona i rozwój Systemu Przyrodniczego Miasta /SPM/ wymaga przestrzegania czterech podstawowych ekologicznych zasad kształtowania przyrody w warunkach silnej antropopresji:

- *zasady ciągłości przyrody w czasie /kształtowanie zieleni publicznej na bazie istniejących formacji roślinnych/*,
- *zasady ciągłości przyrody w przestrzeni /tworzenie i ochrona terenów zieleni w powiązaniu ze sobą za pośrednictwem korytarzy ekologicznych/*,
- *zasady adekwatności między stworzonym układem przyrodniczym a siedliskiem, czyli środowiskiem antentycznym*,
- *zasady różnorodności układów przyrodniczych /jej przestrzeganie podnosi odporność środowiska na antropopresję/*.

Pierwszoplanowym kierunkiem ochrony środowiska przyrodniczego (który bezwzględnie i obiektywnie musi wskazywać studium, a przede wszystkim powinny sankcjonować go plany miejscowe) jest zachowanie ciągłości przestrzennej terenów zieleni.

W odniesieniu do Kraśnika wymóg ten będzie realizowany głównie poprzez poniższe działania ochronne i *tworzenie powiązań doliny Wyżnicy z nie zabudowanym otoczeniem miasta:*

- *prowadzenie niskimi estakadami przejść drogowych przecinających dolinę Wyżnicy* /dotyczy głównie projektowanego przedłużenia ul. Żytniej i obejścia Starego Miasta od wschodu z połączeniem do ul. Janowskiej / i likwidację przejść prowizorycznych,
- *zachowanie wolnych od zabudowy wylotów suchych dolin i wąwozów* /Pasieka, Suchynia, Budzyń, Kwiatkowice/,
- *pozostawienie przerw w pasmach zabudowy na obrzeżu doliny Wyżnicy* /Piaski, Kraśnik Fabryczny, Kol.Wyżnianka/,
- *udrożnienie doliny Wyżnicy w rejonie Śródmieścia* poprzez odgospodarowanie 50-metrowej szerokości pasa terenu wzdłuż koryta Wyżnicy i przeznaczenie go pod zieleń średnią i niską.

Szczególne znaczenie dla możliwości przestrzegania /z korzyścią dla stabilizującego wpływu SPM na równowagę ekologiczną ekosystemu miasta/ pozostałych trzech ekologicznych zasad kształtowania przyrody, posiada zachowanie stosunków wilgotnościowych w dolinie Wyżnicy. Pomimo przeprowadzonych melioracji osuszających /gruntów Piask i terenów w centrum miasta w 1956 r., a łąk w okolicach Kwiatkowic w 1965 r./, które w niektórych rejonach spowodowały obniżenie się zwierciadła wody gruntowej o kilkadziesiąt centymetrów, w dolinie w wielu miejscach utrzymują się trwałe podmokłości. Należy się spodziewać, że zbiornik w Budzynie będzie sprzyjać ich utrzymaniu i powiększeniu, tym niemniej wraz ze wzrostem odległości od akwenu i górą rzeki jego wpływ na hydrosferę doliny będzie malał, a szanse na trwałe skutki ewentualnych powtórnych melioracji będą rosły. Dlatego z całym naciskiem uznaje się konieczność zakazu modernizacji i rozbudowy sieci melioracyjnej.

Zachowanie stosunków wilgotnościowych w dolinie umożliwi:

- ochronę walorów florystycznych i faunistycznych najcenniejszych przyrodniczo fragmentów doliny,
- utrzymanie typowych dla podmokłych den doliny formacji roślinnych, na bazie których będzie kształtowana zieleń publiczna,
- ochronę naturalnych warunków siedliskowych, w których będą tworzone tereny zieleni /zgodność szaty roślinnej z siedliskiem zmniejsza koszty jej urządzenia, pielęgnacji/,
- kształtowanie i stymulowanie różnicowania się układów przyrodniczych w dolinie, prowadzącego do mozaikowego /leśno-łąkowo-wodnego/ użytkowania dna doliny z korzyścią dla walorów przyrodniczo-krajobrazowych doliny, odporności ekosystemów w niej funkcjonujących na zakłócenia.

Pomimo braku przekroczeń dopuszczalnych norm zanieczyszczenia powietrza, istnienia oczyszczalni ścieków o wystarczająco dużej /jak na potrzeby miasta/ przepustowości oraz wysypiska komunalnego o dogodnej /z punktu widzenia kosztów dowozów odpadów/ lokalizacji, stan sanitarny środowiska w obszarze zurbanizowanym i na obrzeżu terenów zainwestowanych uznaje się za wymagający intensywnych i kompleksowych działań sanacyjnych. Będą się one przekładać na:

- **dokończenie budowy dla całego miasta kanalizacji sanitarnej i deszczowej**, również w miejscowościach, przylegających od południa do obszaru administracyjnego miasta /Podlesie/ i położonych w zlewni chronionej górnej Wyżnicy /Pasięka, Słodków I-II-III, Stróża,
- **modernizację oczyszczalni FŁT**,
- **modernizację kanalizacji deszczowej** /głównie poprzez wyposażenie jej w separatory/ **i jej rozwój**; preferowane powinno być Stare Miasto, gdzie spływy wód deszczowych bywają najgwałtowniejsze,
- **dokończenie centralizacji źródeł ciepła** /możliwe maksymalne zgazyfikowanie miasta/,
- **odczuwalne zwiększenie powierzchni terenów zieleni**, co poprawi warunki aerosanitarnie miasta,
- **likwidację "dzikich" wysypisk śmieci**, koncentrujących się w wąwozach i na obrzeżach doliny Wyżnicy,
- **rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych**, które zachęcają do składowania odpadów w tych miejscach.

Priorytetem jest kanalizacja sanitarna. Rozwiązaniem etapowym, choć kosztownym, w odniesieniu do terenów o zabudowie rozproszonej oraz położonych w bezpośrednim sąsiedztwie **projektowanego** zbiornika "Budzyń" może być likwidacja szamb i dowożenie nieczystości do oczyszczalni komunalnej. **Wykluczone będzie bezwzględnie kierowanie ścieków z oczyszczalni komunalnej i oczyszczalni FŁT do zbiornika Budzyń. Będzie on również chroniony przed dopływem ścieków deszczowych z obszaru miasta.**

Ponadto należy dokonać:

- **likwidacji dzikich przyłączy ścieków komunalnych do burzówki**
- **likwidacji wylotów rurociągów odprowadzających ścieki do Wyżnicy.**

Ochrona przyrody

Na terenie miasta Kraśnik zlokalizowany jest jeden użytek ekologiczny obejmujący cenną przyrodniczo i krajobrazowo część doliny rzeki Wyżnicy. Został on ustanowiony na podstawie Uchwały Nr XLIII/307/94 Rady Miejskiej w Kraśniku z dnia 28.03.1994 r. w sprawie uznania użytków ekologicznych w dolinie rzeki Wyżnicy. Na terenie nim objętym obowiązują zasady i ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody.

W mieście zlokalizowanych jest również 12 pomników przyrody, z czego na pomnik „Szwadron” składa się trójrzędowa aleja grabowa licząca 49 drzew. Pomniki przyrody na terenie miasta zostały utworzone następującymi rozporządzeniami Wojewody Lubelskiego:

- Rozporządzeniem Nr 13 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 sierpnia 1993 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody,

- Rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Lubelskiego z dnia 6 lutego 1995 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody,
- Rozporządzeniem Nr 5 Wojewody Lubelskiego z dnia 10 lutego 1997 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.

Dla pomników przyrody obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu ich najbliższego otoczenia wynikające z przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody.

Uznaje się za niezbędną weryfikację zasięgu i liczby obszarów chronionych tworzonych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Weryfikacja ta będzie zmierzać w kierunku:

- **korekty granic użytku ekologicznego "Wyżnica-I" obejmującego część doliny Wyżnicy** dla uzyskania większej integralności przestrzennej chronionego obszaru w strefie pogranicza miasta Kraśnika i gmin Kraśnik i Dzierzkowice,
- **ponownego ustanowienia użytku ekologicznego "Krasny"** w nieco zmienionych granicach /uchwała Rady Miejskiej z marca 1994 r. powołująca go została, podobnie jak uchwała Rady Gminy Kraśnik z maja 1994 r. ustanawiająca użytki ekologiczne "Łąki Słodkowskie" i "Strzelnica", uchylona z powodu uchybień prawnych/.

Nowe uregulowania prawne /ustawa o lasach z 1991 r. i towarzyszące jej rozporządzenie wykonawcze z 1992 r., m.in. o lasach ochronnych/, nieustanna presja urbanizacyjna, a także rosnące potrzeby rekreacyjne mieszkańców miasta stanowią okoliczności, które wymuszają ponowne **sprecyzowanie funkcji terenów leśnych** znajdujących się w granicach miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Wymóg ten dyktowany jest również szczególną rolą lasów /i to zarówno zwartych kompleksów jak i ich pozostałości/, obok doliny Wyżnicy, w Systemie Przyrodniczym Miasta.

Uznaje się, że weryfikacji wymaga zasięg i kategoria lasów ochronnych, państwowych i prywatnych, znajdujących się w obszarze administracyjnym miasta. O ile inicjatywa w tym względzie w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa pozostaje w rękach Nadleśnictwa i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, o tyle w przypadku lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa - w rękach właścicieli Zarządu Miasta /Gminy/. Z lasów prywatnych na status lasu wodochronnego zasługują niewielkie drzewostany olszowe w dolinie Wyżnicy w Budzynie rosnące na powierzchni 1,29 ha. Natomiast do kategorii lasu glebochronnego wytypowano drzewostany grądowe porastające wąwozy w dzielnicy Zarzecze na łącznej powierzchni 9.89 ha.

Dla określonych powierzchni lasu uznanego za ochronny mogą być ustalone szczególne sposoby prowadzenia gospodarki leśnej i polegające m.in. na ograniczeniu udostępniania lasu dla ludności.

Ochrony przed nadmierną antropopresją wymaga strefa ekotonalna lasu Kraśnik Fabryczny na odcinku od terenu stadionu sportowego do ul. Urzędowskiej. Ochrona ta będzie polegać na likwidacji tymczasowych obiektów budowlanych /głównie garaży/ usytuowanych w kilkudziesięciometrowej szerokości strefie od linii brzegowej lasu, a także, w miarę możliwości, na tworzeniu warunków do samorzutnego kształtowania się zbiorowisk krzewiastych i ziołoroślowych.

W zainteresowaniu rekreacyjnym mieszkańców miasta pozostają Lasy Rudnickie, położone na gruntach gminy Kraśnik, dlatego uważa się, iż fakt ten powinien znaleźć odzwierciedlenie:

- nadaniem im, w uzgodnieniu z Nadleśnictwem Kraśnik, funkcji parku leśnego,
- postulowaniem przywrócenia, drogą częściowej przebudowy, zgodności składu

gatunkowego drzewostanu z naturalnym siedliskiem dla zwiększenia odporności ekosystemu leśnego na penetrację rekreacyjną /obecnie są to głównie grądy dębowo-grabowe zdegradowane wskutek protegowania sosny i innych gatunków obcych siedlisk.

Na terenie miasta Kraśnik znajduje się fragment Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W jego granicach obowiązują ustalenia zawarte w Rozporządzeniu Nr 39 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 65, poz. 1224).

Na terenie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ustala się czynną ochronę ekosystemów, poprzez:

- 1) zachowanie oraz poprawę stosunków wodnych poprzez ograniczanie nadmiernego odpływu wód, gospodarowanie zasobami wodnymi w sposób uwzględniający potrzeby ekosystemów wodnych i wodno-błotnych, zachowanie naturalnego charakteru rzek, cieków wodnych, zbiorników wodnych i starorzeczy, ochronę funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych, zachowanie lub przywracanie dobrego stanu ekologicznego wód;
- 2) zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu, głównie poprzez zachowanie lub przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów;
- 3) uwzględnianie potrzeb ochrony przyrody w gospodarce człowieka, w tym w gospodarce rolnej, leśnej, wodnej, rybackiej i turystyce;
- 4) ochrona i kształtowanie zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień nadwodnych i śródpolnych;
- 5) ochrona specyficznych cech krajobrazu, w tym dolin rzecznych, starorzeczy, naturalnych form rzeźby terenu (wydmy, doliny denudacyjne, wąwozy lessowe, kotły i studzienki erozyjne);
- 6) tworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych, umożliwiających migrację gatunków;
- 7) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w sposób umożliwiający zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz wartości kulturowych, w szczególności przez: ochronę otwartej przestrzeni przed nadmierną zabudową, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, kształtowanie zalesień w sposób optymalny dla ochrony różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych, ochronę punktów, osi i przedpola widokowych, usuwanie lub przesłanianie antropogenicznych elementów dysharmonijnych w krajobrazie;
- 8) dążenie do odtworzenia starych odmian drzew owocowych i ras zwierząt hodowlanych;
- 9) dążenie do rewitalizacji zespołów zabudowy, w tym układów zabytkowych, propagowanie tradycyjnych cech architektury;
- 10) eliminowanie lub ograniczanie źródeł zagrożeń, w szczególności zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, poprzez usuwanie zanieczyszczeń antropogenicznych, kształtowanie prawidłowej gospodarki wodnościekowej, promowanie sposobów gospodarowania gruntami, ograniczających erozję gleb.

Na terenie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

1. zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
 - 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska;
 - 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
 - 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciw powodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
 - 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
 - 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.
1. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.
 2. Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 3, nie dotyczy prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody.
 3. Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 4, nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopaliny przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.
 4. Zakaz, o którym mowa w ust. 1. pkt 8, nie dotyczy obiektów lokalizowanych w obszarach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gmin lub w ciągach istniejącej zabudowy.

Zakazy odnoszące się do Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem

powszechnym;

- 3) realizacji inwestycji celu publicznego;
- 4) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

Ochrona krajobrazu kulturowego

Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Ochrona środowiska kulturowego ma na celu zachowanie specyfiki i walorów krajobrazu kulturowego w taki sposób, aby przestrzeń historyczno-kulturowa była czytelna i rozpoznawalna na zewnątrz.

Najważniejszymi elementami krajobrazu kulturowego Kraśnika są:

- zabytkowy układ urbanistyczny o wyjątkowej jak na warunki Lubelszczyzny regularności z rynkiem jako głównym elementem kompozycji układu,
- obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków, m.in.: układ urbanistyczny miasta, zespół klasztorny kanoników regularnych, kościoły, cmentarze,
- kaplice i krzyże oraz mogiły z różnych okresów rozlokowane na całym obszarze miasta,
- liczne zabytki architektury i budownictwa, dobra kultury współczesnej, cmentarze,
- zabudowania mieszkalne noszące wyraźne cechy tradycyjnej architektury regionalnej.

Ochrona krajobrazu kulturowego Kraśnika powinna polegać na:

- ochronie historycznie ukształtowanego i zachowanego układu urbanistycznego Starego Miasta. Działania powinny być ukierunkowane w szczególności na:
 - zachowanie historycznie ukształtowanej siatki ulic i rynku,
 - uwzględnianie przy podziałach wtórnych nieruchomości przyległych do wymienionych ulic, historycznych zasad wydzielania nieruchomości i tradycyjnego sposobu rozmieszczania zabudowy na działkach budowlanych,
 - zachowanie ciągłości historycznie ukształtowanych linii zabudowy i wnętrza urbanistycznych,
 - utrzymanie istniejącej zabudowy historycznej i realizację nowej w nawiązaniu do tradycyjnej, w szczególności w zakresie: architektury budynków, gabarytów, kształtów dachów, kolorystyki pokryć dachowych i elewacji, detali architektonicznych;
- ochronie obiektów zabytkowych przed dewastacją poprzez ich utrzymanie w dobrym stanie technicznym i użytkowanie niezagrażające zachowanym wartościom kulturowym tych obiektów (np.: w przypadku zmiany sposobu użytkowania, prowadzonych remontach, przebudowach),
- wyeksponowaniu w przestrzeni i możliwie szerokim udostępnieniu obiektów będących zabytkami,
- ochronie i kształtowaniu otoczenia obiektów zabytkowych w sposób niezagrażający ich ekspozycji w przestrzeni, np. poprzez:
 - zakaz lokalizowania w bezpośrednim otoczeniu zabytku, na przedpolu widokowym, osi, otwarciu widokowym obiektów o wysokości lub

gabarytach przesłaniających widok na zabytek oraz naziemnych i nadziemnych obiektów infrastruktury technicznej wpływających niekorzystnie na odbiór wizualny zabytku,

- zakaz lokalizacji w sąsiedztwie obiektów zabytkowych obiektów o „agresywnej” architekturze, zakłócających odbiór obiektu,
 - zachowanie w miarę możliwości wokół zabytku przestrzeni niezabudowanej (o ile taka istnieje);
- ochronie i utrzymaniu istniejącej zabudowy historycznej o wyraźnych cechach tradycyjnej architektury regionalnej;
 - ograniczeniu wprowadzania do przestrzeni miasta budynków o architekturze wywodzącej się z innych regionów kraju i świata;
 - ochronie istniejących na terenie miasta: kapliczek i krzyży przydrożnych, miejsc pamięci, cmentarzy.

Kraśnik nie jest miastem uzdrowiskowym.

W przypadku likwidacji istniejącego obiektu lub obszaru ochrony przyrody, nakazy, zakazy i ograniczenia w stosunku do niego przestają obowiązywać.

W przypadku zmiany granic istniejących obszarów chronionych, powołania nowych form ochrony przyrody, nie wymienionych w niniejszym Studium, wszelkie nakazy, zakazy i ograniczenia dla nich obowiązujące na podstawie przepisów odrębnych należy stosować odpowiednio.

2. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Ze względu na istniejące uwarunkowania i dla osiągnięcia przyjętych celów rozwoju ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnika:

2.1. Kierunki rozwoju struktury funkcjonalnej miasta

1. W celu poprawy jakości życia mieszkańców, wizerunku miasta – ładu przestrzennego oraz kształtowania Systemu Przyrodniczego Miasta przyjmuje się, że głównym kierunkiem rozwoju miasta Kraśnika będzie kształtowanie dwóch silnych organizmów miejskich w wyznaczonych strefach urbanizacji i strefy rekreacyjno – usługowej dla obu miast (oraz mieszkaniowej niskiej intensywności o dodatkowych funkcjach pensjonatowych) w Budzynie.
2. Nowe dzielnice mieszkaniowe – osiedla o intensywności zabudowy 0,3 – 0,5 powstaną w Kraśniku Lubelskim na północ od ul. Armii Krajowej, z centralnie zlokalizowanymi usługami (na wydzielonych działkach lub w parterach domów wielorodzinnych) i centralnym placem publicznym. W Kraśniku „Starym” na zabudowę mieszkaniową z usługami zostaną też przeznaczone tereny po wyeksploatowanej cegielni przy ul. Kościuszki.
3. Kierunkiem rozwoju Kraśnika Lubelskiego będzie wykształcenie centrum miasta przy Rynku i powiązanie go ulicą Lubelską (nasyconą usługami i obiektami

centrotwórczymi) z ośrodkiem przy Armii Krajowej – Lubelskiej – Struga i dalej na północ wzdłuż zielonego wąwozu do dzielnicy mieszkaniowej. Kierunkiem poprzecznym do osi – ul. Lubelskiej będzie ul. Urzędowska, gdzie koncentracja usług nastąpi poprzez wykorzystanie rezerw terenowych, a głównie poprzez zagospodarowanie usługami terenów obecnie zaniedbanych i wymianę obiektów w złym stanie technicznym, np. przy ul. Koszarowej (dot. terenu na osiedlu jednorodzinym „Koszarowa”), gdzie zostaną dopuszczone usługi. Ośrodkiem usługowym „wspomagającym” w rozwoju Stare Miasto będzie w przyszłości teren po wyeksploatowanej cegielni przy ul. Cegielnianej (pomiędzy ul. Cegielnianą i Młyńską, gdzie dopuszczone zostaną usługi komercyjne, w tym typu giełdowo-targowego i inne, w zależności od potrzeb miasta).

4. W Kraśniku Lubelskim nowe inwestycje publiczne będą realizowane wzdłuż projektowanej osi usługowej oraz przy Rynku Starego Miasta (Ratusz, Starostwo Powiatowe). W rozwojowej dzielnicy mieszkaniowej przy ul. Armii Krajowej zostaną zlokalizowane też usługi publiczne (ponadlokalne), zapewniające wzrost poziomu życia mieszkańców – oświatowe (powiększenie terenu obecnego Liceum Ogólnokształcącego w celu pełnienia funkcji zespołu szkół, np. średnich i półwyższych wraz z internatami). Drugim terenem usług publicznych (w związku z pełnieniem przez miasto funkcji powiatowych) będzie obszar o pow. ok. 3,7 ha, położony na południu Kraśnika „Starego”. Będzie to rezerwa na usługi zdrowia i opieki społecznej (hospicjum, domy starców, noclegownia dla bezdomnych, szkoła życia dla dzieci defektywnych), które należą do grupy usług „niechcianych”, niedochodowych i obciążających budżet miasta, dlatego też umieszczenie ww. programu w przyszłych planach miejscowych uznaje się za obowiązkowe. W przypadku adaptacji innych, istniejących obiektów na powyższe cele - teren będzie można wykorzystać zamiennie na usługi oświaty lub inne usługi publiczne, w zależności od potrzeb miasta.
5. Nowymi terenami mieszkaniowymi staną się też tereny, zarezerwowane dotychczas na ośrodek usługowy w dzielnicy Piaski – poprzez dopuszczenie na tych terenach funkcji mieszkaniowych na wyższych kondygnacjach. Oprócz tego na wydzielonych działkach należy (w planach miejscowych) dopuścić lokalizację usług komercyjnych, w celu zapewnienia odpowiedniej jakości życia mieszkańców.
6. Nowymi terenami jednorodziennymi w dzielnicy wschodniej będą przekształcone i uporządkowane tereny obecnej zabudowy zagrodowo – jednorodzinnej pomiędzy ul. Jagiellońską i Urzędowską. Budownictwo jednorodzinne na obecnie zainwestowanych obszarach będzie rozwijało się poprzez uzupełnienia na niezagospodarowanych działkach oraz wymianę budynków w złym stanie technicznym – również na obszarach pomiędzy ul. Janowską, Przemysłową i Armii Krajowej. Terenami rozwojowymi budownictwa jednorodzinnego zostaną tereny na północ od Al. Tysiąclecia i ul. Lubelskiej oraz tereny na południe od ciągu ulic Oboźna – Suchyńska (z wewnętrzną ulicą lokalną Bojanowską), jak również tereny za Starym Miastem, u wylotu na Kielce (pomiędzy ul. Kościuszki a projektowaną Żytnią).
7. W Kraśniku Fabrycznym kierunkiem rozwoju funkcji mieszkaniowych będą tereny zabudowy wyższej intensywności, położone na północ od ul. Granicznej, ze skoncentrowanym pasmem usług wzdłuż ulicy Kard. Wyszyńskiego. Terenami rozwojowymi budownictwa jednorodzinnego będą tereny po południowej stronie ulicy Granicznej.

8. Zostaną zachowane w całym mieście, wyznaczone w obowiązującym planie ogólnym, wszystkie tereny pod usługi publiczne (szkoły, przedszkola, usługi zdrowia, sport, zieleń publiczną).
9. Tereny rekreacji i wypoczynku dla obu Kraśników znajdują się na południe od dzielnicy Budzyń, gdzie zrealizowano zbiornik retencyjny. Wokół zbiornika następować powinien dalszy rozwój wielofunkcyjnego ośrodka rekreacyjnego. W granicach miasta, w dzielnicy Budzyń planuje się rozwój funkcji mieszkaniowo – pensjonatowych oraz obsługi turystyki (hotele, gastronomia, handel).
10. Terenami wypoczynku i spotkań mieszkańców będą również tereny parku jordanowskiego w dolinie Wyżnicy, projektowane na zachód od parku błonia rekreacyjne, centralny park Kraśnika Lubelskiego – wąwóz położony na północ od ul. Armii Krajowej, jak również las „Kraśnik Fabryczny”.
11. W celu zapewnienia odpowiedniego rozwoju gospodarczego powstaną nowe tereny przemysłowe lub usługowo – składowe („aktywizacji działalności gospodarczych”) położone obok projektowanej drogi ekspresowej, na płn – wsch. od ul. Obwodowej. Tereny te oraz istniejąca dzielnica przemysłowa przy ul. Kolejowej i Obwodowej, z powodu bardzo dobrej lokalizacji (najlepszego dostępu komunikacyjnego) będą traktowane jako „rozwojowe” – strategiczne dla miasta.
12. W Kraśniku Fabrycznym terenem działalności gospodarczych będzie obszar położony na północ od oczyszczalni ścieków - pomiędzy ul. Graniczną a Al. Młodości, natomiast nowymi terenami przemysłowymi będą obszary położone obok oczyszczalni ścieków. Terenem strategicznym dla rozwoju funkcji turystycznych będzie teren w Budzynie przy ul. Urzędowskiej.
13. Kierunkiem rozwoju istniejących dzielnic przemysłowych będzie maksymalne wykorzystanie istniejących rezerw terenowych na zainwestowanych obszarach, głównie pomiędzy ul. Obwodową i Kolejową oraz na obszarze dotychczasowej FŁT.
W istniejących małych przedsiębiorstwach, usytuowanych w różnych miejscach w mieście, wokół obiektów uciążliwych należy tworzyć pasma zieleni izolacyjnej.
14. Wskazane w studium przeznaczenie terenów wskazuje korzystne dla rozwoju miasta lokalizacje funkcji podstawowych i nie wyklucza lokalizowania innych funkcji - uzupełniających i wzbogacających program użytkowy dzielnic i osiedli lub funkcji zamiennych nie kolidujących w uwarunkowaniach przedstawionymi w części I jak też nie powodującymi kolizji z przyjętymi celami oraz głównymi kierunkami rozwoju miasta zawartymi w części II.

2.2. Kierunki i zasady kształtowania przestrzeni miejskiej

1. Za priorytetowy kierunek zagospodarowania przestrzennego uznaje się wypracowanie zwartej struktury miejskiej i przeciwdziałanie rozproszonemu zabudowy m. in. poprzez następujące działania:
 - zdelimitowanie obszaru miasta na tereny przeznaczone do urbanizacji i tereny przedmieść (suburbii),
 - ograniczenie inwestowania poza przebiegiem **przyszłej** obwodnicy oraz na innych terenach położonych z dala od centrum,
 - wykorzystanie do maksimum terenów w obrębie istniejącego zainwestowania – głównie pomiędzy ulicą Urzędowską i Jagiellońską oraz Piłsudskiego i Dąbrowskiej - poprzez eliminację zabudowy zdegradowanej i zagrodowej,
 - wykorzystanie pod przyszły rozwój miasta terenów położonych na północ od ulicy Armii Krajowej,

- ograniczenie inwestowania na obszarach położonych na północ od Alei Tysiąclecia wyłącznie do terenów objętych opracowanym planem szczegółowym – do czasu wyczerpania wszystkich rezerw w obszarze przeznaczonym do urbanizacji,
 - uporządkowanie przypadkowo ustawionych względem siebie domów, budynków gospodarczych i zagród poprzez stosowanie wypełnień w postaci plomb, parawanów zieleni i innych rozwiązań mogących przyczynić się do zwiększenia ładu przestrzennego;
2. Kierunkiem zagospodarowania przestrzennego w granicach obszaru wskazanego do urbanizacji będzie dążenie do stworzenia krajobrazu miejskiego:
- dążenie do uzyskania zwartości zabudowy miejskiej o wyrazistej formie,
 - wykorzystywanie w miarę możliwości terenów wzdłuż głównych ulic miejskich (Lubelska, Urzędowska) na zabudowę o charakterze zwartym i typowo miejskim: budownictwo wielorodzinne z usługami w parterach o wysokości właściwej dla krajobrazu średniej wielkości miasta,
 - przy ulicach będących głównymi osiami kompozycyjnymi miasta: Lubelskiej i Urzędowskiej oraz innych istotnych dla odbioru miasta (np. Św. Faustyny) wytworzenie wewnątrz urbanistycznych (placów i skwerów, poszerzeń ulic, wnęk), dominant i akcentów,
 - w dzielnicach mieszkaniowych podkreślanie i kreowanie miejsc „tożsamości” ważnych dla miejscowej tradycji, będących dla mieszkańców wizytówkami ich dzielnicy (poprzez szczególnie atrakcyjnie opracowane obiekty małej architektury),
 - lokalizowanie interesujących obiektów na zamknięciach ulic i w miejscach eksponowanych (np. na zamknięciu ulicy Lubelskiej, przy Zakładzie Energetycznym, na rogu ul. Lubelskiej i Przemysłowej),
 - w Kraśniku Fabrycznym, przy zarysowujących się osiach poprzecznych, również tworzenie wewnątrz (placów publicznych) otoczonych usługami komercyjnymi i w miarę potrzeby publicznymi, szczególnie przy przyszłej głównej drodze wjazdowej z gminy – ulicy Wyszyńskiego,
 - wybranie precyzyjnie miejsc pod lokalizację „monumentów” – obiektów publicznych (tych, które mają za zadanie być akcentami, dominantami, „rzeźbami w przestrzeni” i posiadać właściwą swą roli architekturę) oraz obiektów tzw. „miejskiej tkanki łącznej” (które mają za zadanie wpasować się w otoczenie, nie przemawiać językiem agresji form i kolorów oraz współtworzyć harmonię miasta),
 - wyznaczenie obszarów pod zabudowę wielorodzinną mieszkaniową, w tym komunalną, kierując się zasadą tworzenia właściwej sylwety miasta oraz zasadą wzmocnienia i podkreślenia głównych osi komunikacyjnych,
 - opracowanie w planach miejscowych i egzekwowanie ścisłych rygorów odnośnie sposobu rozwiązywania fasad, regulacji wysokości i innych gabarytów, kształtowania dachów, kolorystyki, materiałów wykończeniowych dla obiektów wyżej wspomnianej „miejskiej tkanki łącznej” (zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej oraz przemysłowo – składowej),
 - zakazanie budowy obiektów o charakterze przemysłowym (warsztatów, hurtowni, obiektów handlowych) np. z blachy i szkła na terenach osiedli mieszkaniowych i w zabudowie śródmiejskiej,

- rewitalizacja obszarów wyznaczonych na rysunku Studium zgodnie z Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Kraśnik na lata 2007-2015 (lub jego aktualizacjami) poprzez podniesienie szans na wszechstronny rozwój lokalny rozumiany jako względnie trwałe i systematyczny proces zmian w układzie lokalnym, w wyniku którego zwiększa się suma szans indywidualnego rozwoju poszczególnych mieszkańców.
3. Wydobycie, podkreślenie i wykorzystanie - do tworzenia kompozycji miasta przyszłości - wartości dziedzictwa kulturowego i zasobów środowiska przyrodniczego, w tym szczególnie wzgórza staromiejskiego i zamkowego, doliny rzeki Wyżnicy oraz lasu w Kraśniku Fabrycznym, poprzez następujące działania:
- oczyszczenie doliny z substandardowej zabudowy, a w pierwszej kolejności z zabudowy położonej w sąsiedztwie ważnych ze względów krajobrazowych części doliny (zabudowa slumsowa przy ul. Parkowej i przy Oboźnej obok parku),
 - przebudowanie przedpola starego miasta w okolicy dworca autobusowego poprzez usunięcie budynków w złym stanie technicznym i zaniedbanych (mur przy rzece w okolicy ul. Lubelskiej), nie zezwalanie na nowe inwestycje przy korycie rzeki oraz poprzez przywracanie dolinie jej naturalnego krajobrazu (łąk i ewentualnie zieleni urządzonej, służącej celom ekologicznym i estetycznym oraz wypoczynkowi mieszkańców),
 - wyeksponowanie wzgórza starego miasta oraz wzgórza zamkowego poprzez usunięcie zbędnych zadrzewień, a szczególnie krzaków, zarośli i chwastów; prowadzenie inwestycji, które uporządkowałyby i podkreśliły teren, w tym celu zostanie opracowany program porządkowania i rewaloryzacji wzgórz (głównie skarp i ich zagospodarowania odpowiednią zielenią),
 - wszelkie inwestycje liniowe, mogące stać się barierami ekologicznymi w dolinie prowadzone będą w sposób zapewniający ochronę przyrody (np. drogi budowane na niskich estakadach),
 - ucztylnienie i przebudowanie ciągów pieszych w Kraśniku Fabrycznym poprzez likwidację śmietników, garaży i stacji trafo znajdujących się na ich drodze i przeniesienie tych obiektów w inne miejsca,
 - „odgospodarowanie” strefy ekotonalnej lasu na szerokości co najmniej 30 metrów i udroźnienie przejść prowadzących do lasu (w tym szczególnie ulicy Garażowej ulicy będącej przedłużeniem ul. Konopnickiej) oraz wypracowanie innych istotnych powiązań z lasem, aby las stał się elementem znaczącym w strukturze przestrzennej Kraśnika Fabrycznego, był łatwo dostępny i stanowił zamknięcia widokowe ulic i ciągów pieszych biegnących w jego stronę.
4. Należy przeciwdziałać nadmiernemu rozdrabnianiu własności w dzielnicy przemysłowej przy ul. Obwodowej jak również absurdalnemu rozdrabnianiu własności pól oraz anarchii w lokalizowaniu zabudowy, jej przypadkowemu rozrzucaniu, braku dbałości o jej grupowanie i porządkowanie (poprzez zamieszczenie w planie miejscowym zapisu o bezwzględny zakazie lokalizowania wszelkiej zabudowy na terenach śródpolnych).

2.3. Potrzeba zmiany granic administracyjnych miasta i zmiana granic administracyjnych miasta

Uwarunkowania kulturowe, ekologiczne i funkcjonalne wskazują, że powinno się dążyć do zmiany (poszerzenia) granic administracyjnych miasta. Analiza rozwoju osadnictwa na

brzegach Wyżnicy pozwala stwierdzić, że osady Suchynia oraz Podlesie, Góry i Pasięka historycznie i funkcjonalnie są związane z miastem i wyraźnie ciągną ku niemu (część z tych miejscowości stanowiła historyczne dzielnice miasta np. wymienione na mapie kwatermistrzowskiej z ok. 1830 r. Przedmieście Podlesie).

Potrzeba korekty granic administracyjnych miasta wynika również ze względów ekologicznych i quasi – ekologicznych, szczególnie w strefie doliny Wyżnicy pomiędzy Bojanówką a ulicą Nadstawną. Obecnie, granica na tym odcinku przebiega korytem Wyżnicy tj. wzdłuż osi doliny. Przesunięcie granicy w kierunku południowo – zachodnim i oparcie jej, co **najmniej** o północno – wschodni skraj zabudowy Suchynii umożliwi:

- osiągnięcie większej integralności przyrodniczo – przestrzennej użytku ekologicznego „Dolina Wyżnicy” (gdyby granice użytku objęły całe dno doliny prawnie chroniony byłby pełny zestaw siedlisk i zbiorowisk roślinnych typowych dla fizjocenozy doliny),
- kompleksowe spójne zagospodarowanie rekreacyjne południowych obrzeży **projektowanego** zbiornika „Budzyń” (utrzymanie obecnych granic sprawi, że zbiornik będzie znajdował się na terenie dwóch gmin i poza granicami administracyjnymi miasta).

Podobne względy (zwiększenie integralności użytku, łatwość egzekwowania rygorów i zasad użytkowania terenów użytku w obrębie jednej jednostki administracyjnej, tj. w mieście) przemawiają za przesunięciem granicy miasta w rejonie Pasięki – od koryta rzeki do podnóży zbocza doliny (najwłaściwsze byłoby włączenie całej Pasięki w granice miasta).

Względy funkcjonalne przemawiające za poszerzeniem granic miasta to:

- sprawniejszy miejski układ komunikacyjny – szczególnie w aspekcie połączeń drogowych Kraśnika Fabrycznego i Lubelskiego (oparty o projektowaną ulicę przedłużenie Wyszyńskiego, odcinek ul. Suchyńskiej, ulicę Nadstawną),
- możliwość odpowiedniego kształtowania systemów infrastruktury sanitarnej, szczególnie systemu kanalizacji sanitarnej - tak istotnego ze względów na ochronę czystości wód Wyżnicy oraz **projektowanego** zbiornika „Budzyń”,
- łatwiejsze kształtowanie przestrzeni na zboczu – skłonie doliny na południu od Kraśnika Fabrycznego, ważnego ze względu na położenia w strefie ekspozycji miasta, (przemawia to za dążeniem do włączenia w granice miasta również tego obszaru jak też z oczywistych względów cmentarza komunalnego dla Kraśnika Fabrycznego)
- włączenie do miasta, oprócz doliny rzeki, terenów wsi położonych na południe od niej, tj. na drugim jej brzegu, pozwoli na zlokalizowanie tam ośrodków rekreacyjnych, wypoczynkowych i sportowych oraz na uzyskanie nowego profilu gospodarczego tych wsi – turystycznego i agroturystycznego,
- ważnym powodem przyłączenia do miasta wsi: Podlesie, Góry i Pasięka jest możliwość utworzenia z dzielnicy Śródmieście faktycznego centrum Kraśnika – również geograficznie; dotychczas dzielnica ta, wraz ze starym miastem, znajdowała się na uboczu organizmu miejskiego, przy jego zewnętrznych granicach (bardzo duże znaczenie będzie tu miało położenie nacisku na zagospodarowanie przestrzenne tych wsi, tak, aby „Śródmieście otoczone było terenami o odpowiednim zainwestowaniu).

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2008 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania miejscowości statusu miasta (Dz. U. Nr 137, poz. 860), z dniem 1 stycznia 2009 r. nieruchomości o powierzchni 23,4832 ha w obrębie geodezyjnym Budzyń, znajduje się w granicach administracyjnych miasta Kraśnik. W związku z powyższym nastąpiła korekta granic administracyjnych miasta i dla ww. obszaru zostały zawarte ustalenia w niniejszym dokumencie.

2.4. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów

Głównym kierunkiem działania w planach miejscowych związanym z istniejącą zabudową powinny być działania renowacyjne w stosunku do starej zabudowy w złym stanie technicznym. Działania te mają na celu modernizację i renowację istniejącej zabudowy, rozumiane jako:

- przeprowadzenie niezbędnych rozbiórek i wyburzeń obiektów w bardzo złym stanie technicznym,
- odbudowę lub przebudowę budynków nadających się do renowacji,
- zmniejszanie energochłonności budynków związane z poprawą ich stanu technicznego,
- podniesienie standardów wyposażenia w instalacje i urządzenia oraz poprawę ich stanu technicznego,
- poprawę jakości otoczenia budynków i zagospodarowania nieruchomości.

Na terenie miasta następujące tereny zostały wyłączone spod zabudowy:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- tereny położone w strefie ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych, w których zabrania się realizacji wszelkiej zabudowy, za wyjątkiem obiektów związanych z ujmowaniem wód.

Ponadto ograniczenia w realizacji zabudowy obowiązują dla terenów:

- położonych w strefach potencjalnego oddziaływania napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia o szerokości strefy po 20 m mierząc od osi linii oraz napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia o szerokości strefy po po 7,5 m mierząc od osi linii, w których zabrania się:
 - realizacji wszelkiej nowej zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi,
 - zalesiania i zadrzewiania terenu, za wyjątkiem szkółek leśnych, oraz innych szkółek i plantacji nie zagrażających trwałości linii,
 - lokalizacji naziemnych i nadziemnych obiektów i budowli w sposób zagrażający trwałości linii,
- położonych w strefach sanitarnych od czynnych cmentarzy o szerokości 50 m, w których zabrania się:
 - realizacji zabudowy mieszkaniowej,
 - realizacji obiektów związanych ze zbiorowym żywieniem ludzi,
 - realizacji obiektów związanych z produkcją artykułów żywnościowych i przechowywaniem żywności,
 - realizacji ujęć wód,
- położonych w strefach sanitarnych od czynnych cmentarzy o szerokości 150 m, w których zabrania się:
 - realizacji zabudowy mieszkaniowej na terenach niepodłączonych do zbiorczej sieci wodociągowej,
 - realizacji obiektów związanych ze zbiorowym żywieniem ludzi niepodłączonych do zbiorczej sieci wodociągowej,
 - realizacji obiektów związanych z produkcją artykułów żywnościowych i przechowywaniem żywności niepodłączonych do zbiorczej sieci wodociągowej,
 - realizacji ujęć wód,
- położonych w strefie ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych,
- położonych w strefach kontrolowanych od istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia o szerokości:
 - dla budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego – 15,0 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia DN 100 oraz 50,0 m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN700,
 - dla obiektów zakładów przemysłowych – 15,0 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia DN 100 oraz 37,5 m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN700,

- dla budynków mieszkalnych zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej – 15,0 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia DN 100 oraz 25,0 m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN700,
- dla wolno stojących budynków niemieszkalnych (stodół, szop, garaży) – 15,0 m od osi gazociągu wysokiego ciśnienia DN 100 oraz 15,0 m od gazociągu wysokiego ciśnienia DN700,
- położonych w pasach eksploatacyjnych od istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia o szerokości 3,0 m od osi gazociągu, w których nie należy prowadzić działalności mogącej mieć negatywny wpływ na integralność sieci gazowej wysokiego ciśnienia, w tym w szczególności sadzić drzew i krzewów.
- położonych w strefach kontrolowanych od istniejących gazociągów niskiego i średniego ciśnienia – o szerokości 1,0 m od osi gazociągu, dla których:
 - zabrania się wznoszenia budynków mieszkalnych i gospodarczych,
 - bez zgody operatora nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji,
 - występują ograniczenia co do nasadzeń, składowania materiałów oraz urządzania parkingów,
 - w przypadku ewentualnej kolizji projektowanego zamierzenia inwestycyjnego z istniejącymi gazociągami istnieje możliwość ich przebudowania.

Na terenach stref ochrony bezpośredniej i pośredniej ochrony ujęć wód podziemnych obowiązują ograniczenia zawarte w:

- Rozporządzeniu Nr 11/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 2 października 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej na osiedlu „Kolejowe” przy ul. 3 Maja w Kraśniku (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dn. 07.11.2013 r., poz. 4496),
- Rozporządzeniu Nr 13/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 22 października 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej „Głęboka” w Kraśniku (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dn. 13.11.2013 r., poz. 4552),
- Rozporządzeniu Nr 18/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 17 października 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej na osiedlu „Kolejowe” przy ul. 3 Maja w Kraśniku (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dn. 30.11.2014 r., poz. 3409),
- Rozporządzeniu Nr 19/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 6 października 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej „Głęboka” w Kraśniku (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dn. 13.10.2014 r., poz. 3233),
- Rozporządzeniu Nr 23/2013 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wód podziemnych: komunalnego przy ul. Żwirki i Wigury oraz Fabryki Łożysk Tocznych w Kraśniku (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dn. 02.12.2013 r., poz. 4025).

W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego w Studium zakłada się przystosowanie sieci wodociągowej do pełnienia warunków przeciwpożarowych, zapewnienie odpowiedniego zaopatrzenia wodnego do zewnętrznego gaszenia pożarów oraz zapewnienie dróg pożarowych dla nowo projektowanych obiektów – zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu dróg pożarowych i przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę.

Dla wszelkich obiektów o wysokości równej lub wyższej niż 50 m n. p. t. przed wydaniem pozwolenia na ich realizację obowiązuje nakaz zgłaszania inwestycji odpowiednim organom wojskowym i cywilnym w zakresie ruchu lotniczego – Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na terenie miasta Kraśnik zakazuje się lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych – zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony środowiska.

Na rysunku studium wskazane zostały tereny do zainwestowania pod różne funkcje użytkowania terenu. Są to głównie tereny zabudowy dużej intensywności oraz średniej i niskiej intensywności, służącej głównie zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa, a w przeprowadzonych zmianach z zachowaniem tych samych form zagospodarowania oznaczone odpowiednio symbolami MW i MN. W terenach zabudowy mieszkaniowej – w celu zwiększenia ładu przestrzennego i zachowania harmonii krajobrazu architektonicznego terenów zainwestowanych – ustala się warunki kształtowania zabudowy i zieleni, wielkości działek, udziału powierzchni działki biologicznie czynnej, oraz warunków dotyczących zasad i stopnia nieuciążliwości obiektów służących działalności wytwórczej i usługowej. Istotną potrzebą jest konieczność wyposażenia terenu w urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej (szczególnie gospodarki wodno-ściekowej). Rozwój i przekształcenia zabudowy winny odbywać się w szczególności w zgodzie z zasadami ochrony zabytkowej i kulturowej materii gminy oraz ochrony krajobrazu zapisanymi ustaleniami niniejszego studium.

Tereny zabudowy mieszkaniowej ~~dużej intensywności wielorodzinnej~~ (a także tereny zabudowy wielorodzinnej) oznaczone symbolem MW) – stanowią strefy lokalizacji osiedli mieszkaniowych w zabudowie wielorodzinnej. W terenach tych, oprócz podstawowej funkcji mieszkaniowej dopuszcza się uzupełnianie funkcją usługową – w formie lokalizacji obiektów usługowych (zarówno komercyjnych jak i publicznych) wolnostojących, jak również usług wbudowanych w parterach budynków mieszkalnych. W obrębie zabudowy mieszkaniowej ~~dużej intensywności wielorodzinnej~~ obowiązuje wydzielanie i kształtowanie terenów zieleni ogólnodostępnej, urządzenie placów zabaw i placów sportowych – mających zapewnić dobre warunki zamieszkania i wypoczynku.

Szczegółowe wskaźniki dotyczące powierzchni i gabarytów zabudowy i działek, odnoszące się do poszczególnych rodzajów zagospodarowania będą ustalane na etapie sporządzania planów miejscowych.

W wyznaczonych na rysunku studium terenach ~~zainwestowania zabudowa mieszkaniowa średniej i niskiej intensywności, w tym zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej~~, oznaczonych symbolami MN, MN₂ – z podstawową funkcją zabudowy mieszkaniowej, postuluje się przyjmowanie następujących zasad i wskaźników dotyczących parametrów działek budowlanych:

- minimalna powierzchnia działek w zabudowie wolnostojącej - 600 m²,
- minimalna powierzchnia działek w zabudowie bliźniaczej – 450 m²,
- minimalna powierzchnia działek w zabudowie szeregowej – 300 m²,
- szerokość minimalna działek ustalana powinna być indywidualnie w planach miejscowych,
- zabudowa nie powinna przekraczać wysokości dwóch kondygnacji, w celu zachowania harmonii z terenami sąsiednimi, dopuszcza się ustalenie w planach miejscowych innych wysokości zabudowy, zgodnych z lokalnymi uwarunkowaniami poszczególnych terenów. Niezbędne jest ponadto estetyczne zagospodarowanie terenów wokół budynków, zwłaszcza przy pomocy kształtującej krajobraz zieleni wysokiej i średniej. Powierzchnia przeznaczona pod zabudowę nie powinna przekraczać 50% powierzchni działki, przy zachowaniu 25% biologicznie czynnej na każdej nieruchomości,
- dopuszcza się lokalizację budynków usług i handlu w terenach zabudowy mieszkaniowej; dla lokalizacji kiosków i małych sklepów dopuszcza się wykorzystanie na ten cel również działek, o powierzchniach i rozmiarach mniejszych niż ~~wymienione w pkt. 1 i 2~~ przyjęte dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,

- dopuszcza się lokalizację funkcji z zakresu rzemiosła **usługowego** i produkcji pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla sąsiednich terenów,
- dopuszcza się wydzielanie terenów placów publicznych, dla lokalizowania ogólnodostępnej zieleni urządzonej oraz urządzania placów gier i zabaw dla dzieci.
Dla terenów zabudowy zagrodowej:
- minimalna powierzchnie działek przeznaczanych pod zabudowę zagrodowa ustala się na 2000 m², przy szerokości minimalnej wynoszącej 25 metrów,
- w terenach zabudowy zagrodowej dopuszcza się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej – jako perspektywiczny sposób zagospodarowania terenów zabudowy zagrodowej na terenie miasta przyjmuje się funkcje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usług,
- dopuszcza się lokalizacje terenów urządzeń infrastruktury technicznej,
- zabudowa nie powinna przekraczać wysokości dwóch kondygnacji, jednak w celu zachowania harmonii z terenami sąsiednimi, dopuszcza się ustalenie w planach miejscowych innych parametrów zabudowy, zgodnych z lokalnymi uwarunkowaniami poszczególnych terenów. Niezbędne jest ponadto estetyczne zagospodarowanie terenów wokół budynków, zwłaszcza przy pomocy kształtującej krajobraz zieleni wysokiej i średniej,
- zakłada się zachowanie nie mniej niż 30% powierzchni biologicznie czynnej na działce i możliwość zabudowy nie więcej niż 40% powierzchni działki dla zabudowy zagrodowej

Od powyższych wielkości można stosować odstępstwa, jeżeli znajdzie to uzasadnienie w projektach planów miejscowych i nie wpłynie negatywnie na jakość urbanizowanej przestrzeni. Dopuszcza się tolerancje do 15% dla parametrów powierzchni działek i ich szerokości.

W terenach przeznaczonych pod usługi, **oznaczonych na rysunku studium symbolem U, U₁, U₂, U₃, U₄, U₅, U₆** ustala się zasadę wymienności funkcji z zakresu usług publicznych i komercyjnych. Warunkiem możliwości wprowadzenia funkcji usług komercyjnych w terenach usług publicznych jest nie powodowanie uciążliwości oraz nie obniżanie standardu świadczonych usług publicznych dla terenów już wykorzystywanych na cele usług publicznych. Dopuszcza się natomiast możliwość pełnego wykorzystania terenów usług komercyjnych pod usługi publiczne. W obrębie terenów oznaczonych symbolem UC, **UC₁, UC₂**, dopuszcza się lokalizowanie wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m².

Na terenie oznaczonym symbolem U,MN1 ustala się zasadę wymienności funkcji z zakresu zabudowy usługowej (w tym zabudowy usług publicznych) oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla których przyjmuje się wyżej opisane wskaźniki i zasady zagospodarowania dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) lub usługowej (U), w zależności od funkcji realizowanej na tym terenie.

Jako strefy aktywizacji gospodarczej miasta wyznaczone są tereny przemysłu, **tereny działalności gospodarczych (rzemiosła, składów) – rzemiosła, składów i baz**, **oznaczone na rysunku studium symbolem P**, wraz z urządzeniami infrastruktury technicznej, a także obszary oznaczone jako tereny działalności produkcyjnej oraz składów. Szczegółowy program oraz zasady zagospodarowania obszarów zostaną ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dopuszcza się wprowadzenie w miejscowym planie zagospodarowania terenów zieleni izolacyjnej średniej i wysokiej urządzonej w sposób umożliwiający zapobieganiu rozprzestrzenianiu się hałasu, wibracji i zanieczyszczeń, co zabezpieczy dobre warunki zamieszkania na przyległych terenach mieszkaniowych.

Tereny aktywizacji gospodarczej miasta powinny być przeznaczane pod:

- zakłady przemysłowe i produkcyjne,
- bazy i zaplecza techniczno-budowlane oraz składy, magazyny i hurtownie,
- obiekty rzemiosła produkcyjnego i usług.

Jako uzupełnienie tych funkcji dopuszcza się lokalizowanie urządzeń obsługi komunikacji – stacji paliw, stacji obsługi pojazdów, baz transportowych, salonów samochodowych, itp. Wskazane jest wyodrębnianie terenów zieleni izolacyjnej od przylegających terenów zabudowy mieszkaniowej, a także od innych funkcji wymagających wyższych standardów w zakresie środowiska. Zabudowa mieszkaniowa możliwa wyłącznie w wyjątkowych sytuacjach dla osób nadzorujących procesy produkcyjne – jeśli stosowana technologia produkcji wymaga stałego nadzoru technologa.

Ustala się, że tereny obsługi komunikacji, będą przeznaczone pod bazy transportowe, dworce PKS, stacje paliw, stacje obsługi, zakłady naprawy pojazdów, salony samochodowe. W obrębie tych terenów dopuszcza się lokalizowanie wszelkich usług związanych z obsługą komunikacji, w tym gastronomii, handlu oraz innych usług. Teren obsługi komunikacji lotniczej przy Al. Tysiąclecia przeznaczona się pod lokalizację lądowiska dla śmigłowców medycznych.

~~Dla terenu zieleni parkowej z usługami sportu i rekreacji, oznaczonego na rysunku Studium symbolem ZP/U₁, postuluje się przyjęcie funkcji podstawowej – zieleni parkowej z terenami usług sportu, turystyki, rekreacji, wraz z niezbędnym zapleczem techniczno-sanitarnym. Wysokość realizowanych budynków usługowych może wynosić maksymalnie 12 m. Ponadto dopuszcza się realizację ciągów pieszych i rowerowych, oświetlenia, elementów małej architektury parkowej, placów publicznych, wód powierzchniowych, infrastruktury technicznej i innych obiektów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania tego terenu.~~

Dla terenu usług sportu i rekreacji, oznaczonego na rysunku Studium symbolem US/UT₁ postuluje się przyjęcie funkcji podstawowej – zieleni parkowej z terenami usług sportu, turystyki, rekreacji, hotelarstwa, obiektów gastronomicznych wraz z niezbędnym zapleczem techniczno-sanitarnym. Wysokość realizowanych budynków może wynosić maksymalnie 12 m. Minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do działki budowlanej powinien wynosić 10%. Ponadto dopuszcza się realizację ciągów pieszych i rowerowych, dojazdów i dojazdów, innych terenów komunikacji, oświetlenia, elementów małej architektury parkowej, placów publicznych, wód powierzchniowych, infrastruktury technicznej i innych obiektów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania tego terenu.

Dla terenu usług sportu i rekreacji, oznaczonego na rysunku Studium symbolem US/UT₂ postuluje się przyjęcie funkcji podstawowej – usług sportu i rekreacji, w tym obiektów budowlanych oraz terenowych urządzeń sportu i rekreacji konnej, boisk i urządzeń sportowych wraz z niezbędnym zapleczem techniczno-sanitarnym, budowli służących obsłudze ruchu rekreacyjnego i turystycznego. Dopuszcza się realizację zabudowy usługowej związanej z obsługą terenów sportowo-rekreacyjnych oraz usług handlu i obiektów gastronomicznych. Wysokość realizowanych budynków może wynosić maksymalnie 15 m. Minimalny wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do działki budowlanej powinien wynosić 20%. Ponadto dopuszcza się realizację ciągów pieszych, rowerowych i konnych, dojazdów i dojazdów, innych terenów komunikacji, oświetlenia, pomników, elementów małej architektury parkowej, wód powierzchniowych, infrastruktury technicznej i innych obiektów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania tego terenu.

Dla terenów zieleni parkowej, oznaczonych na rysunku Studium symbolami ZP i ZP₁ postuluje się przyjęcie funkcji podstawowej – zieleni w postaci parków i zieleńców. Jako funkcję uzupełniającą dopuszcza się realizację obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych oraz terenów o funkcji usługowej, związanej z funkcją podstawową (gastromia, szatnie, zaplecze techniczne, wypożyczalnia sprzętu sportowego itp.). Ponadto dopuszcza się realizację ciągów pieszych i rowerowych, oświetlenia, pomników, elementów małej architektury parkowej w postaci altan, trejaży, miejsc do grillowania, placów publicznych, wód powierzchniowych,

infrastruktury technicznej i innych obiektów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania tych terenów.

Dla terenów wód otwartych, oznaczonych na rysunku Studium symbolami WS₁, WS₂ postuluje się przyjęcie funkcji podstawowej – zbiorników wodnych z możliwością wykorzystania w turystyce i rekreacji. Na terenach tych dopuszcza się realizację urządzeń sportowo-rekreacyjnych, kąpielisk, pomostów, moł, przystani na łódzie i inny sprzęt wodny.

Wyznaczone funkcje dla wyżej wymienionych terenów oznaczają preferowany rodzaj zabudowy na danym terenie, dopuszcza się jednak całkowitą wymiennność funkcji ustalanych w planach miejscowych sposobów zagospodarowania, w ramach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy zagrodowej oraz zabudowy związanej z prowadzoną działalnością gospodarczą – nieuciążliwych usług i rzemiosła. Dopuszcza się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosowanie rozwiązań przestrzennych, w ramach wyznaczonej funkcji, z zastosowaniem zieleni towarzyszącej (izolacyjnej, ozdobnej, parkowej) w formie zieleni publicznej jak i prywatnej.

Zagospodarowanie terenów winno następować w jak najwyższych standardach architektonicznych, z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony wartości kulturowych, ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Zagospodarowanie terenów określone w niniejszym studium nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska.

Na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” granice poszczególnych stref urbanizacji zostały wyznaczone orientacyjnie. Ich ostateczny zasięg podlega uszczegółowieniu, w zależności od warunków lokalnych, podziałów geodezyjnych oraz sposobu zagospodarowania i użytkowania, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przyjęte parametry i wskaźniki w poszczególnych strefach rozwoju zabudowy mają charakter orientacyjny i uśredniony, a tym samym podlegają uszczegółowieniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Dla istniejącej zabudowy i zagospodarowania terenu dopuszcza się utrzymanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przeznaczenia terenu, wskaźników i architektury budynków według stanu istniejącego lub wynikających z obowiązujących planów miejscowych.

Dopuszcza się realizację urządzeń infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, służącej bezpieczeństwu publicznemu i bezpieczeństwu państwa na wszystkich terenach, w zależności od potrzeb i w sposób minimalnie kolidujący z istniejącymi uwarunkowaniami i zagospodarowaniem terenu oraz na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

3. OCHRONA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. ~~Ogólne założenia systemu ochrony dóbr kultury-krajobrazu kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej~~

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. ~~2003-Nr 80 poz. 717 z późn. zm.~~ 2017 poz. 1073) – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się wymogi ochrony krajobrazu kulturowego, stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Definicje zabytku oraz krajobrazu kulturowego zostały zawarte w art. 3 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z ~~2003 r. Nr 162 poz. 1580 z późn. zm.~~ 2014 poz. 1446 ze zm.):

- **zabytek** - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectw minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- **krajobraz kulturowy** - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Zgodnie z definicją zawartą w przywołanej wyżej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym **dobrami kultury współczesnej** są niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.

W niniejszym studium, za **dziedzictwo kulturowe** uznaje się wartość (materialną lub niematerialną), przekazaną przez przodków (zarówno cenną nieruchomość, budynek, lub przedmiot, jak i wartość historyczną, kulturową lub duchową), którą aktualnie żyjące pokolenie jest moralnie zobowiązane przekazać swoim następcom. Takie rozumienie dziedzictwa jest zgodne z Konwencją o ochronie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego przyjętą przez zgromadzenie generalne UNESCO w 1972 roku.

W I części *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik*, zawierającej uwarunkowania, został zdiagnozowany stan dziedzictwa kulturowego, w niniejszym rozdziale określone zostają wymogi ochrony zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. W miarę konieczności zostały także w niniejszym rozdziale zweryfikowane wykazy zabytków wskazanych do objęcia formami ochrony wskazanymi w *ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z ~~2003 r. Nr 162 poz. 1580 z późn. zm.~~ 2014 poz. 1446 ze zm.), z uwagi na zmiany w zakresie obowiązujących uregulowań prawnych - aktualnie czynna ochrona zabytków odnosi się do zabytków ujętych w *GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW*, tj.: wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości, innych zabytków nieruchomości niewpisanych do rejestru ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, oraz zabytków nieruchomości niewpisanych do rejestru zaproponowanych przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z ~~2003 r. Nr 162 poz. 1580 z późn. zm.~~ 2014 poz. 1446 ze zm.) oraz ustawą z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 nr 75 poz. 474) - ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska

W/w działania podejmowane są w odniesieniu do zabytków nieruchomych (wymienionych w art. 6 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), będących w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji

oraz zabytków archeologicznych, będących w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Formy ochrony ww. zabytków są następujące:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze objętym niniejszym opracowaniem **nie została ustalona forma ochrony zabytków polegająca na uznaniu za pomnik historii i nie utworzono parku kulturowego.**

Zabytki wpisane do rejestru zostały wymienione w *Obwieszczeniu ~~Nr 1/2013~~ Nr 1/2017 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dn. 05.02.2013 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego* (Dz. Urz. Woj. Lub. poz. 535). Są to:

Lp.	Lokalizacja	Opis	Nr ewidencyjny
1.		– układ urbanistyczny miasta Kraśnika w obrębie d. obwarowań miejskich, wzgórza zamkowego i rejonu kościoła szpitalnego wraz z sylwetą miasta i skalą jego zabudowy, w gran. wg zał. planu	A/641
2.	ul. Bożnicza 6, 6a/ ul. Ogrodowa	– bożnica (później dom kahalny), w gran. działki	A/565
3.	ul. Ogrodowa	– d. bożnica, w gran. parceli	A/565
4.	ul. Kościuszki 4/ Klasztorna 1	– zespół d. kościoła i klasztoru kanoników regularnych: kościół paraf. pw. Wniebowzięcia NMP z wystrojem architektonicznym i wyposażeniem w zabytki ruchome, d. klasztor z wystrojem architektonicznym i dekoracją sgraffitową oraz zabytkowymi ruchomościami, kaplica pw. św. Jacka (d. kostnica), dzwonnica, cmentarz kościelny z zadrzewieniem i żelaznym ogrodzeniem z bramkami, dziedziniec klasztorny otoczony murem z bramą wjazdową, d. zabudowania gospodarcze (wzdłuż ogrodzenia dziedzińca klasztornego od wewnątrz)	A/482
5.	ul. Lipowa 4	– cmentarz z I wojny świat., na działce wskazanej w decyzji, w gran. wg zał. wyrys	A/1059
6.	ul. Narutowicza 29	– d. szpital przykościelny tzw. dworek modrzewiowy, z działką, w gran. wg zał. planu	A/1105
7.	ul. Narutowicza 31	– kościół poszpitalny pw. św. Ducha z wyposażeniem wnętrza, otaczający drzewostan i kamienne nagrobki w gran. cmentarza kościelnego (4 zabytkowe nagrobki), ogrodzenie cmentarza (wg postanowienia), wzgórze na którym usytuowany jest kościół	A/545

~~Ww. zabytki ujęte są w Gminnej ewidencji zabytków miasta Kraśnik (karty adresowe zostały założone dla poszczególnych obiektów).~~

W odniesieniu do zabytków wpisanych do rejestru, zgodnie z art. 36 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązuje uzyskanie pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków m.in. na:

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- wykonanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru,
- prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru,

- prowadzenie badań archeologicznych,
- dokonanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,
- zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposób korzystania z tego zabytku,
- umieszczenie urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów,
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru.

Pozwolenie wydawane jest w formie decyzji administracyjnej i może zostać poprzedzone wydaniem zaleceń konserwatorskich zgodnie z odpowiednimi przepisami szczegółowymi (art. 27 oraz art. 36 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Zabytki niewpisane do rejestru ujęte są w *Gminnej ewidencji zabytków miasta Kraśnik* (karty adresowe zostały założone dla poszczególnych obiektów) i obejmują zarówno obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, jak i wskazane przez Burmistrza Miasta Kraśnik do ujęcia w GEZ. Są to:

zabytki architektury i budownictwa:

- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik ul Kościuszki 6/8
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, ul. Kościuszki 7
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, ul. Kościuszki 11
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, ul. Kościuszki 26
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, ul. Narutowicza 20
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, ul. Narutowicza 34
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, l. Narutowicza 36
- dom mieszkalny (kamienica), Kraśnik, ul. Narutowicza 38
- kapliczka z figurą św. Floriana, zbieg ulic Piłsudskiego i Strażackiej
- zajazd, ob. budynek mieszkalno-usługowy, Pl. Wolności 11/13

cmentarze:

- najstarszy cmentarz żydowski, Kraśnik, ul. Podwalna
- cmentarz żydowski, Kraśnik, ul. Ogrodowa/Strażacka
- cmentarz parafialny, Kraśnik,
- cmentarz wojenny, Kraśnik Fabryczny

miejsca pamięci narodowej:

- głaz pamiątkowy poświęcony 100 rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki, Kraśnik
- pomnik-krzyż pośw. pamięci poległych powstańców styczniowych, Kraśnik
- pomnik poświęcony pamięci ofiar hitlerowskiego terroru, Kraśnik,
- pomnik na zbiorowej mogile żołnierzy Armii Radzieckiej, Kraśnik
- pomnik ku czci poległych żołnierzy 24 Pułku Ułanów, Kraśnik

dobry kultury współczesnej (zapropozowane do ujęcia w GEZ przez Burmistrza Miasta Kraśnik):

- układ urbanistyczny Kraśnika Fabrycznego
- budynek Archiwum Państwowego, Kraśnik Fabryczny, ul. Niepodległości 41
- budynek Domu Kultury, Kraśnik Fabryczny, ul. Niepodległości 44

Ujęcie w GEZ układu urbanistycznego najstarszej części Kraśnika Fabrycznego jako wyodrębniającej się charakterem (stylem socrealistycznym obiektów publicznych oraz

wielko kubaturowych budynków mieszkalnych) wypełnia postulat zagwarantowania jego ochrony zawarty w poprzednich edycjach Studium.

W stosunku do obiektów budowlanych będących w Gminnej Ewidencji Zabytków, kierunki działań ochronnych powinny polegać odpowiednio na:

- ochronie przed rozbiórką i likwidacją obiektu, chyba że względy bezpieczeństwa publicznego stanowią o konieczności rozbiórki obiektu;
- utrzymaniu obiektu w dobrym stanie technicznym lub przywracaniu obiektu do właściwego stanu technicznego, o ile jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie;
- ograniczeniu zmiany gabarytów obiektów, rozbudowy i nadbudowy;
- zachowaniu historycznych elementów dekoracyjnych;
- ograniczeniu wymiany tradycyjnych pokryć dachowych (o ile zostały zachowane) na pokrycia nienawiązujące do historycznej wartości obiektu;
- ograniczeniu istotnych zmian kształtu dachu;
- ograniczeniu zamurowywania okien i wymiany stolarki okiennej na nową o innych wymiarach i bez nawiązania do dotychczasowych podziałów okien;
- ograniczeniu tynkowania i malowania części elewacji budynku w sposób wyróżniający ją z całości budynku;
- ograniczeniu likwidacji wystroju elewacji, ograniczeniu wybijania otworów w ścianach zewnętrznych bez nawiązania do kompozycji budynku i mocowania reklam zasłaniających wystrój.

Dopuszcza się zmiany adaptacyjne obiektów budowlanych będących w Gminnej Ewidencji Zabytków na zasadach określonych przez właściwe miejscowe służby ochrony zabytków.

W stosunku do cmentarzy i miejsc pamięci narodowej będących w Gminnej Ewidencji Zabytków, kierunki ochrony powinny polegać odpowiednio na:

- dla cmentarzy czynnych – utrzymaniu kompozycji przestrzennej cmentarzy, a w szczególności: alei, podziału na kwatery, ochronie historycznych mogił, pomników, krzyży, ogrodzeń i bram, zieleni cmentarnej,
- dla cmentarzy nieczynnych z zachowanymi śladami ich istnienia– utrzymaniu jako obszaru o funkcji estetyczno–kulturowej i skupiska zieleni wysokiej, uporządkowaniu terenu w zakresie zieleni i ciągów komunikacyjnych, renowacji i ochronie zachowanych zabytkowych pomników, krzyży, nagrobków, ogrodzeń.

W odniesieniu do zabytków niewpisanych do rejestru, ujętych w GEZ, obowiązują następujące ustalenia:

W przypadku prowadzenia prac polegających na budowie (m.in. odbudowie, rozbudowie i nadbudowie) lub rozbiórce zabytków niewpisanych do rejestru, ale ujętych w gminnej ewidencji zabytków – wymagane jest uzgodnienie ww. prac z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 39 ust. 3 ustawy z dn. 7 lipca 1994 r. prawo budowlane, [tekst jednolity Dz. U. Nr 89/1994 poz. 414 z późn. zm.](#) Dz. U. z 2016 poz. 290 ze zm. oraz art. 7 i 8.3. ustawy z dn. 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zmianie niektórych innych ustaw).

W stosunku do **stanowisk archeologicznych** ujętych w GEZ (wskazanych w części graficznej niniejszego Studium dotyczącej wartości kulturowych i krajobrazowych - stan zaktualizowany na 2013 r. oraz w tabeli nr 1) obowiązują ustalenia:

- prace ziemne prowadzone w obrębie wyznaczonych stanowisk archeologicznych wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru. Na badania te należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- planowane w obrębie stanowisk archeologicznych duże zamierzenia inwestycyjne m.in. związane z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (drogi, sieci, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu – wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla ww. typów inwestycji.

Na obszarze całego obszaru objętego Studium obowiązujący jest przepis art. 32 ust. 1 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osoby prowadzące roboty budowlane lub ziemne, które odkryły przedmiot, co, do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym Lubelskiego wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe Burmistrza Miasta Kraśnik.

Jednocześnie, poszukiwanie zabytków archeologicznych przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych – wymaga pozwolenia LWKZ (cyt. wyżej art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Tabela nr 1. Zabytki archeologiczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) miasta Kraśnik

AZP 83-77

Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 11, nr stanowiska w miejscowości 7
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 12, nr stanowiska w miejscowości 8
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 13, nr stanowiska w miejscowości 9
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 14, nr stanowiska w miejscowości 10
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 15, nr stanowiska w miejscowości 11
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 25, nr stanowiska w miejscowości 38
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 26, nr stanowiska w miejscowości 39
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 27, nr stanowiska w miejscowości 40
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 52, nr stanowiska w miejscowości 41
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 53, nr stanowiska w miejscowości 42

Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 54, nr stanowiska w miejscowości 43
Kraśnik	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 55, nr stanowiska w miejscowości 44
Wyżnianka kolonia	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 23, nr stanowiska w miejscowości 11
Wyżnianka kolonia	AZP 83-77 nr stanowiska na obszarze 24, nr stanowiska w miejscowości 12

AZP 83-78

Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 1, nr stanowiska w miejscowości 45
Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 2, nr stanowiska w miejscowości 46
Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 3, nr stanowiska w miejscowości 47
Kraśnik	AZP 83-78 nr stanowiska na obszarze 4, nr stanowiska w miejscowości 48

AZP 84-77

Kraśnik	AZP 84-77 nr stanowiska na obszarze 27, nr stanowiska w miejscowości 35
Kraśnik	AZP 84-77 nr stanowiska na obszarze 28, nr stanowiska w miejscowości 36
Kraśnik	AZP 84-77 nr stanowiska na obszarze 29, nr stanowiska w miejscowości 37

AZP 84-78

Kraśnik-Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 9, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik-Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 11, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 12, nr stanowiska w miejscowości 3
Kraśnik-Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 22, nr stanowiska w miejscowości 4
Kraśnik-Bojanówka	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 43, nr stanowiska w miejscowości 5
Kraśnik-Budzyń	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 30, nr stanowiska w miejscowości 4
Kraśnik-Budzyń	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 31, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik-Budzyń	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 32, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Budzyń	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 44, nr stanowiska w miejscowości 3
Kraśnik-Kwiatkowice	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 66, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Kwiatkowice	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 67, nr stanowiska w miejscowości 3

Kraśnik-Kwiatkowice	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 68, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 1, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 7, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 8, nr stanowiska w miejscowości 3
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 10, nr stanowiska w miejscowości 4
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 23, nr stanowiska w miejscowości 5
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 62, nr stanowiska w miejscowości 6
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 63, nr stanowiska w miejscowości 7
Kraśnik-Ośrodek	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 64, nr stanowiska w miejscowości 8
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 2, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 28, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 29, nr stanowiska w miejscowości 3
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 56, nr stanowiska w miejscowości 4
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 57, nr stanowiska w miejscowości 5
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 58, nr stanowiska w miejscowości 6
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 59, nr stanowiska w miejscowości 7
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 60, nr stanowiska w miejscowości 8
Kraśnik-Piaski	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 61, nr stanowiska w miejscowości 9
Kraśnik-Podlesie	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 39, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Podlesie	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 65, nr stanowiska w miejscowości 10
Kraśnik-Wschód	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 33, nr stanowiska w miejscowości 1
Kraśnik-Wschód	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 34, nr stanowiska w miejscowości 2
Kraśnik-Wschód	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 35, nr stanowiska w miejscowości 3
Kraśnik-Wschód	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 45, nr stanowiska w miejscowości 5
Kraśnik-Zarzecz I	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 40, nr stanowiska w miejscowości 1

Ośrodek Wyżnica	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 15, nr stanowiska w miejscowości 2
Ośrodek Wyżnica	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 16, nr stanowiska w miejscowości 3
Ośrodek Wyżnica	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 52, nr stanowiska w miejscowości 9
Ośrodek Wyżnica	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 53, nr stanowiska w miejscowości 3
Ośrodek Wyżnica	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 54, nr stanowiska w miejscowości 4
Ośrodek Wyżnica	AZP 84-78 nr stanowiska na obszarze 69, nr stanowiska w miejscowości 11

3.2. Główne kierunki rozwoju miasta w aspekcie ochrony wartości kulturowych

1. Stworzenie warunków do aktywizacji obszaru Starego Miasta poprzez wsparcie go ośrodkami satelitarnymi zabudowy jednorodzinnej, położonymi na jego obrzeżu: tereny przy Widerlika, Rzeczyckiej i uliczkach sąsiednich oraz przy Kościuszki i Cegielnianej, Oboźnej i Suchyńskiej (inwestowanie w infrastrukturę i sieć uliczną spowoduje napływ inwestorów chętnych do zamieszkania na tych terenach lub prowadzenia usług); przeznaczenie wyeksploatowanych cegielni wokół Śródmieścia na ośrodki usługowe lub zabudowę mieszkaniową z usługami w parterach.
2. Podjęcie wszelkich wysiłków i działań w kierunku wyeliminowania ruchu tranzytowego ze strefy ochrony konserwatorskiej poprzez "przerzucenie go" tymczasowo na inne obejście, np. ul. Żytnią, które miasto będzie w stanie zrealizować w dającym się określić przedziale czasowym, a w przyszłości na obwodnicę; w perspektywie poczynienie starań o eliminację zupełną ruchu, nawet osobowego (z wyjątkiem dostawczego i samochodów mieszkańców dzielnicy) z obszaru miasta w liniach dawnych murów obronnych; proponuje się z tego obszaru uczynić strefę tzw. "uspokojonego ruchu" - ruch osobowy ("obcy") oraz komunikacja miejska powinny odbywać się ulicami Strażacką i Piłsudskiego,
3. Zaktywizowanie centrum Starego Miasta poprzez wprowadzenie na jego teren funkcji publicznych i służących rozwojowi turystyki - szczególnie istotne byłoby podniesienie znaczenia centrum poprzez zlokalizowanie przy Rynku Ratusza i Starostwa Powiatowego oraz rewaloryzacja lub rekonstrukcja zajazdów.
4. Uporządkowanie i odbudowanie najatrakcyjniejszych widokowo i romantycznych uliczek Starego Miasta: Bagno, Bożniczej, Podwalnej, Niecałej i Zgoda, Wałowej z malowniczym przejściem bramowym, Wąskiej. Znaczne poprawienie nastroju i estetyki na tych uliczkach nastąpi już po likwidacji kiosków i ruder (m. in. kioski na rogu Bożniczej i Strażackiej) oraz remoncie lub budowie nawierzchni i elementów małej architektury (szczególnie lamp oświetleniowych).
5. Objęcie strefą ochrony planistycznej zespołów architektury drewnianej w Budzynie, głównie przy ul. Nadstawnej i przeznaczenie ich do rewitalizacji. W planie miejscowym - przy ul. Nadstawnej oraz na obszarze pomiędzy ul. Budzyńską a Urzędowską - należy dopuścić nowe budynki wyłącznie parterowe, z poddaszem mieszkalnym, o horyzontalnej bryle, z drewnianym wystrojem

elewacji. Przez uchwały „okołoplanowe” należy prowadzić politykę zachęt (ulgi, kredyty) do wykorzystania istniejącej zabudowy drewnianej dla rekreacji, wypoczynku, rozrywki i jako pensjonaty oraz stworzyć dotacje np. dla obiektów regionalnej architektury drewnianej o wysokich wartościach artystycznych, przeniesionej do Budzynia z rejonu kraśnickiego. Należy promować relokację takich obiektów na wybrany w planie miejscowym teren - jako najbardziej pożądanej formy zabudowy obok istniejących drewnianych chałup. Polityka taka oparta na kreowaniu niespotykanych i oryginalnych rozwiązań może przyciągnąć bogatych turystów i koneserów sztuki ludowej.

6. Przekształcenie terenów zdegradowanych i obcej klimatowi zabytkowemu zabudowy wielko kubaturowej, zgodnie z zaleceniami Studium Historyczno - Urbanistycznego Z.D.H. "Mansarda" 1994 (przytoczonymi w następnym rozdziale).
7. Zastosowanie wszelkich instrumentów polityki przestrzennej w celu zaktywizowania obszaru Śródmieścia, w tym szczególnie miasta w strefie ochrony konserwatorskiej:
 - podejmowanie uchwał "około planowych", w których zarząd Miasta proponuje zobowiązania dotyczące np.:
 - promocji ofert terenowych i finansowych,
 - partycypacji w kosztach remontów obiektów zabytkowych,
 - preferencji w inwestowaniu i modernizowaniu infrastruktury technicznej sieci oraz dofinansowania kosztów wykonywania przyłączy mediów,
 - możliwości podejmowania wspólnych inwestycji z inwestorami prywatnymi i właścicielami nieruchomości, ew. w nadzorze organizacyjnym miasta.
 - wyznaczenie obszarów rehabilitacji zabudowy, obszarów zorganizowanej działalności inwestycyjnej, upoważniających miasto do odpowiedniej polityki w zakresie tworzenia zasobu gruntów komunalnych oraz polityki inwestycyjnej,
 - jako uchwałę "okołoplanową" proponuje się stworzyć "statut" wymagań i zobowiązań miasta dotyczący polityki przestrzennej w obszarze strefy ochrony konserwatorskiej, w którym Rada Miejska określi swoje możliwości wykorzystania fiskalnych instrumentów służących sterowaniu dobrem pożądanych funkcji terenu, w tym zachęt, promocji i kar dla działań związanych z przywracaniem odpowiednich wartości konserwatorskich oraz walorów estetycznych, obejmujących:
 - ulgi podatkowe dla działalności wskazanych w planie jako podstawowe (lub szczególnie pożądane, np. odtwarzanie i modernizacja zajazdów, wprowadzanie funkcji gastronomicznych przy Rynku),
 - pełne zwolnienia od podatków dla inwestorów podejmujących inwestycje budowlane na tym obszarze związane z konserwacją obiektów zabytkowych,
 - okresowe zwolnienia z opłat podatkowych dla inwestorów podejmujących inwestycje na tym obszarze zgodnie z założeniami planu,
 - ustalenie nagród za wzorowe prowadzenie realizacji związanych z rewaloryzacją zespołu,
 - ustalenie kar za naruszenie warunków konserwatorskich, urbanistycznych i architektonicznych przy realizacji zatwierdzonych projektów,

8. Kierowanie się zawsze zasadą dostosowywania funkcji do zabytku - wprowadzenie innej funkcji (np. usługi kultury) do dworku modrzewiowego oraz przeanalizowanie sposobu wykorzystania pod kątem funkcji całej substancji zabytkowej,
9. Podjęcie działań promocyjnych dzielnicy oraz działań oświatowych - uświadamiających mieszkańców o wartościach kulturowych Starego Miasta oraz potrzebach jego rehabilitacji i aktywizacji,
10. Dążenie do wykreowania przestrzeni publicznych: wewnątrz urbanistycznych, skwerów, zieleńców na obszarze przylegającym do strefy ochrony konserwatorskiej (szczególnie widzi się takie możliwości w obszarze doliny ulicy Szewskiej oraz w dolinie rzeki Wyżnicy przy Krańcowej i u wlotu w Śródmieście ulicy Lubelskiej).
11. Na obszarze najstarszej części układu urbanistycznego Kraśnika Fabrycznego, ujętego w GEZ, należy zachować klimat istniejącej zabudowy, natomiast przebudowy i nadbudowy należy prowadzić „systemowo” (nie „wrywkowo”), dążąc do ujednoczonego charakteru pierzei ulicznych i kwartałów zabudowy.

3.3. Szczegółowe kierunki zagospodarowania miasta w granicy dawnych murów obronnych, wzgórza "Zamczysko" i dawnego Przedzamcza wynikające z wniosków konserwatorskich (na podstawie "Uzupełniającego studium historyczno - urbanistycznego Starego Miasta w Kraśniku" - Zespół Dokumentacji Historycznej s. C. "Mansarda" 1994).

1. Zachować istniejącą siatkę ulic, bez wyrównywania ich szerokości i z zachowaniem promieni skrętu zbliżonych do kąta prostego oraz ujednoczyć ich nawierzchnię brukiem lub kostką kamienną. Do zadań priorytetowych należy: zadbanie o dostępność ulicy Ratuszowej, zachowanie szerokości ulicy Tęczyńskich, zachowanie ul. Wąskiej z odtworzeniem wąziutkiego zbiegu tej ulicy z ulicą Szkolną przez odpowiednią zabudowę, zachowanie uliczki od d. bramy Lubelskiej w kierunku d. baszty "Baba".
2. Odtworzyć regularny i wyjątkowy na Lubelszczyźnie szachownicowy układ ulic i bloków, a w szczególności dokonać rekompozycji ulic historycznych wybiegających prostopadle z naroży Rynku.
3. Uczytelnić linię dawnych murów obronnych i parkanów wzdłuż ulic: Wierzbowa, Strażacka, Lubelska, Podwalna i Okopowa poprzez zachowanie wzdłuż nich ukształtowania zielonej skarpy, którą należy traktować jako zabytkową i strefę ekspozycyjną (utrzymywać ją w stanie zadarnienia, bez upraw i ogrodzeń oraz zlikwidować na niej zabudowę). Należy zminimalizować skutki karygodnego wzniesienia budynku wielko kubaturowego w miąższości wału przy ul. Ogrodowej przez obsypanie jego przyziemia ziemią, z przeznaczeniem go do likwidacji po czasie amortyzacji.
4. W miejscach dawnych baszt, furt i bram postuluje się wydobycie badaniami archeologicznymi reliktywów murowych i ich wyeksponowanie (wskazuje się miejsce po dawnej baszcie "Baba" jako najbardziej dogodny).
5. Nowo wytyczane parcele w obrębie dawnych murów obronnych powinny mieć szerokość 8-11 m i długość 30 - 50 m oraz nawiązywać swym kształtem do działek historycznych.

6. Zabudowę należy kształtować jako zwartą przy Rynku i głównych ulicach, w sposób analogiczny do XIX wiekowej, z budynkami mieszkalnymi w części frontowej oraz gospodarczymi w głębi ogrodu.
7. Należy utrzymać historyczną skalę zabudowy nieprzekraczającą trzech kondygnacji, z zakazem wprowadzania wokół Rynku budowli obcych klimatem architektonicznym zabytkowej zabudowie (wzorując się na historycznej pierzei północno - zachodniej, którą należy bezwzględnie zachować jako parterową). W strefie pozarynkowej należy wykluczyć zabudowę powyżej trzech kondygnacji. Należy utrzymać nastrojowość niewielkiego miasta. Nowa zabudowa powinna być parterowa lub wyższa wąsko frontowa (możliwość wprowadzenia podcieni wokół Rynku).
8. Postuluje się zrewaloryzowanie dwóch klasycystycznych zajazdów przy ul. Rynek 10 (wraz z dawnymi stajniami przy ul. Klasztornej 2) i przy ul. Rynek 12 oraz zrekonstruowanie "Zajazdu Skarbowego" na terenie niezabudowanego placu przy Domu handlowym dla podkreślenia kolorytu miasta.
9. W nowych obiektach należy dążyć do harmonii z substancją zabytkową, charakteryzującą się zwartą kalenicową zabudową czynszową z lat międzywojennych z eklektycznym skromnym detalem (profilowane gzymsy, nadproża, dekoracyjne szczyty, boniowania, przekrycie otworów łukiem odcinkowym ze stolarką ościeżnicową ze ślemieniem). Należy stosować gładkie, malowane tynki, balkony z metalowym, ażurowymi balustradami o geometrycznych motywach oraz stosować tradycyjne w formie dachy, z pokryciem blachą ocynkowaną w arkuszach.
10. Należy przebudować zunifikowaną pod względem architektonicznym zabudowę mieszkaniowo- usługową (Dom Handlowy, Poczta, budynek mieszkalny przy ul. Narutowicza i usługowy przy ul. Ogrodowej), rozbijając przynajmniej pod względem architektonicznym nazbyt szerokie fasady (dopuszcza się możliwość wprowadzenia podcieni).
11. Dopuszcza się na tyłach działek budynki gospodarczo-usługowe, a nawet mieszkalne nie przekraczające 1 kondygnacji, kryte dachami o tradycyjnych formach.
12. Nie należy nasycać miasta w obrębie murów obronnych zielenią - szczególnie wysoką.
13. **Płyta Rynku.** Wielkość i kształt Rynku uznaje się za nienaruszalne; zakazuje się wszelkiej zabudowy na płycie Rynku - również nowych pomników, a szczególnie kiosków; Należy kontynuować rewaloryzację płyty rynku w nawiązaniu do już zrealizowanych rozwiązań.
14. **Zespół kościoła i klasztoru.** Należy zakazać wszelkiej zabudowy na stoku północnym zbocza staromiejskiego z zakazem prowadzenia na nim dróg, wprowadzania zieleni wysokiej, szklarni i upraw oraz zakazem ogrodzeń; za właściwe można uznać obsadzenie podnóża niskimi kłębiastymi krzewami o charakterze niestrzyżonego żywopłotu np. dziką różą lub klematisem; w części architektonicznej zespołu klasztornego należy uporządkować nawierzchnię brukiem z kostki kamiennej.
15. **Wzgórze Zamkowe. Wzgórze jako wpisane do rejestru zabytków chronione jest z mocy prawa. Należy bezwzględnie zakazać wszelkiej zabudowy,** prowadzenie jakichkolwiek prac ziemnych, w tym budowy dróg, wznoszenia ogrodzeń, prowadzenia upraw rolnych, warzywniczych i szklarniowych; współczesne nasadzenia drzew należy usunąć jak również zlikwidować próby

zieleni komponowanej. Wzgórze nie może mieć charakteru rekreacyjnego, lecz turystyczny z punktami widokowymi i stanowiskiem badawczym do badań architektoniczno - archeologicznych (które może być udostępnione dla zwiedzających). Postuluje się odtworzenie wzdłuż południowej skarpy wzgórza parkanu obronnego z wrotami, z doprowadzoną do nich kładką w miejsce mostu zwodzonego oraz podobnej kładki z zamku dolnego do górnego. Należy przywrócić dawny kształt wzgórza poprzez zlikwidowanie obecnego ostrego wcięcia w części południowej; z pozostałych stron nie należy grodzić trwale, a jedynie żywopłotem niestrzyżonym z głogu lub tarniny. Należy chronić wzgórze wraz z fosami - szczególnie zagrożoną fosą zachodnią.

16. Zabudowa slumsowa przy ul. Łąkowej i Oboźnej, leżąca w strefie ekspozycji Zamczyska zalecana jest do wymiany (sanacji) na tradycyjną (do wysokości 2 kondygnacji, w tym poddasze użytkowe) z zakazem dogęszczania.
17. Przedzamcze (amfiteatr i tereny sąsiednie). Dojazd do terenu dawnego zamku (ul. Festiwalową) należy wybrukować kostką kamienną; pożądana jest mała zielona skarpa po zachodniej stronie dojazdu; dopuszcza się poprowadzenie wzdłuż południowego boku Zamczyska ciągu komunikacyjnego ku ul. Mleczarskiej. Zaleca się przestrzeganie wielkości działek przy tym ciągu bez dalszych podziałów.
18. Zabudowa przy ul. Kościuszki i Wierzbowej. Należy utrzymać charakter małomiasteczkowej architektury nie przekraczającej trzech kondygnacji (w tym poddasze użytkowe); uzupełnienia zabudowy powinny harmonizować z eklektycznym stylem obiektów istniejących; zaleca się odtworzyć pierwotną dekorację kamienicy przy ul. Kościuszki 24.

3.4. Szczegółowe kierunki rozwoju obszaru strefy ochrony konserwatorskiej oraz terenów innych - nie objętych studium historyczno - urbanistycznym Z. D. H. "Mansarda"

1. Należy zrewaloryzować obszar Śródmieścia pomiędzy ulicami Narutowicza, Strażacką i Wałową, ze zwróceniem szczególnej uwagi na zagospodarowanie pieszo - jezdnej ulicy Wałowej prowadzącej do przejścia bramowego przy ul. Narutowicza 36 (interesujący obiekt wpisany do ewidencji zabytków). Od strony ul. Wałowej przy bramie zabytkowej kamienicy znajduje się bardzo malownicze miejsce (mimo lokalizacji śmietnika) - zakątek godny uwagi (z biegnącej na skarpie ulicy Wałowej rozciąga się widok na dolinę ulicy Szewskiej) i działań porządkujących oraz nowych inwestycji (zagospodarowania małą architekturą, wybrukowania ulicy Wałowej kostką, efektownego oświetlenia). Zabudowę w kwartale przy ulicy Narutowicza należy przeznaczyć do rehabilitacji, szczególnie należy poddać zabiegom konserwatorskim obiekty o nr 34, 36, 38 i 46 ~~wpisane do~~ ujęte w gminnej ewidencji zabytków.
2. Zabudowę mieszkaniową (obecnie zdegradowaną) po zachodniej stronie ulicy Wałowej (na skarpie nad ulicą) wskazuje się do sanacji, z możliwością dopuszczenia usług, szczególnie handlu i gastronomii. Natomiast należy zlikwidować slumsową zabudowę zlokalizowaną poniżej nawierzchni ulicy, po jej południowo - wschodniej stronie i teren ten przeznaczyć na zieleni.
3. Należy zagospodarować zielenią niską zakole strumyka Podlesianki płynącego w ulicy Szewskiej u podnóża ulicy Wałowej. Wysoka zieleni jest niepożądana, gdyż przysłoni walory "skarpy nad Wałową" i piętrzącej się na niej zabudowy. Wskazuje się na celowość utrzymywania w całej dolinie ulicy Szewskiej zieleni niskiej

(z zachowaniem istniejących drzew), aby uczynić i wyeksponować ogromną skarpe biegnącą wzdłuż południowo - wschodniej strony rzeczki Podlesianki. Dopuszcza się nasadzenia zieleni średniej i pojedynczych egzemplarzy zieleni wysokiej przy samym korycie strumyka, dla podkreślenia jego przebiegu. Korytarz zieleni ogólnodostępnej wzdłuż strumyka powinien mieć przynajmniej po 10 m szerokości po obu stronach jego koryta.

4. Zaleca się likwidację zdegradowanej zabudowy stanowiącej zamknięcie widokowe ul. Narutowicza (na jej skrócie obok wzgórza Kościoła św. Ducha), zlokalizowanej pomiędzy ul. Szewską, a strumykiem i przeznaczenie tego terenu na zieleń. Usytuowany w tym miejscu skwer będzie powiązaniem ekologicznym oraz funkcjonalnym doliny ul. Szewskiej i zieleni wysokiej usytuowanej u podnóża kościoła św. Ducha.
5. Zabudowę usytuowaną na skarpie nad ulicą Szewską i u podnóża skarpy wzdłuż tej ulicy należy przeznaczyć do wymiany z zakazem jej dogęszczania. Zabudowa ta powinna mieć wysokość do dwóch kondygnacji, w tym obowiązkowo poddasze (ew.) mieszkalne i być wzorowana na tradycyjnej zabudowie drewnianej Kraśnika, co najmniej w zakresie zewnętrznego wystroju architektonicznego.
6. Zabudowę w kwartale wokół kościoła św. Ducha, przy ul. Lubelskiej należy przeznaczyć do wymiany. Zabudowa ta usytuowana poniżej poziomu jezdni ul. Lubelskiej nie spełnia wymogów sanitarnych zamieszkiwania i jest w złym stanie technicznym. Przy lokalizowaniu tam nowych obiektów należy zadbać o ich harmonię przestrzenną ze wspomnianym zabytkiem. Wskazuje się na możliwość bardziej intensywnego wykorzystania nieruchomości za dworkiem modrzewiowym.
7. W kwartale pomiędzy Grodzką, Lubelską, Narutowicza i Krańcową należy przeznaczyć do likwidacji substandardową zabudowę mieszkaniową w dolinie rzeki od strony ulicy Krańcowej, poszerzając wzdłuż rzeki pas terenu wolny od zabudowy do wysokości przedłużenia ulicy Grodzkiej. Teren ten powinno przeznaczyć się na zieleń publiczną. Wewnątrz kwartału postuluje się zlokalizowanie małego kompleksu zabudowy mieszkaniowej komunalnej dla mieszkańców slumsów przeznaczonych do likwidacji.
8. Wzdłuż ulicy Lubelskiej należy dążyć do sytuowania zabudowy w postaci zwartych kamieniczek, z wystrojem nawiązującym do cech lokalnej zabudowy tego typu.
9. Teren cmentarza z I Wojny Światowej przy ul. Lipowej (dz. nr ew. ~~314/2~~ 314/6) wpisanego do rejestru zabytków, należy oznakować umieszczając stosowną tablicę informacyjną oraz ~~ogrodzić~~ wykonać nowe ogrodzenie w formie nawiązującej do stosowanych w okresie zakładania cmentarzy wojennych, usunąć drzewa owocowe i zakłócające osiową kompozycję cmentarza lub niszczące mogiły ziemne. Zaleca się położenie kamienia upamiętniającego poległych lub zastosowanie innej formy podkreślającej powagę i szacunek dla miejsca.
10. Teren cmentarza z I Wojny Światowej, założonego w 1915 r., wpisanego do ewidencji zabytków (położonego w Kraśniku Fabrycznym, ok. 300 m od ujęcia wody, ok. 500m na zach. od obiektów sportowych i w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej przy Al. Niepodległości) należy ogrodzić, oznakować, uporządkować oraz odnowić i zabezpieczyć zdewastowane płyty nagrobne.
11. Wszystkim kapliczkom przydrożnym pozostającym na tle istniejącej, nieraz pozbawionej walorów estetycznych lub zdewastowanej zabudowy (albo przytłaczającej kubaturą i nieodpowiednim klimatem architektonicznym), należy

stworzyć odpowiednie warunki ekspozycji. W tym celu należy przede wszystkim zastosować środki w postaci tła ze zwartej zieleni iglastej średniej wysokości lub innej zimozielonej; w szczególności taki zielony parawan powinien być tłem dla białej figury Matki Boskiej usytuowanej na rogu ul. Urzędowskiej i Nadstawnej.

4. SFERA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA

Program zagospodarowania miasta

▪ Szkoły podstawowe

Z uwagi na względne nasycenie bazą szkół podstawowych (poniżej 30 uczniów przypadających na 1 salę lekcyjną w każdej z części miasta), nie jest zapewne celowe nadmierne rozwijanie nowego zagospodarowania w tej dziedzinie. Jeśli zatem Rada i Zarząd nie przewidują restytucji (w innym niż dotychczas miejscu) któregoś z istniejących obiektów, wydaje się całkowicie wystarczające zarezerwowanie dla rozwoju do roku 2020:

- 2 terenów dla nowych obiektów szkół podstawowych o wysokim standardzie (ok. 20 uczniów na 1 salę lekcyjną), uwzględniających zatem - przykładowo - po 1 boisku do piłki nożnej, po 2 boiska do koszykówki (siatkówki) i po 3 korty tenisowe. Tereny te powinny zatem mieć co najmniej po 2 ha powierzchni (nie licząc powierzchni przyszkolnych parkingów);
- rezerw terenu przy istniejących obiektach - zwłaszcza w starej części miasta - które powinny w przyszłości pozwolić na poprawę ich standardów użytkowych (choć wydaje się, że ewentualne wydzielenie organizacyjne i techniczne gimnazjów, obejmujących m.in. obecne klasy 7 i 8 szkół podstawowych, spowoduje jednoczesną poprawę warunków funkcjonowania szkół podstawowych - „przerzucając” potrzeby na szkoły ponadpodstawowe).

Wydaje się jednocześnie, że nie zachodzi potrzeba radykalnego podnoszenia poziomu dostępności do szkół podstawowych. Stąd też nowe obiekty powinny zostać rozmieszczone po 1 w każdej z części miasta (ich lokalizacja szczegółowa w miarę postępu motoryzacji może nie mieć istotnego znaczenia - zwłaszcza, jeśli będą to naprawdę obiekty o wysokim standardzie, „elitarnie”, niekoniecznie zatem realizowane i utrzymywane przez Miasto).

▪ Przedszkola

Podobnie, jak w przypadku szkół podstawowych, także zapotrzebowanie na usługi oświaty przedszkolnej wydaje się być w Kraśniku stosunkowo dobrze zaspokojone. Zatem, w sytuacji spodziewanego zahamowania wzrostu (a nawet ewentualnego spadku) liczby dzieci w wieku przedszkolnym, a także biorąc pod uwagę możliwości innego niż przedszkola systemu wspomagania rodzin z takimi dziećmi, wydaje się wystarczające zarezerwowanie 2 terenów (po 1 w każdej z części miasta), o powierzchni po ok. 1 ha każdy.

Tereny te powinny pozwalać na powstawanie obiektów o wysokim standardzie, w szczególności o dużych (otwartych) terenach rekreacyjnych.

▪ Szkoły ponadpodstawowe

Zasadniczym uwarunkowaniem potrzeb związanych z bazą szkół ponadpodstawowych jest (całkowicie obecnie nieprzewidywalna, co do swoich kierunków i charakteru) reforma systemu kształcenia ponadobowiązkowego. Równie ważnym czynnikiem mogą być nie tylko potrzeby, ale także ambicje miasta i powiatu, dotyczące potencjału szkolnictwa. Zatem celowe może być pozostawienie możliwości swobodnego kształtowania kierunków rozwoju tego segmentu szkolnictwa, który jest miastotwórczy - czyli średniego i wyższego. Może to powodować potrzebę zarezerwowania, co najmniej:

- 4-5 ha w Starym Kraśniku (lub jego sąsiedztwie) dla kompleksu szkół (budynków dydaktycznych, internatów, terenów sportowych i rekreacyjnych), z dodatkowym terenem na parking.

Lokalizacja terenu lub terenów (np. oddzielnego dla szkół średnich i wyższych) w pobliżu starej części miasta powinna wspierać (naturalną i istniejącą) funkcję ponadlokalną historycznego Kraśnika.

~~▪ Mieszkalnictwo~~

~~Do roku 2020 można oczekiwać ok. 7.000 osób przyrostu ludności Kraśnika. Przy generalnym założeniu, że oznaczać to będzie ok. 2.000 nowych gospodarstw domowych, należy przyjąć potrzebę zarezerwowania:~~

~~— ok. 200-220 ha nowych (tj. dotychczas nie zagospodarowanych) terenów mieszkaniowych (przy założeniu średniej powierzchni działki budowlanej ok. 1000 m² brutto, tj. łącznie z występującymi wewnątrz kwartałów zabudowy terenami o innych funkcjach – zwłaszcza komunikacyjnej).~~

~~Ponadto celowe byłoby uwzględnienie pewnej powierzchni (szacunkowo ok. 40 ha) dla poprawy warunków zamieszkania obecnej ludności. Struktura nowej zabudowy mieszkaniowej (budownictwo jedno- i wielorodzinne) zależy przede wszystkim od zapatrywań samorządu na kształt i wizerunek miasta, a także możliwości jego uzbrojenia w infrastrukturę techniczną. itp.~~

~~Celowe byłoby także ustalenie sekwencji (kolejności) zabudowywania poszczególnych terenów – z rozpoczęciem od terenów już obecnie ekstensywnie zabudowanych (i podnoszeniem ich atrakcyjności poprzez intensywne uzbrajanie, wykupywanie, scalanie i podział itd.~~

▪ Przemysł

Obecna powierzchnia rezerw przemysłowych to, zgodnie z deklaracjami kierownictw przedsiębiorstw oraz obowiązującymi planami miejscowymi - ok. 30 ha. Do powierzchni tej należy doliczyć kilkanaście hektarów możliwych do wygospodarowania na obszarze zajmowanym przez Fabrykę Łożysk Toczonych. Wziąć należy również pod uwagę wielkie rezerwy terenów na przemysł, leżące w sąsiedztwie miasta, lecz w granicach administracyjnych gminy Kraśnik. Z tych względów powiększenie powierzchni rezerw obszarów przemysłowych nie wydaje się bezwzględnie konieczne - a jeśli samorząd uzna je za celowe, to najlepiej zapewne byłoby powiększać przede wszystkim już istniejące strefy (FŁT, ul. Obwodowa, rejon dworca kolejowego). Kluczowe dla rozwoju przemysłu powinno być natomiast wyposażenie stref przemysłowych w odpowiednią infrastrukturę techniczną oraz tworzenie warunków finansowych stymulujących rozwój przedsiębiorczości. Celowe także byłoby stymulowanie właściwej formy wizualnej (kształt obiektów, ogrodzenia, zieleń wysoka i średnia) nowej i starej zabudowy przemysłowej.

▪ Starostwo

Powstanie powiatu oznacza konieczność funkcjonowania starostwa, zatrudniającego szacunkowo ok. 100 osób (łącznie z administracjami zespolonymi nie wymagającymi szczególnych warunków lokalowych). Należałoby przewidzieć miejsce na ten obiekt w centrum starej dzielnicy (o powierzchni ok. 1 ha).

▪ Usługi komercyjne

Wewnątrz wyznaczonych w planach obszarów mieszkaniowych konieczne jest stworzenie kilku rezerw terenu dla kompleksów usług komercyjnych (niewbudowanych). Tego typu kompleksy usługowe, zlokalizowane na styku kwartałów lub przy głównych drogach, mogą mieć powierzchnię (akceptowalną społecznie) 0.5 - 4,0 ha, a ponadto parkingi. Obsługa komunikacyjna takich terenów nie powinna odbywać się z dróg krajowych.

▪ Usługi publiczne

Miasto i powiat kraśnicki będą musiały wykonywać wiele zadań ustrojowych, wymagających (niekiedy) zagospodarowywania terenów. Trudno obecnie określić sposób zaspokajania w przyszłości potrzeb związanych z np. opieką nad małymi dziećmi, osobami w podeszłym wieku, sierotami itd. Zatem celowe byłoby pozostawienie „otwartej” programowo rezerwy (rezerw) terenu o powierzchni ok. 4 - 5 ha.

▪ **Polityka przestrzenna**

Kształtowanie funkcji, których tworzenie będzie opierało się na sumie indywidualnych decyzji, wymagać będzie odpowiedniej - zależnej od celów lokalnej polityki społeczno-ekonomicznej. W szczególności w sferze usług powinno być stymulowane tworzenie obiektów o charakterze egzogenicznym (tj. nie opartych na popycie wewnętrznym), natomiast w przedsiębiorczości konieczne jest preferowanie branż (gałęzi) nie powiązanych kooperacyjnie z obecnie funkcjonującymi przedsiębiorstwami (tzw. horyzontalna dywersyfikacja przedsiębiorczości).

5. KIERUNKI ROZWOJU UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO

5.1. Podstawowe założenia koncepcji rozwoju układu komunikacyjnego

Przy dzisiejszym wciąż wzrastającym wskaźniku motoryzacji i z tym związanym zapotrzebowaniem na sieć i przewozy, nie jest i nie będzie możliwe pełne pokrycie popytu na usługi komunikacyjne - w tym przede wszystkim zapewnienia pełnego swobodnego użytkowania samochodów osobowych. Obecnie ograniczenia takie występują już w miastach powyżej 30 tys. mieszkańców i wynikają bądź z przeciążenia istniejącej sieci ulicznej, bądź z braku dostatecznej ilości miejsc parkingowych. Raporty krajowe i zagraniczne dowodzą, iż infrastruktura drogowa z reguły nie nadąża za wzrostem ruchu, potrzebami społecznymi i rozwojem gospodarczym. Dlatego również, iż system komunikacyjny skazany jest na funkcjonowanie i rozbudowę wśród licznych ograniczeń wynikających z konieczności kompromisu na styku bilansowanych korzyści i strat społecznych.

Podstawowy problem polega na sprzeczności między pojemnością obszaru a możliwością zajęcia powierzchni pod komunikację oraz komfortem ekologicznym miejsc zamieszkania, a właściwą dostępnością obszaru i sprawną obsługą. Należy więc przyjąć taką strategię rozwoju układu komunikacyjnego miasta, aby zapewnić jak najsprawniejsze bezpieczne, ekonomiczne i nieuciążliwe dla środowiska przemieszczanie się osób oraz towarów.

W docelowej koncepcji rozwoju układu komunikacyjnego miasta przyjęto następujące założenia:

1. Jako podstawę rozważań przyjmuję się strukturę zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnika w zasadzie zakładaną w planie ogólnym dotychczas obowiązującym, lecz z obniżeniem intensywności zabudowy obszarów, na których przewiduje się rozwój budownictwa mieszkaniowego w rejonie ulic Długiej i Świerkowej oraz w części północno-wschodniej miasta tj. w rejonie Kwiatkowskiej i Wojskowej oraz przy ulicy Janowskiej między ulicą Przemysłową a granicą miasta - także z ograniczeniem obszarów zabudowy jednorodzinnej.
2. Zakłada się budowę drogi ekspresowej Nr 19 relacji Białystok – Lublin – Rzeszów przebiegającej wzdłuż wschodniej granicy miasta.
3. W zakresie komunikacji miejskiej (ponieważ komunikacją autobusową można sterować w drodze bieżącego zarządzania w znacznie krótszym horyzoncie czasowym niż układem ulicznym) ograniczono się do sformułowania wniosków co do sposobu kształtowania układu ulicznego, który zapewni możliwość sprawnego funkcjonowania miejskiej komunikacji zbiorowej.
4. Sugerowany w studium układ ulic lokalnych ma za zadanie wskazać potrzebę wprowadzenia na dany obszar ulicy umożliwiającej funkcjonowanie komunikacji publicznej. Sprecyzowanie i uszczegółowienie przebiegu ulic lokalnych pozostawia się do ustalenia w planach miejscowych.
5. W komunikacji rowerowej proponuje się przebiegi głównych ciągów rowerowych.
6. W zakresie układu parkingowego określono wskaźniki i ogólne zasady lokalizacji.
7. Ze względu na fakt, iż nie są zgłaszane potrzeby rozwoju przestrzennego układu kolejowego przyjmuje się ustalenia z dotychczasowego planu zagospodarowania przestrzennego.

5.2. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta

1. Dla dróg krajowych Nr 19 i 74 zakłada się:
 - przekrój jedno jezdniowy w klasie GP o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających 30 m z niezbędnymi poszerzeniami w szczególności w rejonie skrzyżowań,
 - dopuszczalne jest przyjmowanie innych szerokości dróg, w szczególności w sytuacjach podyktowanych skomplikowanymi warunkami terenowymi, własnościowymi lub istniejącym stanem zagospodarowania terenu albo koniecznością zapewnienia prawidłowego funkcjonowania drogi,
 - zakazuje się realizacji nowych zjazdów z dróg krajowych,
 - w przypadku, gdy nie ma fizycznej możliwości budowy dróg dojazdowych, dopuszcza się obsługę komunikacyjną nieruchomości przyległych do drogi krajowej GP poprzez obecne zjazdy, po uzyskaniu zgody i na warunkach zarządcy drogi w sytuacji, gdy zmianie ulegnie sposób zagospodarowania tych nieruchomości,
 - prowadzenie infrastruktury technicznej (kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa, itp.) niezwiązanej z funkcjonowaniem drogi poza pasem drogowym. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się ich lokalizację w pasie drogowym za zgodą i na warunkach podanych przez zarządcę drogi krajowej odrębnym trybem.

2. W obszarze miasta Kraśnika dla drogi ekspresowej Nr 19 relacji Białystok - Lublin-Janów Lubelski - Rzeszów wzdłuż wschodniej granicy miasta przewiduje się:
 - nowy przebieg w klasie S (ekspresowa) ~~w nawiązaniu do ustalonego i uzgodnionego z zarządcą drogi~~ o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających 40 m,
 - zakazuje się realizacji zjazdów z drogi ekspresowej,
 - obsługa komunikacyjna terenów przylegających do planowanej drogi ekspresowej S19 może odbywać się poprzez drogi gminne usytuowane w pasie drogowym drogi ekspresowej lub poza nim.

3. W rozwiązaniu układu komunikacyjnego miasta zakłada się maksymalną adaptację istniejącego i wyznaczonego w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego miasta układu ulicznego. Dla drogi wojewódzkiej Nr 833 zakłada się nowy przebieg wzdłuż torów kolejowych. Ponadto w zakresie drogi wojewódzkiej proponuje się:
 - utrzymanie istniejących granic pasa drogowego jako drogi głównej w jej dotychczasowym przebiegu o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających 25 m z niezbędnymi poszerzeniami w szczególności w rejonie skrzyżowań,
 - dopuszczalne jest przyjmowanie innych szerokości pasa drogowego, w szczególności w sytuacjach podyktowanych skomplikowanymi warunkami terenowymi, własnościowymi lub istniejącym stanem zagospodarowania terenu albo koniecznością zapewnienia prawidłowego funkcjonowania drogi,
 - ograniczenie nowych indywidualnych zjazdów na nieruchomości położone wzdłuż pasa drogowego do niezbędnego minimum,
 - w miarę możliwości rozdzielenie ruchu kołowego i pieszo–rowerowego,
 - dostępność poszczególnych terenów do drogi wojewódzkiej Nr 833 należy zapewnić wewnętrznymi układami komunikacyjnymi, połączonymi z tymi drogami poprzez drogi niższej kategorii, a w przypadku ich braku bezpośrednio z drogi wojewódzkiej, za pomocą istniejących lub projektowanych zjazdów z tej drogi,

- dopuszcza się przebudowę włączeń do dróg wojewódzkich (skrzyżowań i zjazdów) na warunkach określonych przez zarządcę dróg. Przy lokalizacji nowych, bezpośrednich włączeń (skrzyżowań i zjazdów publicznych) do dróg wojewódzkich oraz przebudowie istniejących włączeń, należy uwzględnić rozwiązania techniczne, pozwalające zapewnić bezpieczeństwo wszystkim uczestnikom ruchu drogowego, takie jak np. rozbudowa drogi wojewódzkiej o dodatkowe pasy ruchu dla relacji skrzętnych (lewoskręty czy pasy włączenia i wyłączenia pojazdów), zmiana lokalizacji zjazdów przy równoczesnej likwidacji zjazdów istniejących, rezerwacja terenu w granicach obszaru planu w celu budowy dróg wewnętrznych równoległych do pasa drogowego o funkcji zbiorczo–rozprowadzającej ruch i innych,
- podziały geodezyjne działek posiadających dostępność do drogi wojewódzkiej za pośrednictwem istniejących zjazdów, nie powinny generować nowych, bezpośrednich zjazdów na tą drogę,
- lokalizację infrastruktury technicznej, nie związanej z funkcjonowaniem dróg (jak np.: kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa itp.), należy przewidzieć poza pasem drogowym. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się ich lokalizację w pasie drogowym za zgodą i na warunkach podanych przez zarządcę drogi wojewódzkiej odrębnym trybem.

W zakresie dróg powiatowych:

- drogi powiatowe należy projektować jako drogi klasy zbiorczej i lokalnej o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających odpowiednio 20 m i 12 m. W wyjątkowych przypadkach, w szczególności na terenach objętych ochroną konserwatorską można je projektować jako drogi klasy dojazdowej – o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających 10 m,
- dopuszczalne jest przyjmowanie innych klas technicznych lub innych szerokości dróg, w szczególności w sytuacjach podyktowanych skomplikowanymi warunkami terenowymi, własnościowymi lub istniejącym stanem zagospodarowania terenu albo koniecznością zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania,
- ograniczenie nowych indywidualnych zjazdów na nieruchomości położone wzdłuż pasa drogowego dróg powiatowych klasy zbiorczej do niezbędnego minimum,
- w miarę możliwości rozdzielenie ruchu kołowego i pieszo–rowerowego, w szczególności w granicach obszarów zabudowanych.

W zakresie dróg gminnych:

- przewiduje się modernizację dróg gminnych, mającą na celu polepszenie stanu technicznego dróg, w szczególności w zakresie szerokości pasa jezdni i stanu technicznego nawierzchni jezdni,
- dostosowanie dróg gminnych do klasy lokalnej lub dojazdowej o minimalnej szerokości w liniach rozgraniczających odpowiednio 12 m i 10 m,
- dopuszczalne jest przyjmowanie innych klas technicznych lub innych szerokości dróg, w szczególności w sytuacjach podyktowanych skomplikowanymi warunkami terenowymi, własnościowymi lub istniejącym stanem zagospodarowania terenu albo koniecznością zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania,
- sukcesywne uzupełnianie istniejącej siatki dróg gminnych o nowe odcinki dróg lub nowe drogi, w miejscach i sytuacjach podyktowanych potrzebami, w szczególności w strefach rozwoju zabudowy,
- w miarę możliwości dążenie do rozdzielenia ruchu kołowego i pieszo–rowerowego.

4. Przyjmuje się dochodzenie do docelowego wewnętrznego układu komunikacyjnego miasta poprzez **przebudowę istniejącego układu z jednoczesną etapową jego rozbudową** o elementy niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania, przy czym

zakłada się maksymalne wykorzystanie istniejącego układu uliczno - drogowego i usprawnienie skrzyżowań. W pierwszym najbliższym etapie poprawę sprawności układu można uzyskać poprzez uruchomienie ciągu drogi powiatowej Nr 22562 do Popkowic (obecnie brak niewielkiego odcinka poza granicą miasta) oraz poszerzenia jezdni i linii rozgraniczających ul. Budzyńskiej w granicach miasta. Byłoby to bezpośrednie powiązanie drogi krajowej Nr 19 z Kraśnikiem Fabrycznym i drogą powiatową Nr 22520 do Dzierzkowic z ominięciem przeciążonego ruchem odcinka ulicy Urzędowskiej oraz Lubelskiej.

5. **Rozbudowy jezdni i pasów ulicznych** wymagają ulice układu podstawowego miasta:
 - ulice: Urzędowska, Lubelska, Janowska, Słowackiego, Niepodległości w zakresie poszerzenia jezdni z dotychczasowych 9 metrów na 12 ewentualnie 11 (z trzech pasów ruchu na cztery o szerokości 2,75 - 3,0 m.) ze względu na bezpieczeństwo oraz dla zwiększenia przepustowości ulicy,
 - ulice: Budzyńska, Nadstawna, Oboźna, Podleska, Suchyńska z 6,0 - 6,5 do 7,0 m. dla zwiększenia przepustowości, bezpieczeństwa oraz ze względu na poruszanie się tymi ulicami autobusów zwłaszcza komunikacji miejskiej, przy proponowanej zwiększonej ich częstotliwości kursowania.

6. **Potrzeba usprawnienia skrzyżowań** wystąpi przy zbiegu ulic 1000-lecia i Lubelskiej dla zwiększenia przepustowości i bezpieczeństwa oraz skrzyżowania Budzyńska, Nadstawna, Urzędowska. Radykalną poprawę i usprawnienie całego układu miejskiego w obszarze Śródmieścia i Starego Miasta uzyska się poprzez realizację odcinka obejścia Śródmieścia ulicami nowoprojektowaną Żytnią, zrealizowaną ul. Św. Faustyny oraz odcinkiem Al. 1000-lecia. W ten sposób będzie ograniczony ruch na ulicach Śródmieścia, a przede wszystkim części ul. Lubelskiej, Narutowicza, Pl. Wolności, odcinka Kościuszki, gdzie wyeliminowany zostanie lub ograniczony ruch pojazdów, zwłaszcza ciężarowych. Z drugiej strony z części ruchu miejskiego ociążona będzie także ulica Urzędowska na odcinku od Lubelskiej do ul. Św. Faustyny (odcinek najbardziej przeciążony w stanie istniejącym). Dotychczasowy układ komunikacyjny w obowiązującym dotychczas planie zagospodarowania przestrzennego wymaga wnikliwej analizy w zakresie rezerw terenowych pod rozwiązania docelowe. Należy także uczytelnić i uprościć układ komunikacyjny i skrzyżowania.

7. Na obszarze miasta zakłada się **ograniczenie w użytkowaniu samochodów osobowych**:
 - na obszarze Starego Miasta objętego strefą ochrony konserwatorskiej, gdzie przewiduje się eliminację wjazdów pojazdów ciężarowych nie związanych z funkcjonowaniem tej części, zgodnie z postulatami mieszkańców (według badań ankietowych) oraz zaleceniami konserwatora.
Przy prowadzeniu prac remontowych jezdni należy w miarę możliwości odtwarzać stan historyczny ulic.
 - na terenie Kraśnika Fabrycznego przewiduje się ograniczenia wykorzystania samochodów indywidualnych przy dojeździe do istniejących tam usług sportowo - rekreacyjnych kulturalnych. Przyczyną ograniczeń jest zbyt mała liczba miejsc parkingowych. Należy przy tym zapewnić możliwość dogodnego dojazdu środkami komunikacji miejskiej.

8. Dla skali miasta, jakim jest Kraśnik w docelowym układzie przestrzennym należy przyjmować **wskaźniki miejsc parkingowych** w wysokości zbliżonej do górnych

parametrów normatywnych - dotyczy to usług o znaczeniu ogólnomiejskim, a także terenów rekreacji i sportu oraz miejsc pracy. Dla obszarów Starego Miasta zakłada się zorganizowanie parkingów strategicznych poza strefą konserwatorską w celu ograniczenia ruchu w tej strefie. Lokalizacja parkingów będzie przedstawiona w opracowywanym obecnie w szczegółowym planie zagospodarowania przestrzennego Śródmieścia. Rewizji pod kątem zabezpieczenia normatywnych miejsc parkingowych wymagają niemal wszystkie plany szczegółowe (terenów zabudowy jednorodzinnej) oraz terenów lokalizacji usług, miejsc pracy, terenów sportu i rekreacji. W projektowaniu parkingów osiedlowych w zabudowie wielorodzinnej - dla potrzeb nocnego garażowania (samochodów mieszkańców tych osiedli) - przyjmuje się liczbę dostosowaną do liczby mieszkańców i wskaźnika motoryzacji. W zabudowie jednorodzinnej parkowanie pojazdów zakłada się na terenie posesji wg potrzeb. Dla usług zakłada się parkowanie na terenie lokalizacji przy założeniu 1 miejsce parkingowe na 20 m² powierzchni użytkowej oraz 40% zatrudnionych.

9. Zwłaszcza w najbliższym horyzoncie czasowym, w związku z dużymi opóźnieniami realizacyjnymi układu ulicznego wynikającymi z braku środków na ich finansowanie, należało by położyć szczególny nacisk na **wzmocnienie i usprawnienie komunikacji miejskiej** w dojazdach do pracy, usług oraz do ośrodków kultury i sportu. Aby zapewnić wymagany standard podróży (tj. czasu i komfortu jazdy) należy zwiększyć częstotliwość kursowania, pokrycie liniami MPK większej liczby ulic, poprawiając niezawodność kursowania. Usprawnienie winno iść w parze ze zwiększeniem procesów urbanizacyjnych na terenach obecnie źle wykorzystanych (zabudowanych ekstensywnie i posiadających rezerwy) i uporządkowaniem zabudowy mieszkaniowej (dążąc do nie otwierania nowych terenów budowlanych do czasu „dogęszczenia” już istniejących). Zakłada się wprowadzenie komunikacji miejskiej w obszar dużych jednostek mieszkaniowych ulicami w kategorii „L”, tak by dojeżdżania do przystanków nie przekraczały 500 metrów.
10. Należy wprowadzić, zwłaszcza w nowych nie zrealizowanych jeszcze osiedlach mieszkaniowych, odpowiednie rozmieszczenie generatorów ruchu tak, by **zmniejszyć transportochłonność** układu. W poszczególnych obszarach urbanistycznych należy wprowadzić różne formy użytkowania - od funkcji mieszkaniowej poprzez usługową, miejsca pracy (zakłady nieuciążliwe) do terenów sportu i wypoczynku - obniżając tym samym wielkość ruchu indywidualnego. Dotyczy to zwłaszcza osiedli zabudowy jednorodzinnej „Al. 1000-lecia”, „Przemysłowa” (w nieznacznej części zrealizowanych) oraz na terenach nieposiadających obecnie planów zagospodarowania przestrzennego w skalach szczegółowych. Zapis o konieczności wprowadzenia różnych form użytkowania oraz zabezpieczenia normatywnej liczby miejsc parkingowych winien być podany w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta.
11. Ze względu na rozległość przestrzenną miasta odpowiadającą zasięgowi podróży codziennych rowerem (również częściowo pieszych) - ten środek lokomocji można by wykorzystać w większym stopniu niż dotychczas w dojeździe do miejsc pracy oraz centrum. Zakłada się, więc stworzenie takiego **systemu dróg rowerowych i ciągów pieszych**, by stanowiły one skróty do miejsc pracy i usług, zarówno wzdłuż istniejących i projektowanych ulic jak również w postaci wydzielonych samodzielnych dróg rowerowych czy pieszych. Podobnie systemem tym należy objąć tereny o walorach krajobrazowo-turystycznych miasta i okolic, co stworzy szansę na rozwój usług turystycznych.

12. Na terenach kolejowych (oznaczonych na rysunku Studium symbolem KK) przewiduje się podstawowe przeznaczenie gruntów pod trasy linii kolejowych, tereny dworców kolejowych oraz tereny związane z kolejowym przeładunkiem towarów. Ponadto dopuszcza się lokalizację: urządzeń lokalnej infrastruktury technicznej, urządzeń związanych z eksploatacją torów kolejowych i zabezpieczenia ruchu pociągów, urządzeń komunikacyjnych. Dopuszcza się możliwość rozbudowy linii kolejowej nr 68 wraz z elektryfikacją.

Na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” przedstawiono podstawowy układ drogowy miasta Kraśnik. Układ ten powinien być uzupełniony o drogi niezbędne do prawidłowej obsługi komunikacyjnej, w szczególności w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przedstawione na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” przebiegi dróg mają charakter orientacyjny i mogą być korygowane oraz uszczegóławiane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dopuszczalne jest przyjmowanie zmienionych przebiegów dróg, zwłaszcza w sytuacjach podyktowanych skomplikowanymi warunkami terenowymi, własnościowymi lub stanem zagospodarowania.

6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

6.1. Kierunki rozwoju systemów inżynierii sanitarnej

6.1.1. System wodociągowy

W programie rozwoju zakłada się, że podstawową funkcję w zaopatrzeniu miasta w wodę spełniał będzie komunalny system wodociągowy, który zabezpieczał będzie dostawę wody na całym obszarze zainwestowania miejskiego. Lokalne systemy wodociągowe funkcjonujące na terenach większych zakładów przemysłowych pozostaną jako systemy uzupełniające, zabezpieczające obsługę tych zakładów lub przejmą funkcję systemów rezerwowych.

W grupie zadań zmierzających do rozszerzenia zasięgu obsługi miejskiego systemu wodociągowego przewiduje się:

- dalszą rozbudowę układu sieci rozdzielczej ~~w celu zabezpieczenia dostawy wody dla peryferyjnej zabudowy siedliskowej na terenie miasta,~~
- sukcesywną budowę zamkniętego układu magistralnych sieci wodociągowych i sieci rozdzielczych niezbędnych dla zabezpieczenia dostawy wody dla nowych osiedli planowanych do realizacji w północnej, wschodniej i południowo-zachodniej części obszaru miasta.

Dla poprawy niezawodności funkcjonowania systemu wodociągowego przewiduje się jego modernizację uwzględniającą:

- konsekwentną przebudowę sieci starych (w szczególności azbestocementowych),
- wprowadzenie automatycznej kontroli wydajności i wysokości tłoczenia urządzeń źródłowych sterowanej zdalną kontrolą ciśnienia w najniekorzystniejszych punktach sieci,
- zabezpieczenie niezbędnych rezerw wydajności głównych źródeł z docelową ~~przebudową stacji wodociągowej przy ul. Żwirki i Wigury oraz~~ realizacją we wschodniej części miasta strefowej stacji wodociągowej zabezpieczającej wymagane ciśnienia w sieci przewidzianej dla obsługi północno-wschodniej części miasta,
- utworzenie na obszarze zainwestowania zamkniętych układów w sieci magistralnej wiążącej główne źródła komunalnego systemu wodociągowego,
- ~~budowę terenowego zbiornika wody wraz z rezerwowym układem zasilania na SW 3-go Maja.~~

W celu poprawy warunków ochrony jakości eksploatowanych zasobów wód dla miasta zakłada się potrzebę:

- wprowadzenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i sąsiadujących gmin ustaleń dotyczących warunków zagospodarowania i użytkowania terenów w obrębie ustanowionych stref ochronnych ujęć oraz warunków ochrony stanu czystości wód rzeki Wyżnicy.
- podpisania porozumień pomiędzy miastem i gminami regulujących wzajemne zobowiązania wynikające z warunków eksploatacji i ochrony wykorzystywanych zasobów wód oraz zasad realizacji i eksploatacji inwestycji wspólnych.

Planowana rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowego na obszarze miasta, uwzględniająca racjonalne wykorzystanie lokalnych zasobów wód podziemnych

i powierzchniowych oraz wzajemnie uzgodniona polityka pomiędzy miastem i gminami ustalająca zasady ochrony czystości wód umożliwi:

- poprawę standardów zaopatrzenia w wodę na obszarze miasta i przyległych wsi,
- zabezpieczenie dalszego rozwoju miasta skoordynowanego z rozwojem sąsiadujących gmin,
- poprawę warunków sanitarnych i zdrowotnych na obszarze miasta i pobliskich gmin.

Zakłada się ponadto potrzebę przystosowania sieci wodociągowej do warunków przeciwpożarowych oraz odpowiedniego zaopatrzenia wodnego do zewnętrznego gaszenia pożarów, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi.

6.1.2. System kanalizacji sanitarnej

Aktualnie na obszarze miasta występuje duża dysproporcja pomiędzy stanem zaawansowania rozwoju komunalnego systemu wodociągowego (92 % obsługi ludności) a stanem rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej (82 % obsługi ludności). Dla umożliwienia poprawy stanu sanitarnego miasta oraz ograniczenia zagrożeń dla naturalnego środowiska zachodzi potrzeba przyspieszenia rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej w mieście.

W pierwszej kolejności należy dążyć do rozbudowy zasięgu istniejącego układu przesyłowego i zabezpieczenia możliwości odprowadzania ścieków z terenów zainwestowania dotychczas nieskanalizowanych, a następnie realizacji kolektorów i sieci niezbędnych dla zabezpieczenia obsługi planowanego obszaru zainwestowania.

W tym celu przewiduje się:

- ~~– przedłużenie w kierunku wschodnim aż do granic miasta istniejącego kolektora sanitarnego przebiegającego wzdłuż ulicy Janowskiej,~~
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej dla rejonów: „Budzyń”, „Piaski i Zarzeczce II”, „Bojanówka”, „Ośrodek”, „Stacja Kolejowa”, „Zarzeczce I”,
- ~~– realizację odgałęzienia od tego kolektora~~ realizację kolektora sanitarnego od ul. Kwiatkowskiej przebiegającego w kierunku północnym wzdłuż ul. Przemysłowej do dzielnicy przemysłowo-składowej usytuowanej w rejonie ulicy Obwodowej oraz sieci kanalizacyjnej z przepompownią obsługującą obszar zainwestowania w rejonie ul. Kolejowej (północno-wschodnia część obszaru miasta),
- budowę kolektora „D” stanowiącego odgałęzienie od istniejącego kolektora „A” w ul. Jagiellońskiej, przebiegającego w kierunku południowym poza rzekę Wyżnicę, który zabezpieczy obsługę obszaru zainwestowania w rejonie ul. Suchyńskiej ~~oraz ulic Żytniej i Cegielnianej, do granic miasta,~~
- przedłużenie istniejącego kolektora sanitarnego w ul. Kościuszki wzdłuż ul. Młyńskiej i Cegielnianej do granic miasta,
- budowę ~~kanałów i kolektora „E” przebiegających~~ kolektora przebiegającego wzdłuż Al. Tysiąclecia niezbędnych dla obsługi obszaru planowanego pod zainwestowanie w tej części miasta,
- budowę brakujących odcinków kanalizacji sanitarnej przy ul. Urzędowskiej,
- budowę kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic Krasińskiego i Chłodnej (tereny przewidziane pod zainwestowanie w zachodniej i południowej części Dzielnicy Fabrycznej),
- dokończenie modernizacji komunalnej oczyszczalni ścieków.
- przebudowę lub rozbudowę i modernizację istniejącego kolektora sanitarnego na odcinku od ul. Lubelskiej do komunalnej oczyszczalni ścieków,

Do czasu uzbrojenia terenów budowlanych na terenie miasta w zbiorczą sieć kanalizacji sanitarnej, dopuszcza się możliwość odprowadzania ścieków do indywidualnych zbiorników bezodpływowych (jako rozwiązanie tymczasowe) lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Gospodarowanie ściekami na terenach przemysłowych powinno się odbywać zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązującymi w zakresie ochrony środowiska oraz zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

6.1.3. System kanalizacji deszczowej

Dla osiągnięcia zakładanych celów przewiduje się następujące działania:

- rozbudowę zasięgu obsługi istniejących układów sieciowych kanalizacji deszczowej w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowych warunków odprowadzania i podczyszczania wód deszczowych na obszarze zainwestowania miejskiego,
- rozwiązania wymaga odprowadzanie ścieków deszczowych z os. Wyspiańskiego wraz z oczyszczalnią tych ścieków przed wprowadzeniem do rzeki Wyżnicy,
- budowę nowych układów sieci kanalizacji deszczowej niezbędnych dla obsługi nowych terenów planowanych pod zainwestowanie miejskie oraz prawy warunków odwodnienia obszaru starego miasta,
- budowę urządzeń do oczyszczania wód deszczowych przewidzianych do realizacji na istniejących i planowanych kanałach deszczowych,
- dla działek budowlanych zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych powinno odbywać się w pierwszej kolejności w granicach działki budowlanej poprzez infiltrację do gruntu z możliwością retencjonowania nadmiaru wód opadowych i roztopowych w otwartych lub zamkniętych zbiornikach,
- do czasu wybudowania zbiorczej sieci kanalizacji deszczowej na terenie poszczególnych części miasta dopuszcza się odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenów: utwardzonych dróg publicznych i placów publicznych powierzchniowym systemem odprowadzania tych wód lub poprzez infiltrację do gruntu,
- podczyszczanie wód opadowych i roztopowych zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązującymi w zakresie ochrony środowiska oraz zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi na terenach przemysłowych zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązującymi w zakresie ochrony środowiska oraz zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

6.1.4. System gazowniczy

Dla koncepcji rozwoju systemu gazowniczego przyjmuje się założenie, że system ten powinien być preferowany do zabezpieczenia potrzeb cieplnych na cele przygotowania posiłków na całym obszarze miasta, przygotowania ciepłej wody użytkowej i ogrzewania pomieszczeń na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz pokrycia takiego zapotrzebowania ciepła na terenach zabudowy wielorodzinnej położonej poza zasięgiem optymalnego funkcjonowania systemu ciepłowniczego, to jest w południowej części miasta. W celu poszerzenia zasięgu obsługi systemu sieci średnioprężnej i poprawy niezawodności jej funkcjonowania na obszarze miasta przewiduje się dalszą rozbudowę głównych ciągów przesyłowych tego systemu pozwalającą na zamknięcie ich w układ

pierścieniowy gwarantujący większą niezawodność pracy tego układu. Rozbudowę sieci niskoprężnej przewiduje się na terenach przeznaczonych pod budownictwo wielorodzinne. Obiekty terenowe należy lokalizować zgodnie z przepisami szczegółowymi (Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie) w odległości podanej w poniższej tabeli (połowa zmniejszonej szerokości strefy kontrolowanej).

Rodzaj obiektów terenowych	Gazociąg wysokiego ciśnienia DN700	Gazociąg wysokiego ciśnienia DN100
Budynki użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego	50 m	15 m
Budynki mieszkalne zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej	25 m	15 m
Wolno stojące budynki niemieszkalne (stodoły, szopy, garaże)	15 m	15 m
Obiekty zakładów przemysłowych	37,5 m	15 m

Przewiduje się, w zależności od potrzeb, budowę, przebudowę, rozbudowę oraz modernizację istniejącej sieci gazowej na terenie miasta. Dopuszcza się lokalizację projektowanych sieci i przyłączy gazowych poza wyznaczonymi liniami zabudowy na każdym terenie, pod warunkiem uzyskania zgody do dysponowania terenu od zarządcy lub właściciela nieruchomości. Dopuszcza się prowadzenie sieci gazowych niskiego i średniego ciśnienia w pasach drogowych poza działkami prywatnymi.

Budowa infrastruktury podziemnej oraz elementów zagospodarowania terenu winny być wykonane w sposób bezkolizyjny w stosunku do istniejącej infrastruktury gazowniczej ze szczególnym uwzględnieniem Rozporządzenia Ministra Gospodarki (lub innego właściwego) w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe”, obowiązującego w okresie wykonania przedmiotowego gazociągu oraz zapisów wycofanej normy PN-91/M-34501 „Gazociągi i instalacje gazownicze. Skrzyżowania gazociągów z przeszkodami terenowymi. Wymagania.” lub normy ją zastępującej.

Należy zachować ograniczenie praw własności właścicieli gruntów nad gazociągami tj. w pasie nad gazociągiem (w strefie kontrolowanej) – związane z zagwarantowaniem dostępności do gazociągu dla służb eksploatacyjnych operatora sieci gazowych.

6.1.5. System ciepłowniczy

Dla poprawy efektywności pracy systemu ciepłowniczego przewiduje się :

- możliwość dalszej rozbudowy układu przesyłowego (w zakresie uzasadnionym pod względem techniczno-ekonomicznym) pozwalającą na sukcesywne eliminowanie uciążliwych kotłowni lokalnych opalanych węglem oraz przebudowę ich na węzły ciepłownicze,
- modernizację sieci uwzględniającą zastosowanie rur preizolowanych,
- modernizację i automatyzację węzłów ciepłowniczych,
- modernizację istniejącej ciepłowni centralnej,
- preferuje się ten system dla obsługi skoncentrowanych zespołów zabudowy wielorodzinnej i przemysłowej,
- dla zabudowy, nie włączonej do centralnego systemu ciepłowniczego – zaopatrzenie w ciepło z indywidualnych lub zbiorowych źródeł ciepła, w stopniu zgodnym z zapotrzebowaniem,

- stosowanie niskoemisyjnych urządzeń do wytwarzania energii cieplnej lub technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń,
- preferencje dla paliw ekologicznych i odnawialnych źródeł energii.

6.1.6. Gospodarka odpadami

- Promocja selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania.
- Zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów przemysłowych z jednoczesnym zmniejszeniem ich ilości w wyniku wprowadzania technologii małodopadowych i bezodpadowych.
- Wykorzystanie odpadów do likwidacji wyrobisk poeksploatacyjnych.
- Nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

6.2. Kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej w zakresie branży elektrycznej i telekomunikacyjnej

W zakresie branży elektrycznej dostrzega się pilną potrzebę działania w kierunku modernizacji istniejącego w Kraśniku układu zasilania miasta, po stronie linii i GPZ 110kV. W Kraśniku zlokalizowany jest jeden GPZ 110/30/15kV w Budzynie - bardzo odległy od drugiego końca miasta. Wyprowadzenie mocy na drugi kraniec miasta np. w rejon dworca PKP wymagałoby budowy kilkukilometrowych linii kablowych o dużych przekrojach. Dla zbudowania pewnego i niezawodnego układu zasilania miasta liniami 110kV i punktami zasilania konieczna jest budowa dalszych stacji 110/15kV i linii zasilających te stacje, gdyż obecny układ zasilania miasta stanowi istotną barierę w dalszym jego rozwoju. Przebudowa układu zasilania miasta, napięciem 110kV znajdzie się na jednym z pierwszych miejsc.

- **Kierunkiem rozwoju systemu będzie rozbudowa sieci.** Istniejąca sieć elektroenergetyczna 110kV wymaga rozbudowy dla podniesienia pewności zasilania miasta. Analogicznie po wybudowaniu nowych GPZ będzie możliwość przebudowy sieci napowietrznej SN, szczególnie pod kątem likwidacji wielu odcinków sieci 15kV wchodzących do miasta, bądź okalających miasto, gdyż staną się już niepotrzebne. Ułatwi to wykorzystanie terenów na cele budowlane. Będzie się dążyć do tego aby przebudowa sieci 110kV polegała na wybudowaniu GPZ 110/15kV Zarzecze wraz z linią dwutorową 110kV wpiętą w linię 110kV Budzyń - Bychawa. Drugim niezbędnym GPZ 110/15kV będzie GPZ Kraśnik Fabryczny wraz z linią dwutorową 110kV wpiętą w linię Budzyń – Zaklików. Trzecim GPZ będzie GPZ 110/15kV zlokalizowany w rejonie ul. Suchyńskiej (tzw. RS Kraśnik II). Wybudowanie tego GPZ pozwoli na likwidację kilku linii napowietrznych 15kV w rejonie ul. Suchyńskiej oraz biegnących przez miasto. Przewiduje się przebudowę linii wysokiego napięcia Budzyń – Annopol w istniejących strefach. **Stacje transformatorowe winny być realizowane na gruncie o uregulowanym stosunku prawnym w miejscu określonym m.in. wymogami technicznymi, z dostępem do drogi i możliwością dojazdu sprzętu ciężkiego, w odległości minimum 1,5 m od granicy sąsiedniej działki przy ścianach stacji bez otworów drzwiowych i wentylacyjnych.**
- **Będzie się dążyć do podniesienia standardu zaspokojenia potrzeb.** Z badań w studium, wynika, że centra obciążenia energią elektryczną będą występowały jak niżej:
 - centrum Kraśnika – „Starego”,
 - Kraśnik Fabryczny,

- ul. Urzędowska,
- ul. Lubelska i Kolejowa (rejon dzielnicy przemysłowej),
- rejon dworca PKP.

Przy założeniu budowy nowych GPZ jakie wymieniono wyżej zostaną spełnione wymagania w zakresie dostawy energii elektrycznej odbiorcom na terenie całego miasta, a mianowicie :

- zostanie zapewniona bardzo duża niezawodność układu zasilającego,
- zostanie zapewniona możliwość dostarczania mocy i energii elektrycznej na linii 15kV do dowolnego punktu odbiorczego w mieście,
- będzie zapewniona bardzo duża elastyczność układu zasilania,
- będzie zapewniona możliwość likwidacji prawie wszystkich sieci napowietrznych SN w mieście,
- w układzie zasilania 15kV będą występowały najmniejsze straty.

Dla uzyskania lepszych standardów w zakresie elektroenergetyki będzie się dążyć do przestrzegania także niżej wymienionych działań:

- zagospodarowania terenu należy wykonać w sposób niekolidujący z istniejącymi urządzeniami elektroenergetycznymi,
- skracania ciągów kablowych linii SN 15kV, tak aby w jednym ciągu znajdowało się 6-8 stacji transformatorowych.
- preferowania budowy stacji transformatorowych SN/NN jako wewnętrznych (prefabrykowanych –małogabarytowych),
- kablowania linii niskiego napięcia i linii oświetlenia drogowego,
- preferowania ewentualnej przebudowy linii napowietrznych niskiego napięcia na przewody izolowane - wykorzystując do tego wszelkie remonty sieci
- wyprowadzania linii napowietrznych SN 15kV na tereny sąsiednich gmin, z nowo budowanych GPZ, co pozwoli na likwidację sieci SN 15kV biegnących z Budzyna przez miasto na tereny tych gmin,
- wyegzekwowania przebudowy kilku stacji transformatorowych, szpecących miasto z uwagi na ich architekturę i lokalizację oraz nieestetyczny wygląd; są to stacje w Kraśniku Fabrycznym, głównie w osiedlu wielorodzinnym położonym na południe od ul. Krasieńskiego,
- usunięcie kolizji istniejących urządzeń elektroenergetycznych z planowanym zagospodarowaniem terenu jak również wykonanie potrzebnych obostrzeń oraz ochrony przeciwporażeniowej odbywać się będzie kosztem i staraniem Inwestora projektowanej zabudowy według odpowiedniego porozumienia lub umowy zawartej z właścicielem sieci elektroenergetycznej,
- przyłączenie do sieci elektroenergetycznej planowanych obiektów lub zwiększenie mocy elektrycznej do istniejących, nastąpi zgodnie z ustawą Prawo energetyczne gdy spełnione będą warunki techniczne i ekonomiczne przyłączenia oraz dostarczania energii elektrycznej na podstawie stosownej umowy z właścicielem sieci po zrealizowaniu określonych przez niego warunków przyłączenia.
- dopuszcza się możliwość budowy linii średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych 15/0,4 kV nie wyznaczonych na rysunku Studium,
- lokalizację elektroenergetycznych linii kablowych wraz ze złączami należy przewidywać w zarezerwowanych pasach technologicznych,
- wzdłuż linii elektroenergetycznych wyznacza się pasy technologiczne (strefy ochronne) o szerokości:

- dla linii WN (110 kV)-pas 40,0m (po 20,0 m od osi linii),
 - dla linii SN (15 kV) - pas 15,0m (po 7,5 m od osi linii),
 - dla linii NN (0,4 kV) - pas 1,0m (po 0,5 m od osi linii).
- w strefach ochronnych:
 - nie wolno sadzić drzew oraz składować wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych,
 - należy zapewnić dostęp dla służb eksploatacyjnych,
 - dopuszcza się zabudowę pod warunkiem spełnienia wymagań obowiązujących przepisów i uzgodnienia z właścicielem sieci.
 - lokalizacja budynku musi spełniać zapisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. nr 192, poz. 1882 i 1883).
 - przy zadrzewieniach na terenie planowanej zabudowy, należy zachować wymagane przepisami odległości gałęzi i drzew od urządzeń linii elektroenergetycznych,
 - realizacja (rezerwacja terenu i budowa) urządzeń elektroenergetycznych do połączenia urządzeń wytwórczych z siecią przedsiębiorstwa energetycznego leży w gestii inwestora tych urządzeń.

Zakłada się rozwój infrastruktury elektroenergetycznej w oparciu o źródła odnawialne. W granicach miasta wyznacza się tereny, na których ustala się możliwość lokowania farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kW.

Realizacja tych inwestycji powinna w zależności od potrzeb uwzględniać:

- strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie i użytkowaniu,
- realizację inwestycji oraz prowadzenie prac remontowych i konserwacyjnych w oparciu o czyste i bezpieczne dla środowiska technologie,
- zastosowanie przy realizacji inwestycji nowoczesnych technologii,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno - ściekowej i odpadami,

W obszarach zabudowy produkcyjnej z możliwością lokowania farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kW dopuszcza się obiekty zaplecza technicznego i administracyjno – socjalnego.

W zakresie telekomunikacji przewiduje się:

- rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całego miasta zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów przepisów odrębnych,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w mieście, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych i rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych – budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ponadto na całym obszarze miasta Kraśnik dopuszcza się, w zależności od potrzeb, wyznaczanie terenów oraz lokalizację wszelkich niezbędnych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej służących prawidłowemu funkcjonowaniu miasta.

7. KIERUNKI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI

- W uwarunkowaniach regionalnych rejon kraśnicko – urzędowski jest przewidywany do rozwoju wypoczynku świątecznego dla mieszkańców Kraśnika (Las Rudki, Słodków, Zwierzyniec). Kraśnik winien więc pełnić rolę ośrodka usługowo – turystycznego dla tego rejonu. W związku z tym będzie się stwarzać możliwości lokalizacji instytucji i obiektów obsługujących ruch turystyczny (m. in. miejsca noclegowe, informacja turystyczna, usługi łączności, ochrony zdrowia, gastronomii, handlu, administracyjno – finansowe). Zostanie stworzony program zagospodarowania rekreacyjnego obejmującego możliwość różnych form wypoczynku, m. in. pobytowego, świątecznego i codziennego z wykorzystaniem walorów kulturowych samego Kraśnika oraz naturalnych predyspozycji obszarów rekreacyjnych z istniejącymi i możliwymi do realizacji zbiornikami wodnymi.
- W związku z zamiarem budowy zbiornika wodnego będzie się dążyć do wydzielenia w istniejących granicach miasta (a w przypadku poszerzenia jego granic – w Suchynii) terenów zabudowy pensjonatowej i ew. rekreacyjnej (letniskowej) w celu zapobieżenia spontanicznemu wykupywaniu działek od okolicznych rolników (co związane jest z powstawaniem zabudowy chaotycznej, wobec braku rygorów planistycznych odnośnie jej charakteru i gabarytów).
- Rozwój rekreacji i sportu będzie zapewniony poprzez wydzielenie w planach miejscowych terenów pod rozwój „ekskluzywnych” i elitarnych, obecnie modnych dziedzin sportu, takich jak:
 - zespoły kortów tenisowych,
 - klub hipiczny (ujeżdżalnia koni),
 - zespół obiektów odnowy biologicznej.
- Kierunkiem rozwoju rekreacji będzie również umożliwianie młodzieży uprawiania różnych dziedzin sportu, w tym szczególnie koszykówki (jako sportu taniego i wymagającego niewielkiego terenu). Będzie się dbać, aby odpowiednio urządzone boiska do koszykówki znajdowały się przynajmniej na każdym osiedlu (w Kraśniku Lubelskim ok. 4 – 6 boisk). W zimie będzie przekształcać się je na lodowiska.
- Kierunkiem rozwoju turystyki będzie zwiększanie ilości gospodarstw agroturystycznych (ze względu na niewystarczający ich rozwój rejonie Kraśnika). Działalność ta nie wymaga dużych nakładów finansowych i jest korzystna dla rolników (opłaty za kwatery i dodatkowe atrakcje: konie, bryczki, przygotowywanie posiłków, sprzedaż żywności).
- W związku z wielką ilością (jak na organizm miejski) terenów zagrodowych w Kraśniku promować się będzie takiego rodzaju działalność w atrakcyjnych rejonach miasta (okolice zbiornika retencyjnego: Budzyń, Bojanówka, ulica Chłodna).
- Rozwój turystyki zostanie zapewniony poprzez zwiększenie bazy noclegowej zarówno o wysokim standardzie np. hoteli dla organizowania konferencji, czy pensjonatów – poszukiwanych dla kameralnego wypoczynku (gdyż jej wielkość i różnorodność jest niewystarczająca dla miasta o randze powiatu). Ważne jest również wypromowanie i podniesienie poziomu usług schronisk młodzieżowych dla wycieczek krajoznawczych czy np. wykorzystywanych z okazji imprez sportowych. Wydzielenie w planie miejscowym terenów przeznaczonych na zabudowę pensjonatową będzie wspierane w polityce przestrzennej miasta za pomocą instrumentów fiskalnych (ulg, kredytów),

przy czym polityka ta będzie skierowana na wspieranie wykorzystania na te cele budownictwa drewnianego.

- Będzie się dbać o promocję i udogodnienia dla rozwoju słabo rozwiniętej bazy gastronomicznej w miejscach określonych planami miejscowymi (przy rynku i na całym Starym Mieście oraz przy uczęszczanych szlakach pieszych takich jak ul. Przechodnia – Ogród Jordanowski, w rejonie Budzynia).
- Rozwój rekreacji, a jednocześnie komunikacji, zostanie zapewniony poprzez zaplanowany system ścieżek rowerowych, wytyczonych w formie dużych pętli (wzdłuż najbardziej atrakcyjnych obszarów np. dolina rzeki, wąwozy), łączących szkoły i inne obiekty użyteczności publicznej z obiektami wartościowymi pod względem kulturowym oraz miejscami centralnymi miasta.
- Zostanie zwiększona ilość placów zabaw w Kraśniku Starym (obecnie nieliczne to: ogród jordanowski i place zabaw na Zarzeczcu, pomiędzy blokami) - na wszystkich nie zainwestowanych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz wnioskowanych do przekształceń (np. przy Jagiellońskiej) umiesci się w zapisach planu obowiązek zaprojektowania i realizacji placów zabaw (gdyż brak takich zapisów spowoduje w przyszłości znaczące obniżenie jakości życia mieszkańców). W Kraśniku Fabrycznym na placach zabaw zostanie poprawione bezpieczeństwo, estetyka i zapewniona nowoczesność poprzez pomysły, przyciągające dzieci urzędnia.
- Utworzone zostaną tereny zieleni publicznej (głównie w Kraśniku Lubelskim) w formie skwerów czy parków (wyposażonych w urządzenia: ławki, stoliki, fontanny itp.) służące spotkaniom mieszkańców (matek z dziećmi, emerytów) i ich wypoczynkowi. W Kraśniku Lubelskim wyznaczy się w planach miejscowym przynajmniej dwa nowe tereny pod skwery i parki. Zieleń w Kraśniku Fabrycznym jest bogata, ale skupiska zieleni publicznej poza parkami 20 – lecia i 1000 – lecia (tj. pomiędzy blokami) są bardzo zaniedbane, nie wyposażone w obiekty małej architektury, dlatego też przeprowadzone zostaną tam prace rewaloryzacyjne.
- Zieleń przyuliczna wymaga pielęgnacji i rekonstrukcji – szczególnie rzadko dziś spotykane w formie zieleni przyulicznej – drzewa owocowe w Kraśniku Fabrycznym. Polityka przestrzenna w tym zakresie będzie skierowana na stworzenie programu rewaloryzacji zieleni przyulicznej i osiedlowej, a w nim zasad odnowy, rekonstrukcji zieleni, projektowania urządzeń małej architektury oraz posadzki między budynkami (przejsć pieszych, placów).

8. OBSZARY ZDEGRADOWANE

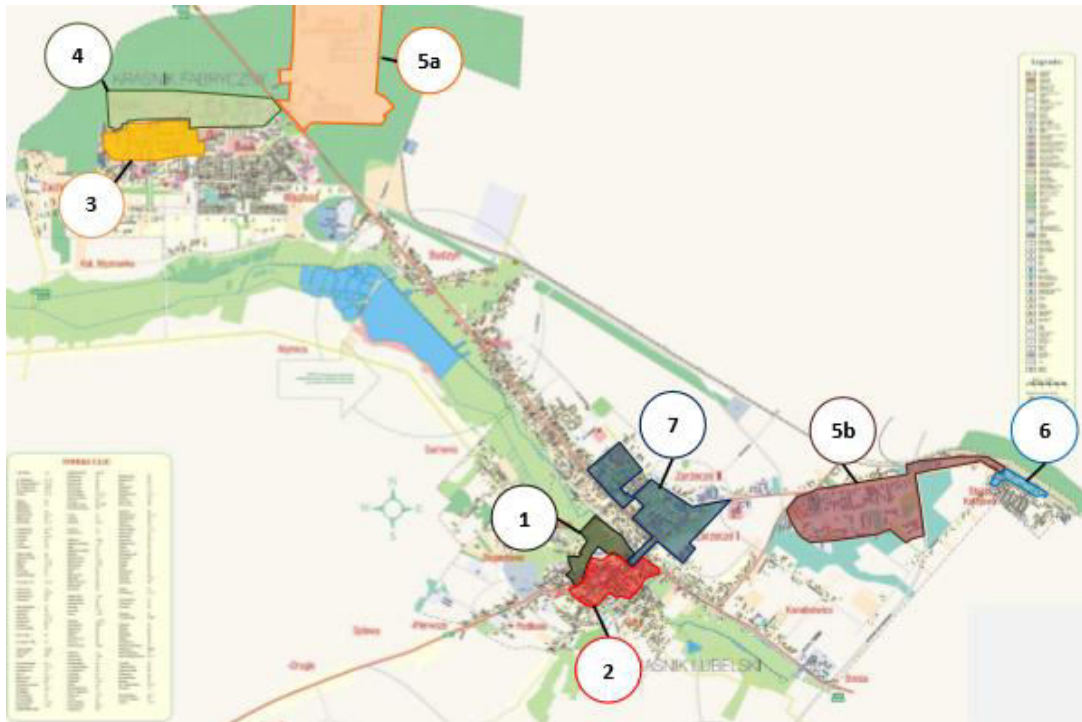
Art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 09.10.2016 r. o rewitalizacji (Dz. U z 2016 r. poz. 1777 ze zm.) mówi, że obszarem zdegradowanym jest „*obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym*”. Ponadto musi na nim zaistnieć co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszary zdegradowane na terenie miasta Kraśnik zostały wskazane na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Kraśnik z 2010 r. W dokumencie tym wskazano 8 obszarów, w obrębie których mają miejsce następujące zjawiska:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- niekorzystne trendy demograficzne,
- niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska,
- niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców,
- porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego,
- niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Rysunek 1. Tereny zdegradowane w mieście Kraśnik

źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Kraśnik na lata 2007-2015

W tabeli 2. przedstawiono poszczególne tereny zdegradowane, z wyszczególnieniem niekorzystnych zjawisk mających miejsce na ich terenie oraz proponowane kierunki działań w celu ich wyeliminowania.

Tabela 2. Obszary zdegradowane na terenie miasta Kraśnik

Nr obszaru	Lokalizacja obszaru	Zjawiska pozwalające uznać obszar za zdegradowany	Proponowane kierunki działań na danym obszarze
1.	Teren pomiędzy ul. Jagiellońską, linią budynków za ul. Parkową, granicą Parku Jordanowskiego, granicą terenu amfiteatru, ul. Kościuszki, ul. Zamkową i ul. Oboźną. Teren pełni funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe.	- podwyższony wskaźnik przestępczości, - niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	- modernizacja amfiteatru wraz z infrastrukturą towarzyszącą, - wykorzystanie potencjału turystycznego wzgórza zamkowego
2.	Teren Starego Miasta, między ulicami: Oboźną, Zamkową, Kościuszki, Piłsudskiego, Strażacką, Bagno, Szewska, Narutowicza i Struga. Teren pełni funkcje mieszkalne, turystyczne, rekreacyjne oraz handlowo-usługowe.	- wysoki poziom degradacji technicznej zabudowy Starego Miasta – zniszczone elewacje budynków, nawierzchnie ulic i chodników, - niski poziom wydajności energetycznej budynków, - niski poziom przedsiębiorczości, - znaczny stopień zaniedbania terenów zielonych,	- rewitalizacja historycznej tkanki rynku Starego Miasta, - rewitalizacja parku na placu Surdackiego i dawnego cmentarza żydowskiego przy ul. Ogrodowej, - termomodernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych

		<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom bezpieczeństwa, - wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia 	
3.	<p>Teren wzdłuż ulic: Żwirki i Wigury, Dekutowskiego, Al. Niepodległości, Mickiewicza, Słowackiego, Sikorskiego oraz Raławickiej. Teren pełni głównie funkcję mieszkalną.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom wydajności energetycznej budynków, - wysoki poziom degradacji instalacji technicznych, - niski stopień przedsiębiorczości, 	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych, odtworzenie socrealistycznego charakteru osiedli blokowych, - renowacja obiektów użyteczności publicznej, rewitalizacja Parku Tysiąclecia i Dwudziestolecia, - rewitalizacja skweru przy Centrum Kultury i Promocji, - budowa placów zabaw
4.	<p>Teren między linią zabudowań za MOSIR-em oraz zabudowaniami położonymi przy ulicach: Klonowej, Grunwaldzkiej, Garażowej, Komunalnej, Al. Niepodległości, Żwirki i Wigury. Na terenie dominuje funkcja mieszkaniowa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień przedsiębiorczości, - degradacja infrastruktury - drogowej, - niski poziom bezpieczeństwa, - niski poziom wydajności energetycznej budynków, - zaniedbane tereny sportowe i rekreacyjne, - degradacja terenów przemysłowych, - wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> - termomodernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych, - rozbudowa systemu monitoringu, - modernizacja obiektów użyteczności publicznej, - modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej, - budowa Aquaparku, - rewitalizacja terenów przemysłowych i usługowych, - modernizacja i budowa placów zabaw
5a.	<p>Teren między ulicami: Lubelską, Kolejową, Obwodową i torami kolejowymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień przedsiębiorczości, - degradacja infrastruktury komunikacyjnej, - niedostateczne uzbrojenie terenu, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury technicznej i komunikacyjnej
5b.	<p>Teren mieści się w Kraśniku Fabrycznym i obejmuje teren Strefy Przemysłowej, na północny-wschód od ul. Urzędowskiej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień przedsiębiorczości, - degradacja infrastruktury komunikacyjnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa stanu infrastruktury drogowej
6.	<p>Teren PKP oraz szkoły podstawowej nr 4.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień przedsiębiorczości, - zagrożenie wykluczeniem społecznym, - niski stopień 	<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja budynku i otoczenia szkoły podstawowej nr 4, - odnowienie skweru

		bezpieczeństwa, - niski poziom wydajności energetycznej budynków, - zaniedbane tereny rekreacyjne – skwer przed budynkiem dworca kolejowego	przy dworcu PKP, - organizacja imprez kulturalnych, akcji społecznych, spotkań integracyjnych, - budowa placu zabaw, - adaptacja budynków biurowych PKP na potrzeby socjalne,
7.	Teren między ulicami: Nową, Al. Tysiąclecia, Lubelską oraz Urzędowską, z wyłączeniem terenu szpitala.	- niski poziom przedsiębiorczości, - niski poziom bezpieczeństwa, - niski poziom wydajności energetycznej budynków, - wysoki poziom degradacji instalacji technicznych, - zaniedbane tereny rekreacyjne, - zły stan obiektów użyteczności publicznej,	- rewitalizacja parku przy Urzędzie Stanu Cywilnego, - modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych, - renowacja obiektów użyteczności publicznej, - budowa i modernizacja placów zabaw, - rewitalizacja terenów rekreacyjnych położonych za budynkiem Urzędu Miasta, - adaptacja pomieszczeń internatu na potrzeby socjalne

źródło: Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Kraśnik z 2010 r.

Tereny te zostały również oznaczone na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, na części lub całości obszaru zdegradowanego, który posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, władze miasta mogą w drodze uchwały ustanowić obszar rewitalizacji, dla którego w dalszej kolejności zostanie opracowany gminny program rewitalizacji.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Obszarami, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, wyznaczonymi w Studium są:

- drogi powiatowe i gminne,
- tereny ciągów pieszych i pieszo-jezdnych,
- obszary, na których są lub będą rozmieszczone lokalne obiekty infrastruktury technicznej (jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym w tym zakresie wskazuje się m.in. budowę sieci kanalizacji sanitarnej dla rejonów: „Budzyń”, „Piaski i Zarzecze II”, „Bojanówka”, „Ośrodek”, „Stacja Kolejowa, „Zarzecze I”),
- obszary, na których są lub będą rozmieszczone obiekty usług publicznych, w szczególności usług: administracji, bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa państwa, oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury, łączności,
- obszary, na których są lub będą rozmieszczone publiczne obiekty sportowo-rekreacyjne,
- cmentarze,
- obszary publicznej zieleni urządzonej,
- tereny ogródków działkowych,
- tereny powierzchniowych wód śródlądowych, obszary zmeliorowane.

Lokalizacja inwestycji celu publicznego dopuszczona jest na obszarze całego miasta, także poza wymienionymi wyżej obszarami.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM Z DNIA 27 MARCA 2003 ROKU

Na terenie miasta Kraśnik znajdują się następujące zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 833 Chodel – Kraśnik (od km 0+000 do km 26+679),
- budowa drogi ekspresowej S19 o przebiegu granica województwa – Międzyrzec Podlaski – Lubartów – Lublin – Kraśnik – granica województwa,
- modernizacja linii kolejowej nr 68 na odcinku Lublin – Stalowa Wola Rozwadów wraz z elektryfikacją,
- rozbudowa krajowej sieci przesyłu gazu DN 700 Rozwadów – Końskowola – Wronów.

11.OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakazują określenie w studium obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, oraz obszarów, które wymagają przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

Zgodnie z art.10 ust. 3 ww. ustawy obowiązek przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powstaje po upływie 3 miesięcy od dnia ustanowienia tego obowiązku czyli uchwalenia studium.

Jako obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w przedmiotowej zmianie Studium wyznacza się tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², oznaczone symbolami UC₁ i UC₂.

W przedmiotowej zmianie studium nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, dla których sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe. W zmianie studium nie wyznacza się również obszarów przestrzeni publicznej oraz innych obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

12. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Zakłada się następujące kierunki i zasady dotyczące kształtowania terenów w ramach rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

Tereny upraw rolnych (oznaczone na rysunku studium symbolem R):

- szeroko rozumiana produkcja rolnicza,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej na terenach rolnych oraz jej rozbudowę w ramach działki budowlanej,
- na terenach rolnych, terenach łąk, pastwisk, nieużytków, dopuszcza się lokalizację: dróg publicznych i niepublicznych, dojazdów i dojazdów, innych terenów komunikacji, obiektów infrastruktury technicznej, urządzeń melioracji wodnych, obiektów przeciwpowodziowych i służących bezpieczeństwu publicznemu i bezpieczeństwu państwa,
- zakłada się zachowanie i uzupełnianie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz grup, rzędów i pojedynczych egzemplarzy drzew istniejących w przestrzeni rolnej i na terenach łąk, pastwisk i nieużytków,
- na terenach upraw rolnych dopuszcza się lokalizację farm fotowoltaicznych, zgodnie z rysunkiem Studium, według zasad lokalizacji wynikających z przepisów odrębnych.

Tereny upraw ogrodniczych (oznaczone na rysunku studium symbolem RO):

- podstawowe przeznaczenie pod uprawy ogrodnicze – gruntowe i szklarniowe,
- dopuszcza się możliwość dokonywania remontów i wymiany istniejących obiektów budowlanych, ich uzupełnienia i przebudowy, a także zmiany sposobu użytkowania pod warunkiem, że służyć będą funkcji ogrodniczej,
- dopuszcza się możliwość realizacji obiektów szklarniowych, a także innych związanych z przechowywaniem owoców i warzyw (chłodnie, suszarnie, pakownie) w wielkości proporcjonalnej do prowadzonej produkcji.

Tereny zieleni izolacyjnej (oznaczone na rysunku studium symbolem ZI) oraz tereny zieleni łąkowej (oznaczone na rysunku studium symbolem ZŁ) – zakłada się utrzymanie istniejących terenów zieleni łąkowej i zieleni izolacyjnej, dopuszcza się realizację urządzeń gospodarki wodnej.

Tereny zieleni naturalnej (oznaczone na rysunku studium symbolem ZN) – zakłada się utrzymanie istniejących terenów zieleni. Dopuszcza się realizację urządzeń gospodarki wodnej oraz przeprowadzanie dróg i sieci infrastruktury technicznej, lokalizację urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych, jeżeli sposób ich lokalizacji będzie minimalizował wpływ na tereny przewidziane pod zainwestowanie oraz obszary podlegające ochronie.

Tereny wód otwartych (oznaczone na rysunku studium symbolem WS) – powinny być zagospodarowane zgodnie z przepisami odrębnymi oraz zasadami ochrony środowiska określonymi w niniejszym Studium i przepisach odrębnych.

Tereny lasów (ZL):

- zakłada się zagospodarowanie terenów lasów z uwzględnieniem przepisów odrębnych i właściwych planów urządzania lasu,
- nie zakłada się zwiększenia powierzchni lasów na terenie miasta poprzez wskazanie terenów do zalesienia,
- na terenach leśnych należy dążyć do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych i presji antropogenicznej, również przy zalesianiu nowych terenów należy uwzględnić miejscowe warunki siedliskowe,
- dopuszcza się lokalizowanie obiektów małej architektury oraz obiektów i urządzeń turystycznych, służących wędrówkom turystycznym (ścieżki – piesze, rowerowe, konne oraz ławki, wiaty itp.),
- dopuszcza się, w ograniczonym zakresie, prowadzenie dróg i sieci infrastruktury technicznej nie wymagającej wyłączenia gruntów z produkcji leśnej oraz lokalizację obiektów i urządzeń towarzyszących tym sieciom, a także miejsc postojowych.

13.OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na rysunku Studium wyznacza się tereny zalewowe (obszary szczególnego zagrożenia powodzią).

W celu ochrony przeciwpowodziowej:

- dopuszcza się regulację i skanalizowanie odcinków rzeki Wyżnicy i cieków naturalnych na terenach zabudowanych,
- zakazuje się zalesiania i zadrzewiania gruntów przyległych do rz. Wyżnicy i cieków naturalnych w odległości mniejszej niż 3 m od górnej krawędzi skarp,
- zakazuje się nowej zabudowy w dolinach rzecznych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, za wyjątkiem obszarów wyznaczonych na rysunku Studium,
- dopuszcza się prowadzenie robót konserwacyjnych (odmulenie koryta rzeki, wycinka drzew i krzewów, karczowanie pni utrudniających swobodny przepływ wody, remont i budowę nowych budowli hydrotechnicznych itp.) na rzece Wyżnicy,
- zakazuje się zabudowy działek w odległości mniejszej niż 4,0 m i ich grodzenia w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej cieków wodnych,
- nakazuje się zachowania istniejących rowów melioracyjnych,
- nakazuje się utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych przez właścicieli gruntów, w granicach których się znajdują.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią.

Na terenie miasta Kraśnik nie występują obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych.

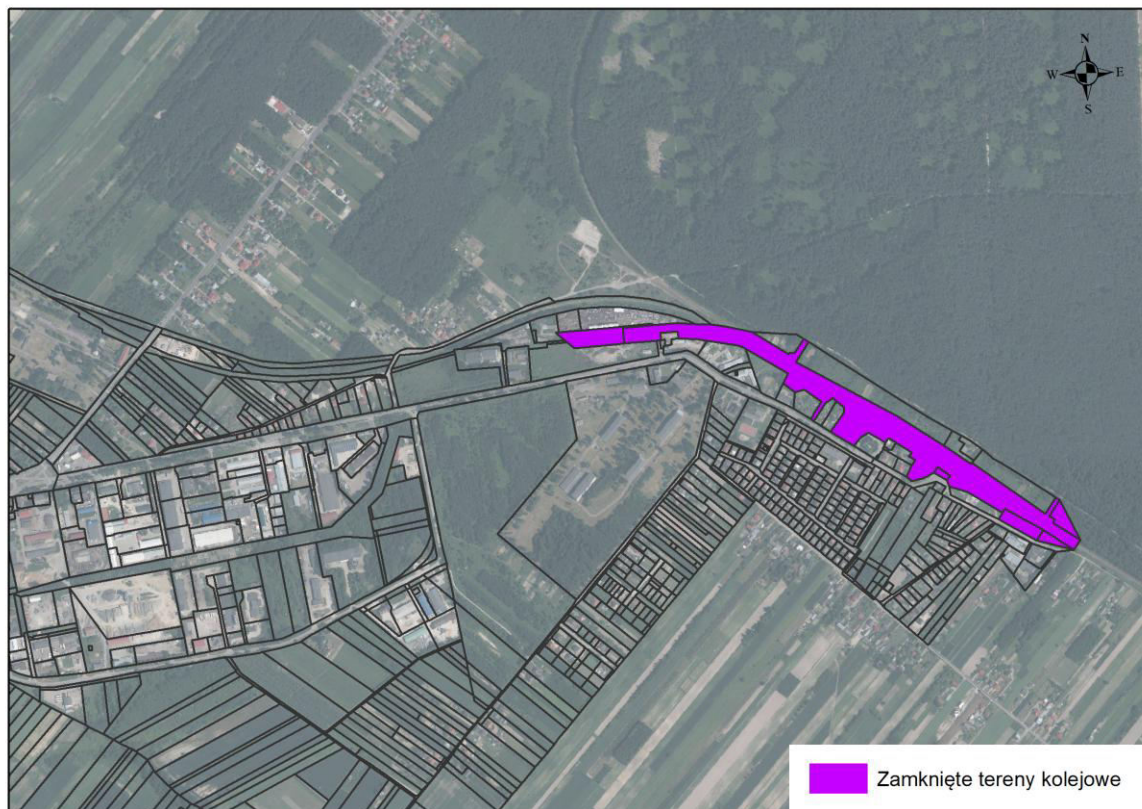
14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Dla złóż surowców mineralnych występujących na terenie miasta Kraśnik nie wyznacza się w złożu filarów ochronnych.

15. TERENY ZAMKNIĘTE

Zgodnie z Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych, na terenie miasta Kraśnik ustanowiono zamknięty teren kolejowy, który obejmuje działki ewidencyjne o numerach: 365/1, 365/7, 365/18, 365/21, 365/22, 365/23 o łącznej powierzchni 9,1242 ha. Są to tereny położone w rejonie stacji kolejowej, w północno-wschodniej części miasta.

Rysunek 2. Zamknięte tereny kolejowe w mieście Kraśnik

źródło: opracowanie własne

Tereny kolejowe w granicach miasta Kraśnik będące terenami zamkniętymi nie posiadają i nie wymagają ustanowienia stref ochronnych.

16. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 ROKU O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (Dz. U. NR 41 POZ. 412 Z PÓŹN. ZM.)

Na obszarze miasta Kraśnik nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych.

17. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na terenie miasta Kraśnik jako obszary wymagające rehabilitacji wskazuje się obszary rewitalizowane, oznaczone na rysunku Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Do rekultywacji wskazuje się wyrobiska poeksploatacyjne w obrębie terenów przeznaczonych pod powierzchnią eksploatację surowców, oznaczonych na rysunku studium symbolem PE.

Do przekształceń wskazuje się tereny rolne, które w Studium zostały włączone do strefy urbanizacji.

18. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W MIEŚCIE

Na terenie miasta Kraśnik nie występują obszary szczególnych zjawisk w zakresie gospodarki przestrzennej lub konfliktów przestrzennych, które należałoby uznać za obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym.

CZEŚĆ IV

PLANY MIEJSCOWE PROPONOWANE DO OPRACOWANIA W SKALI 1:1000 LUB 1:2000

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 1) leżący w strefie ochrony konserwatorskiej i jej obrzeży, obecnie znajdujący się w granicach planu szczegółowego „Kraśnik – Śródmieście”** - którego plan miejscowy powinien w szczególności uwzględniać poruszone w studium aspekty:

→ **kulturowe** - stymulowanie rehabilitacji zabudowy w obszarze miasta w granicach dawnych murów obronnych oraz wzdłuż ul. Narutowicza i Lubelskiej oraz zapewnienie poprawy stanu estetycznego pierzei ulicznych w sposób zgodny z tradycyjnym (historycznym i kulturowym) charakterem strefy, ponadto rekonstrukcję sylwety miasta oraz zabudowy pustych placów (głównie pierzei rynkowych), humanizację oraz modernizację zabudowy uznanej za szkodliwą konserwatorsko, stworzenie odpowiedniej ekspozycji wzgórz staromiejskiego i zamkowego oraz obiektów, szczególnie wpisanych do rejestru zabytków, rekonstrukcję ulic historycznych; plan powinien uwzględniać walory krajobrazowe

i kulturowe skarp i wąwozów znajdujących się wokół ww. wzgórz oraz w dzielnicy Góry i Pasieka; dla obszarów wyznaczonych w studium przewidzianych do rehabilitacji zabudowy, zmiany lub uzupełnień zagospodarowania, konieczne jest opracowanie w ramach planu wzornika architektonicznego (w postaci form i detali zabudowy historycznej murywanej i drewnianej) opartego na tradycjach budowlanych Kraśnika, który będzie inspiracją do projektowania nowej zabudowy.

→ **ekologiczne** - odpowiednie zrekultywowanie i zagospodarowanie doliny rzeki Wyżnicy, stworzenie zielonych wnętrz wzdłuż jej biegu i „odgospodarowanie” doliny na szerokości co najmniej 50 metrów z zabudowy kubaturowej, ukształtowanie przejść pieszych i ścieżek rowerowych wzdłuż doliny; ochrona i odpowiednie zagospodarowanie doliny ul. Szewskiej jako zielonego południowego sięgacza poprzez utworzenie wzdłuż strumyka Podlesianki pasa zieleni publicznej (dla zapewnienia ochrony i oczyszczania) oraz skweru zielonego u ujścia strumyka do kanału podziemnego (na zamknięciu widokowym ulicy Narutowicza), który będzie się łączył funkcjonalnie i wizualnie ze skwerem u podnóża kościoła św. Ducha.

→ **funkcjonalne** – wprowadzenie jak największej ilości funkcji usługowych, głównie z zakresu usług publicznych administracji (usytuowanie ratusza lub Starostwa Powiatowego w południowo-zachodniej pierzei rynku) oraz związanych z obsługą turystyki, w tym poprzez rewaloryzację dawnych zajazdów i ewentualną rekonstrukcję „Zajazdu Skarbowego”; poprawa efektywności wykorzystania terenów dotychczas zagospodarowanych obiektami w złym stanie technicznym i estetycznym.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 2), położony po południowej stronie ulicy Suchyńskiej i Oboźnej** - którego plan miejscowy powinien w szczególności uwzględniać następujące aspekty:

→ **ekologiczne** – uwzględnienie walorów krajobrazowych terenu i zapewnienie powiązań (otwarcia na łąki) z doliną Wyżnicy oraz doprowadzenie do ukształtowania zielonych sięgaczy prowadzących od zalesionych wąwozów w stronę doliny.

→ **funkcjonalne** – wytworzenie prawidłowej struktury podziałów na działki budowlane oraz odpowiedniej komunikacji dojazdowej i pieszej; stworzenie zasad zagospodarowania poszczególnych kwartałów zabudowy, w tym standardów i gabarytów zabudowy w celu uzyskania osiedla o wysokiej jakości architektury i wysokich walorach krajobrazowych.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 3), położony po północno-zachodniej stronie ulicy Kościuszki, u wjazdu do miasta z kierunku Kielc** - którego plan miejscowy powinien w szczególności uwzględniać następujące aspekty:

→ **funkcjonalne** – wytworzenie prawidłowej struktury podziałów na działki budowlane oraz odpowiedniej komunikacji dojazdowej i pieszej; stworzenie zasad zagospodarowania poszczególnych kwartałów zabudowy, w tym standardów i gabarytów domów mieszkalnych osiedla jednorodzinnego zlokalizowanego na nowych terenach wytypowanych w studium pod zabudowę; postuluje się potraktowanie obszaru jako terenu zorganizowanej działalności inwestycyjnej.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 4), położony pomiędzy ul. Urzędowską i Jagiellońską** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

→ **ekologiczne** – odpowiednie zagospodarowanie krawędzi doliny rzeki Wyżnicy z poszerzeniem wnętrza zielonego przy ul. Przechodniej oraz ukształtowanie zielonego sięgacza wzdłuż ul. Przechodniej (poprzez zaprojektowanie usług w zieleni oraz alei – ciągów roślinności ozdobnej) oraz pasów zielonych wzdłuż projektowanego przedłużenia ul. Żytniej; ukształtowanie kilku alei i przejść pieszych ku dolinie – jako powiązań krajobrazowych i wglądów w dolinę z ulicy Urzędowskiej.

→ **funkcjonalne** – uporządkowanie zabudowy w kwartale, wytworzenie prawidłowej struktury podziałów na działki budowlane, wprowadzenie komunikacji w kategorii ulic dojazdowych, ciągów pieszo – jezdnych i pieszych, poprawienie efektywności wykorzystania terenów dotychczas zagospodarowanych obiektami w złym stanie technicznym lub estetycznym, zmianę funkcji w wybranych ważnych częściach obszaru na usługową (głównie przy skrzyżowaniu projektowanego przedłużenia ulicy Żytniej) i utrzymanie takiej funkcji przy ul. Przechodniej; zapewnienie zagospodarowania terenu (szczególnie w miejscach eksponowanych i publicznych) obiektami o wysokiej jakości architektury (np. przy ul. Przechodniej); stworzenie zasad zagospodarowania poszczególnych kwartałów zabudowy, w tym standardów i gabarytów zabudowy; plan powinien zaproponować rozwiązania prowadzące do wzrostu wartości nieruchomości na tym obszarze, a w efekcie powodujących eliminację istniejącej tam zabudowy zagrodowej.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 5), obejmujący pas wzdłuż głównej osi kompozycyjnej, prowadzącej do centrum – ul. Lubelskiej wraz z zielonym wąwozem i terenami otaczającymi wąwóz** - którego plan miejscowy powinien w szczególności uwzględniać następujące aspekty:

→ **ekologiczne** – uwzględnienie walorów krajobrazowych wąwozu; zagospodarowanie wąwozu (mającego szansę stać się centralnym parkiem Kraśnika Lubelskiego) ścieżkami spacerowymi, rowerowymi, torami wrotkowymi i innymi urządzeniami rekreacyjnymi oraz małą architekturą (ze szczególnym uwzględnieniem kameralnego oświetlenia); powiązanie zielonym przejściem do ul. Lubelskiej w kierunku ul. Spółdzielczej, zapewnienie atrakcyjnego podkreślenia i wyeksponowania placu publicznego usytuowanego na zamknięciu wąwozu i zlokalizowanej na nim dominanty.

→ **funkcjonalne** – zmianę funkcji na usługową terenów wzdłuż ul. Lubelskiej, poprawę efektywności wykorzystania terenów zagospodarowanych obiektami w złym stanie estetycznym, zmianę funkcji na usługową terenów po wschodniej stronie zielonego wąwozu – będącymi przedłużeniem ośrodka usługowego „Armii Krajowej – Lubelska – Struga” oraz zmianę funkcji na usługowo – mieszkaniową terenów centralnych obszaru ograniczonego ulicami Armii Krajowej, Lubelska, przedłużenie na zachód ul. Kwiatkowskiej; konieczne jest zapewnienie w ramach planu miejsca na plac publiczny o minimalnych wymiarach 70mx100m z usytuowaną na nim dominantą o funkcji usług kultury (zaleca się kościół ew. kaplicę) oraz wytrasowanie ulicy lokalnej o kierunku północ południe biegnącej do nowego dworca PKS; **plan miejscowy w skali 1:1000 proponuje się rozszerzyć do pasa drogowego ul. Armii Krajowej i przedłużenia ul. Kwiatkowskiej, ewentualnie na wskazanym obszarze opracować plan w skali 1:5000 i jako teren zorganizowanej działalności inwestycyjnej objąć planem realizacyjnym zagospodarowania osiedla wielorodzinnego.**

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 6), obejmujący obszar ograniczony ul. Przemysławą, przedłużeniem na zachód ul. Kwiatkowskiej oraz usługami przy ul. Lubelskiej** – którego plan miejscowy powinien zapewnić wytworzenie prawidłowej struktury podziałów na działki budowlane, wprowadzenie komunikacji w kategorii ulic dojazdowych, ciągów pieszo – jezdnych i pieszych oraz ulicy lokalnej biegnącej w kierunku projektowanego dworca PKS; obszar wymaga zastosowania scalenia i ponownego podziału gruntów.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 7), leżący przy ul. Janowskiej i Przemysławej (objęty ob. planem szczegółowym „Wójtowicza – Przemysłowa” i „Przemysłowa”)** - którego plan miejscowy powinien zapewnić uporządkowanie zabudowy oraz ukształtowanie komunikacji wewnętrznej poprzez system ulic dojazdowych, pieszo – jezdnych i pieszych; jednym

z najważniejszych elementów planu powinno być wytrasowanie ulicy obsługującej w pasie ul. w kategorii głównej (ew. ekspresowej) –Przemysławej – dla wyeliminowania wjazdów bramowych z tej ulicy oraz pasa zieleni izolującej zabudowę jednorodziną od uciążliwości ulicy głównej - wewnętrznej (ew. zewnętrznej w przypadku przejścia funkcji ulicy ekspresowej) obwodnicy miasta.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 8), leżący przy ul. Al. Tysiąclecia (objęty obecnie planem szczegółowym „Al. Tysiąclecia”)** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien zapewnić wytworzenie odpowiedniej struktury podziałów na działki budowlane oraz wyznaczyć ulice dojazdowe i ciągi pieszo – jezdne oraz piesze. Istniejące podziały pól na wąskie paski uniemożliwiają zagospodarowanie tego terenu „bez planu” lub na podstawie planu w skali 1:5000; obszar na znacznej części wymaga scalenia; plan miejscowy powinien też bezwzględnie wytrasować przebieg ulicy lokalnej m. in. dla potrzeb miejskiej komunikacji publicznej (ze względu na duży obszar objęty planem); istotnym powodem

wykonania planu jest rozpoczęcie przez miasto procesów wykupu terenu pod drogi oraz znaczny udział w obszarze gruntów komunalnych.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 9), leżący po północnej stronie ul. Lubelskiej (objęty obecnie planem szczegółowym „Lubelska”) z poszerzeniem do granic wyznaczonej „strefy urbanizacji”** - plan miejscowy dla tego obszaru położonego w atrakcyjnym miejscu przy głównej ulicy wjazdowej do miasta powinien ustalić standardy i gabaryty zabudowy

w celu uzyskania ekskluzywnego osiedla o wysokiej jakości architektury, ustalić strukturę podziałów na działki budowlane i system ulic dojazdowych; plan w szczególności powinien wyznaczyć przebieg ulicy lokalnej m. in. dla potrzeb komunikacji publicznej (będącej kontynuacją ulicy lokalnej w osiedlu „Al. Tysiąclecia” oraz w obszarze pomiędzy ul. Lubelską, Armii Krajowej, Przemysłową - z połączeniem do ul. Kwiatkowskiej).

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 10), leżący pomiędzy ul. Graniczną i Al. Młodości (objęty obecnie planem szczegółowym „Wyspiańskiego”)** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności umożliwić zakończenie zagospodarowywania osiedla (w większości już zainwestowanego, z dużym zaangażowaniem środków - kapitału miasta w postaci wykupionych dróg dojazdowych i wykonanych podziałów), pozwolić na wytyczenie brakującej sieci ulic dojazdowych; istotnym elementem planu miejscowego powinno być zachowanie rezerwy terenu pod usługi publiczne oświaty i kultury - stwarzającej

w przyszłości możliwości podniesienia jakości życia mieszkańców miasta.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 11), leżący po południowej stronie ul. Granicznej (objęty obecnie planem szczegółowym „Graniczna - Południe”)** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności ustalić strukturę przestrzenną zabudowy jednorodzinnej, pozwolić na dokończenie zaawansowanych inwestycji miejskich związanych z wykupywaniem gruntów pod drogi dojazdowe (a tym samym doprowadzić do wytworzenia prawidłowej komunikacji) oraz na planowe - uporządkowane podziały na działki budowlane; powinien on również stworzyć zasady zagospodarowywania poszczególnych kwartałów zabudowy projektowanej w strefie ekspozycji istniejącej części Kraśnika Fabrycznego (położonego wyżej na zboczu nad doliną), w tym określić standardy i gabaryty zabudowy oraz jej wystrój architektoniczny.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 12), leżący przy ul. Kolejowej i Wojskowej (objęty ob. planem szczegółowym „Kolejowa”)** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności umożliwić zakończenie zagospodarowywania osiedla (w większości już zainwestowanego, z dużym zaangażowaniem środków miasta w postaci wykupionych dróg dojazdowych i wykonanych podziałów), pozwolić na wytyczenie brakującej sieci ulic dojazdowych; ważnym elementem planu miejscowego powinno być zaprojektowanie ulicy lokalnej prowadzącej od ul. Kolejowej do Lipowej i dalej poza wschodnią granicę miasta oraz ustalenie na części terenu osiedla struktury podziałów na działki budowlane w ramach istniejących granic własności (bez konieczności scalania) - zgodnie z życzeniem właścicieli nieruchomości.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 13), leżący przy ul. Urzędowskiej (objęty obecnie planem szczegółowym „Piaski”)** – plan miejscowy dla tego obszaru (zainwestowanego w ok. 90%) powinien umożliwić dokończenie zagospodarowywania osiedla, doprowadzić do uporządkowania linii zabudowy wzdłuż ulicy Urzędowskiej poprzez wprowadzanie plomb w postaci obiektów usługowych oraz dopuścić możliwość wprowadzania funkcji usługowych na wydzielonych działkach wzdłuż ulicy zbiorczej.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 14), leżący przy ul. Urzędowskiej (objęty ob. planem szczegółowym „Koszarowa”)** - plan miejscowy powinien w szczególności prowadzić do zmian funkcjonalnych terenu, tj. zmiany przeznaczenia z zabudowy jednorodzinnej na usługową (z ew. funkcją mieszkaniową na wyższych kondygnacjach) oraz ukształtowania zielonego skweru wewnątrz zabudowy wielorodzinnej – niezbędnego dla prawidłowego życia mieszkańców, w otaczających teren V – cio kondygnacyjnych blokach.

▪ **Obszar miasta leżący (ozn. nr 15), położony w dzielnicy Budzyń** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

→ **ekologiczne** – odpowiednie zagospodarowanie zielenią doliny otwartej ku rzece Wyżnicy i powiązanej z lasem Dąbrowa –Bór; w związku z przyszłym pełnieniem przez ten obszar roli zaplecza usługowo-rekreacyjnego dla miasta (sąsiedztwo proj. zbiornika retencyjnego) - stworzenie mechanizmów zaporowych, zapobiegających „rozlewaniu się” zainwestowania na cenne przyrodniczo (dla Systemu Przyrodniczego Miasta) tereny korytarza ekologicznego „doliny Budzyń”; wypracowanie nowej granicy polno – leśnej uwzględniającej zaproponowane w studium kompleksy dolesień o funkcji izolacyjnej od drogi kategorii „G (obwodnicy Lublin – Kraśnik Fabryczny – Urzędów); ukształtowanie przejścia pieszego i terenu zieleni publicznej (ew. z lokalizacją usług w zieleni) na wschodniej krawędzi strefy – jako wglądu w dolinę z ulicy Urzędowskiej oraz powiązania ekologicznego i krajobrazowego doliny rzecznej zielonym terenem oraz wąwozem z usytuowanymi za osiedlem Piaski polami.

→ **funkcjonalne** – zapewnienie odpowiednich powiązań komunikacyjnych ważnych dla miasta (m. in. zmianę kategorii ulicy Budzyńskiej na ulicę zbiorczą – skrót do Lublina przez Popkowice); wyznaczenie odpowiednich wskaźników intensywności zabudowy i zmianę jej przeznaczenia na mieszkaniową z funkcją pensjonatową; wprowadzenie mechanizmów ochronnych dla wyznaczonych terenów rewaloryzacji zabudowy drewnianej wzdłuż ulicy Nadstawnej i Budzyńskiej, ew. wyznaczenie terenów dla relokacji zabytkowej zabudowy drewnianej z regionu kraśnickiego; zmianę funkcji części terenu na usługową (przy ul. Urzędowskiej) – jako terenu rozwojowego (strategicznego) miasta, związanego z obsługą turystyczną projektowanego zbiornika retencyjnego; utrzymanie rezerw pod usługi publiczne (zdrowia).

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 16), położony pomiędzy ul. Gazową Kard. Wyszyńskiego, Mickiewicza i Graniczną.)** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

→ **ekologiczne** – ukształtowanie pasm zieleni wzdłuż ul. Mickiewicza (jako pasma ekologicznego i elementu Systemu Przyrodniczego Miasta), ul. Wyszyńskiego, zielonego pasma równoleżnikowego łączącego las Kraśnik Fabryczny, tereny zielone przy Wiosce Dziecięcej z terenami sportowymi Szkoły Podstawowej.

→ **funkcjonalne** – ustalenie przeznaczenia kwartałów na zabudowę dużej intensywności z wydzieleniem enklawy zabudowy jednorodzinnej wzdłuż ul. Granicznej oraz ustalenie przeznaczenia terenów wzdłuż ulicy Kard. Wyszyńskiego i Mickiewicza na usługi (ew. pierzeję usługową w parterach domów wielorodzinnych) podkreślające dwie główne ulice wprowadzające do miasta; ustalenie intensywności zabudowy; plan powinien zapewnić ukształtowanie wnętrza urbanistycznych w postaci placów publicznych (postuluje się m. in. stworzyć taki plac po południowej stronie kościoła), wnek i poszerzeń ulic.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 17) leżący przy ul. Obwodowej i Kolejowej, obejmujący dzielnicę przemysłową i tereny sąsiednie - do torów kolejowych** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien stworzyć podstawy do intensyfikacji zabudowy i zwiększenia chłonności terenu, a także wprowadzić ustalenia zapobiegające procesowi rozdrobnienia na małe działki budowlane, a ponadto zaproponować modelowe zagospodarowanie (budynkami i zielenią) terenów usługowo – przemysłowych, wyznaczonych w studium jako tereny rozwojowe (tereny „strategiczne” miasta dla rozwoju działalności gospodarczych); w planie należy ustalić też kolejność zagospodarowywania poszczególnych terenów poprzez zróżnicowanie opłaty planistycznej oraz powiązanie z odpowiednią polityką inwestycji komunalnych.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 18) leżący przy południowo–zachodniej granicy lewobrzeżnego miasta oraz w strefie I (obejmujący parking przy cmentarzu)** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien w szczególności uwzględnić walory krajobrazowe bogato urzeźbionego terenu oraz ukształtować granicę polno – leśną uwzględniając proponowane w studium dolesienia jak również zapewnić właściwą obsługę cmentarza w postaci wyznaczonego parkingu.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 19) obejmujący dzielnicę Kwiatkowice** - plan miejscowy dla tego obszaru powinien ustalić granicę pomiędzy terenami otwartymi a budowlanymi, chroniąc pola przed rozdrobnieniem i zainwestowaniem rozproszoną zabudową; ponadto powinien ustalić maksymalną intensywność zabudowy na terenach przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne do 0,15, wyznaczyć tereny zabudowy zagrodowej oraz opracować granicę polno - leśną uwzględniając zaproponowane w studium dolesienia; istotnym elementem planu powinna być ochrona, szczególnie przed zabudową kubaturową, obniżenia terenu – wąwozu (elementu Systemu Przyrodniczego Miasta) biegnącego od doliny Wyżnicy do lasu przy ul. Obwodowej i dalej do wschodniej granicy miasta.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 20) obejmujący dolinę rzeki Wyżnicy wraz z terenami Systemu Przyrodniczego Miasta wyłączonymi z zabudowy** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien zapewnić właściwą jego ochronę przed zabudową oraz drożność ekologiczną doliny.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 21) obejmujący obszary usługowe wzdłuż Al. Niepodległości i ul. Urzędowskiej (tzw. „Skrzyżowanie Fabryczne”) oraz usługi, składy, bazy, przemysł i tereny centralnych urządzeń infrastruktury technicznej (Al. Młodości, ul. Graniczna, Konopnickiej i jej przedłużenie na południe)** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien zapewnić zagospodarowanie go odpowiednimi funkcjami, odpowiednią intensywność zabudowy oraz (w przypadku skali 1:1000)

zapewnić ukształtowanie wnętrz urbanistycznych, pasaży usługowych, jak też wskazać miejsca na dominanty; uwzględnić zaproponowane w studium zalesienia izolacyjne wokół oczyszczalni ścieków oraz sięgacz biegnący od strony doliny Wyżnicy wchodzący w skład Systemu Przyrodniczego Miasta – wolny od zabudowy.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 22) obejmujący teren projektowanego dworca PKS, tereny obsługi rolnictwa i usług** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien zabezpieczyć możliwość wprowadzenia funkcji publicznej (obsługi komunikacji) na teren istniejących prywatnych pól oraz zapewnić: utrzymanie przeznaczenia terenu na obsługę rolnictwa i wprowadzenie nowych funkcji usługowych, możliwość wyznaczenia ulicy lokalnej.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 23) obejmujący tereny usług komercyjnych, zabudowy wielorodzinnej i usług publicznych znajdujące się pomiędzy ul. Urzędowską i Al. Tysiąclecia oraz na północ od Al. Tysiąclecia wraz z 30-to metrowym pasem wzdłuż ulicy zbiorczej** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien zapewnić przeznaczenie terenu na zabudowę mieszkaniową z usługami w parterach oraz na usługi na wydzielonych działkach, zagwarantować wyznaczenie ulicy lokalnej oraz wnętr urbanistycznych poprzez ustalenie odpowiednich wskaźników i standardów; powinien zabezpieczyć możliwość wprowadzenia funkcji publicznej na teren istniejących prywatnych pól położonych po północnej stronie Al. Tysiąclecia.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 24) obejmujący teren usług publicznych, zabudowy jednorodzinnej i doliny strumyka Podlesianki przy południowej granicy miasta** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien zabezpieczyć możliwość wprowadzenia funkcji publicznej, w tym zieleni publicznej na teren istniejących prywatnych pól, ustalić formy ochrony strumyka oraz ustalić granicę pomiędzy terenami otwartymi i terenami zabudowy jednorodzinnej.

▪ **Obszar miasta (ozn. nr 25) obejmujący teren przedmieść Kraśnika Fabrycznego** – plan miejscowy dla tego obszaru powinien zapewnić wyznaczenie ciągów zabudowy zagrodowej wzdłuż ulicy Chłodnej, wytrasowanie tej ulicy wraz ze ścieżka rowerową, wprowadzić standardy gwarantujące utrzymanie zabudowy niskiej intensywności przy zachodniej granicy miasta, zapewnić ukształtowanie ciągu ekologicznego (wraz z dolesieniem jego części), wchodzącego w skład Systemu Przyrodniczego Miasta - łączącego dolinę Wyżnicy z lasem.

W myśl ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządza się dla całych terenów wymagających uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. W przypadku braku zgody właściwych organów na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne należy pozostawić je w dotychczasowym użytkowaniu.

CZEŚĆ V

SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM I UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

w zakresie objętym projektem zmiany studium

Studium dla miasta Kraśnik opracowane było według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o planowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r., według której ranga studium była inna. Wstępne analizy zarówno stanu prawnego, aktualnych uwarunkowań, potrzeb rozwoju, wykazały konieczność wprowadzenia zmian merytorycznych w dokumencie, obejmujących:

- zwiększenie potrzeb miasta w zakresie wyznaczenia nowych terenów do kształtowania zabudowy z uwzględnieniem podziału w zależności od pełnionej funkcji;
- konieczność uregulowania kwestii terenów rozwojowych w skali ogólnie miejskiej;
- dostosowanie zasad zagospodarowania terenów na obszarze miasta do zmieniających się przepisów prawa;
- dostosowanie zapisów Studium do zmieniających się uwarunkowań infrastrukturalnych związanych z rozbudową poszczególnych systemów oraz wyznaczeniem kierunków dalszych zmian;
- dostosowanie zapisów Studium do zmienionego systemu komunikacyjnego związanego z powstaniem obwodnicy miasta;
- uregulowanie przeznaczenia i sposobu zagospodarowania terenów włączonych w granice Miasta Kraśnik wchodzących pierwotnie w skład gmin Kraśnik i Dzierzkowice;
- powstanie zalewu i rozwój obszarów rekreacyjno – sportowych.

Ponadto, w zmianie Studium uwzględniono aktualne przepisy określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz strategii rozwoju miasta.

Poszczególne ustalenia uwzględniają zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe miasta, jak również obejmują pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej.

Wobec miasta Kraśnik w zagospodarowaniu przestrzennym Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego uznaje za konieczne:

- objęcie procesem restrukturyzacji jako ośrodka monoprodukcji przemysłowej oraz wysokiego udziału gałęzi tradycyjnych;

- wspomaganie procesów dywersyfikacji działowej, gałęziowej, branżowej w gospodarce rynkowej jako ośrodka monofunkcyjnego;
- wspomaganie przemysłów wysokiej technologii w ośrodku o predyspozycji do ich lokalizacji (istniejące przedsiębiorstwa „hi-tech”, zasoby wykształconej kadry inżynierskiej, możliwości rozwoju bądź łatwy dostęp do zaplecza naukowo-badawczego);
- kształtowanie i rozwój centrów usługowych ośrodków miejskich różnych poziomów obsługi w dostosowaniu do rangi i zasięgu obsługi ośrodków;
- rewitalizacja centrów usługowych i obszarów dzielnic przemysłowych.

Zgodnie z art. 18, ust.2, pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz zgodnie z art. 9, ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także na podstawie uchwały Nr LVI/346/2014 Rady Miasta Kraśnik z dnia 14 sierpnia 2014 r., Burmistrz Kraśnika przystąpił do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik.

Przystąpienie do zmiany Studium miasta Kraśnik wynikało z wniosków złożonych w sprawie zmiany obowiązującego Studium, jak również z potrzeby jego dostosowania do nowych wymogów prawnych oraz do aktualnych potrzeb rozwoju miasta.

Głównym założeniem zmiany Studium było rozpoznanie i scharakteryzowanie wszelkich uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych miasta Kraśnik. Analiza istniejących uwarunkowań pozwoliła na określenie długoterminowych kierunków rozwoju miasta. Na ich podstawie w zmianie Studium wyznaczono tereny o nowych funkcjach i zasadach zagospodarowania: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny usług, teren rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², tereny przemysłu, rzemiosła, składów i baz, tereny usług sportu i rekreacji, teren zieleni parkowej oraz teren wód otwartych. Zasadność ich wyznaczenia została wykazana w rozdziale pt. „Potrzeby i możliwości rozwoju miasta”, zawartego w części I niniejszego Studium.

W trakcie prac nad zmianą Studium – w oparciu o poszerzoną wiedzę źródłową, ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisy odrębne, uaktualniono lub zdezaktualizowano również zapisy części tekstowej Studium (części I-IV):

- w części I – Uwarunkowania rozwoju przestrzennego zaktualizowano zapisy dotyczące:
 - podstawowych danych o mieście Kraśnik,
 - zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
 - rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym województwa lubelskiego,
 - danych demograficznych,
 - uwarunkowań ekonomicznych,
 - informacji o występowaniu na terenie miasta obszarów i terenów górniczych,
 - występowania na terenie miasta obszarów chronionych na podstawie ustawy prawo wodne,
 - wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej,

- zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju miasta.
- w części III – Kierunki zagospodarowania przestrzennego:
 - wskaźników i parametrów zagospodarowania dla terenów, dla których nastąpiła zmiana przeznaczenia względem obowiązującego Studium,
 - terenów o ograniczonych możliwościach zagospodarowania i wyłączonych spod zabudowy,
 - zasad ochrony wód powierzchniowych, podziemnych, zasad realizacji i utrzymania urządzeń wodnych,
 - zasad ochrony gleb przed degradacją,
 - zasad ochrony powietrza atmosferycznego,
 - terenów objętych ochroną na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody,
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego miasta,
 - kierunków działań ochronnych w odniesieniu do obiektów zabytkowych,
 - kierunków rozwoju układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej,
 - występowania na terenie miasta obszarów zdegradowanych,
 - rozmieszczenia na terenie miasta inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
 - obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych,
 - kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i obszarów osuwania się mas ziemnych,
 - występowania obszarów i obiektów, dla których ustanawia się w złożu filar ochronny,
 - występowania na terenie miasta terenów zamkniętych,
 - występowania na terenie miasta pomników zagłady i ich stref ochronnych,
 - występowania obszarów wymagających rehabilitacji, przekształceń lub rekultywacji,
 - występowania na terenie miasta obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

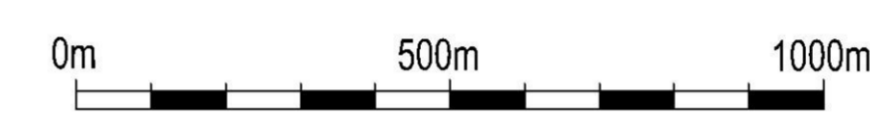
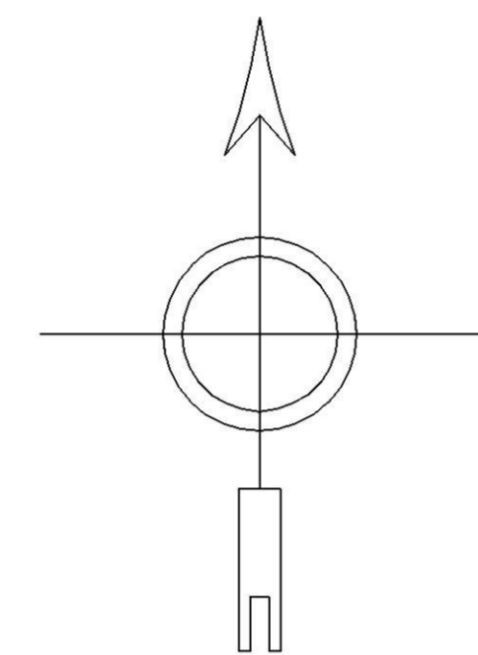
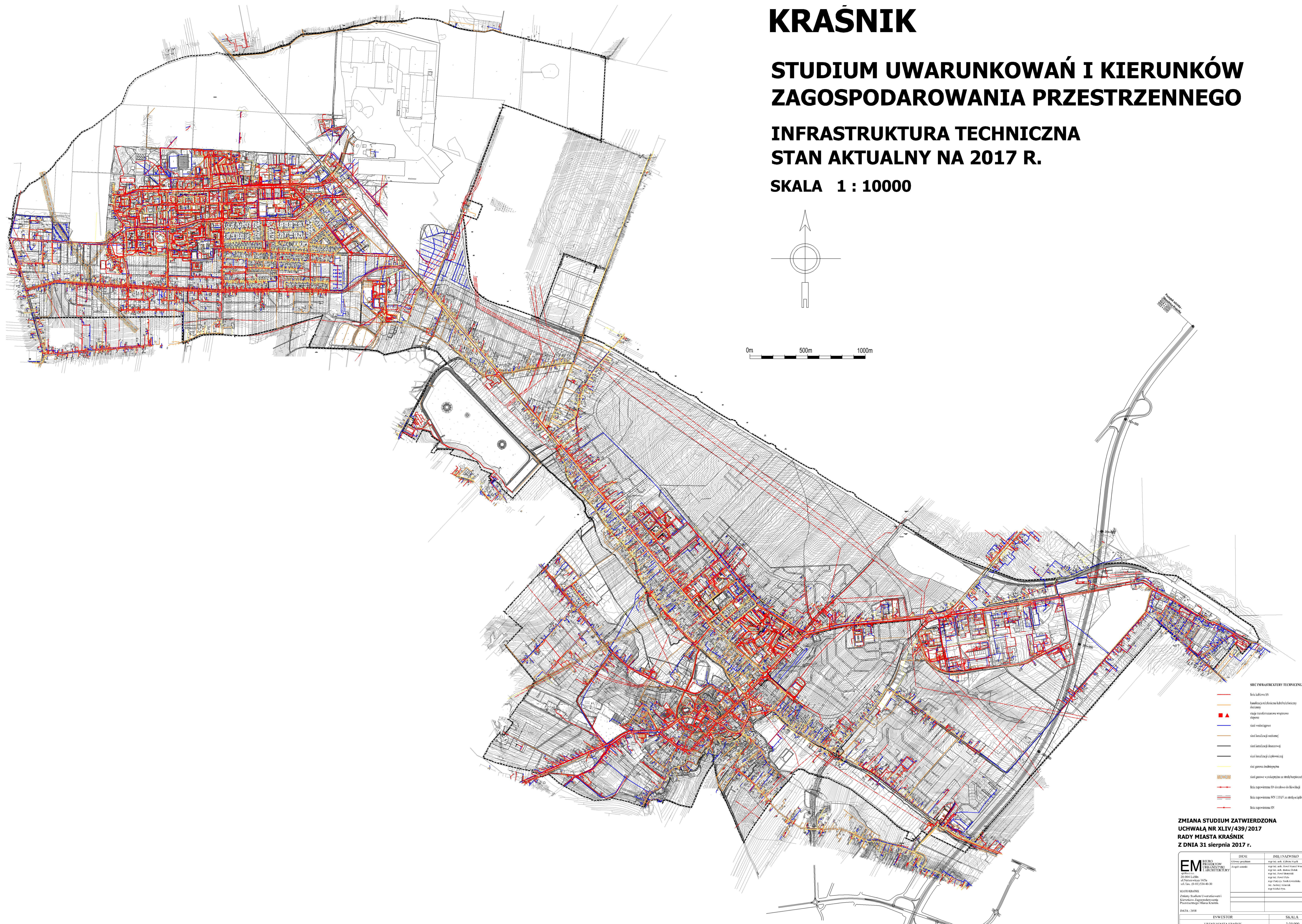
Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko równoległe z opracowaniem niniejszej zmiany Studium przeprowadzana jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko w ramach, której sporządzona jest prognoza oddziaływania na środowisko.

KRAŚNIK

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA STAN AKTUALNY NA 2017 R.

SKALA 1 : 10000

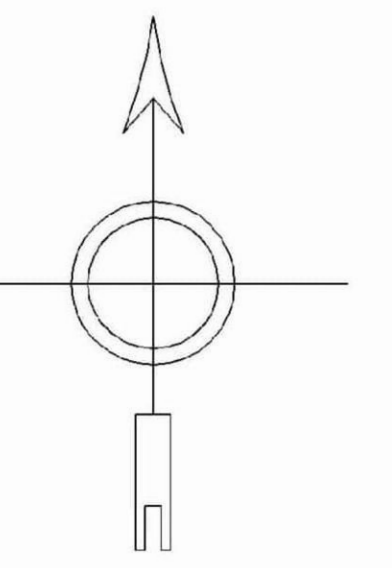
- SIEĆ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**
- linia kablowa SN
 - linia kablowa niskiego napięcia
 - linia kablowa średniego napięcia
 - linia kablowa wysokiego napięcia
 - linia wodociągowa
 - linia kanalizacji sanitarnej
 - linia kanalizacji deszczowej
 - linia kanalizacji czystej
 - linia gazowa średniego ciśnienia
 - linia gazowa wysokiego ciśnienia ze strefy bezpieczeństwa
 - linia napowietrzna SN izolowana do eksploatacji
 - linia napowietrzna WN 110 kV ze strefy bezpieczeństwa
 - linia napowietrzna SN

**ZMIANA STUDIUM ZATWIERDZONA
UCHWAŁĄ NR XLIV/439/2017
RADY MIASTA KRAŚNIK
Z DNIA 31 sierpnia 2017 r.**

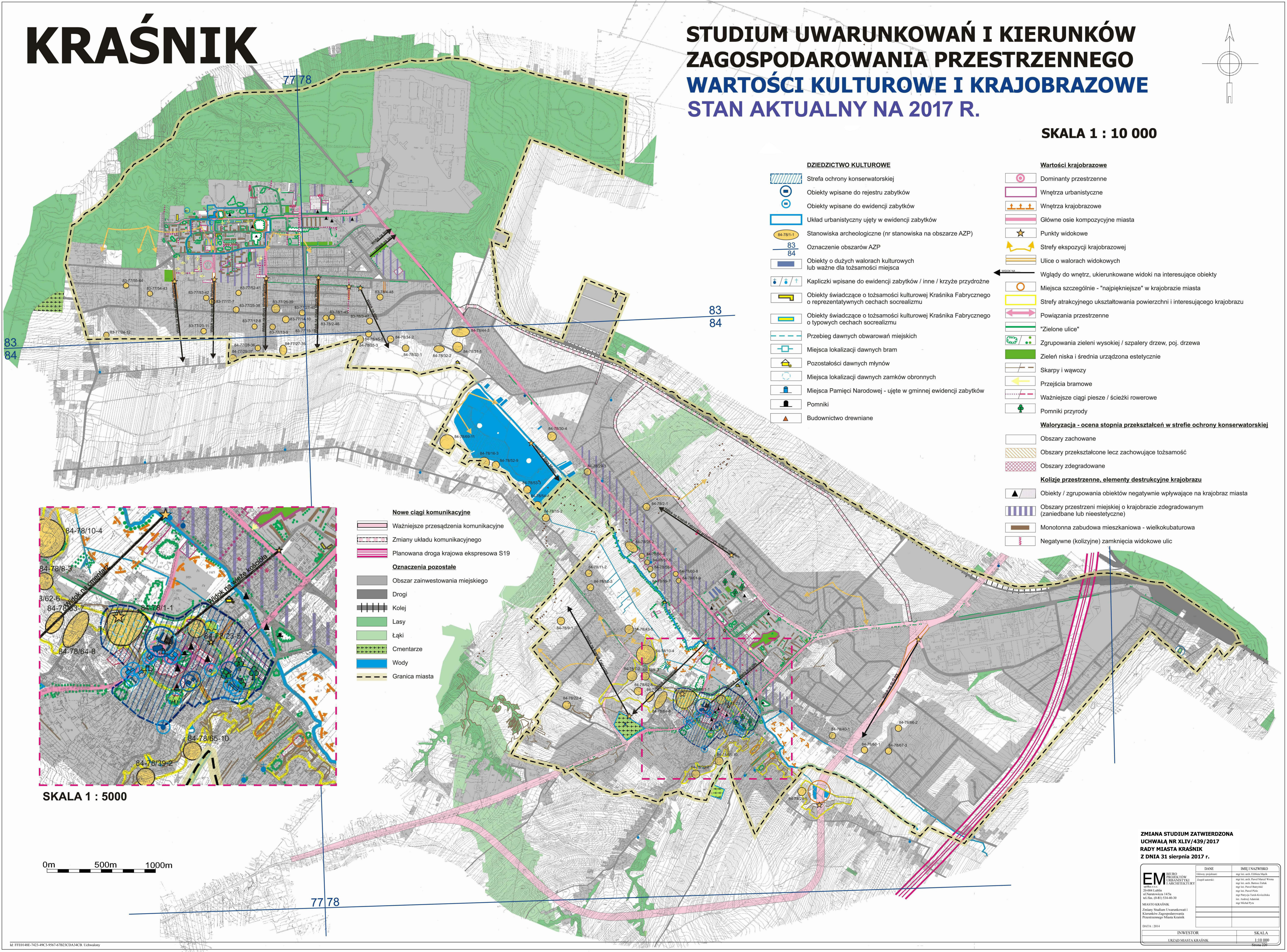
EM BUREAU PROJEKTOWE I ARCHITECTURALNE 201004 Lublin ul. Narutowicza 147a ul. Długa 69/1153A-14-16	DANE	IMPL. I NADZWISKO
	Imię i nazwisko adres telefon e-mail	mgr inż. arch. Lidia Kucharska mgr inż. arch. Marcin Kucharski mgr inż. inżyn. inżyn. inżyn. mgr inż. inżyn. inżyn. inżyn. mgr inżyn. inżyn. inżyn. inżyn.
MIASTO KRAŚNIK Zbiory Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kraśnik	DATA : 2014	SKALA 1:10 000
INWESTOR URZĄD MIASTA KRAŚNIK		

KRAŚNIK

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WARTOŚCI KULTUROWE I KRAJOBRAZOWE STAN AKTUALNY NA 2017 R.

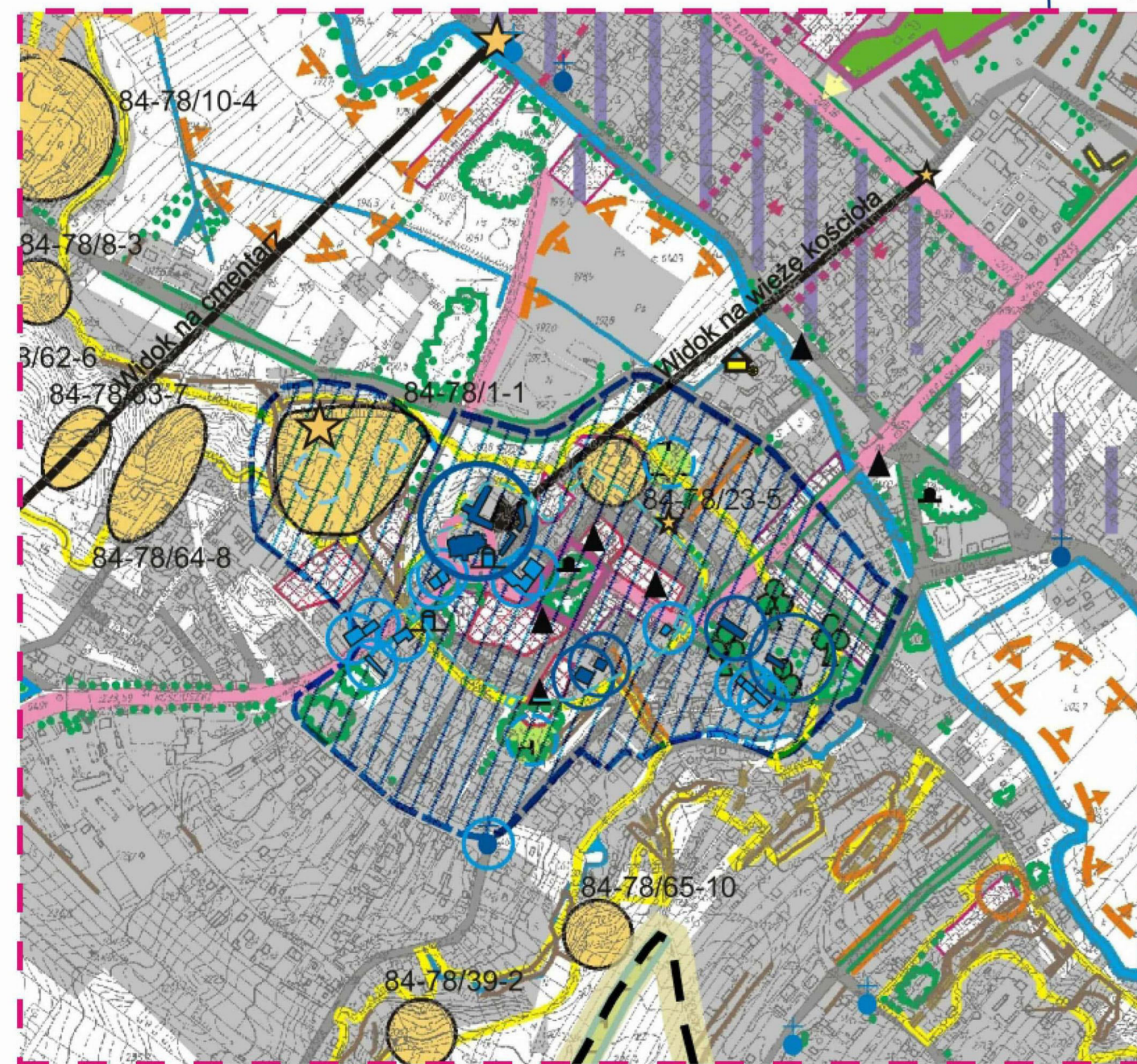

SKALA 1 : 10 000

- DZIEDZICTWO KULTUROWE**
- Strefa ochrony konserwatorskiej
 - Obiekty wpisane do rejestru zabytków
 - Obiekty wpisane do ewidencji zabytków
 - Układ urbanistyczny ujęty w ewidencji zabytków
 - Stanowiska archeologiczne (nr stanowiska na obszarze AZP)
 - Oznaczenie obszarów AZP
 - Obiekty o dużych walorach kulturowych lub ważne dla tożsamości miejsca
 - Kapliczki wpisane do ewidencji zabytków / inne / krzyże przydrożne
 - Obiekty świadczące o tożsamości kulturowej Kraśnika Fabrycznego o reprezentatywnych cechach socrealizmu
 - Obiekty świadczące o tożsamości kulturowej Kraśnika Fabrycznego o typowych cechach socrealizmu
 - Przebieg dawnych obwarowań miejskich
 - Miejsca lokalizacji dawnych bram
 - Pozostałości dawnych młynów
 - Miejsca lokalizacji dawnych zamków obronnych
 - Miejsca Pamięci Narodowej - ujęte w gminnej ewidencji zabytków
 - Pomniki
 - Budownictwo drewniane

- Wartości krajobrazowe**
- Dominanty przestrzenne
 - Wnętrza urbanistyczne
 - Wnętrza krajobrazowe
 - Główne osie kompozycyjne miasta
 - Punkty widokowe
 - Strefy ekspozycji krajobrazowej
 - Ulice o walorach widokowych
 - Wglądy do wnętrza, ukierunkowane widoki na interesujące obiekty
 - Miejsca szczególnie - "najpiękniejsze" w krajobrazie miasta
 - Strefy atrakcyjnego ukształtowania powierzchni i interesującego krajobrazu
 - Powiązania przestrzenne
 - "Zielone ulice"
 - Zgrupowania zieleni wysokiej / szpalery drzew, poj. drzewa
 - Zielen niska i średnia urządzone estetycznie
 - Skarpy i wąwozy
 - Przejścia bramowe
 - Ważniejsze ciągi piesze / ścieżki rowerowe
 - Pomniki przyrody
- Waloryzacja - ocena stopnia przekształceń w strefie ochrony konserwatorskiej**
- Obszary zachowane
 - Obszary przekształcone lecz zachowujące tożsamość
 - Obszary zdegradowane
- Kolizje przestrzenne, elementy destrukcyjne krajobrazu**
- Obiekty / zgrupowania obiektów negatywnie wpływające na krajobraz miasta
 - Obszary przestrzeni miejskiej o krajobrazie zdegradowanym (zaniedbane lub nieestetyczne)
 - Monotonna zabudowa mieszkaniowa - wielokobaturowa
 - Negatywne (kolizyjne) zamknięcia widokowe ulic

SKALA 1 : 5000

- Nowe ciągi komunikacyjne**
- Ważniejsze przesądzenia komunikacyjne
 - Zmiany układu komunikacyjnego
 - Planowana droga krajowa ekspresowa S19
- Oznaczenia pozostałe**
- Obszar zainwestowania miejskiego
 - Drogi
 - Kolej
 - Lasy
 - Łąki
 - Cmentarze
 - Wody
 - Granica miasta

0m 500m 1000m

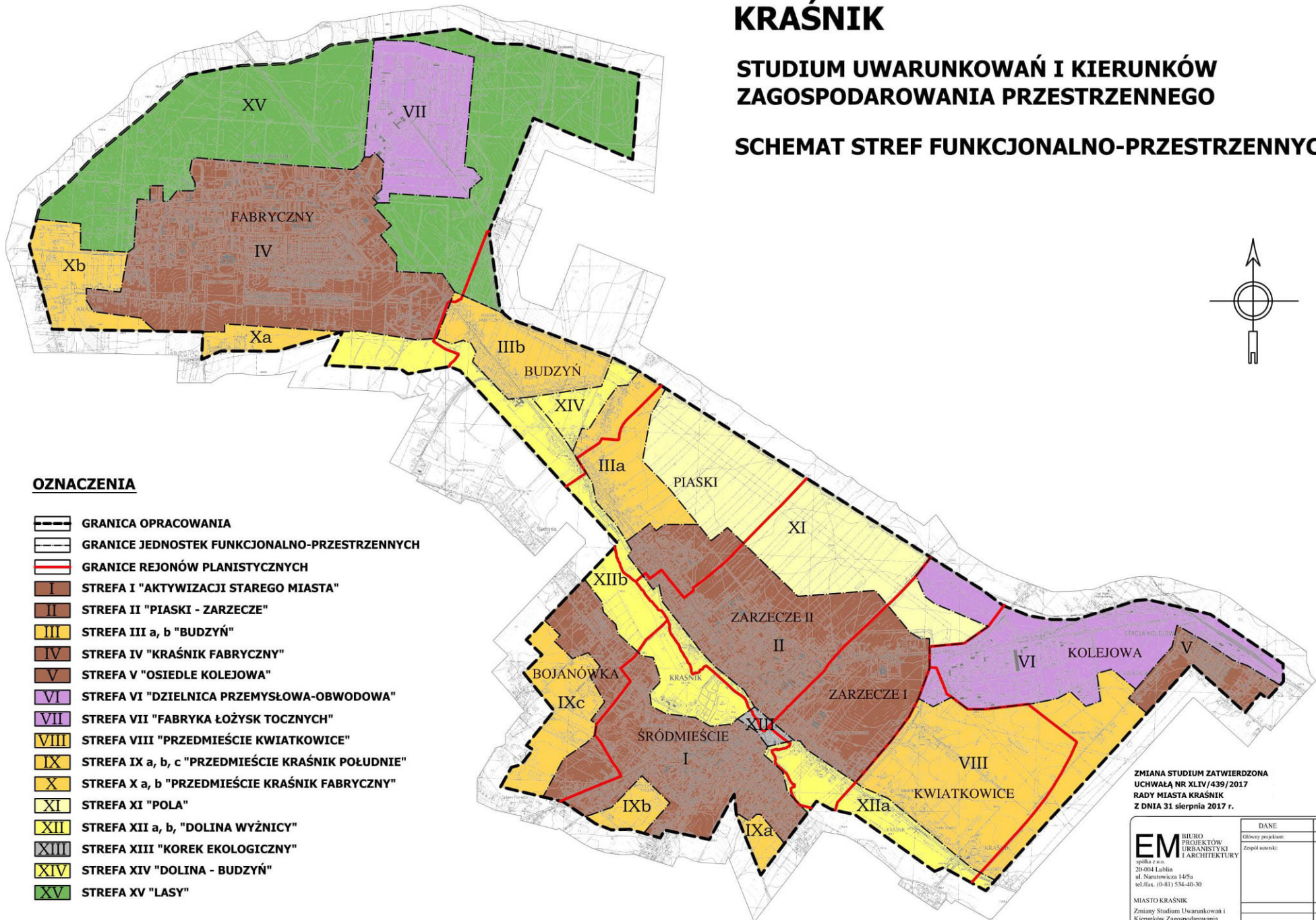
ZMIANA STUDIUM ZATWIERDZONA UCHWAŁĄ NR XLIV/439/2017 RADY MIASTA KRAŚNIK Z DNIA 31 sierpnia 2017 r.

EM BUREAU PROJEKTOWE KRAŚNICKI ARCHITEKTURA ul. Narutowicza 145a 20-004 Lublin tel./fax. (0-81) 534-00-30	DANE	IMIĘ I NAZWISKO
	Utworzone przebiegi: mgr inż. arch. Witold Macki mgr inż. arch. Paweł Marek Wrota mgr inż. arch. Marcin Żurak mgr inż. Paweł Harysiak mgr inż. Paweł Piłko mgr inż. Paweł Tomaszewski inż. Andrzej Adamski mgr Michał Prys	
MIASTO KRAŚNIK Zastępcy Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kraśnik	INWESTOR	SKALA
DATA : 2014	URZĄD MIASTA KRAŚNIK	1:10 000

KRAŚNIK

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SCHEMAT STREF FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

OZNACZENIA

- GRANICA OPRACOWANIA
- GRANICE JEDNOSTEK FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH
- GRANICE REJONÓW PLANISTYCZNYCH
- STREFA I "AKTYWIZACJI STAREGO MIASTA"
- STREFA II "PIASKI - ZARZECZE"
- STREFA III a, b "BUDZYŃ"
- STREFA IV "KRAŚNIK FABRYCZNY"
- STREFA V "OSIEDLE KOLEJOWA"
- STREFA VI "DZIELNICA PRZEMYSŁOWA-OBWODOWA"
- STREFA VII "FABRYKA ŁOŻYSK TOCZNYCH"
- STREFA VIII "PRZEDMIEŚCIE KWIATKOWICE"
- STREFA IX a, b, c "PRZEDMIEŚCIE KRAŚNIK POŁUDNIE"
- STREFA X a, b "PRZEDMIEŚCIE KRAŚNIK FABRYCZNY"
- STREFA XI "POLA"
- STREFA XII a, b, "DOLINA WYŻNICY"
- STREFA XIII "KOREK EKOLOGICZNY"
- STREFA XIV "DOLINA - BUDZYŃ"
- STREFA XV "LASY"

ZMIANA STUDIUM ZATWIERDZONA
UCHWAŁĄ NR XLIV/439/2017
RADY MIASTA KRAŚNIK
Z DNIA 31 sierpnia 2017 r.

EM BIURO PROJEKTÓW URBANISTYKI I ARCHITEKTURY		DANE	IMIĘ I NAZWISKO
spółka z o.o. 20-000 Łublin ul. Narutowicza 14/5a tel./fax. (0-81) 534-40-30		Główny projektant:	mgr inż. arch. Elżbieta Magik
		Zespół autorski:	mgr inż. arch. Paweł Marzec Wrona mgr inż. arch. Bartosz Żabak mgr inż. Paweł Budyński mgr inż. Paweł Pola mgr Patrycja Turek-Kowalczyk inż. Andrzej Adamski mgr Michał Pyt
		MIASTO KRAŚNIK	
		Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krasnik	
DATA : 2014		INWESTOR	
		URZĄD MIASTA KRAŚNIK	

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XLIV/439/2017

Rady Miasta Kraśnik

z dnia 31 sierpnia 2017 r.

ROZSTRZYGNĘCIE RADY MIASTA KRAŚNIK O SPOSOBIE ROZPATRZENIA UWAG DO PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA KRAŚNIK

Na podstawie art. 11 pkt 12 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073), Rada Miasta Kraśnik rozstrzyga, co następuje:

Lp.	Data wpływu uwagi	Nazwisko i imię, nazwa jednostki organizacyjnej i adres zgłaszającego uwagi	Treść uwagi	Oznaczenie nieruchomości której dotyczy uwaga (Nr działki ewidencyjnej)	Ustalenia projektu zmiany Studium dla nieruchomości której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie burmistrza w sprawie rozpatrzenia uwagi		Rozstrzygnięcie Rady Miasta w sprawie rozpatrzenia uwagi		Uwagi/uzasadnienie
						Uwaga uwzględniona	Uwaga nieuwzględniona	Uwaga uwzględniona	Uwaga nieuwzględniona	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	02.08.2017	Agencja Mienia Wojskowego Oddział Regionalny w Lublinie	Zmiana przeznaczenia terenów oznaczonych w obecnie obowiązującym Studium jako tereny specjalne na tereny zabudowy przemysłowej, baz, składów, usług komercyjnych i publicznych	4/1 397/3 (obręb Zarzeczce I)	<i>Przedmiotowe nieruchomości nie są objęte projektem zmiany Studium</i>		+		+	Uwagę odrzuca się w całości w związku z: - wynikami przeprowadzonej analizy potrzeb i możliwości miasta Kraśnik, w której wykazano brak zapotrzebowania w mieście na dodatkowe tereny inwestycyjne o wnioskowanej zmianie przeznaczenia, - niewykorzystanymi rezerwami terenów o przeznaczeniu pod funkcję przemysłową, które miasto zabezpieczyło uchwaloną zmianą planu w 2014 roku w ramach utworzenia zwartej lokalizowanego w bezpośrednim sąsiedztwie terenu, którego dotyczy przedmiotowa uwaga.

Uzasadnienie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest dokumentem planistycznym, określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzanym dla całego obszaru gminy. W odróżnieniu od miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego studium nie stanowi prawa miejscowego. Jest zobowiązaniem władz gminy do działań zgodnie z wyznaczonymi kierunkami. W dokumencie tym formułuje się zasady polityki przestrzennej, integruje dokumenty programowe i wizje związane z rozwojem gospodarczym i społecznym. Studium stanowi zbiór zapisów ustalonych i uzgodnionych jako nienaruszalne kierunki zagospodarowania przyjęte za podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie miasta Kraśnik obecnie obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik przyjęte uchwałą Nr XL/327/01 Rady Miejskiej w Kraśniku z dnia 29 listopada 2001 roku, które uchwałą Nr LV/344/2014 Rady Miasta Kraśnik z dnia 4 sierpnia 2014 roku zostało zmienione w części kierunków zagospodarowania przestrzennego (w części II-V).

Obowiązujące do dnia uchwalenia niniejszej uchwały Studium powstało na podstawie przepisów nieaktualnej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym. W związku z uchwaleniem zmiany Studium w 2014 r. dokument został częściowo zaktualizowany pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa (w części II-V), w tym z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z uchwałą Nr XLIII/438/2017 Rady Miasta Kraśnik z dnia 21 sierpnia 2017 roku w sprawie oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik, obowiązujące Studium uznano za częściowo nieaktualne w zakresie zgodności z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073). Rozbieżność Studium z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w szczególności dotyczy obowiązkowego zakresu studium określonego w art. 10 tejże ustawy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik przyjęte uchwałą Nr LV/344/2014 Rady Miasta Kraśnik z dnia 4 sierpnia 2014 roku nie uwzględnia zmienionych przepisów nadrzędnych, ani obecnych potrzeb inwestycyjnych zgłaszanych we wnioskach mieszkańców i potencjalnych inwestorów, co w istotny sposób ogranicza rozwój przestrzenny i ekonomiczny miasta. Tym samym nie ma możliwości sporządzania niezbędnych w tym zakresie planów miejscowych, które muszą być zgodne z zapisami Studium, o czym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073).

Mając na uwadze powyższe, Burmistrz Miasta Kraśnik, realizując uchwałą Nr LVI/346/2014 Rady Miasta Kraśnik z dnia 4 sierpnia 2014 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073), ogłosił o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium oraz zawiadomił właściwe ustawowo organy i instytucje.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kraśnik opracowana została zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1073) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Głównym założeniem zmiany Studium było rozpoznanie i scharakteryzowanie wszelkich uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych miasta Kraśnik. Analiza istniejących uwarunkowań pozwoliła na określenie długoterminowych kierunków rozwoju miasta. Na ich podstawie w zmianie Studium wyznaczono tereny o nowych funkcjach i zasadach zagospodarowania: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny usług, teren rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², tereny przemysłu, rzemiosła, składów i baz, tereny usług sportu i rekreacji, teren zieleni parkowej oraz teren wód otwartych. Zasadność ich wyznaczenia została wykazana w „Analizie potrzeb i możliwości rozwoju miasta Kraśnik”, stanowiącej załącznik do zmiany Studium. Ponadto w oparciu o poszerzoną wiedzę źródłową, ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisy odrębne, zaktualizowano również zapisy części tekstowej Studium (części I-IV).

Projekt zmiany Studium został zaopiniowany przez Miejską Komisję Urbanistyczno – Architektoniczną w dniu 5 kwietnia 2017 r. oraz został skierowany do opiniowania i uzgodnień przez organy zewnętrzne

wskazane w przywołanej na wstępie ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ostateczny projekt zmiany Studium po wprowadzeniu zmian wynikających z uzyskanych opinii i dokonanych uzgodnień uzyskał akceptację Burmistrza Miasta Kraśnik i wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, został skierowany do wyłożenia do publicznego wglądu w dniach od 4 lipca do 24 lipca 2017 r. W trakcie wyłożenia projektu zmiany Studium do publicznego wglądu, w dniu 21 lipca 2017 r. zorganizowana została dyskusja publiczna nad przyjętymi w tym dokumencie rozwiązaniami. Zgodnie z zapisem ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073), w terminie do dnia 14 sierpnia 2017 r., osoby fizyczne i prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogły wnosić uwagi do projektu zmiany Studium. Łącznie wpłynęły 3 uwagi, które zostały poddane szczegółowej analizie pod kątem możliwości ich uwzględnienia, a następnie zostały rozpatrzone przez Burmistrza Miasta Kraśnik. W wyniku rozpatrzenia uwag przez Burmistrza Miasta Kraśnik, 2 uwagi zostały uwzględnione w całości, a 1 uwaga nie została uwzględniona. Przyjęcie uwag nie spowodowało konieczności ponowienia procedury formalno-prawnej.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały przez Radę Miasta Kraśnik uznaje się za w pełni uzasadnione.